

А 2014

28 217к

Ақжан аа-Машани

ҒАЛАМИ

МАР

АҚЖАН ӘЛ-МАШАНИ

**КӨП ТОМДЫҚ
ШЫҒАРМАЛАР ЖИНАҒЫ**

ОН ҮШІНШІ ТОМ

Редакциялық алқа:

*Абдраман Ш.А., Әділов Ж.М., Кененбай Ы.С.,
Машанов Ә.А., Сүлеев Д.Қ., Сыдықов Ұ.С*

**«Алатау»
баспа-полиграфиялық
корпорациясы**

Алматы

2010

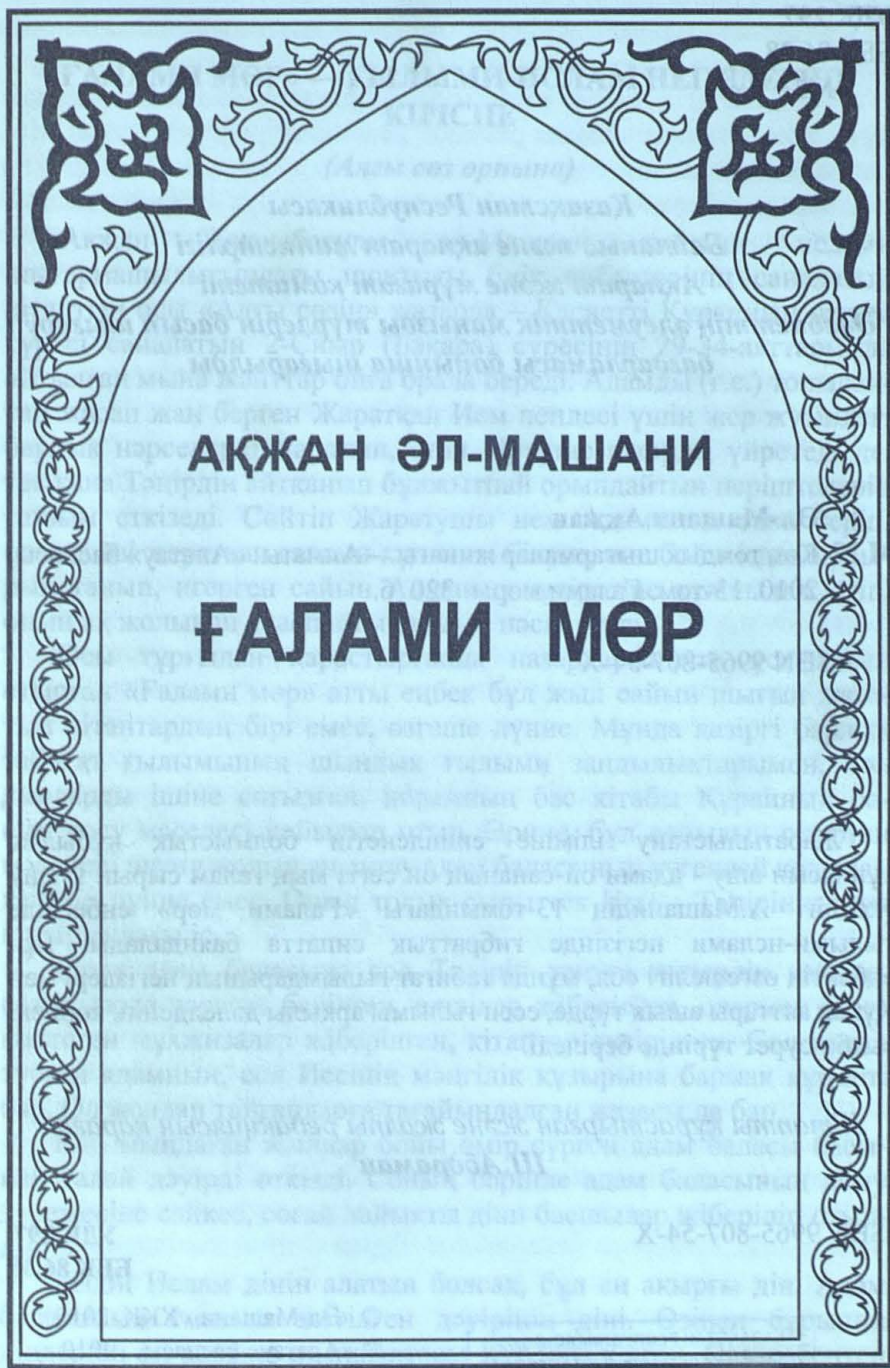

ЖАЛПЫ АНТРОПОЛОГИЯ

ТОМ 10

1978

100

АҚЖАН ЭЛ-МАШАНИ

ҒАЛАМИ МӨР

0024884

Ғалами мөр

УДК 297
ББК 86.38
М32

Қазақстан Республикасы
Байланыс және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті
“Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару”
бағдарламасы бойынша шығарылды

Әл-Машани Ақжан

М 32 Көп томдық шығармалар жинағы. – Алматы: «Алатау» баспасы, 2010. 13-том. Ғалами мөр. – 320 б.

ISBN 9965-807-54-X

Жаратылыстану іліміне еншіленетін болмыстық құбылыс құпиясын ашу - адами ой-сананың он сегіз мың ғалам сырын ұғыну екендігі А.Машанидің 13-томындағы «Ғалами мөр» еңбегінде ғылыми-ислами негізінде ғибраттық сипатта баяндалады. Бұл еңбектің өзгешелігі сол, мұнда табиғат ғылымдарының негіздері мен Құран аяттары ашық түрде, есеп ғылымы арқылы дәлелденіп, көрнекі сызба-сурет түрінде беріледі.

Кітапты құрастырған және жалпы редакциясын қараған
Ш.Абдраман

ISBN 9965-807-54-X

УДК 297
ББК 86.38

© «Әл-Машани» ХҚҚ, 2010
© «Алатау» баспасы, 2010
Барлық құқықтары қорғалған

«ҒАЛАМИ МӨР» — ҒЫЛЫМИ-ИСЛАМ НЕГІЗДЕРІНЕ КІРІСПЕ

(Алғы сөз орнына)

Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани ғылыми ислами шығармашылығындағы шоқтығы биік еңбектерінің саналатын кітаптың осы «Алғы сөзін» жазарда – Қасиетті Құранның өркеш сүресі саналатын 2-Сиыр (Бақара) сүресінің 29-34-аяттарында айтылған мына жәйттар ойға орала береді. Адамды (ғ.с.) топырақтан жасап жан берген Жаратқан Ием пендесі үшін жер жүзіндегі барлық нәрселерді жаратып, оған біртұтас аттарды үйретеді де, тек қана Тәңірдің айтқанын бұлжытпай орындайтын періштелерін тағзым еткізеді. Сөйтіп Жаратушы ием Адамзатқа сана беріп, оларға өзі жаратқан ғалами құпияны білуге, өне бойы ізденіп, сырын танып, игерген сайын Алланың құдіретіне құлшылық етіп, оның ақ жолынан адаспайтындығын нәсіп етеді.

Осы тұрғыдан қарастырғанда назарларыңызға ұсынылып отырған «Ғалами мөр» атты еңбек бұл жыл сайын шығып жататын кітаптардың бірі емес, өзгеше дүние. Мұнда қазіргі барлық табиғат ғылымының шындық ғылыми заңдылықтарымен, сол сырларды ішіне сиғызған, исламның бас кітабы Құранның басын қосу мәселесі қойылып отыр. Әрине, бұл қойылып отырған мәселені шешу жолын анықтау адам баласының түгелдей қолынан келетін дүние емес. Оның толық сыры тек Ием – Тәңірінің ғана құзырындағы іс.

Бірақ адам баласына сол Тәңірін тануға жетерлік қабілет, сезім, ақыл-парасат берілген, елшілер жіберілген, олармен бірге көптеген мұхжизалар жіберілген, кітаптар түсірілген. Сол жолға түскен адамның, сол Иесінің мәңгілік құзырына бармақ құрметі бар. Ол жолдан тайғандарға тағайындалған жазасы да бар.

Көп мыңдаған жылдар бойы өмір сүрген адам баласы басынан талай дәуірді өткізді. Соның бәрінде адам баласының даму дәрежесіне сәйкес, соған лайықты діни басшылар жіберіліп отырды.

Біздің Ислам дінін алатын болсақ, бұл ең ақырғы дін. Адам баласының ғылыми жетілген дәуірінің діні. Өзінен бұрынғы діндердің ең керекті шындықтары Құранға кірген. Сол себептен

Ислам діні жинақталған, қорытынды дін болып табылады. Сонымен қатар ол ғылыми дәуірдің діні, Ислам ғылыми дін - ғылыми ислами түсінігі осы.

Осы бағытта қазақ милатының кіріптарлық психологиядан құтылған алғашқы қадамы ретінде, ұлы іске кірісу ретінде әл-Машани еңбегін жазып, мұра етіп кетті.

Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани жарғы ғасыр бойы исламның ірі ғұламасы Әбу Нәср әл-Фараби хакімнің мирастарын зерттей келе, алты күнде жарық дүниедегі адам үшін жаратылған ғаламдық дүние құпиясын толық біліп шығу мүмкін болмағанымен, оны қажетіне шақтап тануға үнемі ұмтылу, пәнидегі құлына қарыз егілген парызын өтеуге деген ниетін Ұлы бабасының қолға алған мұрасынан әр кез сезінуде болды. Мұны ол пенденің Жаратқан иенің атынан жаңылып, жолынан бұрыс кетпеу ақыл иесінің басты белгісі екендігіне көз жеткізеді. Ақаңның қаламынан туған «Әл-Фараби және Абай» (1994) атты еңбегі осы бағытта жазылған алғашқы зерттеуі еді. Сол еңбекте исламның ғылыми негіздерінен бірсыпыра соны мағлұматтар берілді. Кітап шыққаннан кейінгі 2-3 жыл ішінде Ақаң сол идеяларын жаңғырта дамытып, кеңейтіп, жаңадан көптеген тамаша, терең мағлұматтар бойынша еңбектер жазғанды. Осының бәрін бір идея арқауында қарастырғанда, дінтанудың алғашқы санаттық оқулық деңгейде ұсынуға боларлық осы зерттеуі туды.

Бұл еңбектің бір өзгешелігі, мұнда табиғат ғылымдарының негіздері мен Құран аяттары – ашық түрде, есеп ғылымы (АБЖД есебі арқылы) дәлелденіп, көрнекі сызба-сурет түрінде беріледі.

Еңбектің екінші ерекшелігі, түптеп келгенде оның құндылығы, яғни басқа дінтану зерттеулерден оқшаулайтын дара сипаты – сол ілімдерді халықтың тарихымен байланыстырыла қаралуы дер едік. Соның ішінде, әсіресе автор Тұран халқының тарихын тереңнен қозғап, көптеген құнды деректер келтіреді. Мұнымен қоса Тұран елінің кен қазу істері көрсетілген. Бұл салада Тұран елінің алдыңғы қатардан орын алатындығын аңғару қиын емес. Мысалы, тас-кола қолданған замандарда Тұран мәдениеті дүниежүзілік дәрежеге көтерілгені айқын айғақтармен айтылады. Сөйтіп қазіргі ғылым тарихында Тұран мәдениетінен қалған мұралар мол екендігіне көз жеткізіледі. Сонымен байланысты Тұран тілінің негіздері барлық дін кітаптарында, соның ішінде Құран Кәрімде де кездесетіндігін автор зор зерделікте тәнті ететін айғақ деп білеміз. Мұның бәрі, әрине, халқымыздың енесін көтеретін жаңалықтар болмақ.

Айтайық Тұран Қақпасы, Темір қазық секілді мәселелер ғұламаның жеке кітаптарында жазыла тұра, осы жолы автор ойының айнасы ретінде олардың атаулық мәні дүниежүзілік тарихи, ғылыми, діни мағлұматтар қатарына көтерілген.

Кітаптың өн бойында бүтінгі ғылымдардың күрделі мәселелерін мысал ете отырып автор, оларға аят-хадис негізінде жаңа түсініктер береді. Сол арқылы ғалым ғылымның жаңадан дамуы — ислами дәуірі келе жатыр деген пікірді қалыптастырар дәйекті дәлелдерді іріктей білген. Дей тұра кітапта көрсетілген мәселе ғалами дүниенің адами ісіндегі биік мұратының бастауы Тәңірін тануды нысана етуі, мәселе сен Құдайдың құлы екеніңді ұмытпа деген бір ауыз сөздің санада санаттық дару табиғатына арналғандықтан «Ғалами мөрдін» көтерген мәселесі әшейінде діни нанымды ғылыми негіздегі баламалық ұғымда ұялатар жолын, енді ғылыми заңдылықтарды діни қағидадан – Хақтың құдыретінен туындар көрініс беріп, танымдық деңгейдегі болмыстың жалғасы екенін көрсету нәтижесінде дәлелдеп, дәлдігін санамен ғана ұғынар танымдық беру - оқушының зор ыждақаттығымен сабақтасар даярлығын да қажет ететіндей энциклопедиялық білімдар болуын тілейтін дүние екендігін де аңғартады. Сөзіміздің дәлелін әл-Машани ғұламаның кітапқа тағылар атаулардың бірнеше нұсқасын жазған бетте өшіріп, өрісін анықтап мағынасын ашар бірнеше тақырыптарды ой таразысына салғандығын куәландырап, қара сиямен бүтінде шеті жырымдалып тоза бастаған сарғыш қағаз бетіндегі белінен бір-бір тартылып туындай өз мәнін тауып жататын кітап пен тарау аттары да куә болады. Сөйтіп ізденіс айтылар ойды айқындайтын ортақ мынандай мазмұндық тарау тақырыптарын анықтатқан: 1. «Кірісу», 2. Ғылым мен дін; 3. Айналмалы аспан, жарықты жер; 4. Торқалы тоғыз; 5. Қой жылы бас тоғыз; 6. Дана-лардан тағлым; 7. Тас мұнара; 8. Ғылым басы; 9. Темірқазық; 10. Үш арыс, 11. Ғылымның нұр шырағы.

Осындай мазмұндық тақырыптарда біріктіретін кітап атын Ақжан аға: «Ғылыми ислами негізіне кіріспе» деп атап, екі жерде мұның астыңғы жағынан жақша ішіне бірде «Дінтану құралы», бірде «Дінтану оқулығы» деп жазыпты. Кітаптың сиясы кеппеген қолжазбасын оқып шығуға маған беріп жатып та сосын, пікірлесу барысында да ауызекі мұны «Дінтануға кіріспе» деп те, «Дін және ғылым» деп те атаған еді.

Өз басым кейін, оны баспаға даярлау барысында әлденеше рет зерделей оқып шығуға мәжбүр болдым. Оқыған сайын ғұламаның

көздеген-көксеген нысанасы айқындала түсті, бұрын аңармаған жәйттардың сырына қанып қырын анықтағанда марқайған кездерім жиіледі. Сөйтіп соның нәтижесінде, кітаптың мағынасына терең бойлап бару үшін, идеясын игеру үшін мұны оқушының зерделей, зерттей отырып қайталап паракталатын кітабының бірі болатындығына күмән да келтірмеді. Сондағы ашқан жаңалығым – бұл еңбектің әрбір оқушыға, ең алдымен өз халқының ұлы бақытын мәңгілік ашуын аңғару жолын, оған адал ниетпен шындық ізденісін мезгейтін құлшыныс беретіндігі дер едім. Сондықтан да бұл кітапты қолға алғанда таза, ізгі ниетте болуы шарт, сонда ғана ғұламаның нысана еткен шынайы шындықтың шымылдығын түріп, асыл қазына кенішіне кезігеріміз талассыз.

Осы ретте кітапта «өзім білетін шындықтан асар не бар дейсің» дегізетін тақаппарлық, ондай менмендікпен «ағайындас» (кішігірім кемшілік көре сала) айтыс – тартыс туындатар тоғышарлық пиғылды парасаттыққа жеңдіре алмау да автордың ізгі ниетін түсінуге зиян тигізетіндігін арнайы айтқымыз бар. Кітапты кемшіліксіз деу қиын. Жаңадан жол ашу, тың мәселелерге бару әрине ауыр да, асулы сапармен бірдей. Ондай кемшілікке достық ниетте жөн сілтеу, түзетіп кеңейте дамыту ортақ руханияттық парызымыз болмақ.

Келесі кезекте ескертер мәселе, кітапта аят-хадистерден үзінділер келтірілуі, Құран Кәрімнің – Құдай сөзінің атауы үнемі жадында тұруы – кітапты аяқ асты етпей таза ұстап қадірлеп күтуді де есте ұстанар ескертпе дер едік. Осы ретте оқушыға алдын ала айта кететін жәйт, кітапта Құран сүрелері аттарына және басқа да көптеген діни қағида-атаулардың мазмұнына талдау жасалып, олардың сандық мәні мен санаттық мағынасын ашуға қадам жасалған да бұлардың тура болмыстық табиғат заңдылықтарының діни негізі толық ашылмапты деп талап қоюдың да артықтау болатында сөз арасында еске сала кетуді парыз тұттық. Себебі, бір кітаптың барлық оқушы талабынан толық шығуы, әсіресе Құранды қазақтың ұлттық ұғымында тәпсірлеуді бастаған ғұламаға ауыр жүк. Егер Құдай сөзі Құран Кәрімді толық түсініп немесе түсіндіремін деудің өзі күпірлік - мұсылман айтар сөз еместігін ескерсек, ондай талаптың орынсыздығын аңғарар да едік. Бұл ретте Кеһф сүресінің 109-аятында айтылғанындай Құдай сөзіне түсінік жазар болсақ оған күллі – мұхит, теңіз, көлдердегі су сыя болса жетпес еді делінуін есте ұстанған ләзім. Басқаны айтпағанда Алла жаратқан он сегіз мың ғаламның (6 мыңы өлі табиғат заттар,

6 мыңы жан-жануарлар, 6 мыңы өсімдік дүниесінің) атауын жатқа айту түгіл, бәрін білудің парыз етпеген жаратушы Иенің уахиынан тыс әрекет ету де пендеге күнә болса керек. Дана Абайдың 38-сөзінде «...Біз Алла тағаланы «бір» дейміз, «бар» дейміз, ол «бір» демелік те ақылымызға, ұғымның бір тиянағы үшін айтылған сөз. Болмаса ол «бір» демелік те «Алла тағалаға лайықты келмейді»... Ол бір деген сөз ғаламның ішінде, ғалам Алла тағаланың ішінде» деуі осыдан. Ендеше, пендесі Жаратқан иемнің жіберген уахиы тек қажетінді білуді парыз етуі осыдан. Олай болса Ақжан әл-Машанидің «Ғалами мөрі» сол қажеттілігімізді өтеудегі ұлан-ғайыр істің бастауларына жатады демекпіз.

Сөз соңында айтпағымыз кітаптың атауы мен құрылымын енгізген өзгерісіміз жәйлі.

Кітаптың жоғарыда келтірілген мазмұндық тақырыптарының алғашқы (кіріспеден кейінгі) біріншісі «Дін мен ғылым, тән мен жан» тарауының соңғы 9-тақырыбының түйіндеуі «Ғалами мөр» деп аталыпты.

Екіншіден, жоғарыда келтірілген басты тараулар дара-дара кітап сипатына лайықты мазмұндық атаулары мен суреттерден және олардың мәтіндерінің өз «Кіріспесімен» басталып отыратындығы. Іштей тұтастық сақтала тұра кітап құрылымның осылай берілуі, рухани ұстазымның нысанаға алған идеясын тарала тарқар тамырларының күресін анықтап, мұны жалғастырушыларға – дамытушыларға шығармашылық бағыт-бағдар беру ізгі ниетінен туындаған амалы болар деген тоқтамға келдік. Осы тараудың тақырыбы жазылған жолдың үстіне қара сиямен «Ғалами мөр» деп баттита жазылуы және мазмұны тізілген бетте де дәл осындай түзетудің берілуі көк сиямен жазылған бөлімді бітіріп қайта қараған кезде аға қолында қара сиялы қалам болғандығын, тарау тақырыбына тағы да сын көзбен қарағандығына күмән тудырмайды. Қолжазбаны дүркін-дүркін зерделей келе кітаптың аты «Ғалами мөрі» - он сегіз мың ғаламның айқын да айрықша ортақ ақиқатпен дараланар белгісі болуы шарт деген ойға тоқтайластым. Ол Алла тағаланың хақтығына танытар құдіретті мөрі ғой.

Кітаптың әу бастағы құрылымына енгізген ендігі бір өзгеріс 7-тарауда тұрған «Даналар тағылымды» әл-Машанидің оқушысына арналған арнайы сөзінен соң қоюды жөн көрдік.

Бұл тарауды Ақжан аға «Ғалами мөрге» еңбегін жазуға отырардан бір жыл бұрын жазған-ды. Оған Абайдың 150 жылдығына арналған «Әл-Фараби және Абай» (1994 жыл) монографиясына

арналған өзі жүргізетін «Әл-Фараби» клубының студенттерінің ниетімен өткізілген конференцияда жасалған баяндамасын негіз етіп алғандығы еді. Сол жиынға студенттерден басқа, ҚазҰТУ оқытушылары мен ғалым-профессорлар қауымы да қатысқан болатын. Сол баяндамада айтылған ой ұшқындары «Ғалами мөрдін» тарауларында дамып, көрініс тапқан. 7-тараудың осындай бағдарламалық мазмұнын ескере келіп, оны беташар тарау іспетінде алып, кітап құрылымына өз тарапымыздан өзгеріс енгізуді жөн көрдік.

Осы тұста оқушыға әл-Машани еңбегіне осындай түзету-қосымшалар енгізуге, тіпті қажеті болса еңбекті қайта қарап, толықтырып авторының санатында тұруға құқылық рұқсаты аз ағаның көзі тірісінде берген құжаттық қолхаты негіз болғандығын оқушыға ескерте кетуді жөн көрдік.

«Ғалами мөрді» оқушыға ұсынар шақта аз ағаның «Кітап бір ғана сыдыртып оқудан бәрі түсінікті бола қоймас. Оны қайталап, ойланып, есептерін шығарып тексере отырып оқу қажет. Сонда ғана мұның терең мазмұны бойға сіңеді, ойынды оятады, хақтыққа жетелейтіндігін» тағы да ескерте кетуді жөн көрдік.

Тыңнан салынған соқпақтың бұралаңсыз, бұдырсыз, қысылтаяң киін жерлері болмайды емес, жарық дүниені құрған Жаратқан Иенің құдыретіне көз жеткізу Құдай бар деп айта салу емес, оның ғалами сырына қанығу саналы ізденісті талап ететіндігі. Соған бағыт сілтер бір қырын осы кітаптан табасыздар демекпіз.

P.S. Кітаптің түйіні іспетті ғалымның мұрағатынан табылған "Ғалами мөр" деп атаған суретті ұсынып отырмыз. Бүтін кітаптің идеясын арқалайтындай осы суретті ұсынуды дұрыс деп таптық.

**Шәмшиден ӘБДІРАМАН,
профессор**

ШЫНДЫҚҚА БЕТ БҰРЫС

(Ақжан Әл-Машанидің оқушысына арнауы)

Ғылыми ислам негіздері деген ең зор күрделі мәселе екені мәлім. Оны толық түрде қамту қолдан келмейді. Бірақ сол жолға бет алып, қадам басу міндет. Осы тұрғыдан алып қарағанда біздің бұл еңбегіміз сол мәселеге кірісу ғана болып табылады. Бұл мәселені қазір қолға алып көтеруге бас себеп болып, қазіргі заманда қолға тиіп отырған бостандық шындық іздеуге жиналып отырған жоқ. Кейінгі екі ғасыр бойында Ислам мәдениетіне жол берілмеді. Халықты қазірде исламға қарсы бұрып келеді. Қадірлі оқушы, қазіргі біздің тәуелсіздік алған заманымызда сол шындықты айтуға жол ашылды.

Ендігі мақсат, сол шындықтың өзін дұрыс түсіну. Көп замандар бойында көп мәселелер жөнінде шындық пен жалғандықтың, анық пен танықтың, оң мен солдың арасын айыру қиынға соққанды. Оның өзі халықты шатастырды да. Сол себептен біз осы арнау сөзімізде осы жағын, шама келгенше анықтап, ашып алуымыз керек. Бұл мәселе газет – журналдарда, кітаптарда талқыланып жүр. Мысалы, біздің «Шалқар», «Ана тілі», «Заман – Қазақстан» т.б. газеттерде жазған мақалаларымыз бар. «Зерде» журналында да бірнеше мақала басылды. Сонан кейін бірсыпыра мәселе «Әл-Фараби және Абай» атты кітаптан орын алды. Бұл арада мәселені соларға қысқаша шолу жасап, ойды ықшамдап түйіндейміз және оны әрі қарай дамыта бермекпіз. Мәселені ислам мәдениетінен бастаймыз, өйткені қазіргі дүниежүзілік ғылымға тікелей негіз салған сол ислам екені мәлім.

Осыдан он төрт ғасыр шамаша бұрын дүниеге келген ислам алғашқы екі-үш ғасыр ішінде барлық дүниежүзілік ғылыми, тарихи, діни мирастарды тегіс қамтып өз қолына алды, барлық жер жүзі атырабына таратты. Ол өзі «Ғылымның алтын ғасыры» деген ат алды. Адам баласының көп мыңдаған жылдар бойы қолы жетпей келген және жетсе де ұмытылып кеткен көптеген зор табыстарға исламның қолы жетті, ғылымның тамаша шыңдарына көтерілді. Бір мысал келтірейік, Аруан Рашид – Ал-Мумин халифалар кезінде Жер шарының көлемін дәл өлшеп тапқан, жұлдыздардың аспандық

құрылыс орындарын дәлден анықтаған. Басқаша айтқанда, Жер мен Көктің дәлді атласын-картасын жасаған. Күн мен Түннің теңеліс нокатының аздап жылжып отыратын заңын тапқан. Аспан жолының қақпасын белгілеген. Жер бетіндегі он сегіз мың ғаламды талдаған. Оның аты жәндіктер, өсімдіктер, тастар тағы басқалары. Дәрігерлік істі жоғары сатыға көтерген. Есеп, құрылыс ғылымдарын қайта жасап, жолға қойған. Өнер саласында тамаша табыстар өз алдында. Ол жөнінде «Мың бір түн» мен әл-Фараби музыкасын еске алудың өзі жеткілікті.

Әл-Фараби заманында (IX-X-ғасыр) Араб халифаты екі жерде болды: Бірі - Бағдатта, айтылған халифат. Екіншісі - Кортуади (Испания). Дүниежүзінің ғылыми қайнар көзі осы екеуінде болды. Бұл екеуі Азиялық, Африкалық және Европалық ғылымдардың дамуына мұрындық болды.

Бұл арада бір ғана есте мықтап ұстайтын нәрсе, сол ғылымның білімнің шығуы, өркендеуі -- бәрі Құранның әсері деп білеміз. Тәңірінің әмірінсіз іс болмайды. Ту баста Аллаһ адамзатқа дүние заттарының есімдерін үйретті. Адамның басқалардан артықтығы осыдан басталды. Ол бірінші пайғамбар – Адам Ата кезі болса, Ислам ақырғы пайғамбар – Мұхаммед расул Аллаһ кезі. Сол басқы есім қайталанып, дамыған заманға лайықтанып, Құранға жиналып, біздің пайғамбарымызға жіберілген.

Құран шындығын мықтап ұстағандар ғылыми, табыстан табысқа жетті. Өйткені Құран аяттары ашықтан-ашық арабша ғаламның, табиғаттың, өмірдің сырын көрсетті. Оның бәрін талдауға шама жоқ, әрі мүмкін де емес. Бір ғана мысал келтіреміз.

Құранда 57-сүре Ал-Хадид - темір (الحديد). Осы сөздің сандық мәнін алайық: Ал=31, Хадид=26; екеуі: 31+26=57=19x3.

Мұнда 19- бас бата әріп саны: $\text{بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ}$

$$19=(6)+(6)+(4)+\frac{3+2+1}{3}$$

Оны алты еселесек, болады: $19 \times 6 = 114$.

Бұл Құранның сүрелер саны. Мұнда Аллаһ есімімен басталып, алты күнде дүние, алты күнде аспан (ғарыш) жаралған. Соның барлық сыры осы Құранда деген ишарат түр.

Арабша әріп саны 28. Олардың әрқайсысының сандық мәні бар.

Мысалы, а=1, Л=30, болады: $1+30=31$; х=8, д=4, и=10, д=4; жиыны хадид болады: $8+4+10+4=26$ - темір.

Темірдің атомына электрон саны 26, сол бойынша оның (темірдің) кестедегі рет саны (санағы - 26=Fe). Ойлап қарасаныз, біздің заманымызда табылып отырған хадид - темір саны Құранда осыдан он төрт ғасыр бұрын жазылған.

Бұл арада бір ескерте кететін нәрсе - адамға Тәңірім үйреткен есімді кең түрде түсіну керек. Ол есім: зат есім, сын есім, сан есім ... деп бөлеміз. Басқаша айтқанда әріптердің дыбыстық ләбізі мен атымен, таңба – белгісімен қатар олардың сандық мәні де берілген. Тәңірім есепсіз дүние жаратпаған.

АБЖД есебі ғылымның бір кілті деп білу керек.

Темірдің осы дәл (хадит) атауы, оның Бас батаға байланысты болумен қатар, оның сандық мәні Текше Қағба санына тең екендігі. Яғни текшеден 6 жақ (бет), 8 төбе (ноқат), 12-қыр қабырға бар. Жныны $6+8+12=26$. Ол Қағба Исламның кұбыласы. Темір Қазық, ол темір тотығынан тұратын адамның қан тамырындағы қызылқанның өзегі. Демалыс-тыныс соған байланысты (гемоглобин). Темірдің ғалами ерекшелігіне қазіргі ғылым көп көңіл бөлуде. Соның бәрі Құрандағы 57-сүре аятына сай келеді. Ол ғана емес, соған сүйеніп қазіргі ғылымда жаңалық ашуға болады. Соның бәрін, Аллаһ қаласа осы еңбектен көресіз. Осы сынды көптеген тамашалар - Құран мен қазіргі ғылымды салыстырудан тұрады. Оны да осы еңбектен табасыз.

Исламның ғылыми жетістігін Европа елі алғашқыда құмарта, таңдана қарыс алған-ды. Олар өздерін исламның шәкірті ретінде қарады. Ислам ғылымдарын, әсіресе соның ішінде әл-Фараби мен Абуғали Ибн Синаны әулие тұтатын болған.

Келе-келе мұндай замана өзгерді. Ислам елдерінде өзара талас-тартыс соғыстар болды. Соны пайдалана Европа елдері ислам өркениетіне қол сұға бастады. Олар өздерінің отаршылдық-империалистік саясатын іске асыруға кірісті. Осы жөнінде ашық бір мысал келтірелік. Кордова (Испания) халифатының мәдениеті арқасында басқа Европа елдерінен гөрі Испания мен Португалия ғылымға, әсіресе темір ғылымында алда болды. К.Колумб пен Васко да Гамо Америкамен Индияға жол ашқаны белгілі (XV-XVI ғасыр).

Ислам елін жаулап алу үшін Европа отаршылары исламның тарихи-рухани негіздеріне қарсы шаралар жасай бастады.

Алдымен Мұхаммед пайғамбарға неше түрлі жала жауып, жалғаншы деп қаралады. Екіншіден, Құранды Библиядан көшірген деп бұрмаламақ болды. Үшіншіден, исламның ғылымы грек-

терден көшірме деп дәлелдемек болды. Төртіншіден, Құранның өзінде мақталмыш жиһангер, қолбасшы Абдолла Зұлқарнайынды - гректің патшасы Александр Македонский деп түсіндірді. Бесіншіден, шығыс елдерінің, соның ішінде ислам елдерінің арасына іріткі салу әдісін қолданды. Осындай арсыз жалғандықтың түсін бояп, бүркемелеп, жалған дәлелдер, аңыздар таратты. Ислам ғалымдарының табыстарын жоққа айналдырып, грек-римдік немесе европалық адамдарға иелендіретін болды. Не болмаса, индоевропалық – ирандық тектерге жапсыру етек алды. Өйткені Ирандарда А.Македонскийді өзіне тарту бар және ол да ислам дінін ұстанады-мыс делінеді. Мұның ықпалы Индия (Пакистан) елінде де бар. Сондықтан бұларды Европаға бауырластырып, исламның негізгі суниттік елдерін Араб+Тұран елдеріне қарсы қою көзделді.

Осы саясаттың салдарынан, бұдан бір ғасыр шамасы бұрын ислам елінің барлығы дерлік Европа елдеріне отарлыққа айналды. Өзінің егемендігін сақтап қалған тек түріктер ғана болды.

Енді олар ат төбеліндей түріктерді отарлап, ислам туын бір-жола құлату мақсатын қойды. Бірақ Тәңірі өзі жіберген ислам жолын өзі сақтады. Арам ойдағылар өздері талқан болып тарап кетті. Ол ғана емес. Олардың исламды қорлауынан шыққан дерті, енді өздерін буындыра бастады. Өйткені оларды бастаған өздері, оны тоқтату күші олардың қолында емес қазір. Бұл арада жәрдемді тек шындықтан іздеу керек. Ол Тәңірінің жолында, ол Тәңірінің қолында. Шындыққа бет бұрудың бас себебі осындай.

Мұнда бір еске алатын нәрсе – ғасырлар бойы үгіттеудің арқасында ислам елдерінің өзінде жабылған жалаға ілесетіндері жоқ емес баршылық. Енді қауіптің құйыны сол. Соның басын ашып алу керек еді.

Мысалы, грек мәдениетін дәріптеудің ар жағында Александр Македонскийді Олимпиалық әулиелерге ғұрыпқа апару керек. Оның аты қолдан жасалған Олимп тауына мекендеген гректердің көп құдайлық дініне қабысу деген сөз. Оның ар жағында адамды Тәңірі етіп табыну жатыр, оның сыңары этенизм жатыр.

А.Македонскийдің ұстазы Аристотель. Олимп дінін жырлаған Гомер тұр. Олардан үлгі алу неге соғалды? Осыны бір ойлаңыз! Бұл өзі оқыс нәрсе. Мысалы, әл-Фарабиді Аристотельге, Жамбылды Гомерге теңесе үлкен дәреже деп білу бар бізде. Бұл, әрине, білместіктен, еуропа орталық үгітінен туған нәрсе.

Бұл арада біз А.Македонскийдің, Аристотельдің немесе Голмердің өздерінің жеке бас пікірін сөз етіп отырғанымыз жоқ.

Ол жағын Аллаһ біледі. Біз сөз етіп отырғанымыз, солардың атымен, солар арқылы дінсіздікке апару қауіпі.

Біріншіден, Александр Македонский мен Құрандағы Абдолла Зұлқарнайын бір адам емес. Екеуі екі басқа. А.Македонский Мысыр (Египет) елін жаулап алғанда оны патша сайлап, басына қос мүйізді тәж кигізген. Сонан бастап оны Зұлқарнайын атаған. Құрандағы Аллаһның ардақты құлы Ғабдолла Зұлқарнайын. Соны айыра білу керек.

Екіншіден, Аристотель ілімін сол қалпында қараса, оның олқылығын, тайғақ жері толып жатыр. Оның бәрін әл-Фараби қайта қарап жөндеген және Аристотельді Платонсыз қарауға болмайды деген. Мысалы, Аристотельдің мантық-логика ілімінде тірек, байланыс жоқ. Пайғамбар хадисында әр нәрсенің бір өркеші бар десе, Аристотельде ол мағына жоқ. Сол себепті оны қалай болса солай бұра беруге болады. Сол себеппен Аристотель логикасына әл-Фарабидің байланыс (инпликация) түсінігін қосқаны белгілі.

Бұл арада атеистердің Аристотельді өрескел бұрмалаған бір жерін еске алайық. Ол өзінің табиғат ғылымы жөніндегі еңбектерін жинақтаған. Сонан артынан ол философиялық ойларын жазған. Оның атын «Метата физика» атаған. Оның мағынасы физикадан (табиғат ғылымдары) кейін қаралатын мәселе мағынасы болған. Оны атеистер мүлде алып тастап, метафизика ғылымға қарсы деген мағынаға аударған. Оның орнына сөзбен талас-бақаспен жеңсе болғаны, яғни диалектиканы қолдану керек деген жалған жолға салды.

Аристотелдің ұстазы Платонды алатын болсақ, сол кісі логиканы тек геометриялық құрылыс ретінде түсіну керек деген. Платон ғылымында бір нәрсені білетін болсаң, оны сызып көрсет дейді. Аристотельде ол жоқ. Ойда болсын Платон, оның ұстазы Пифагор – бәрі геометрия ілімін Мысырдан алған. Оның арғы тегі Ыдырыс пайғамбардан. Әл-Фараби ұстаған жолы сол.

Демек, әл-Фараби Аристотельден гөрі Платонға көп жақын. Сондықтан араб елдерінде әл-Фарабиді екінші Платон (Афлатон) айтады.

Жалпы грек ғалымдарын алатын болсақ, олар Мысыр мен Вавилон (Шумир) елдерінің ғылымынан тағылым алғандар. Ислам ғалымдары оларды зор құрмет тұтады. Сонымен қатар ислам ілімі Құрандағы аяттарға сүйеніп, ертедегі пайғамбардан қалған ғылымның түпнұсқасын қабылдайды. Айталық, Мысыр ғұламасы – Ыдырыс ілімдері, Вавилон ғұламасы – Ибраһим ілімдері ислам

іліміне негіз болған. Осы жөнінде көптеген мысалдар келтіруге болады. Бір ғана ашық, белгілі мысалды еске алайық. Аристотель судың қайдан пайда болғанын былай түсіндіреді. Жер астының салқын үңгірлерінде бұдан су пайда болады. Ол сулар Жер асты арқылы көлдерге жайылады, сол көлдерден көз-бұлақ сулары Жер бетіне шығады. Құранда болса дүниеде айналыс жасаушы, өмірдің көзі болған су айналыс – қайталау затты нәрсе. Көкпен жауады, Жерден өнеді. Құранда осы қағида аяттар бірнеше жерде айтылған. Оның қазіргі ғылымға дәл келетіні мәлім. Солай бола тұрса да, Аристотельдің қазіргі ғылымға жанаспайтын пікірлері Европа елінде кең орын алып келген. Айтайық, Декарт сынды ірі ойшыл адамдардың өздері де сол бағытты қолдаған. Тек өткен ғасырда ғана ол мәселе қайта қаралды. Исламда ғылым мен дін екі жеке нәрсе емес, бірге. Оларды екі айырудан зор зиян келеді. Қазір Европа елі сол екі айырудан жапа көріп отыр.

Ендігі жерде екеуін қайтадан, бұрынғысынша қабыстырып, қайтадан жаңартын ескі жолды жаңғырту керек. Соның арқасында адам баласына шындыққа жол ашылады. Төмендегі ұсынып отырған тақырыптар соған арналған. Олар мыналар:

3. Ғылым мен дін - тән мен жан;
4. Айналмасы аспан, жарықтық Жер;
5. Торқалы тоғыз;
6. Қой жылы - бас тоғыс
7. Даналардан тағылым;
8. Тас мұнара;
9. Ғылым басы;
10. Темір Қазық.

Бұлар жеке-жеке хикаяттар. Бірақ өзара байланысты бола тұра – өз алдына суреттері беріледі. Бәрі де Құран мен қазіргі ғылымның байланысына арналған. Мысалы, бірінші мақалада ғылым мен дінді екі бөліп қарау европалықтардан шыққандығы айтылады. Онан пайда жоқ, зиян көп, соны мысал арқылы ашық дәлелдедік. Екінші мақалада аспанның айналысы мен Жер беті өмірінің жалғасы Құран аяттары арқылы және қазіргі астрономия, геология ғылымдары арқылы көрсетілген. Онан кейін екі мақал (5-6) біріне-бірі байланысты уақыт есебіне, жыл басына арналған. Мұнда сол салыстыру әдісі, мысалдар, есептер.

7. Даналардан тағылым деген мақала негізінде «Әл-Фараби және Абай» кітабына негізделген. Оның халықтық бейнесі қамтылған. 8. Тас мұнарада Құранның 15 және 85-сүрелері

салыстырылған, көп жаңалық ойлар бар. 9. Ғылым басы мақалада Тәңірімнің Адам ата алғашқы үйреткен есімдері сөз болады. Жаңалық ойлар бар. 10. Темір Қазық мақаласында темірдің тамаша өзгешеліктері сөз болған. Бұл мәселе алдағы тарауларда да айтыла тұра, бұл арада соған қосымша көп жаңалықтар келтірілген. Көп мәселелер жаңаша қайта қаралды.

Көріп отырсыздар, мақалалардың ішкі байланысы өте терең. Сол себепті кейде қайталаулар да бар, пысықтаулар да бар. Бірақ олар артық емес, ширатуға жәрдем етеді, еске сақтауға жәрдем етеді.

Бұл еңбек кейін қайта басылатын болса, арнайы оқулық түріне келтірілетін болса, ондай қайталаулар қысқартылуы да мүмкін, мазмұндардың атаулары да өзгеруі мүмкін. Әзірше, осы қалпында жарық көрсе, алғашқы бастама ретінде көп пайда болар деп білеміз.

Бәріңізге Алладан пәрмен тілеуші

Ақжан әл-Машани.

ДАНАЛАР ТАҒЫЛЫМЫ

Данышпан бабалардың бұл күнде біздерге оралып келуі, оларды зерттеген адамның сіздердің осы жолдар арқылы дидарласуы, ол кісінің осы университеттің алғашқы оқушысы, сіздердің ұстаздарыңыз, батагөй ақсақалдарыңызға айналуы – өзі бір ойландыратын ырымды нәрсе.

Қазіргі күнделікті ауыр тұрмысқа қарамастан біздерге зор қуанышты, нұрлы өмір келе жатыр деп біліңіздер.

Расында, мен осы институтқа түскен кезде әл-Фараби атын естідім деген адам жоқ десе болғандай еді. Енді міне, 1125 жыл өткен соң ол кісінің бастауымен жоғары дәрежелі бабамызды танып отырмыз.

Оның үстіне бұл күнде Абайдың 150 жылдық мерекесін байтақ түрде халықаралық дәрежеде өткізуге дайындалудамыз. Екеуінің арасы мың жыл шамасы. Халқымыздың 1150 жылдық мәдени мұрасы сөз болып отыр. Кешегі надан отаршылар үстемдік еткен кезде тарихи аты жоқ, заты жоқ ел деп қорлап келген заманда біздің мыңдаған жылдық мәдениетіміз бар екенін тауып, оны дәлелдеп таныту оңай іс емес. Бұл істің мен тек басын бас-

тап отырмын. Оның зор қазынасын ашу сіздердің істеріңіз болар, кейінгі ұрпақтың ісі болар.

Айтылған еңбекте мен біраз мәселенің бәрін ашуға тырыстым. Онан басқа, онан кейінгі еңбектерде соған қосылып жатқан жаңалықтар да бар. Мысалы, «Ислам діні және кен ғылымы» атты өткен 1994 жылы шілде айында «Шалқар» газетінде үлкен мақала жарияланды. Онан басқа «Ғажайып тастар» және «Алхимия» «Қадыр түні» деген еңбектер жазылды. Осының бәрі менің ұстаған жолым, шама келгенінше шындық іздеуден туындаған. Оны қайдан табасың? Оны Құранның аятынан табасың. Онда бүкіл ғалымның сыры бар, шындық. Ол – Ғаламның иесі, Алланың сөзі, аяттар.

Абайдың “Алланың өзі де рас, сөзі де рас!” – дегені сол сөз Құран.

Құранға қосымша, оған жалғас түсінік ретінде пайғамбарымыз Мұхаммед Расул Алланың өсиет сөздері бар. Оларды «Хадис» деп атайды.

Сонымен нағыз сенімді тірек – аят, хадис. Онан кейінгі ел-өмір. Абайдың: «Өмірдің өзі шындық» (ақиқат) деген қағидасын кеңінен түсіну керек. Ал даналықтың терең ғылыми мағынасын әл-Фараби деп табамыз. Ол кісі: ту баста Тәңірім жаратқан, басқы нұрдан бастап, барлық ғалам қалай дамығаны тамаша терең ғылыми шолу берген.

Аспан жолы жұлдыз, Ай мен Күн, он екі ай жыл - түгел, жеті қат көк, он сегіз мың ғалам 6000 - Мағыдан - тастек; 6000 - өсімдік, 6000- хайуанат. Осының барлығын ғажайып шеберлікпен жаратып, тәрбиелеп, өрбітіп, дамытып отырған Ием ғана. Соның ішінде адамға өзінің ғажайып нұрынан рухани жан мен ақыл берген пендесі – адам. Сол қасиетінің арқасында ол барлық ғаламға қожа болуға лайық. Оның дәрежесі үлкен. Ол Тәңірінің жаратқан ғылымын тануға қабілеті бар. Сол арқылы ол көп істер істей алады. Өмірді гүлдендіреді. Бірақ, алмақтың да салмағы бар дегендей, адам баласы сол берген мол дүниеге масаттанып, оны бүлдіруге тиісті емес. Ол өзіне берілген өмірді дұрыс өткізуге міндетті. Аллаһ тарапынан оған берілген нұсқау бар, тура жол бар, шарифат бар, парыз бар. Соны орындауы керек. Тек сонда ғана адамдық ғалам өмірі шындық жолда болады. Олай болмаған күнде, дүние ойран болады (Абай).

Әл-Фараби өзінің «Қайырлы қала тұрғындары» атты еңбегінде халықты тура жолмен алып баратын даналардың, хәкімдердің жол басшылығы қажет деп дәлелдеген.

Абайдың 38-сөзіндегі «Адаспай тура іздеген хәкімдер болмыса дүние ойран болар еді...» деген.

Сонан кейін бұл хәкімдерден мұрат-мұсылман хәкімдер деген түсінік туындайды. Адам міндеті - аят-хадиске сүйене отырып, ғылым іздеу. Ол ізденуде Абайдың: «Адаспай тура іздеген» деп айтып отырғаны ғылым-білім іздеуге теріс жол кету қаупі бар. Адаспай тура жолды іздену үшін мұсылман иманы керек, шарифат жолында болу керек. Олай болмаған күнде ғылымның өзі ғаламды бүлдіру жолына апармақ. Біздің заманымыздағы ядролық қарулар соған мысал.

Ғылыми ізденіс жолында алдымен табиғат дүниесін танудан бастау керек. Әбу Насыр әл-Фарабидің «Табиғат – матбуғат» деген тамаша қағидасы бар. Бұл Матбуғат деген – шындық кітап шығаратын баспа орны деген сөз. Басқаша айтқанда, адамға білім-ғылым беретін негізгі оқулық табиғат деген мағынада.

Алдымен адамның өзін-өзі танудың өзі бір үлкен медресе. Бұл арада тіл білу, есеп білу - табиғат танудың басты шарттары. Дүниені тануда алдымен көру, есту қабілеттері тұр.

Көрудің ең зор көріктісі - Аспан, естудің ең жоғары әсерлісі - ән-күй. Олай болса ғылымның бастысы - аспан ғылымы ғылым. Әл-Фалак (Астрономия) және музыка. Оларды қолдан жасаған да көрікті ғимарат – құрылыс- архитектура. Кейінгінің негізгі өлшемдік ғылыми қиас хандас-геометрия- симметрия.

Сәуле мен дыбыс (яғни көру, есту) ғылыми өлшем іліміне – қандасқа негізделу керек. Сайып келгенде тіл, есеп, хандас, астрономия, музыка. Осылар негізгі табиғат ғылым салалары болса керек. Онан кейін, соларды толық меңгерген соң, адами танымға үлес қосқан ірі ғылымдар ғана жалпы дүние тану жөнінде ой-толғау – даналық жолға, яғни фәлсәфа жолына қадам жасау керек. Сондай адам ғана ғылымға жол ашады. Соларды ғана хәкім дейді. Абайдың: «Әрбір ғалым хәкім емес, әрбір хәкім ғалым» дегені сол.

Жоғарыда айтылған негізгі ғылыми салалардан әл-Фараби зор мирас қалдырған адам. Оның ғылыми мирастары барлық адам баласының кейінгі ғылыми-рухани дамуына әсер етті. Сол себептен де оны екінші ұстаз (Әл-мұғалім әл-Сани) атаған.

Әл-Фараби екінші ұстаз болғанда, оның алдындағы бірінші ұстаз кім? Ол жөніндегі ойларды ортаға салмақпыз. Біздің жағдайда көп адамдар бірінші орынға Аристотельді қояды. Соған байланысты әл-Фарабиді шығыстың Аристотелі дейді. Бұл пікір-

ді теріс деуге болмайды. Өйткені барлық ғылым саласындағы еңбектерін арабшаға аударып, олардың іздерін дамытқан адам - әл-Фараби. Араб елдерінде бірінші ұстаз Афлатон (Платон) деседі ұлы бабамызды. Ол да дұрыс, өйткені Платонның барлық ғылыми саласындағы еңбектері әл-Фарабидің қолынан өткен. Әсіресе оның геометриялық еңбектеріне әл-Фараби зор мән беріп, дамытқан.

Бір тамаша нәрсе, әл-Фараби Аристотельмен Платон арасын жақындатып, қабыстырған. Олар бірін-бірі толықтырады, ешқандай қайшылықтары жоқ деп дәлелдейді.

Сонымен қатар біздің жаңадан қойып отырған мәселеміз бар. Ол: әл-Фараби мұсылман хәкім. Ол-Иман хәкім. Бұл шындықты біз бұрын, атеизм заманында ашық айта алмадық. Енді, Аллаға шүкір, шындық іздеген заманға жеттік. Осы жөнінде ортаға салатын ойлар бар.

Имам әл-Фараби мұсылман хәкім болғанда, оның алдындағы бірінші ұстаз кім деп білеміз? Бұл арада біз шындықты ислам ілімінен іздеу керекпіз.

Алдымен Құрандағы аталмыш пайғамбарлар, әулиелер, хәкімдер әл-Фарабиге бірінші ұстаздар деп білеміз. Басқасын қойғанда, барлық ғылымды негізін салған Ыдырыс пайғамбарды ғылыми бірінші ұстаз деуге болады. Онан кейін, Қағбаның ғажайып ғимаратын салған, музыканың бас мақсатын берген Ибраһим пайғамбар ұстаз. Онан кейін Лұқман хәкім, Зұлқарнайын дихалар да бар. Қысқасы, ислам тарихында даналар әл-Фарабидің бірінші ұстаздары деп білеміз.

Осы арада біз ғылымның шығыстық және батыстық болып екіге бөлінген жапсарына келдік. Әл-Фараби нағыз сол жапсардың данасы болған. Бұл мәселені қозғау үшін ислам ілімі дүниеге келер алдында халықаралық мәдениет жайын қысқаша шолып өтелік. Ол осыдан шамасы екі мың жыл бұрынғы заман.

Мұса, Дәуіт, Ғайса пайғамбарлардан қалған дін жолдарын ұстаған халықтар, әсіресе оның басшы елі исрашылдықтар өзара жіктеліп, айтыс-тартысқа көшкен. Екінші жағынан, олардың орталығын басқа елдер жаулап алып, мәдениетін ыдыратқан. Сол кезде мәдени орталықты ұстаған грек патшалары айтылған діндерге көп жол бере қоймаған. Онан кейін көтерілген римдіктер де сол бағытта болды. Бертін келе олар ғылыми ойға да, дінге де қатты тиым салып, қудалай бастаған. Соның салдарынан көп ғылымдар Таяу Шығысқа, Орта Азия елдеріне қарай ығысқан. Ислам ілімінің алғашқы кезде тез көтерілуіне сол Рим жағынан (арабша грек-рим елдерінің жалпы аты) келген ғылымдар зор әсерін тигізген.

Әл-Фарабидің алғашқы ұстаздарының ішінде солар болған.

Сонымен қатар ислам ілімі басқа жақтан келген ғылымдарға да жол ашқан. Сондықтан ол кездегі исламның ісінің дамуына әсер еткен Ескі Шығыс елдерінің мәдениеті деп білу керек.

Алайда, солардың ішінде ерекше негіздегі мәдениет ерекше орын алады. Оның себебі, Александр Македонский жорықтарының әсері еді (2300 жыл бұрын). Оның алдында мәдени орталықтардан Иран патшалары билеп келген (Кир, Калабиз т.б.). Ираннан бұрынғы мәдени орталықты алатын болсақ, оның белгілері Шумер (Жазира) мәдениеті, кейінгі аты Вавилония (Бабыл) және Мысыр Египет мәдениетінде.

Дей тұрсақ та бізге керектісі Тұран мәдениеті – түркі тілді елдер мәдениеті.

Тұран мәдениетінің негізгі табиғи жағдайы жөнінде қысқаша мағлұмат.

Адам өмірі де, мәдениеті де, сол өзі туып–өскен жерге тығыз байланысты екені белгілі. Осы жағынан алып қарағанда, Қазақстан және онымен көршілес Сібір, Орталық Азия жерінде, мәдени дамуға өте ерекше қолайлы жағдай болған. Осы себебі дүниежүзін басқан Мұздан осы аймақтың ашық болуы.

Айталық, Солтүстік мұзды мұхит мұздағы далаға жайылып, деңгейі Омбы аймағына дейін жеткен. Екінші жағынан, Азияның ірі тауларының басындағы мұздар, Алатау, Тянь-Шань, Жоңғар, Гималай, Алтай, Саян тауларының етекке қарай созылып, Алакөл деңгейіне дейін тараған. Сол мұздардың сырғытып алып келген шөгінді тастар сақталған. Осы айтылған екі мұздың аралығы, сонау Каспий теңізінен бастап, қазақ даласы Сібір арқылы созылып, Чукотка-Аляска жеріне жалғасқан. Ол кезде Беринг бұғазы болмаған. Азия, Америка құрылық жалғасты болған. Сол жалғас арқылы көптеген аңдар, және аңшы адамдар Америка құрлығына өткен.

Онан кейін мұз еріп, топан су қаптаған. Бұл оқиға осыдан орта есеппен 30 мың жыл шамасы бұрын болған.

Сол кезде мұз қамалдардан болған адамдар таспен қаруланып, тасқа паналаған. Тас мәдениетін жасаған. Сол мұз қамалдың ортасында болған, таспен қаруланған адамдардан Тұран халықтары тараған деп білеміз. Сол себепті, біздер - кеншілер өзімізді сол тас дәуірінен қалған нәсілміз деп білуіміз керек. Ол тас дәуірі бертін келе қола, темір дәуіріне кен мамандығынан айналды. Осымен байланысты біздің тіліміз де, жеріміз де, ғұмырымыз да толып жатқан

мирастар бар, «таңбалы тастар» бар. Соны зерттеу бізге міндет. Осы жөнінде мен сіздерге бір аңызды айтайын, ол «Ат байладым абаққа». Қазіргі заманда Абақан түркі нәсілді Хақас халқының орталығы. Ол – Абақхан.

Абақ – оттық, науа, яғни айдың үйі. Сонан барлық есеп басталады. Есеп шоттың ескі түрі Абақ аталған. Бұл өзі астрономия ілімінде үлкен орын алады.

Екінші тамаша ескерткіш «Арыстанбап» (*1-сурет*). Мұнда он екі айлық және мүшел жылдық топтар үлкен шеңбер бойында кіші шеңберлермен көрсетілген. Кіші шеңберлердің сырт жағындағы сандар он екі ай – мүшел реті, ішіндегі сандар сол жұлдызға сәйкес жеті қат көктің рет сандары. Басқаша айтқанда, әрбір көк өзінің бастапқы орнында, үйінде, жағында орналасқан қалпы. Оның ішінде екі көк Күн мен Ай, бір ғана тақта. Басқа бес көктердің үйлері оңды-солды екіден. Сонымен 12 жұлдыз 7 көк орналасқан: $2+5 \times 2 = 2+10=12$.

Күн мен Айды, Құрандағы тиісті сүрелердің санаты бойынша белгіледік.

91-Шамси-Күн, 54-Қамары-Ай. Олардың айлары – мүшел жылдары және Көк реттері: Ай-1 Көк, мүшелі 4-Қоян жылы, Күн 4-Көк, мүшелі 5-Ұлу, (*суреттің асты*). Егер де осы екі ұлы шырақты екі қолдың білегі деп алсақ, бес-бестен он саусақ көктердің ретін көрсетеді. Айға бата істеп, қол жайғанда Айың тусын оңынан, Жұлдызын тусын соңынан дейді ғой. Сол ретке дәл. Жаңа Ай әрқашан он жақтан, күн батқан соң, батыстан көрінеді. Күн сол жақтан шығыстан шығады. Осы ретпен алғанда, екі қолдың бас бармақтары 2 қат көкті көрсетеді, олардың мүшел үйлері 3 және 6. Сол сияқты екі сұқ саусақ - 3- қат көкті көрсетеді. Оның үйлері - 2 және 7 мүшелер. Онан кейін екі ортан қол - 5 қат көкті көрсетеді: оның үйлері; 5 және 8 мүшелдер. Екі аты жоқ саусақ 6-қат, көкті көрсетеді, оның үйлері 9 және 12 мүшелдер. Ақырында екі шынашақ 7 қат көкті көрсетеді; оның үйлері 10 және 11 мүшелдер.

Үлкен шеңбер ортасында Темір Қазық белгілі. Оны Көк Түрік Орхон таңбасымен бердік. - Т (темір), - Қ (қазық). Екеуінен шығады: Темір Қазық белгісі. Сол Темір Қазықты тапқан адам адаспайды.

Жұлдызды аспан бойынша жол табады. Қазақты табудың ең сенімді, көрнекі белгісі Жетіқаракшы аталатыны Көк Шоміш жұлдыздар.

Көк Шөміштің маңдайындағы екі жұлдыз сызығы Күн ұясына дәл келеді. Сол арқылы сығалағанда, Темір Қазық табылады. Ол Күннің мүшелдік орындағы Ұлу жылы дедік. Ал, Ай бойынша алғанда ол арабша Асад, қазақша Арыстан. Сол арқылы аспан, аспан жолы ашылады. Ол ежелден Тұран елінің қасиетті орталығы болған. Түркістан, Арыстанбаб, Фараб (Отырар) үшеуі біріне-бірі жалғас, мағыналас, табиғи, рухани, біртұтас құрылыс. «Отырарда отыз бап», Баптар бабы Арыстан-баб деген сөзде барлық астрономия ғылымының негізі жатыр. Ойда болсын, Арыстанның Айы ғалымның, ғылымның айнасы. Бір айда, орта есеппен отыз күн тәулік. Сондықтан да айдың алатұғын орындары бақылауда, өлшеуде болған. Соған арналған белгілі орындар болған. Отыз бап сол. Ол шеңбер өлшеуші, ол садақ, жақ, аспан сызығы. Аспан 12 садақ, яғни $30 \times 12 = 360$.

Әмір Темір Отырарда қайтыс болғанда, һижраның 807 жылы еді. Отырар атының сандық мәні 807 болады. Осы санда бір ғажап бар дегенді жазған өткен замандағы ғалымдар. Қазір біздер соған бір сында мәліметтер тауып отырмыз. Оның бәрін бұл арада келтіруге орын тар.

Осы айтылғандармен байланысты 1-суретті Тұран Қақпасы атадық. Бұл қасиетті әулие орнында толып жатқан сыр бар. Сынақ бірі осы маңдағы Таудың басына Нұхтың келесі тоқтаған деген аңыз: «Басында Қазығұрттың кеме қалған, Болмаса ол әулие неге қалған...» ойлап қараңыз. Ол сонау мұз басқан дәуірдің аяқ кезі... Ол тас мәдениетін құрған заман.

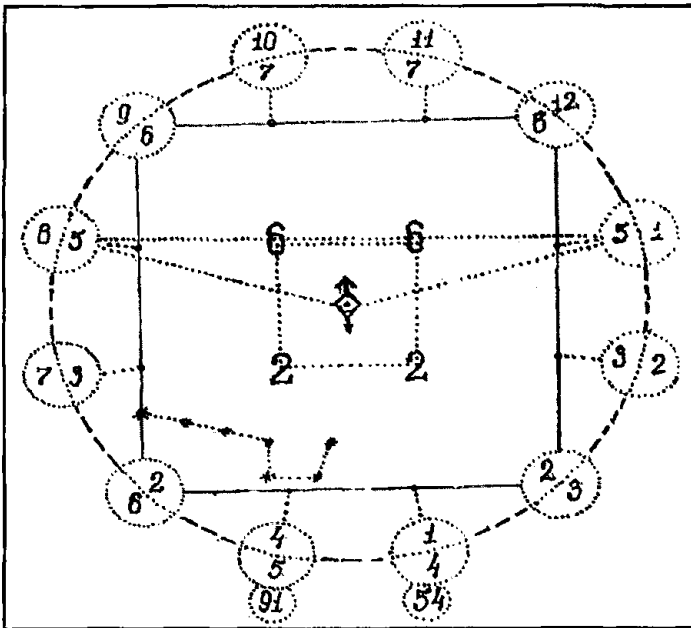
Бұл ежелгі қасиетті орынды кейін жаңадан жаңғыртып, пайғамбарымыз бата беріп, сәлем жолдаған. Сонымен Тұран қақпасы Ислам қақпасы деп білу керек. Жетіқарақшы - Көк шөміш аспан сағатының ғылыми тілі секілді Темірқазықты айналуға. Ол Шөміштің маңдайы Күнде болғанда сабы Жұлдыз Шаршыда – Жылқы мүшелінде, ай бойынша Мизан – Таразы жұлдызында. Ол ғидалап таразысы. Бір ой-тегінде Күннің арабша Шамши мен Тұранның Шөміш тектес болуы ғажап емес. Өйткені ол көп мыңдаған жылдар бұрын ортақ түсінік жұрнағы болуға ықтимал.

Жұлдыз Шаршы дегеніміз 1-суреттегі үлкен мүшелдік шеңбер ішіне сызылған шаршы. Оның төрт бұрышында екі қат көк жұлдыз орыны тұр (2 және 6). Олар екінші аспан - Айқыз және 6 аспан - Шоңай. Осы екі сан $2+6=8$ ғылыми табиғи заңға соғады. Ол тұрасында айтқанбыз. Біз бұл арада тек көзге көрнекті болсын деп, сол сандарды сызық ортасына кіші шаршы түрінде көрсеттік. Ол сандардан темір тек сандары шығады:

$$62+26=88$$

$$62-26=36$$

Тұран қақпасы

91-Күн, 54-Ай

1-сурет

Осы темір түсінігімен байланысты тағы бір еске алатын нәрсе ортадағы Темір Қазықпен байланысты үшкілді қараңыз. Оның шеңбердегі екі басында 5-аспан. Оның тегі Темір. Сонымен Темір үшкіл шықты. Оның бұрыштары:

$$15^{\circ}+150^{\circ}+15^{\circ}=180^{\circ}=15(1+10+1) \text{ темір}$$

Тас бұрыш (15-сүре. Ал-хижир-тас).

Мұның өзі мүшел бұрышқа тең:

Темір Қазық, ал Құранда Ал-Хадид 57-сүре. Ол 19-бас бата-786. Құранның сүре саны, 6-ғалам саны. Жүрегінді соқтыратын, тыныс алатын қызыл қан өзегі сол темір. Барлық ғаламдағы жұлдыз тек заттар ішіндегі ауыр металдар тұрақтысы да сол темір. Абай сөзі еске түседі:

*Қара жер адамзатқа болған мекен,
Қазына іші толған әр түрлі кен.
Ішінде жүз мың түрлі асылы бар,
Солардың ең артығы қайсысы екен,*

– деп Абай жұмбақ сұрақ қойып, оған «темір» деп жауап береді.

Ойлап қаралық – сонау тас мәдениетінде де барлық ғылымның айналыс кіндігі деп, Темір Қазық деп таныса, соны Абай нығайтады... Темірдің Тәңірі тарапынан да, аспан құрылысында да жүректе тұрғанын көрдік... Соның бәрін бұл күнде ғылым дәлелдеп берді. Тамаша мұғжиза осында, жоғарыда айтылған Абақ түсінігі де осында. Ол пайғамбарымыздың hijра сапарымен байланысты. Оның негізгі Шаян-Қоян түсінігінен келеді. Ол Айдың үйі. Ол Шаян, басқаша атауда қышқаш. Арыстанбаб пен қатар қышқаш бап ол - Ай мекені. Оның арабша аты Ал-Саратан. Оның даңғылы Мекке мен Медина арасында. Ойлап қараңыз қандай ғажап, Абақ сол даңғылдағы белгі - оттық. Ол арабша мұғалаф=220. Оның саны:

220 – фараб ғұлырад, санына қосар болсақ, яғни

$$284 \pm 220 = \begin{cases} 504 \\ 64 \end{cases}$$

50+14=64. 14 - оттек саны (оттық, Абақ).

Қысқасы, Тұран мәдениеті ерте туып, кеш қалды деу ге болады. Соны көрсету мақсат.

Осымен байланысты халқымыздың ертеден келе жатқан бір аспан жұмбағын көрейік: «Екі емен, жеті терек, алты қайың. Басында жапырағы бәрі дайын. Бір шынар, үш қарағай, бір жалғыз тал Баршасын айта беріп не қылайын».

Шешуші: Екі алып – Күн мен Ай, жеті терек - Жеті қарақшы. Алты қайың – алты Үркер. Бәрінің айналасы толған жұлдыздар - дайын - жапырақтар. Бір шынар бұл ғалам Кіндігі - Темір Қазық. Үш Қарағай - Таразы - Мизан. Жалғыз тал - Таң Шолпан. Одан әрі баршысын айта беру қиын.

Осы айтылғандарды айыра білсек, аспан ғылымына жол тапқанымыз болмақ. Ойлап қараңыз. Осы жұмбақтың мазмұнын Тұран қақпасымен салыстырып көріңіз. Тамаша терең сәйкестік бар. Екі емен – екі бап, екі білек. Сонда Көк шөміш Жетіқарақшы маңдайы. Ол шөміштің Мизан – Таразының ілінуі, Шынар Темір қазық сол жыл басын айыратын, Айдың Тоғыс орны «Екі батыр соғысты. Ай мен Үркердей тоғысты» деген жыр бар.

Жоғарыда келтірілген 1-суретке қосымша 2-суретті ұсынамыз. Мұнда он екі мүшелдің белгісі ретінде ертедегі Көк Түрік - Орхон таңбаларын пайдаландық. Басқаша айтқанда, жыл аттарының бас әріптерін Орхон таңбасымен бердік. Бас әріптері бірдей жыл аттарымен сол таңбалардың екі түрі, сәл икемделіп берілді.

Мысалы, жылан жылды дегенде біріншіге –жыланға сәл ұқсас таңба алынды. Ал жылқыға «Ж» әрпінің ат тағасына ұқсас түрі алынды. Бұл таңбаларды таңдауға белгілі ғалым Алтай Сәрсенұлы Аманжолов болысты. Осы таңбалардың тамаша үйлескен жерлері де бар. Мысалы, Темір Қазық таңбасы таңбаларын жалғастырғанда нақ магнит тіліндей, таңба шығады. Екінші бір тамаша нәрсе–Мешін жылына алған Орхон таңбасы шығыс елдеріндегі адам бейнесіне дәл келеді. Тауықтікі тізбектеліп ұшқан құсқа келеді (тауық). Ол да дәл. Екі мүйізді сиыр таңбасы да дәл келеді. Осыдан келіп, Орхон таңбалары аспан іліміне байланысты шыққан болды ма деген жорамал оқушыға туындатады. Осы үлгіні сақтап, дамытуды ұсынамыз.

Мүшел таңбалардың ішкі жағында солардың көктер таңбасы қойылған. Ол таңбаларды біз қазіргі астрономия ғылымы бойынша алдық. Тек, сәл түзетулер енгіздік. Сол түзетудің мәнін біз ол көктердің ертедегі әл-Фараби, әл-Бируни заманындағы түрлеріне келтірдік. Ал қазіргі ғылымдағысы оларды европалықтардың сәл де болса өзгерткені. Яғни олар сол таңбалардың бас-аяқтарын креш кескінмен тұйықтайды. Тегінде ол да отаршылдықтың бір көлеңкесі болса керек (салыстырып қараңыз).

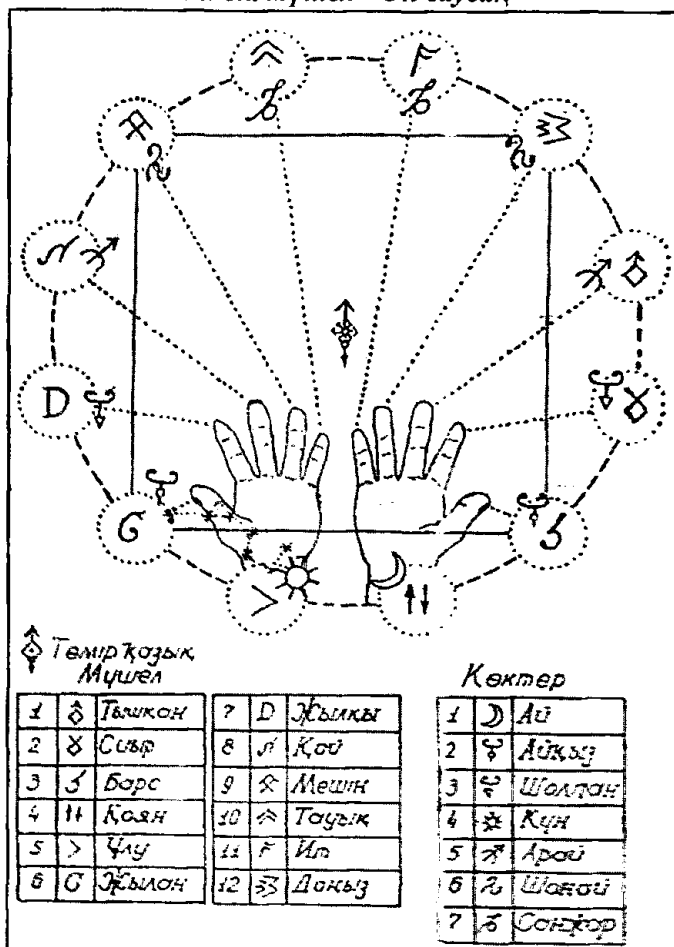
Бұл суретте біз жоғарыда айтылған қол таңбасын (айға бата істеген) жайылған алақанға байланыстырдық. Екі білекте Ай мен Күн. Қалғандары саусақтарымен белгіленген. Суреттің астына мүшел мен көктер тізімі берілді. Онда байқаңыздар, Ай мен Күннің мүшел мекені бірден байқалады: Айдікі 4-мүшел Қоян. Күндікі 5-мүшел Ұлу. Бұлар екі білек, екі емен. Қалған бес саусақтың мүшел мекендері екіден Айқыздікі: 3-6 (Барыс-Жылан) т.б. Шолпандікі: 2-7 (Сиыр-Жылқы), Арайдікі: 1-8 (Тышқан-Қой), Шоңайдікі: 9-12 (Мешін-Доңыз), Санжардікі: 11-10 (Тауық-Ит).

Тұран қақпасының осы екі бейнесін көне мәдениеттің үлгісі ретінде ғылым тарихына кіргізілсе құба-құп болар еді. Мұның өзі айқын көрнекі мысалдар болмақ.

Енді Ескендір жорықтарының әсеріне қысқаша тоқталамыз.

Гректердің орталық мәдениет орындары да сол ескі мәдени

Он екі мүшел - Он саусақ

2-сурет

орындарға ауысқан. Мысалы, Египетте ғылыми орталық Александрия болды. Кейінде Румия-Византия болды.

Ислам ілімі дүниеге келгенде ғылыми әсер еткен ғалымдар сол орталықтардан шыққандар еді. Осымен байланысты Ескендір Зұлқарнайын есімі Құрандағы есіммен қатар жүреді. Сол бойынша айтылған шығыс ақындары екі Зұлқарнайынды шатыстырып, өздерінше әдеби қаһарман жасады. Ислам ілімінің дүниежүзілік жалпы даму заманында ондай қаһармандар пайтасыз болған жоқ. Бертін келе, батыс елдері дамып, ислам елінен қуат кете бастағанда, Зұлқарнайынды тек қана Александр Македонский түрінде танып,

Құрандағыны сыртқа тастап, барлық ғылыми - рухани мирас гректерден деген; сол арқылы тек батыс Европа ғана адамдарға жол басшы деген өте үстірт ұғым, өзімшіл жаңсақ қағида пайда болды. Бұл кереғар идея шығыс елін, сонымен қатар ислам елін жаулап алуға бағытталады. Сөйтіп олар енді екі мың жылдан бұрынғы Ескендірді қаһарман етуді көкседі.

Абайдың поэмасын Ескендірге арнауы осы жағдайдан туып еді. Өткен XIX ғасырдың аяқ кезінде Европа елдері бүкіл шығыс елдерін, тегіс жаулап алуға жақындады. Барлық мұсылман елдерінен тәуелсіздігін сақтап қалған тек Түркия болды. Оның арты кешегі Батысты ғылымға көзін ашқан ислам мәдениетінің мың жылдық әсерін өшіріп, мәдениет пен ғылым да, діни тарихта қайта қарау тәрізді қиянатқа әкеп соқтырды.

Сондағы Европаның келіп тоқтағаны барлық мәдени, ғылыми негіздердің бастауы тек гректерден-римдерден, батыс Европада болып шығады да, басқа елдер мәдениеттен тыс қалғандар болып танылады. Осы тұрғыдан әрине Ескендір Зұлқарнайын олардың басқыншылық жолындағы бас қаһарманы, әулиесі болып табылады.

Грек-Рим мәдениетінің әсері. Александр Македонский Ескендір жөнінде Абайдың: «Осы жұрт Ескендірді біле ме екен?» атты жырын оқып ойлаңыздар. Абайдың алдындағы Фердауси, Низами, Науан сияқты шығыстың ірі ақындары Ескендірді мадақтаған Абай оларға қосылмай Ескендірді басқыншы, қанқұйлы бейнесінде сипаттайды. Осында не сыр бар?

Бірінші адасуға себепкер Зұлқарнайын—(қос мүйізді, тәж киген) деген сөзді әр түрліше түсінуде болып отырған тәрізді. Құрандағы Зұлқарнайын Абдолла данышпан, әулетті қолбасшы, саяхатшы ғылым ретінде сипатталады. Екінші жағынан Ескендірді (Александр) де Зұлқарнайын атаған. Оның себебі Александр Македонский гректің атақты патшасы, қазіргі жыл санаудан 330 жыл шамасы бұрын Египетті—Мысырды жаулап алған. Ол елде ертеден келе жатқан әдет бойынша таққа отырған патша басына Қошқар (қос) мүйізді тәж кигізу рәсімі болған. Олардың әулиесі Амон Күн баласы болып саналған. Соның орнына барып, сол әулие ізімен Аммон баба аты мен Қошқар мүйізді тәж киген. Осыдан бастап, Ескендір (Александр) Зұлқарнайын атанған. Онан кейін ол Вавилония (Шумер) елін, Иранды, Орта Азияның көптеген жерін өзіне қаратты.

Осылайша ертеден келе жатқан мәдени орталықтар грек империясының қолына көшкен. Осы себепті барлық ғылыми мұра грек тілінде сақталған. Грек ғалымдары осынау ескі мұраны – (шығыс пен батысты) едәуір дәрежеде игерген, дамытқан. Олар өздерінің бұрынғы ғылымдарының Мысырдан, Вавилониядан алған мирастарды сол грек түрінде танытқан. Мысалы Фалес, Пифагор, Платон сияқты ғалымдардың шығыстан әкелген мирастарын, сол адамдардың өзінікі деп таныған.

Грек мәдениетінің өрлеп тұрған кезінде олардың тұтынған діндері олимпилік деп аталған. Оның қысқаша мағынасына Олимп тауы аспандық жұлдыз құдайлардың мекені деп тануы. Олардың ең бас басшысы Зевс аталған. Оның бізше аты Шоңай, арабша Муштари.

Сол алтыншы аспан Әулиесі, Шумерше аты Мардук, римше, латынша аты Юпитер, 1-2 суреттерде оның мүшелдік орындары 9 және 12 - Мешін және Доңыз. Яғни Тұран Қақпасының маңдайшасы. Кавказ-Қырым тәрізді таулы грек жеріндегі Олимп тауы олардың тәңір мен мекені болып саналған. Жеті қат көк, басқа жұлдыздардың қатысы сол таудың басынан болған бұйрықпен орындалады деген ұғым болған. Ол аспан денелерінің -тәңірлерінің өз арасында және адамдар арасында әр түрлі қатынас, талас-тартыстар болған. Соның бәрі аңыздық жыр ретінде «Иллиада» және «Одиссея» атты поэмаларды жиналған. Оның авторы Гомер болып саналады. Оның өзін Европа елдеріне грек мирастарын жеткізген Ислам ғылымдары. Соның ішінде Пифагор, Платон, Аристотель, Евклид сияқты ғалымдар еңбегін Европаға танытқан әл-Фараби.

Гректердің ел билеген басшыларының олимпи дінін дана ойшыл ғалымдар, хақимдер қабылдай қойған жоқ. Мысалы, Соқратты сол үшін қинады. Пифагор және оның жолын кұғандар да бақылауда болады. Бұлар дәлді ғылым - геометрия арқылы дәлелденбеген босқа ой жотаға - Гомер жырына еліктеген жоқ.

Батыс Европа Олимпи дінін ресми түрде қабылдасамаса да оны өздері жоғары дәрежелі үлгі еткені анық.

Ислам ілімі арқылы тараған ғылымды Европа әрі дамытты. Бірақ бұл істе сыңар жақтылық болды. Бірінші сыңар жақтылық, ғылым мен дін исламда бірге, қатар жүретін болса, оны Европа екі айырып, ғылымды діннен ажыратты. Осының салдарынан адамзаттық рухани дүниесі зор зардап шекті, ойран болып, жапа шекті.

Екінші сыңар жақтылық - бүкіл дүниежүзінің, ондаған мың жылдар бойындағы дамытқан ғылыми-мәдениетін дінін аядай

грек мәдениетінің аз уақыт дәуірлеген аясына сиғызам деп шата-су. Шындыққа жүгінсек бүкіл адам баласының өмірін алғанда грек шеңбері соның он бөлігінің бір бөлігі де болмайды. Сонда басқа тоғыз бөлік ескерусіз қалудан адам баласының тынысы тарылмай қайтушы еді!

Түбінде шындық жеңбей қоймайды. Мәдениет орлеген сайын, ғылым дамыған сайын ескі мәдени мұралардың беті ашыла бастады. Осы ретте мысалы Шумер мәдениетін алайық. Ал - Жазира - Месопотамия аталатын үлкен өлкені осыдан 7000 - 6000 жыл бұрын мекен еткен Шумер (Сумер немесе Кенгір) атты ел болған. Олар бертін келе, басқа елдермен араласып Вавилония, Ассирия (Бабыл) атында болды. Олардың жоғарғы мәдениетті болғаны жанадан ғана белгілі болды. Сол ескі мекеннің мәдениеті туралы ертеден келе жатқан кітаптар да бар. Меккеде Қағбаны салған Ибраһим пайғамбар, сол Бабылдан шыққан адам.

Сол ескі мәдени орындардағы құлаған қалалардың орнын қазғанда онан тас тақтаға жазылған көп жазулар, тас кітап жинаған кітапханалар табылған. Олардың әріптері үшкіл таңбаға негізделген. Саз балшық бетіне үшкіл тақта таңбамен жазылып, оны кейін отқа өртеп күйдірген. Сонда тас – қыш кітап болып сақталған. XX ғасырдың бас кезінен бастап сол Шумердің үшкіл таңбалы тас кітаптарын оқу басталды. Оған жол ашқан таңбалы тастар болды. Бір тарихи мәселені екі-үш тілде жазған таңбалы тастар табылды. Мәселен Шумер-Ассирия-Иран тілінде жазылған таңбаларды салыстыра оқып, Шумер тілін түсінетіндей кілт табылды.

Қазіргі ғалымдардың зерттеуіне қарағанда сол Шумердің тілі ертедегі Тұран тіліне жақын екендігі байқалады. Бұл мәселені біздің жастарымыз келешекте қолға алуы керек. Шумерлердің белгілі атауларында мынадай ортақ сөздер бар: Тәңірі, Марту (Мардук) деген сияқты. Бір таманасы Шумерлердің ай аттарында, Шумер мүшел аттарында біздікімен ұқсастық байқалады. Гилгалет атты бір поэмасында Өгіз хан жырына ұқсастық көрініп тұр.

Мысыр (Египет) мәдениеті жөнінде да осы сынды жақсылық көп. Әрі ғалым-ғұлама хакім – пайғамбар Ыдырыс барлық ғылым саласында зор мирас қалдырған.

Гректердің ғалымдары ашты деп жүрген мәселелер сол ертедегі Мысыр мен Шумер (Вавилон) мирастарынан шығып отыр.

Ойда болсын, Ыдырыстың да, Ибраһимның да арғы бабалары Тұран мәдениетімен байланысты болған.

Меккедегі Қағбаны салған Ибраһимның сол жердегі әйелі Ажар (нажар) анамыз мысырлық. Демек, осы орталықтар адам баласына ортақ деп білеміз. Сол себептен де біз «Әл-Фараби және Абай» кітабында Ыдырыс пен Ибраһим, Ғабдолла Зұлқарнайын мәселесін көтердік.

Құранда айтылған ғадалаттығы Қазар Ғабдолла Зұлқарнайын мен Ескендір - Зұлқарнайын мұнда мүлде басқа жандар. Бұл екеуінің арасын дұрыстап ашып алу керек. Абайдың ескертіп отырған мәселесі осы.

Бұл күндерде Адам баласы шындық жолға бет бұрған кезде - көптеген мәселені қайта қарау қажет болып отыр. Біздің өз халқымыздан шыққан даналарды танудан бастап шындық іздеудің мақсаты осы деп білуіміз керек...

Әл-Фарабидың ғылыми мирастарын табу, тану оңайлыққа түскен жоқ. Оны оқушы өзі аңғарған. Ол кісінің 1100 жыл бойында өзінің туған жерінде белгісіз болып келуінің өзі сол отаршылдық саясаттың салдары екені белгілі. Бізге әл-Фарабиді тура түсініп, оны Европалық сыңаржақ бұрмалаудан тазарту мақсаты тұр. Оны біз «Ислам хакімі» деп тануымыз керек.

Оның арғы жағында соның барлық ғылыми мирастарын шындық жолмен, аят-хадистерге сүйеніп талдау деген мәселе тұр.

Абай өзінің даналық сөзінде: «Адаспай тура іздейтін хакімдер болмаса, дүние ойран болар еді» деген. Одан әрі дана Абай бұл хакімдерден мұрат – мұсылман хакімдері делінген. Бұл жерде Абай пікірін жандандыра болсақ әл-Фарабиді Ислам Хакім деп тануын, сонымен айналысуымыз керек. Біздің мақсат әл-Фарабиді де, Абайдың өзін де Ислам хакімдері деп тануымызда. Мақсат осында.

Бұл бағытта бізге нақты сенімді адастырмайтын тіректер керек. Олар айтылған аят-Хадис, онан кейін нағыз адал таза ниеттен табиғат дәрісін зерттеу, бақылау, өлшеу, онан кейін жалпы дәлді табиғи ғылымдардың мәнді шындық табыстарына сүйену. Осының бәрі бір жерден келіп шыққан, ең асыл шындық сонда, сонан айырылма. Осы ретте біреу мысал: «Бисми Аллаһ ал-рахим Ал-Раһим»

Мұнда 19 , олардың жалпы сандық мәні АБЖД бойынша $168+319+289=168+618=786$; Осы он тоғыз санында құранда ғылыми биік мұғжиза бар деп Пәкістан ғалымы Ахмад Дидат кітап жазған (1980 жылы). Ол есеп машинасын қолданып, Құрандағы белгі ретінде қойылған әріптерді есептеп, солардың он тоғыз саны-

на еселес келетінін анықтады. Соның ең бір бас түрі Құранда сүресаны 114, ол болады тең он тоғыздың алты есесіне: $19 \times 16 = 114$.

Бұл зор мәселе, оның жалғасына кейін оралу керек. Қазір біз Европа ғылымының атеизмге қалай барғанына және оның неге соққанына тоқтала кетпекпіз.

Атеизм Олимпи дінінің жалғасы. Гректердің дәуірлеген кезіндегі тапқан діні - Олимпилік болса, Европаның дәуірлеген кезінде тапқаны – атеизм деуге болады.

Шариғаты мен ғылыми мағрифаты бірге болған ислам ілімінің діни түсінігін сыртқа тастап, ғылымын ғана бөліп алған жерде соның ақыры дінсіздікке соғатыны белгілі жәйт. Дінсіздіктің бастауын олар дініндегі өздерінің кейбір жаңсақ түсінген, шала жерлерінен бастады. Христиан және Исраил діндеріндегі ондай олқылықтар Исламда талданып, түзетілген, дамытылған. Бірақ оған олар құлақ асқан жоқ. Соның салдарынан Европа елдерінде ғылым мен христиан діні арасында қайшылық туды. Осыған бірер айқын мысалдарды еске алайық.

Осыдан 450 жыл шамасы бұрын Европа ғалымдары исламның жоғары дәрежедегі астрономия ғылымымен тапысып, соны Европа тіліне – латыншаға аударып қолдана бастады. Ислам ілімінде ғылымның басқы нұрдан тарлғаны, оны – он екі мүшел жұлдыз тобы болғаны, жеті қат көгі бар екендігі айтылады. Олардың барлығы өз жолымен айналыста екені жеті қат көктің орғасында Күннен, басқалары оның айналасындағы айналып жүретін нөкерлері екені айтылған, жазылған, бақыланған, өлшенген, дәлелденген және аят-хадиспен толық сәйкес фатуамен бекітілген.

Айталық, бұл мәселе сонау Әл-Хорезми, Әл-Баттани, Әл-Фараби, Әл-Беруни, Әбу Али Ибн Сина, Меруази, ат-Туси, Ұлықбекке дейін дамыған.

Христианның діни кітаптарында ғаламның қозғалмайтын орталығы Жер деген түсінік бар. Демек, бұл ғылымға қайшы келеді.

Арабша астрономия негізінде жазылған кітаптар Европада «Жаңа астрономия» атымен шыға бастады. Соның алғашқысының авторы белгілі ғалым Николай Коперник (1473-1543) болған. Оны әрі қарай дамытқандар - Иогани Кеплер (1571-1630), Галилео Галилей (1564-1642).

Шіркеудің қарсылығына қарамастан ғылыми-табиғи шындық дами берді. Мұни атеистер өздерінің жалауы ретінде көтермелеп, табиғат ғылымы дінге қарсы жол ашты деп ұран көтерді.

Шіркеу тарапынан «Жана астрономияны» қудалау басталды. Н.Коперник ерте өліп кетті. Одан кейінгілер қудаланады. Ислам астрономиясын жақтаған, аспан зерттеуде әл-Фарабидің ойыс айна аспабын қолданған Г.Галилей шіркеу сотына тартылды.

Европа ғалымдарының ол еңбектеріне Ислам елдері, әрине, ешбір қарсы болған жоқ. Өйткені олар үшін бұл астрономия ілімін дамытудың табиғи жолы еді.

1973-1975 жылдары Н.Коперниктің 500 жылдығы, Берунидің 1000-жылдығы, И.Кеплердің 400-жылдығы, әл-Фарабидің 1100 жылдығы, бәрі қатар, бірінен соң бірі өтті. Осы жылдарда, сол халықаралық мерекелерде біз осы мәселені көтердік. Н.Коперник еңбегі - Жер Күнді айналадысы - Күн орталық пікірі ислам үшін жаңалық емес дегенді дәлелдедік. Ол кезде, біздің жағдайда, яғни атеизмнің үстемдік кезінде мұны айту оңай болған жоқ. Әрине, бірақ ісің-ақ болса Аллаһ жақ, қудалау көрсек те міне, есен-аман қазір осы шындықты «Аллаға шүкір сіздерге жеткізіп отырымыз».

Осы сынды біртартыс әл-Фарабидің музыкалық жаңалықтарын Европа елдеріне таратуда болды.

Дыбыстарды үндестік бөлшектерге бөлу – ноталарға бөлу ерте заманнан келе жатқан нәрсе. Ноталардың қатынастарын шығаруда Пифагор заманынан келе жатқан қағида бойынша, алғашқы төрт санның қатынастары қолданылатын болған: $1/2$, $2/3$, $3/4$ және солардың әртүрлі жалғастарын қолданған мысалы:

$$\left(\frac{8}{9}\right)^2 = \frac{64}{81} \text{ немес оның шаршысы: } \frac{4}{3} \cdot \frac{2}{3} = \frac{8}{9} \text{ тағы басқалары.}$$

Нота қатынастарына бес (5) санын қолдануға тиым салынған.

Ол кездегі Пифагорлық көзқарас бойынша бес саны өте киелі аспан саны – жұлдыз саны. Ол кезде (бесбұрыш - пентагон) түрінде

тұмар етіп қана қолдануға болады деген қағиданы қолданған.

Әл-Фараби өзінің үндестік ноталар ретін санатқа қосқанда, бес санын негізге алған. Мысалы, $5/4$ – бас нота Шолпан нотасы. Оны аспан әншісі, Таң Шолпаны, оның күні жұма болып алынған. Ол Шолпанның үйі (мекені) – (Мизан) – Таразы. Ол пайғамбар жұлдызы. Музыкалық өнердің жоғары сатыға көтерілуінде әл-Фарабидың жаңалығы орасан әсер көрсетті. Осыған байланысты

ол кісі домбыраға (Лютняға) бесінші шек тақта, бес сызық нога жасады.

Ақын Мағжанның: «Тұранның кім кеміткен музыкасын Фараби тоғыз шекті домбырасын» деуі осыдан. Бұрын төрттік Пифагор нотасы жоғары-төмен болып $4 \times 2 = 8$ сегіз болса (октава), соған әл-Фараби бір шек қосып, бестік нота құрды. Бұл бүгінгі нотаның бастауы болды.

Осы жаңалықты белгілі Италия музыканттары Ж.Царлина (1517-1590) т.б. қолданысқа айламен енгізген. Ислам жаңалықтарын ғылымға, өнерге кіргізуде ол жаңалықтар гректерден қалған деген сылтау жасағандар да болған. Мысалы, әл-Фараби көп еңбектерін өзі басқа адамдардың атымен алып келген.

Қазіргі кезде мұндай өрескел қателер түзетіле бастады. Мысалы, әл-Фараби еңбектерінің ғылымға пайдаланған Г.Галилейдің бір кезде шіркеу соттаған болса, бұл күнде сол шіркеу – Ватиканның оны ақтауы христиан дінін ақиқат деп мақтаудың жәй-күйінің қандай екендігін көрсетсе керек.

Осы сияқты түзетулер мұнан әрі қарай да бола бермек. Соның ішінде ең бір күрделісі, біздерге ең керектісі өз халқымыздың адам тарихында алған орны және соған сәйкес келешекте алатын орнын түсіну. Оның аты – Тұран мирастарын зерттеу.

ТҰРАН МИРАСТАРЫ

Тұран Қақпасы – Аспан қақпасы - ғалам Қақпасы Абайдың Ескендірге: «Бұл Құдайға апаратын қақпа, саған ашуға рұқсат жоқ» дегенін осы Қақпа мағынасында түсінеміз.

Мәселені бергі жерден алар болсақ, қараңғыда қармалудан шындық табылмайды. «Хақиқатта, дін тереңінде» деген Абай қағидасына үңіліп алмай, олар бергідегі, жалғандыққа шырмалып, іздену істің шындығын жігерімізді рәсуалау қаупін төндірді. Ондай апатты басымыздан кешкен де едік, кешудеміз. Мәселен, гректердің қолдан жасаған құдайлары Олимп тауынан шыққан деп, осы күнге дейін сол жерден әкелетін «алауға» бас иіп келуіміз осының салдары.

Бұл ретте Құрандағы ғидалаттың қаһарманы Ғабдолла Зұлқарнайынды тану керек. Ол күннің шығысынан батысына дейін

барып, ғаламды айналған дана. Сол саяхатында ол тілін түсіну қиын болған, өте көне мәдениет елдерінде болған. «Мазлұмға жаны ашыған» адам, тегінде оның өзін адам тарихына жалпы ишарат ретінде түсіну керек. Оны Тәңірінің ғидалатты таразысы деп білу керек. Абайдың бір сөзінде бар ғой:

*«Келдеден мойын кесілсе,
Кесілді түйін, шешілсе,
Ол да құдай пендесі,
Түспей кетер дейсің бе,
Тәңірінің құрған төзіне».*

Біздің заманымызда кеселгі түйін шешіліп, шындық іздеу жолы ашылды.

Мәселені ретімен бастайтын болсақ, шындықты алдымен сонау мұз басқан заманнан бастау керек. Адам баласы өзін-өзі сақтап қалу үшін, мәдениетке жету үшін қырық мың жыл бойында күресіп келеді. Ал, біздер өзіміздің өміріміздің тарихымызды көп болса 1-2 мың жыл, онан кейін 1-2 ғасырмен ғана шектемекпіз. Шалалық осында.

Мұз қорғанның ішіндегі кең алаңда – Қазақстан жерінде, Тұран жерінде адамның алғашқы мәдени қадамы басталды. Алғашқы қару, алғашқы құрылыс, табиғи, тарихи, рухани, діни түсініктер сол кезден бастап дамыды.

Осыған байланысты біздің жерімізде, ғимаратымызда, әдет-ғұрпымызда, тілімізде, дінімізде, әдебиетімізде, толып жатқан қазына байлық бар. Мысалы «Жезқазған», «Қалба», «Қорғасын», «Темірші», «Алтын тапқан», «Сиялы», «Жосалы», «Тандырлы» тәрізді қоныстар атауына назар аударыңыз. Олар өзінен-өзі мен мұңдалап тұр емес пе? Сөйтіп, Тас-Қола қолданған дәуірде, он мыңдаған жылдар бойында Тұран жері дүниежүзінде алдыңғы қатардан орын алған.

Біздің аңыз-әңгімелердің көбісі сол кездегі жоғары мәдениетімізбен байланысты. Соны талдап түсіну керек. Айталық: «Өгізхан», «Қозы Көрпеш - Баян сұлу», «Ертөстік», «Алпамыс», «Манас», «Алыптар», «Қырық өтірік», «Абақ» сияқты аңыздар жұлдыз тарихына байланысты, жоғарыда айтылған Тұран Қақпасына келіп соғады. Соған байланысты, туындайтын келесі жыл қайыру, мүшел есебі, жаңа жыл мейрамы т.б. толып жатқан әдет-ғұрыптар.

Отырарда отыз, Бабтардың бабы Арыстан бап делініп келетін мирастар ше! Ол отыз күннің, айдың есебі еді ғой, аспан ілімінің

әліппесі ғой бұл. Сол он екі мүшел — ай аттарына, жеті қат көк аттарына байланысты арнайы алынған мағадандар: тастар, металдар, минералдар және бар. Бір мысал: «Тазсыз түрік болмас, Бассыз берік болмас» деген. Бұл нені көрсетеді? Ахмед Иассауи басындағы беттегі сәулесі тас «Жеңіс тас» деп атаған. Әріп-таңба көк түрік белгілері шыққан. Мысалы жұлдыз аттары, тастар, металдар, дәрі-дәрмектер, қарулар, тағы басқалар. Солардың сырын ашып, зерделеп халқымыздың санасына жеткізу – біздер үшін зор дәрежелі міндет.

Осылар жөнінде кейбір мысалдарда жазған кітаптарымызда келтірдік. Мысалы, «Әулие үшкіл», «Абай саны» деген сөздер. Ойлап қараңыз...

Тұран қақпасындағы келтірілген мәліметтерді талдап қарасаңыз, талай тамаша қазынаның кілті жатқанын түсінуге болады.

Ғылыми түсініктерді, тарихи атауларды қарастырғанда алдымен солардың ата-тегін, Тұран тілімен қарастыру керек. Әр елдің тіліне жалтақтай бермей, күні бұрын тәуелді болмай, алдымен өз тіліңнің асылын қолдан. Басқа тілдер көп атауларды бізден алған. Соны түсіну керек. Мәселені осылай қойғанда ғана біз өз тіліміздің асылын таба аламыз, оның дәрежесін көтере аламыз. Әркімнің тіліне жетім қозыша түртіне берумен іс бітпейді. Бұл, әрине, қазіргі заманның мәдениетінен без деген емес. Керісінше, сол атаулардың арғы тегін тауып, соның бізден шыққанын, немесе бәрімізге ортақ екенін тауып, соларды халқымыздың бойына сіңіру.

Қорыта келе айтарымыз, қазіргі европалық бағыттағы ғылыми түсініктердің шындық тегін тану біздің міндетіміз. Осы жөнінде мысал келтірелік.

Құранның аяттарында, хадистерде айтылған Ыдырыс пайғамбардың есімімен байланысты тамаша Мысырлық түсініктерді, қағидаларды, заңдарды европалықтар Пифагор атына жапсырады. Ал Пифагор болса, білімді Мысырдан үйренгені мәлім. Соны көре, біле тұра біз оны қалай қабылдамақпыз? Ол болмайды. Оның тамаша үшкілін, оның заңын Мысыр үшкілі, Масалас Ыдырыс үшкілі, Ыдырыс заңы деп жүргізуге міндеттіміз.

Екінші мысал «Абақ» түсінігі, соған байланысты. Онымен есеп ғылымы, ай есебі, қоян есебі, мүшел есебі, әулиелік қатынас есебі байланысты. Ол біздің ежелгі «Ат байладым Абаққа» атты жырда аңызда айтылатын тамаша ғылыми түсінік. Табиғи заң. Оны европалықтар Фибоначчи атына жапсырған. Егер Фибоначчидің

1204 жылдарда араб медресесінде – Мысырда, Алжирде оқып, есеп кітабын арабшадан латыншаға аударып, кітап етіп шығарғандығын ескерсек мәселені түсіну қиын емес. Атын «Абақ» - қойған. Демек, оның бәрі Ислам ғылымдарынан әл-Хорезмиден, әл-Фарабиден алынған. Оның өзі Тұран мәдениетімен байланысты (Абақан – хақасия орталығы екені есте болсын). Бұл арада біз өзіміздің ежелгі ата мирасымызды басқа жаққа бұлтартуға көне алмаймыз. Бұл арада да шындық керек.

Тағы бір мысал әл-Фараби мирасына байланысты. Жарық сәуле тараудың заңын дәл берген, ол жөнінде ойыс айла жасаған, шұғыла заңын берген алғашқы адамның бірі – әл-Фараби. Оның ол еңбектері латын тіліне аударылып, XII ғасырда Еуропаға тараған. Европаның ғылыми өрлеуіне бас себеп болған. Мұнда да Европалықтар қазір өздерінің кейінгі ғаламдарына; Н.Коперникке, И.Кеплерге, Г.Галилейге, Левангукке жапсыруда. Оны да біз көре тұра, айтпай қалай отырамыз.

Дүниежүзіне екінші ұстаз болған, ғаламға тағлым берген ұлы бабамыздың біздер мұрагері екенімізді есте ұстайық. Демек, ол бабаларымыздың мұралары жол соқпаларға оңай олжа болуға тиісті емес. Мұндайда бізге, ошақтың үш бұтындай сүйенері бар үш тірек.

Олар:

- 1) Құранның сөзі – аят-хадис;
- 2) Тұранның сөзі – көне мәдениетіміз, қазыналы ана тіліміз.
- 3) Қазіргі дәлді табиғат ғылымдарының деректері.

Осы үшеуі бір жерде шықса, сол нағыз шындық болғаны. Соған айырылмау керек.

Әл-Машани. 17.IV.1995 жс.

ҒЫЛЫМ МЕН ДІН - ТӘН МЕН ЖАН

Терең мағынасында, түпкі табиғи мағынасында алып қарайтын болсақ, ғылым мен дін бір ғана зат. Бірінсіз бірі өз алдына өмір сүріп, дамып алысқа бара алмайды, мақсатқа жете алмайды. Ғылымның сенімді тірегі – дін, діннің қуатты дәлелі – ғылым.

Тірексіз, дәлелсіз адамдық өмір жок. Бұл күнде барлық адам баласының, соның ішінде біздің халқымыздың алдында тұрған ең басты мәселе осы. Хақиқатты өмірдің осы қағидасы бұзылса адам

баласы апатқа ұшырамақ. Сол апатты өзінің басынан кеше ғана кешірген біздің халқымызға өмірдің адамдық - хақтық - шындық жолы өте қымбат, ол өте зәру, қажет болса керек. Өйткені, ол бізге адам айтқысыз сұрапыл қырғыннан кейін оралып отыр.

Осыларды еске ала келіп мен, сол апатты бастан-аяқ бастан өткізген адам болғандықтан, исламның негізінен және ғылымнан аз да болса хабарлар болғандықтан, осы мәселені көтеруді өзіме бір зор міндет санадым.

Осы, көтеріліп отырған мәселемен жарты ғасырдай шұғылданудамын. Соның бір қортындысы ретінде «Әл-Фараби және Абай» атты еңбек жазылды (*Алматы, «Қазақстан», 1994*). Ол кітап оқырман қауымға белгілі. Ол жөнінде көзқарастар да айқындалып келеді. Жетпіс бес жыл бойында атейістер бұғауында болған, онан бұрын көп заман отаршылдар қол астында болған халық үшін бұл еңбектегі қозғалған мәселе, әрине, бірден түсінікті бола қойған жоқ. Онан шошығандар да болды, тамсанғандар да болды, ой түйгендер де болды. Алайда, ел емеспіз бе, ел ішінде ерекше бағаланып, бұл кітаптің аса жоғары құрметке ие болғандығын көрдік. Бұл әрі тарих, әрі ғылым, әрі дін, деп пікір жазғандарды көрдік. Тағы біреулер бұл кітап абайтануға қосқан құнды үлес дегенді айтады. Солардың ішінен абайтанудағы тың дәлелге жол ашылғаны айтылды да, бір мысал «Абайды құр сөзбен ғана мақтап жүр екенбіз, танып болмаған көрінеміз, дүмшеміз-ау біз, сірә, деуімізге тура келді!» (*«Қазақ әдебиеті», №2, 13 қаңтар, 1995, Ақтау қаласы, Ыбырай Сүйінұлы*).

Абай мирасына мен өз басым бала кезімнен қанық екенім белгілі. Менің бабам Машан Абайдың әкесі Құнанбаймен замандас, дос, сүйек жақындығы болған. Қарқаралыдағы мешітті Құнанбаймен бірге салысқан Машан болған. Оны халық біледі. Сол мешіттің түзелуіне сіңірген еңбегіміз үшін олар, Қарқаралы имамдар мені Құнанбай мешіті рухани кеңесіне құрметті мүше етіп сайлады. Қарқаралының қасындағы Қоянды жәрмеңкесінде біздердің әкелеріміз Абай мен Шәкәріммен жыл сайын кездесіп, өлеңдерін әкеліп отыратын. Абайдың жүз жылдығына (1944-45) арнап менің жазған еңбегім бар. Оның табиғаттанушы, философ, ғалым ретінде тануым сонда басталған. Бірақ онда Абайдың мәселесі жетімсіз еді. Абайтанудың дәлді, дәлелді, ғылыми талдауы тек әл-Фараби еңбектерімен танысудан соң ғана мүмкіндік алдым. Оның себебі өзінен-өзі айқын: аят пен хадисқа сүйенген хақ жолындағы дәлді, дәлелді ислам ғылымы болмасы әл-Фараби

де, Абай да даналыққа жетпеген болар еді. Осы жөнінде бір ғана нәрсені еске сала кетелік.

Бүкіл ғаламды құраушы бес тек бар және олардың бес түрлі түзумен көмкерілген көп жақ бейнесі бар. Әл-Фараби өзінің еңбегінде осы ежелгі қағиданы қолданған, талдаған, дамытқан. Осымен байланысты барлық ғылым саласында ең негізгі, дәлді, дәлелді әдіс хандас - құрылыс өлшемдес қияс (геметрия – симметрия) ғылымы деп білген. Ол қағиданың негізгі табиғат дүниесінен алынған. Сонымен қатар бұл Құраннан табылып отырған.

Мысалы, Құранды жұлдызды аспан адамның мекен-жайы, жер оның төсек-бесік орыны деген. Онан әрі қарай жыл ішінде он екі ай (мүшел жұлдыз тобы) бар екені, оның ішінде қайталап айналып отыратын жеті қат көк бар екені, Жер де сондай құрылысты екені айтылады. Онан әрі қарай Жердің құрылысы, оның тіршілікке орын болғаны, оның көктермен байланысы - бәрі айтылады. Онан кейін тастар, минерал заттар, металдар, өсімдіктер, жануарлар айтылады. Адамның табиғи пайда болуы, өсуі, өркендеуі, дамуы – бәрі толық талданып берілген.

Осы, кейінгі мәселе жөнінде француз ғалымы Морис Букелден сөз келтірейік. «Сауд Арабынан шыққан сексен жастағы мұсылман сөзін мен ешқашан ұмытпаймын. Құранда көбею жөнінде не айтылған?» – деген менің сұрағыма ол былай жауап берді: «Бұл кітап бізге осы мәселе жөнінде түк қалдырмастан толық мағлұмат (информация) береді. Мен медреседе оқып жүрген кезімде біздің ұстазымыз Құраннан алып, баланың қалай пайда болатынын түсіндірген болатын. Демек, сіздердің баланың сексуалдік пайда болуы жөніндегі кітаптарыңыз «азырақ кешіккен» – деді. Автордың араб қартының «азырақ» деген сөзін тырнақшамен беру себебі, қалжың ретінде, өйткені Құран сөзі шамалап айтқанда он төрт ғасыр бұрын болған.

Табиғаттың ғажайып ғалам құрылысында және ең ардақты, ең күрделі тамаша құрылысты мүшесі адам болған себепті бұл мәселе толық талданып, бірнеше жерде айтылған. Осы айтылғандарды ғалымның кітабынан оқуға болады (*Морис Букел, «Корон и современная наука», Казан, «Иман», 1993, яғни Құран және қазіргі ғылым*). Бұл кітапта ғылым, тарихының, діннің бірсыпыра мәселесі қаралған.

Мәселен, ол араб ғылымының қойылған сұраққа жауабын берген. Егерде оған жалпы ғылым туралы Құранда не айтылған десе ол айтар еді: –«Бұл күн деген барлық ғылымның негізгі Құранда

бар, яғни қазіргі ғылым тек он төрт ғасырдай ғана кешігіп келіп отыр» – дер еді.

Әл-Фарабиге оралайық.

ҒАЛАМИ БЕС ТЕК

Бұл мәселені мен «Әл-Фараби санаты» атымен 1968 жылы жариялағам («Білім және Еңбек», №8). Оны қысқаша мазмұнын кесте түрінде келтіреміз. Кесте басқы тектердің аттары: от, жел, су, жер, жұлдыз және олардың құрылыс бейнесі: от - төрт үшкіл жақ (Ж), Жел - сегіз үшкіл жақ, су - жиырма үшкіл жақ, Жер - алты шаршы жақ (текше), жұлдыз - он екі бескүл жақ. Қос жақ бұрышы (β). Олардың ноқат төбелері (Т) және сызық - қыр - қабырғалары (К) санмен берілген.

№	Бес тек	Бейне мүшелері					Жақ бейнесі
		Ж	Т	Қ	S		
1	От	4	4	6	14	70°32'	үшкіл
2	жел	8	6	12	26	109°2'	үшкіл
3	су	20	12	30	62	138°11'	үшкіл
4	Жер	6	8	12	26	90°	шаршы
5	жұлдыз	12	20	30	62	116°31'	бескүл
		50	50	90	190	524°45'	3+4+5=12

Осы бұл бес тек пен бес бейне ежелден келе жатқан Тәңірінің жаратқан ғаламының бір тамаша тылсым кілті деп білу керек. Әзірше ойда болатын нәрсе, Ыдырыс пайғамбар барлық ғылымның негізін салған. Сол кісінің бір нысыпы аты Маслас болған, яғни үшкіл деген сөз. Бейнесі құрылыстың қандай түрі болса да оны үшкіл деп құрауға болады. Өйткені жазық (Жақ) – бетті сызу үшін үш ноқат қажет. Басқаша айтқанда, үш ноқат арқылы тек бір ғана жазық бет - Жақ сызуға болады. Барлық құрылысты бейнелердің, заттардың ең кіші құраушы бөлшегі үшкіл. Үшкіл құрылыстың атомы деуге болады. Барлық ғаламның құрылысын ғылыми зерттеген адамға Үшкіл Маслас деп ат беру өте тамаша нәрсе. Сол Маслас (Ыдырыс) елінен ғылым іздеп, тағлым алған грек ғалымы Пифагор өз еліне келіп, геометрия ілімін таратқаны белгілі. Соның

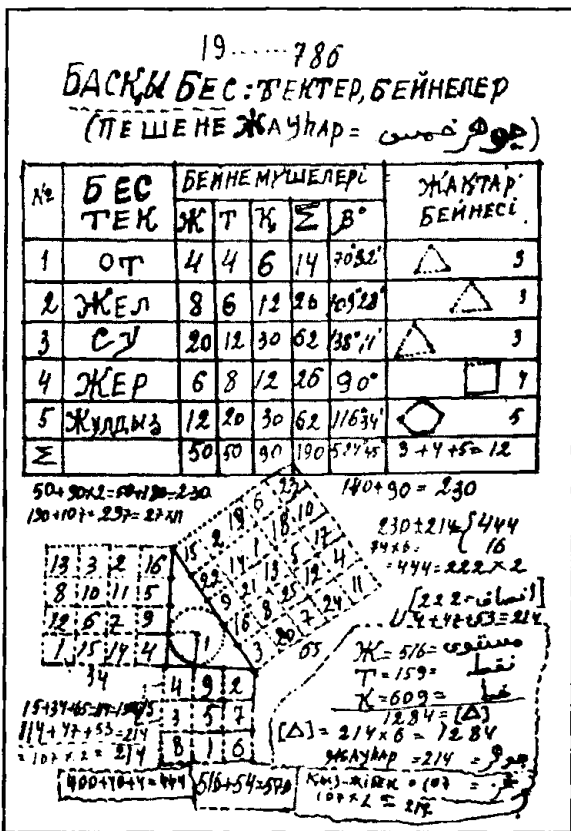
Маслас (Ыдырыс) елінен ғылым іздеп, тағлым алған грек ғалымы Пифагор өз еліне келіп, геометрия ілімін таратқаны белгілі. Соның ізін қуған Платон Афинада бақша ішіне медресе ашып, оның атын Академия деп атаған. Сол Академия қақпасында: «Кімде – кім геометрия білмесе мұнда кірмесін» – деген жазу жазылған.

Платон еңбегінде судың молекулалық өрнегі берілген делінеді. Ол жазған: Бір бөлшек отқа қосқан екі бөлшек жел, тең бір бөлшек суға. Келтірген кестедегі үшкілдерді теңелік: От - 4 үшкіл, жел - 8 үшкіл. Онан шығады: $4+8 \times 2=4+16=20$ су - 20 үшкіл (жақ). Үшкілдің атом бейнесі деуіміз осыдан. Ыдырыс есімі осында, құрылысты ғалам сыры осында айтылған. Тектер тегін, оның бейнесін әрі қарай зерттеген әл-Фараби. Әл-Фараби -Платон еңбегін жоғары бағалаған. Енді *3-сурет* кестенің Құрандағы сырына келейік. Он екі ай мен жеті қат көк ғалами құрылыс деуге әбден болады. Осы екеуін қоссақ: $12+7=19$. Оны камалат - толық ондық түрінде алсақ болады – 190, яғни айтылған бес ғалами тектің бейнелік мүшелер жиыны бұл. Ойлап қараңыз?!

Бұл он тоғыз санына тағы бір жеті (жерлік жеті) қоссақ, болады: $19+7=26$.

Жиырма алты, яғни темір саны. Темір ол текше формалары, жертектес зат. Құранда оған арналған 57 - сүре ал-хадид. Арабша хадид – темір, оның сандық мәні $x=8$, $d=4$, $y=10$, $d=4$, жиыны болады: $8+4+10+4=26$. Басқаша айтқанда, біздердің қазіргі замандағы тауып отырған темірдің электрон саны реттік саны жиырма алты (хадид) Құранда 14 ғасыр бұрын берілген. Екінші жағынан мұндағы тағы бір тамаша нәрсе айтылған сүре Құранның дәл ортасында. Құранда барлық сүре саны 114 болса, 57 ал хадид соның қақ жартысы $57 \times 2=114$.

Мен өз еңбектерімде осы жөнінде жазғанмын. Сонымен байланысты айтылған тектес кестесінде осы жиырма алты және оның айналық сынары екеуі кезектесіп келеді дегенді кейінде «Табу» кітабымда бастан аяқ талдағанмын (1978 жылы). Бұл мәселе мен үшін тастардың кристалдық бейнелерін талдауға арқау болды. Мысалы мынадай мәселеге келейік. Айтылған бес бейнені әр түрлі тұрғыдан қарап аударыстырсақ неше бейне шығар еді? – деген сұрақ қоямыз. Оны былай шешеміз. Дақ сандар: бірлік (Т) - төбе және үштік - Жақ (Ж) бірінің орынын бірі алады. Сызық - қыр болса ол екі басты, оңды - солды. Демек оның саны екі рет алыну керек. Сонда жалпы жиыны шығады: $50+90 \times 2=50+180=230$.

Осы санатты сөздерде, сандарда терең мағына жатыр. Осы әріппен берілген араб тілі. Құран барлық ғалами сырды ішіне алған зат екені есте болсын. Алдымен әріп саны: $4 \times 7 = 28$, беделді сандар. Олар айлық, күндік болып екіге бөлінген. Онда да мағына бар.

Арабша сан деген сөздің сандық мәні болады: $ғадд = 78 = عداد$; яғни үш темір саны: $26 \times 3 = 78$, немесе $13 \times 6 = 78$. Осымен бас бата санын қосамыз: $786 + 78 = \{864 = 54 \times 16 = 108 \times 8 = 432 \times 4$. Ғаламның дәуір саны, Ал-Қамар = Ай сүресі (54). Қосай хақ саны $54 \times 2 = 108 = حق$

$$\text{Айтылған екі санды қосамыз: } 78 \pm 28 = \begin{cases} 106 = 53 \times 2 \\ 50 \end{cases}$$

53 - Ал-Нужым (жұлдыз) сурет, 50 - Қалайы - Шоңай металы, т.б. толып жатқан тамаша мағлұматтар келтіруге болады.

1-2-суреттер тығыз байланысты. Оларды қатар қойып қарау керек. Бірінші суреттегі басқы бестік бейненің мғылымда белгілі теориясы бар. Оның өрнегі мынау: $Ж+Т=Қ+2$. Яғни жақтар сандары мен төбе санына қосқан екі (2). Бұл өрнекті біз ноқат есебімен мына түрге келтірдік. Жақ үш ноқат ($Ж=3$), төбе - бір ноқат ($Т=1$), қыр екі ноқат ($Қ=2$).

Демек, $3+1=2 + (2)$ немесе:

$$+0 = 0 \text{---} 0 + 2$$

Бәрін бір жаққа жинақтағанда болады:

$$+0+0 \text{-----} 0+2=6+2=8,$$

Яғни бұл геометриялық бейне мүшелердің басқы саны алты: $Ж+Т=Қ=3+1+2=6$. Екіні алатын болсақ ол жалпы табиғат дүниесінің жұптық – егіздік (жауза) қасиеті. Мысалы, ол екіні бір таяқ деп алсақ; оны жерге қағып айналасына алты санын жазсақ болады тығыз – берік құрылыс. Өйткені әрбір ноқатты орталық етіп алып, оның айналасына түзу алты үшкіл бұрыштары $60^\circ \times 3 = 180^\circ$ орналастыруға болады, яғни:

$$\frac{360^\circ}{60^\circ} = 6$$

Тегінде Құрандағы дүние алты күнде жаралған деген сөз, он тоғыздың алты есесі Құранның сүре саны болуы – ($19 \times 6 = 114$) соған ишарат деп білеміз.

Есте сақтауға жеңіл болу үшін қазақтың Алты Алаш, Алаша хан деген қағидасын сол мағынада ұғуға болады. Айнала халқы Алты Алаш, ортасында Алаша хан.

Арабша алты сат – керісінше оқысақ тас, ол да есте болсын. Бір тамаша сол, алтының сандық мәні (сат=400 - ست көрсетіліп, суреттегі өлшемдестік мағынасына дәл келеді. Яғни, $2(50+90 \times 2) = 2 \times 230 = 460 = 360 + 100$. Сол тектер тек кестесінің өзінде екі мен алтының айналық түрінде орын алғанын көрдік қой. Яғни темір тек 26.....62.

Айтылған алты саны исламның бес фарызына: соғады, яғни $460 = 92 \times 5$.

Арабша бес фарыз (фаруз – көпше түрі) болады фаруз=1086=فروض

Арабша жиырма деген сан $626 = 313 \times 2$ عشرون (ғишрун). Ол екі еселенген Қағбаның қара тасына тең: 313 الحجرأسود (Ал-хажар асуд).

Жиырмаға алтысанын қосамыз: $626 + 400 = 1086 = [26]$. Яғни фарыздар мен жиырма мен жиырма алты сандас. Ойда болсын, қызыл қанның өзегі - гемоглобинде жүрегінде соқтыратын зат хадид - темір (26).

Барлық дүние ғаламында темірдің алатын орыны ерекше. Ол жөнінде кейін тағы айтылады. Әзірше айтарымыз жиырма алты саны темір=хадид саны болумен қатар ол Жер тек бейнесі - текше, ол Қағба бейнесі. Текше ең берік қиас - симметрия бейне.Тегінде симметрия ұғымын темірмен байланысты алынған деп білеміз: (М+Т-Р, Т-М-Р) мұнда дауыссыз үш әріп орындары ғана ауысқан. Ғаламның өлшеуші темір деген мағына туады. Айтылған Алты Алаш, Алаша хан мағынасымен текшенің тамаша байланысы Құранда берілген.

Бал ара ұясының тамаша өрнегі 16-сүреде бар. Сырттан қарағанда текшенің алты шаршы бетін ара ұясының алты жақтауына сәйкес деп білуге болады. Өйткені текшені төбесінен тік шанышқанда оның үш шаршы жағының алты қыры ара ұясына ұқсас болып көрінеді. Сол көріністе терең сыр бар. Араның алты қырлы ұясының ішкі бөлмесі - түбі текшенің ішкі орталық үшкілдерінен құралған. Яғни ұяның бөлмесі үш ромбыдан тұрады. Оның бұрыштары: $109^\circ 28' + 70^\circ 32' = 180^\circ$, яғни текшенің ішкі - орталық бұрышы. Оны осы арада көрсете кетелік. Текшенің қыры бір болса (1), оның шаршы бет кергіші, көлемдік кергіші $\sqrt{3} = \sqrt{1^2 + 1^2 + 1^2}$

$$\text{Онан шығады: } \sin 35^\circ 16' = \frac{1}{\sqrt{3}} = 0.577$$

Демек: $35^{\circ}16' \times 2 = 70^{\circ}32'$.

Ара ұясының осындай тамаша құрылысты бейне екені араб ғалымдарына Құран арқылы ертеден белгілі. Мысалы «Мың бір түнде» ара былай дейді: «Грек ғалымы Евклид менің үйімнен үлгі алса көп жаңалық табар еді».

Қазіргі замандағы ғылыми зерттеу бойынша ара ұясының осы құрылысы ең берік, ең ішті, ең тығыз, ең үнемді болып табылып отыр. Құранда араға ұя салуды және Ибраһим пайғамбарға Қағбаны (текшені) салуды Тәңірі өзі уахи еткен (16 және 19-сүрелер). Олардың осындай ғажап сырлары бар. Айта кетелік: Ара Ал-Нахил. Оның сандық мәні болады: $31+88=119$

Бұл сан һандас (геометрия) санына тең: $حانداس = 5+50+4+60=119$. Бұл арада тамаша ишарат бар деп білу керек. Оны тіпті былай жазуға болады: $31+(26+62)=119$ немесе $19+47+53$.

3-суретте қосымша берілген тағы бір – екі мағлұматтар бар. Оның бірі Ыдырыс Үшкілі Маслас = 1070-ماسلاس. Оның айнала жақтау қырлары: $3+4+5=12$, бұрыштары: $36^{\circ}52' + 53^{\circ}8' + 90^{\circ} = 180^{\circ}$. Оның ішіне сызылған шеңбер өрісі бір (1). Жоғарғы бес тек бейнелері мен мұның байланысы ол бейнелердің жақ бұрыштарының сандарымен Ыдырыс үшкіл жасау сандары бірдей: $3+4+5=12$. Осы үшкілдің үш жағына үш шаршы сызылды. Олар болады тоғыз - $(3 \times 3=9)$, он алты $(4 \times 4=16)$ және жиырма бес $(5 \times 5=25)$ ұялы. Олардың байланысы $9+16=25$, немесе оны Ыдырыс саны деп атап, былай жазамыз: $9+16+25=50$. Бұл қалайы; алтыншы қат көктің - Муштаридың - Шоңайдың металы. Оның тамашасына Аллаһ қаласа кейін ораламыз. Айтылған шаошылардың ұяларына сәйкес сандары қойылған. Олардың қою әдісі тапқырлықты керек етеді, өйткені олардың жиыны қай бағытта санасаң да тұрақты сан болу керек. Ол тұрақты сандардың өрнегі мынау:

$$\frac{n(n^2 + 1)}{2} = C \quad n = 3 \text{ болса: } \frac{3(9 + 1)}{2} = 15;$$

$$\frac{4(10 + 1)}{2} = 34, \quad n = 4 \text{ болса}$$

$$\frac{5(25 + 1)}{2} = 65, \quad n = 5 \text{ болса}$$

Бір тамаша ишарат олардың жиын саны Құранның сүре санына тең: $15+35+65=114=19 \times 6$.

Ойлап қараңыз, он тоғыз бас бата саны?! Есеп ғылымында

бұларды ғажайып шаршылар дейді. Біздің ойымызша оның ғажабы $13 \times 5 = 65$ - Асад (Арыстан бап). Мұны кейін қарастырамыз.

Екінші бір ғажап нәрсе – бейнелердің құрылыстық мүшелерінің сандық мәндерімен айтылған Маслас (үшкіл) сандарының дәл шығуы.

Тектер бейнесінің мүшелерінің аттарын арабша жазып, соның сандық мәндерін көрейік:

Жақ=Ж=516 - مستوی (Мастуй жазық);

Төбе=Т=159 - نقطه (Ноқат);

Қыр=Қ=609 - خط (хат-сызық).

Жиыны: $Ж+Т+Қ=[\Delta]=1284$.

Онан шығады: $\frac{1284}{1070} = \frac{6}{5}$ Бұл бір ғажап қатынас.

Онан шығады: $\frac{5}{6} = 0.833 = \text{tg} 39^\circ 48'$

Онан шығады $39^\circ 48' - 19^\circ 28' = 20^\circ 20' = 1220' = 610 \times 2$.

$19^\circ 28'$ - Текше (Қағба бұрыш). Есте болсын, 610 жылы пайғамбарымызға алғашқы пайғамбарлық уахи келген жылы жарылқаған жыл; 570 - туған жылы, $570+40=610$ - пайғамбарылық келген жыл.

Кестенің (суреттің) басында Жауһар хамс - пешене жауһар деген сөз тұр. Ол барлық ғаламның табиғи негізі деген мағынада. Абайда *хамза заһри* делінген. Батыс елі оны латыншадан алып квинтэссенция (quinta essentia) атайды. Бірақ оларда оған арналған сандық мәні жоқ.

Осы жауһар сөзінің сандық мәні 214, ол Маслас үшкілінде: $1070=214 \times 5$. Сонымен қатар ол айтылған бас үшкіл бейнесінде $214 \times 6 = 1284 = [\Delta]$ - ғалам алты күнде жаралған мағынада соғады. Бұл мәселенің барлық ғаламдық мазмұны өте терең. Ол - пайғамбар нұрына келеді. Оны былай жазып қаралық: $19 \times 6 + 47 + 53 = 114 + 100 = 214$. 7 - Күміс, Ай металы, 53 - ал-Нұжым - (жұлдыз немесе Ахмад).

Осы санды пешенелік қиас санына қосамыз:

$$230 \pm 214 = \begin{cases} 444 = 74 \times 6 = 222 \times 2 \\ 16 \end{cases}$$

222 - инсаф - انصاف - ғадалат. Арабша төрт өлшем: арбаг киас=273+171=444. 16 - бал ара, немесе 162=256 – Нұр. 107 – қыз (قر) арабша, қазақша жібек. Оны парлаудан – жаузадан шығатындығы айтылған жауһар: $107 \times 2 = 214$. Нұрдың тоқтағаны топырақ - жақ. Соған 54 - Ал-Қамар (ай) санын қосамыз, болады: $516 + 54 = 570 = 19 \times 30$. Каміл сан - ондық - عشر (570), пайғамбар туған жылы.

Бұл суретті аяқтау үшін айтылған инсаф санына бір оралайық. Ол өзі ғалами сан мағынасында - Күн мен Түннің теңеліс нокаты аздап жылжып отырады. Яғни тоғыс жаңа жыл наурыз мейрамы 25705 жыл ішінде бір айналып шығады. Оның аты арабша тахул=444=تحول. Осы санды мына түрде жазуға болады: $400 + 40 + 4 = 4 (100 + 10 + 1)$. Яғни абжад (АБЖД) есебіне дәл келеді. (2-суретті қараңыз). Басқаша айтқанда бәрі қырық санына, пайғамбарлық санға келеді. Оның арабшасы бәрі қырық санына, пайғамбарлық санға келеді. Оның арабшасы Арбағун=اربعون, сандық мәні 329 - Ал-рахман. $329 - 40 = 289$ - Ал-рахим. Яғни ғаламды жарылқау үшін жіберілген (М=40). 2-суреттегі АБЖД есебі айтылды. Соған қосымша бірер мағлұмат. Мынау өрнекті қарайық: $290 \times 20 + 195 = 5995$.

Мұнда АБЖД есебі екі мүшеден құралған: 290, 195. Осы екі санның екеуі де 19-сүре тұр. Оның бір Марнам=290 مریم, екіншісі оның жеке әріптік белгісі мұқаттағат Книғс=195 كهيفس. Мұнда бір терең нишарат бар, ойласу керек. Мариам ұлы Гиса өзінің ұстаздарын АБЖД есебіне үйреткен дейді, пайғамбарлар тарихында. Демек мұнда бір уахи бар деп білу керек. Айта кетелік Құранда жұмбақпен берілген «Қаф» (Қ= ق) сүресінің бас санат жиыны: $50 + 100 + 45 = 195$.

Сонымен қатар найзағай, аспан тасы, жай тасы деген түсінікті беретін екі сүре 13-Найзағай (الراعات) (Ал-рағад), 15-тас(الجير) (Ал-Хижир).

Осылардың көбейтіндісі болады - $13 \times 15 = 195$ ойласу керек.

Соған байланысты тағы бір тамаша өрнек: $2605 + 113 \times 30 = 2605 + 678 \times 5 = 5995$. Жұлдызды аспанның ғажайып құрылысына серт деген екі аяттың сандық мәні болады 2605 (59-сүре, 75+76-аят). 113-құрылыс, буниан=بنیان немесе тибәки (حاليقا), онан Абай саны $113 \times 6 = 678$.

Осылардан келіп ғалами АБЖД саны шығады. Ойлап қараңыз? Тексеріңіз! 2-суреттегі басқа қосымша мағлұматтарды оқушы өзі қарастыра берер.

Енді жоғарыдағы айтылған мағлұматтардың, қағидалардың

негіздері дүниені құраушы химиялық заттарда қалай орын алған, соған келейік.

Соған арнап **5-сурет** - кесте жасалды. Онда жеті топқа бөлінген химиялық элементтердің бастапқы және ақырғы жолдары және кейбір керекті заттар құрылысы көрсетілген:

1) 1-2, 2) 3-10, 3) 11-18, 4) 19-26-29-36, 5) 37-54, 6) 55-58-66-70-79-86, 7) 87-90-91-92-102-104.

АТОМДАРДА ЭЛЕКТРОНДАР ОРНАЛУСЫ							
Z	Белгі	s-L	p-M	d-N	f-O	g-P	g-Q
1	H	1s					
2	He	2s2p					
3	Li	2s2p	3s				
4	Be	2s2p	3s				
5	B	2s2p	3s	3p			
6	C	2s2p	3s	3p			
7	N	2s2p	3s	3p			
8	O	2s2p	3s	3p			
9	F	2s2p	3s	3p			
10	Ne	2s2p	3s	3p			
11	Na	2s2p	3s	3p	4s		
12	Mg	2s2p	3s	3p	4s		
13	Al	2s2p	3s	3p	4s	3d	
14	Si	2s2p	3s	3p	4s	3d	
15	P	2s2p	3s	3p	4s	3d	
16	S	2s2p	3s	3p	4s	3d	
17	Cl	2s2p	3s	3p	4s	3d	
18	Ar	2s2p	3s	3p	4s	3d	
19	K	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
20	Ca	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
21	Sc	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
22	Ti	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
23	V	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
24	Cr	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
25	Mn	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
26	Fe	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
27	Co	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
28	Ni	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
29	Cu	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
30	Zn	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
31	Ga	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
32	Ge	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
33	As	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
34	Se	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
35	Br	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
36	Kr	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
37	Rb	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
38	Sr	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
39	Y	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
40	Zr	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
41	Nb	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
42	Mo	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
43	Tc	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
44	Ru	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
45	Rh	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
46	Pd	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
47	Ag	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
48	Cd	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
49	In	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
50	Sn	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
51	Sb	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
52	Te	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
53	I	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
54	Xe	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
55	Ba	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
56	La	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
57	Ce	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
58	Pr	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
59	Nd	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
60	Pm	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
61	Sm	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
62	Eu	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
63	Gd	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
64	Tb	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
65	Dy	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
66	Ho	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
67	Er	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
68	Tm	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
69	Yb	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
70	Lu	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
71	Hf	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
72	Ta	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
73	W	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
74	Re	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
75	Os	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
76	Ir	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
77	Pt	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
78	Au	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
79	Hg	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
80	Tl	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
81	Pb	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
82	Bi	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
83	Po	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
84	At	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
85	Rn	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
86	Fr	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
87	Ra	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
88	Ac	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
89	Th	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
90	Pa	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
91	U	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
92	Np	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
93	Pu	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
94	Am	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
95	Cm	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
96	Bk	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
97	Cf	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
98	Es	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
99	Fm	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
100	Mendelevium	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
101	Nobelium	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
102	Livermorium	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
103	Tennessine	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s
104	Oganesson	2s2p	3s	3p	4s	3d	5s

5-сурет

Бұлардың әрқайсысындағы электрондық қабаттармен (K, L, M, N, O, P, Q) қабатшаларындағы (s, p, d, f) электрон сандары берілген. Олардың химиялық қосылыстардағы электрондары алмасатындары үзінді сызықшалармен көрсетілген. Олар (3-4), (4-5) және (5-6) топтарда кездеседі.

Кестені бақылап қарасаңыз екі санның ерекше құрылыстық берік - тұрақты басым орын алатыны айқын көрініп тұр. Олар: S=2, p=6.

Атомдардың қасиеті олардың сыртындағы қабатшаларындағы электрон сандарына, яғни валенттік электрон сандарына байланысты. Соған сәйкес біз бір әдіс ұсындық. Сол әдіс бойынша барлық химиялық элементтерді қайта қарап шықтық. Ондағы қол жеткен бір табысымыз - темірдің ерекше орталық орын алатыны анықталды. Ол мәселе біздің «Ай арыстан» (1996, РБК) кітапта қаралған. Бұл арада мысалы ретінде темір атомының тұсына оның өрнегін қойдық. Ол мынау: $3d64s2$ темірдің өзгермелі электрон құрылысы. Оны былай есептейміз: $M\theta=3 \times 6 + 4 \times 2 = 18 + 8 = 26$.

Мұның аты өзгермелі электрондардың айналыс қуатын айыру. Онан кейін сол атомның жалпы электрон санымен оны салыстыру. Айтайық олардың айырмасын табу: яғни $M\theta - Z = N$.

Осы өрнекті темірге қолдансақ, онан шығады: $M\theta - 26 = 26 - 26 = 0$. Демек, темірдің өзгеше беріктігі осында. Осы әдіс бойынша барлық химиялық тектердің қарастыратын болса айтылған нөл бес элементке келеді. Олар мыналар сутек $H=1$, 2 - гелий (He), Берилий (Be=4), фосфор (P=15) және темір (Fe=26). Басқа элементтер қосу, алу белгісі бойынша екіге бөлінеді екен. Айтылған темір біліктің асты-үстіне жақын өтетіндер: 48-49, 70-71, 103-104. Сонымен алты топтың аралары тұрақты сан болып шығады:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}, 48 - 26 = 22, 103 - 70 = 33.$$

Химиялық элементтердің екі мен алты сандық тұрақты заңын ($S=2$, $p=6$) америка ғалымы көрнекі түрге келтірген. Біз оны 5-суреттің астында көрсеттік. Ондағы мақсатымыз бұл – заңның барлық ғалымға ортақ екенін аңдату.

Ал, қазір химиялық кестенің тағы бір үлгісіне тоқтаймыз. Ол 6-суретте. Оны хабар немесе сандар шұғыласы атадық. Оның себебі 78-сүре аты Құранда ал-Наба (хабар) деген сөз. Екінші жағынан араб тілінде сан = ғадд = ع , оның сандық мағынасы 78. осы санның өзгеше - хабаршы мағынасы байқалды. Мысалы Ал-Наба (хабар) саны $31 + 53 = 84$. Мұндағы 53 - жұлдыз саны, Ахмад саны екені есте болсын. Сонымен қатар

$$84 \pm 48 = \begin{cases} 132 - \text{қайталама сан 7 рет хм} \\ 36 - \text{шенбер саны} \end{cases}$$

Онан шығады: $78 \times 28 = 84 \times 26 = 2184$.

Мұнда, 348 – шұғыла саны = محرق

Хабар санат санның (78) ерекше мағынасы кейін космологиялық – ғалами есепте айтылады. Өйткені арабша жыл басы Хамал (қазақша Қозы Көрпеш мағынасында) сандық мағынасы болады: $78 = \text{حمل}$. Сонымен байланысты Абай санын былай жазуға болады: $113 \times 6 = 600 + 78 = 678$ немесе

$$678 + 78 = 756 = 108 \times 7.$$

Мұнда - 113 - бұннан - بڤيان , немесе حطباقا құрылыс, қорған мағынасында.

Сонымен қатар былай да жазамыз: $40 + 19 \times 2 = 40 + 38 = 78$.

40 - қырық - пайғамбар саны, 38 = 19×2 , олда бас баты (47 – сүренің аят саны). Қырық арабша Арбағұн = 329 = اربغون, яғни сандық мәні ал-рахман – қамқоршысы Раббым есімі.

«Әл-Фараби» кітабынан бір ауыз өлең: Сан берген, Сана берген, Сапат берген. Инсан деп саналыға ол ат берген. Жаратып жалғыз саннан барша әлемді, жұлдызын шамшырақ ет, тарат деген. Сан мағынасын, хабар мағынасын осы мағынада түсіну керек. Ол Нұрдың саны.

Бұл мәселеге кейін оралатынымыз айтылды. Енді 4-суреттегі екі сызыққа келейік. Оның Нұр шұғыла: Өрнегі:

$$(230 + 214)6 + 29 \times 12 = 444 \times 6 + 348 = 3012 = 251 \times 12$$

251 – Зумруд асыл тас аты زؤمؤرد = 25.

Онан шығады: $3012 \pm 2916 = \begin{cases} 5928 = 247 \times 24 \\ 96 = 48 \times 2 \end{cases}$

Мұнда $2916 = 542$, 247 - Маруа (тау), Ажар анаға хабар. 48 – қайталаған сан, 96 - сүреде бірінші хабар - уақи келген Хыр тауында.

4-суреттің оң жағында химия кестелерінен белгілі бір топ элемент. Оны біздің келтіру мақсатымыз ол айтылған темір хадид (26) саны мен хабар сапат (78) сандарымен шектелген еселес $78:26=3$. Соған байланысты ұя саны $32=9$.

Демек бұл, ғажайып шаршы үлгісі. Келтірілген сандардың түрін қараңыз. Ең берік екі асыл тек метал арасында (хадид = платина) олардың кенерлері қыстырылған.

Онан шығатын өрнекті қараңыз:

Кестедегі басқа сандарда толық мағынамен келіп қабысқан. Мысалы, ортада шеңбер санның орталығы $45 \times 8 = 360$. Оң шекеде әріп саны, жетілік шаршы – $7 \times 4 = 28$. Элемент болса ол ауаның басым көпшілігі – азоттың төрт есесі - гемоглобиннің темір өзегінен айналады.

27 айтылды ($162 = 27 \times 6$). $2(44) = 62 + 26$; $46 \times 2 = 92$, $76 = 19 \times 4$, $77 = 7 \times 11$ Ай саны.

Бұл суреттегі қалған сандар келесі 5-суретте айтылады.

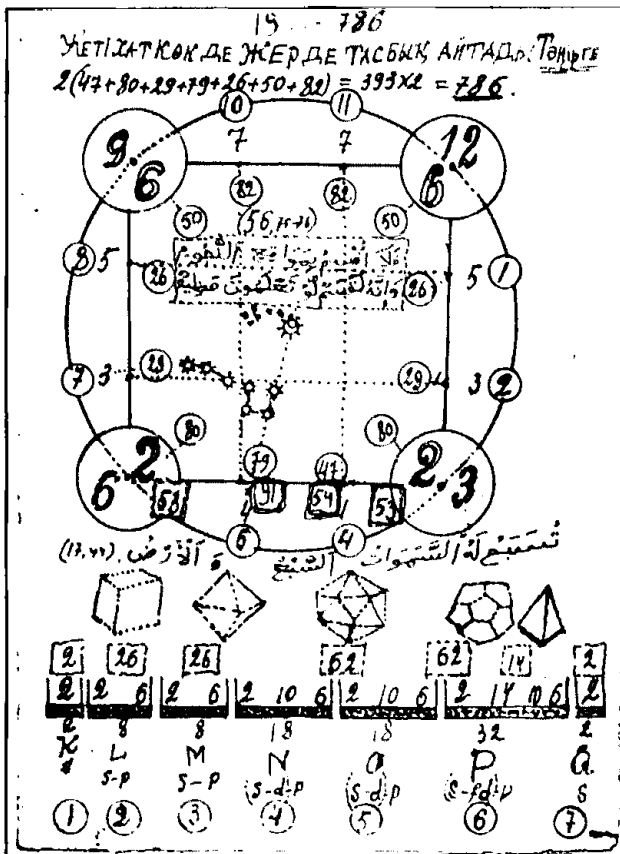
ЖҰЛДЫЗДЫ АСПАН ҚҰРЫЛЫСЫ

Жұлдызды аспан құрылысының мұғжиза ғажабын қамтуға адам ақылы жетпейді. Біз тек өзімізге өлшеніп берілген ишарат үлгіні түсінсек, соның өзі қанағат, жетіп жатыр. Осы мәселеге арналған 7-суретті біз Құран аятынан алынған аят түсінігі бойынша атадық. Яғни Жеті қат көкте, Жерде Тәңіріне таспық айтады. Оның арабша Нұсқасы сурет - шеңбер астында:

17-сүре, 44-аят. (Жеті көк және Жер, ондағы болғандар, Алланы пәктейді... Бірақ сендер олардың тәсбихтарын (пәктеулерін) түсіне алмайсыңдар...)

7-суретте осы түсініктің ғалами көрінісін беруге тырыстық. Ол үшін айтылып келген он екі ай – жыл (мүшел) аттарын белгілейтін жұлдыздар топтарының орындарын және онын ішінде жеті қат көктердің орындарын білу керек. 7-суретте соларды сандық (реттік-санаттық) белгілерімен көрсеттік. Ол үшін үлкен шеңберді он екі бөліп, содан кішкене шеңбер сызып, соның ішіне ай ретін Мүшел - жыл қойдық: (1) - Хамал (Тышқан), (2) - Сауыр (Сиыр) тағы басқалары (кестені қараңыз). Сол кішкене шеңбердің ішкі жағына жазылған сандар, сол Айға - Мүшелге сәйкес келетін жеті қат көктің рет сандары (санаттары). Мысалы айтылған жыл басының белгісінің ішкі жағында 5 саны тұр. Ол бесінші қат Көк - Арай (Марс) санаты, одан кейінгі екінші мүшелде 3 саны тұр. Ол Сәуірдің (Сиырдың) Көгі - үшінші аспан Шолпан т.б.

Онан кейін еске алатын нәрсе үлкен шеңбер ішіне сызылған шаршы. Ол жұлдыз шаршы (53 – сүресі Ал-Нужым жұлдыз) бойынша алынған. Сол шаршының ортасында Айдың және Күннің орындары көрсетілген (Құрандағы сүрелер санаты бойынша): 54

7-сурет

- Ал Қамар (Ай), 91 - Ал-Шамсы (Күн). Шенбер ішіне олардың да шаршыларын сызуға болады. Сол, үш шаршымен он екі мүшел толмақ: $4 \times 3 = 12$.

Енді бір керекті белгі айтылған шаршы ішіне әрбір көктің өз тұсына сол көктердің металдарының сандарын жаздық. Олар мыналар: 1- Ай - Күміс=47; 2 - Айқыз - Сынап=80; 3 - Шолпан - Қалайы=50; 7 - Санжар - Қорғасын=82.

Олардың жиыны болады: $47+80+29+79+26+50+82=393$.

Көк те, Жер де қатар тасық етеді. Екіге еселейміз, болады: $393 \times 2 = 786$.

Демек, бас бата саны. Аспан мен Жердің Тәңіріне зікір еткен тасбиғы осы мағынада деп.

Бұл тамаша дәлелде біз өз жанымыздан қосқан нәрсе жоқ деуге болады. Өйткені заттардың аспандық орындары ертеден

келе жатқан нәрсе олардың иесін тануы Құран аятында берілген. Жұлдызды аспанның орналасу қалпы Тәңірінің жаратқан ғажап дүниесі. Металдардың сандық-санаттық-электрондық есебі қазіргі ғылымның дәлді табысы. Салыстыру әдісі ежелгі АБЖД есебі бойынша. Соның бәрі келіп осылай қабысуы Тәңірінің білдірген хабары деп білу керек.

Бұл есепті мен бірнеше жылдар бұрын шығарған едім. Оның кең түрде жариялануы «Әл-Фараби және Абай» кітабында. Бұл жөнінде басқа елдердің, басқа жерлердің ғалымдарында нендей мағлұмат бар екені маған белгісіз. Айтылған кітапты оқушылардан да бұл жөнінде ашық хабарым жоқ. Менің ойымша бұл өзі иманның бір мықты тірегі боларлық зат. Сонымен қатар бұл мәселенің ғылыми ойға да беретіні зор деп білемін. Оның бір ұшығы айтылған Жұлдыз шаршыда.

Жұлдыз шаршының төрт бұрышындағы сандар (жұлдыз санаттары) айтылған басқа бес тектің негізгі екі сандарына дәл келеді (яғни 2,6).

Олар: $3) + 2; 6) + 2; 9) + 6; 12) + 6$.

Көрнекті ету үшін оларды басқа бұрыштардан ірілеу жаздық.

Осы сандарды көрнекі түрде салыстыру үшін шенбер астына айтылған басқа бес тек бейнелерін қойдық. Оның астынан химиялық элементтердің электрондық құрылысын келтірдік. Кейінгі екеуінің арасына олардың байланыс сандарын кішкене шаршы ретінде көрсеттік.

Осы салыстырма бойынша оттегі (14) (төрт үшкіл жақ) химиялық алтыншы топта (32-электрондық топта). Жұлдыз тек (62) (он екі бескүл жақ) бесінші және алтыншы топтағы элементтер жапсарында ($18+32$ электрондық аралықта), (яғни $18+32=50$). Сутек - 62 (жиырма үшкіл жақ). Сол секілді төртінші және бесінші топтар жапсарында ($18+18=36$). Жел тек (26) - (сегіз үшкіл жақ) үшінші топтар (8). Жер тек (26) (алты шаршы жақ) екінші топта (8).

Жалпы жұбайлық-екілік, барлығының екі басында $S=2$. Осы көрнекі салыстырудың өзіне талай мағлұмат алуға болады. Оның басқа да салыстыру, қатынас түрлері, әрине, толып жатыр. Мұндағы көңілге мықтап түйетін нәрсе Тәңірімнің жаратқан ғаламында қандай ғажайып сәйкестік бар екенін аңғару. Атомнан, электроннан бастап бүкіл ғалам, жұлдызды аспан ғылыми дәлді есеп өлшемдерге тұрақтаған. Бұл түсініктерге біз қазір келіп отырған болсақ, оның терең мазмұны құранда берілген. «Ал енді жұлдыздардың орын-

дарына серт етемін (75). Егер білсеңдер ол, зор серт» (56-сүре, 75-76-аят). Осы екі аяттың арабша бас нұсқасын бұрын да келтірген едік. Соны осы 5-суреттің ортасына беріп отырмыз. Өйткені оның негізгі бір мағынасы осы суреттен айқын болады дегенді ескерту. Сол аяттардың сандық мәнін алып, оны басқа мағлұматтармен салыстырып қаралық.

فلا أقسم بغزوات النجوم 75 وإنه لقسّم لو تعلمون عظيم 76

$$6+56+230+36+596+1020=1944$$

$$111+201+219+130 = 661$$

2605

Осы санға отыз еселеп, қорған санын қосамыз, болады АБЖД саны.

$$2605+113 \times 30=2605+3390=5995.$$

Мұнда қорған, құрылыс деген Құранда айтылатын сөзді алдық: бұннан=113= بۇنيان немесе تي باقي (тибақы).

Отыз шеңбер садақ=жақ саны: 360=12x30. Отырарда отыз бап соған байланысты. Абайдың ғылымға тоқтау керек деген қағида-сын сол мағынада аламыз. Ол болады: 113x6=678 (Абай саны). Ойлап қарасаңыз ,барлық ғалам есеппен жаратылған. Оның сыры АБЖД есебін де, оның ғалами, табиғи, ғылыми, діни шешімі Құранда. Ғылым тән - иман жан деген осыған соғады.

4-суреттегі мағлұматтар да ойда болсын.

Әрі қарай тағы жылжымыз. Осы суреттің екінші қосымша түрін 6-суретте береміз. Оның аты «Тас саты». Оның мағынасын кейін талдай жатармыз. Әзірше айтарымыз Құранда 15-сүре ал-Хажир-Тас. Ал енді бір сағатта 15 қауыс - садақ - жақ өлшеу бар.

Яғни шеңберді тәулік санына бөлу керек:

$$\frac{360}{24} = 15$$

Пайғамбарымыз Расул Аллаһға айналмалы жеті және ұлы Құранды саған бердік деген аят сонда айтылған.

Ол суретте қазақша мүшел жыл аттары ертедегі Тұрандық - Орхон әріптерімен (таңбалармен) берілген. Сол таңбалардың - мүшелдердің қасына соларға сәйкес келетін арабша ай аттары жазылған.

150°- темір үшкіл деген, мүшел үшкіл деген мағлұматтар берілген. Ол мынау: бірінші және жетінші мүшелдерде көктері бірдей Арай (Марих-850). Оның тегі темір. Екінші жағынан ортада Темір Қазық. Сонымен темір үшкілдің бұрыштары болады:

$$15^\circ + 150^\circ + 15^\circ.$$

Ол өзі мүшелдік бұрыш:

$$\frac{180(12-2)}{12} = 150^\circ$$

Ол бұрыштан шығады: $12 \cdot 2 = 10p$. Онан шығады

$$150^\circ = \frac{3 + \sqrt{5}}{2} = 2,618.$$

Онымен байланысты:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases} \quad 62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases} \quad 54 \pm 36 = \begin{cases} 90 \\ 18 \end{cases}$$

Тағы басқа мағлұматтар бар. Оларды жалғастыру үшін он екі жылдық мүшелдің және соған сәйкес арабша айттары, жеті қат көк аттарын кестеде береміз.

Он екі мүшел (Ай) және көктер

	Мүшел	Айлар		Көктер		саны	метал
		арабша	саны	қазақша	арабша		
1	Тышқан		78	Арай -5		850	26
2	Сиыр		706	Шаман-3		212	29
3	Барс		17	Айқыз-2		284	80
4	Қоян		351	Ай - 1		340	47
5	Ұлу		65	Күн - 4		400	79
6	Жылан		142	Айқыз -2			
7	Жылқы		708	Шолпан-3			
8	Қой		372	Арай -5			
9	Мешін		166	Шоңай-6		950	50
10	Тауық		17	Санжар-7		45	82
11	Ит		40	Санжар-7			
12	Доңыз		414	Шоңай-6			
			2476			3079	393
						3472	

Бұл сандардан шығады:

$$2476=619 \times 4 \text{ (иман-тарази саны 619).}$$

Осыған Темір Қазықтың арабша сын қосамыз. Ол Ал-Қатаб – 142 (яғни $71 \times 2=142$). Болады:

$$2476+142=2618=2000+618$$

$$\text{онан шығады } 12,618=137,036=\frac{hc}{\ell^2}$$

Ойласу керек!...

Бұл мәселе өте алысқа апаратын бір тамаша ишарат деп білеміз. Басқаша айтқанда он екі топ Бруж ал-Афлақ Раббына иман келтіреді, зікір етеді төңіректің төрт бағыты сол Арбағ=төрт.

Жеті қат Көк өздерінің метал тектері арқылы Бас бата зікірін тас ететінін көреміз: $393 \times 2=786$. Сонымен қатар бұдан он екі жұлдыз-ай тобы да солай екені көрініп тұрған секілді.

6-суретте тағы бірнеше қосымша мағлұматтар бар. Оларды оқушы өзі қарастыра жатыр. Олардың ішінен бір мәселеге көз жібергіміз келеді. Ол:

Тағдыр тақтасы. Лаух Махфуз оның сандық мәні:

$$44+1034=1078=1000+78.$$

Мұны қалай ұғуға болады? Мың ақырғы жарылқаған сан:

$$618+382=1000. \text{ (618-Ал-рахман Ал-рахим, 382-Ал Құран).}$$

Жетпіс сегіз ($78=13 \times 6$), жоғарыда келтірдік, арабша сан (есеп) мағынасында Ғадад=78. Сан Лаух Махфуз мағынасына туады деп білеміз. Сандағы тағдыр тақтасы Лаух=(44) саны жеті немесе жүрек санына байланысты: $44 \times 3=132$. Оны кәміл толық ондық дәрежеде алсақ, болады:

$$44 \times 10=440=(62+26)5=88 \times 5$$

Демек, ғалами (Тұран қақпа) санына оралдық. Соның үстінен онан қағбаның (текшенің) орталық бұрышы шығады:

$$\frac{44}{132} = \frac{1}{3} = \sin 19^\circ 28' \quad (108^\circ 28' = 90^\circ + 19^\circ 28').$$

Соған байланысты тағы бір тамаша нәрсе, осы Лаух Махфуз санымен Ғарыштағы ғалами Тақ сандас.

$$\text{Астун ал-ғаршы}=477+601 \text{ استون الغارش}$$

Мұны қалай деп білеміз?

Мұның өзі Раббымның біздерге білдіріп айқын көрсетіп, төбемізден төндіріп құрған ғаламынан хабар (78-сүре, ал-Наба). Тағы сонда тұрған қайтаушы жеті санын еске алайық: Сабиг мін ал-Мусағн. سبع المثاني. Оның сандық мәні (негізі екеуін ғана алғанда) $132+632=764=382 \times 2$. Сол санға оралады.

Бұл мәселені осы арада тоқтата тұрып, осыған байланысты Нұхтан қалған ғибратқа көшеміз.

НҰХТАН ҒИБРАТ

Адам баласының екінші атасы, түрік (Тұран) халқының баба-сы Нұх пайғамбардың кемесі Қазығұрт тауының басына тоқтаған. Оның ғибрат үшін екендігі аят-хадистардан белгілі.

Сол себептен біз өзімізге, шама келгенше осы мәселеге ой жіберуді міндет көрдік. Аллаһ қаласы осы мирастан бірсыпыра ғибрат боларлық мағлұмат шығатын түрі бар.

Алдымен 71-сүренің (Нұх сүресінің) санаттық түріне келейік.

Пайғамбарымыздың хадисы бойынша Құранның өркеші болып табылатын екінші - Бақара сүресінің басында тұрған үш әріпті (мұқаттағатты) алайық:

$$A=1, L=30, M=40 \quad ALM=1+30+40=31+40=70$$

Осы тамаша белгінің – санның Нұх сүресімен сандас келуі тегін емес. Онан шығады:

$$\begin{vmatrix} 71 \\ 17 \end{vmatrix} = 49 - 1 = 48 \quad \text{қайталаушы жеті:} \quad \begin{vmatrix} 84 \\ 48 \end{vmatrix} = 64 - 16 = 48$$

онан шығады:

$$71 \pm 17 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 54 \end{cases} \quad 84 \pm 48 = \begin{cases} 132 = 12 \times 11 \\ 36 = 62 - 26 \end{cases}$$
$$26 \pm 11 = \begin{cases} 37 \\ 15 \end{cases}$$

Өркеш деген арабша сөзінің сандық мәні болады: 151(санам).

$$\text{Осы санды Нұх санына қосалық: } 151 \pm 71 = \begin{cases} 222 \\ 80 \end{cases}$$

(инсаф) – гадалат; 80 - сынап - екінші аспан - Ғутард металы.

Яғни бәрі сол екінші - егіз - сегіз (Жауза) - (Барыс) - мүшел Тұран қақпасы, тұран саны (62+26). Ол мүшел Жауза саны (17).

71-Нұх сүренің аят саны – 28. Ол болады: $71+64+28=71+92=163$ немесе $Ал--Қалаб=132+31=163$. Оның Алты Алаштық түрін былай жазуға болады:

$$26 \times 6 + 7 = 156 + 7 = 163$$

Тамаша көрнекі мысал.

Енді Нұх кемесінің екі текшелік өлшеміне келейік. Оны бұрын да айтып едік. Ендеше сәл қайталап, қосымша мағлұматтар береміз.

9-суретте осымен байланысты бірсыпыра мағлұмат берілді.

71-Нұх сүренің санаттық жиынына көріп - бетін жетілік санын қосамыз, болады: $163+161=324=54 \times 6=108 \times 3$.

54 – Ал-Қамар (Ай), $54 \times 2=108$ - Қосай-хақ=108 - саны, молшылық саны. Жаңа жылда тілек етерде ғибадат – ханның есігінен кірерде қоңырауды 108 рет соғып кірсе бір жыл ішінде адам бақытты болады, деген ғибрат осы күнге дейін Шығыс елінде сақталған. Мысалы Японияда.

Мұны ескертіп отырғанымыз–ол өзі есеп басы, табиғат бақылаудың басы, ай басы - ғылым басы. Ол сан барлық халықтар арасына тараған дәуір есеп басы екені белгілі: $108 \times 4=432$ - Алтын дәуірі, $432 \times 2=864$ - Күміс дәуірі, $432 \times 3=1296$ - мыс дәуірі, $432 \times 4=1728$ - темір дәуірі.

Нұхтан бір ғибрат осы болсын деп есептелік. Өйткені ол кісінің барлық өмір әрекеті ауа–райына байланысты болғаны белгілі. Еске сала кетелік, көрінбейтін жеті санының өрнегі:

$$\frac{7(20+26)}{2} = 72 \times 3 = 161.$$

Енді бір негізгі мәселе, Нұх кемесінің өлшемдерімен байланысты. Екі шаршы үшкілдері: $1+2+\sqrt{5}$, бұрыштары $26^{\circ}34'+63^{\circ}26'+90^{\circ}=180^{\circ}$; яғни онан шығады:

$$\frac{1}{\sqrt{5}} = \sin 26^{\circ}34' \text{ немесе } \frac{1}{\sqrt{5}} = \sin 26^{\circ}34'$$

Үшкіл ішіне сызылған шеңбер:

$$\frac{3-\sqrt{5}}{2} = 0,382$$

Бір тамаша бұрыш $0,382 = \sin 22^\circ 27'$. Оны орталық бұрышқа қосамыз: $37^\circ 25' + 22^\circ 27' = 59^\circ 52'$.

Онан шығады: $59^\circ 52' - 36^\circ 52' = 23^\circ = 1380 = 92 \times 15$. Осы санда көп есептер бар. Бір тамаша мысал: ортадағы суретте. Оның алты өркеші мен әулие саны: $151 \times 6 + 382 = 161 \times 8$ осыған қосамыз бас үшкіл санын $[D] = 1284$, болады: $1288 + 1284 = 2572$. Осыған қосамыз сегіз Арбағ санын, болады: $2572 + 273 \times 8 = 2572 + 2184 = 4756$. Осы санға қосамыз халифалар санын:

$$4756 \pm 4304 = \begin{cases} 9060 = 151 \times 60 \\ 452 = 113 \times 4 - (\text{тебен}) \end{cases}$$

- өте терең мағыналы сандарға көңіл бөлеміз:

$266 \times 4 + 432 \times 9 = 4952 = 4914 + 38 = 137 \times 36 = 548 \times 9$. Мұнда 266 зумруд (Ыдырыс тасы), 548 - ал-Якут тасы. 414 - ғалами - періштелер саны:

$54 \times 91 - 432 = 108 \times 4$ - дәуір саны. $38 = 19 \times 2$ бас бата. Олардың арасында үшкіл саны, фараб саны, достық саны т.б.

$$1064 + 504 = 1284 + 284.$$

Ғажайып ғалами жыл саны-217. Яғни: $37^\circ 25' - 26^\circ 34' = 10^\circ 51' = 651' = 217 \times 3$. Құрылыс саны (113), илан саны (619) - Күміс саны (47), зам-зам саны ($47 \times 2 = 94$). Яғни мынау өрнек: $113 \times 7 + 619 = 1410 = 47 \times 30 = 94 \times 15$ Отыз бап, 15 тас.

Аспан ғаламын Расул Аллаһ аралаған сапарлары (17-сүре) Нұхтың сүре санатын салыстырамыз:

$$71 \pm 17 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 54 = \text{Ал-Камар} \end{cases}$$

Қандай тамаша айқын ишарат жұлдызды аспанда айқын жазулы тұр. Солардың арасында Абай саны да жүр: $113 \times 6 = 678$, онан шығады: $678 + 54 \times 2 = 678 + 108 = 786$. Оны былай жазуға болар еді: $113 \times 6 + 2(71 - 17) = 786$.

$$678 + 142 = 786 + 34 = 820 = 82 \times 10.$$

82-қорғасын, жетінші қат көк металы. Онда Жебірейіл періште орыны: $82 \times 3 = 246$. Оны былай жазуға болар еді: $113 \times 6 + 71 \times 2 = 678 + 142 = 820$.

Алты Алаш хан нұсқасы: 113-құрылыс (бунлан-табқа), ортада Қос өркеш. Ол Темір Қазық мағынасында Ал-Қатаб = 142 = القطب

Тағы бір тамаша өрнек: $29 \times 10 + 151 = 441 = 21^2$ - Ал-Қарнайын. Қосы мүйіз-(Қошқар); 29-мыс, Шолпан металы. Қайталау ишараты тағы сонда тұр.

$$\left| \begin{array}{c} 71 \\ 17 \end{array} \right| = 49 - 1 = 48$$

$$\left| \begin{array}{c} 84 \\ 48 \end{array} \right| = 64 - 16 = 48$$

$$84 \pm 48 = \begin{cases} 132 = 11 \times 12 \\ 36 = 62 - 26 \end{cases}$$

Пайда болсын жеті рет 48-40-46-сүрелерде тұр.

Жеті қайталау – ғалами қозғалыс мағынада. Оны былай өрнектеуге болады: $8 \times 6 + 1 = (6+2)6 + 1 = 36 + 12 + 1 = 49 = 7^2$

Қосқармен салыстырамыз: $21^2 = 441, 7^2 = 49$, немесе $3 + 7 \times 3 = 3(1+7) = 24$,

$$\frac{7}{21} = \frac{1}{3} = \sin 19^\circ 28'$$

Қағба бұрышы.

әуелі үш, кейін жеті, болады толық –камил сан=10

Ойлап қараңыз! Онан тағы шығады:

$$441 \pm 49 = \begin{cases} 490 = 7^2 \cdot 10 \\ 392 = 7^2 \cdot 8 \end{cases}$$

Онан шығады: $\frac{441 + 49}{441 - 49} = \frac{5}{4}$

$\frac{5}{4}$ - Таң Шолпан нотасы.

Қорыта келе айтарымыз, қайталаушы жеті деген сөз барлық ғаламның қозғалыс сырына соғады. Ол қозғалыс өте қатты, берік құрылыспен байланысты. Әрбір нәрсенің өркеші болмаса онда қозғалыс тәртіпті, заңды табиғи болмас керек. Расул Аллаһның сол өркеш хадисы ғалами қозғалыстың кілті.

Осы мәселеден ауа жайылған христиан елдері ғалами апатқа кезіп отыр. Осы тығырықтан қалай шығу крек?

Бұл мәселе қазір барлық қозғалысы жайын сөз қозғамақпыз. Оның өзі ғылым-дінге бірдей ортақ нәрсе және сонымен байланысты адам өмірінің ең өзекті мәселесі. Оның аты Тәңірі жаратқан барлық зат өз өрісінде қозғалады.

ТӘҢІРІ ЖАРАТҚАН БАРЛЫҚ ЗАТ ӨЗ ӨРІСІНДЕ ҚОЗҒАЛЫСТА

Жоғарыда келтірілген мағлұматтарда біз алдымен аспан шырақтарының, ғалами заттар болмысын, табиғи негіздік құрылысын сөз еттік. Мысалы, он екі топ айлық – жылдық – мүшел жұлдыз топтарын көрдік. Оларға жеті қат көк қалай қабысқанын айттық. Ол ту бастағы жаралған қалып деп түсіну керек. Оны білмесек адасуда боламыз. Ал енді екінші жағынан олардың барлығы үнемі тынбайтын қозғалыста. Мысалы, Айдың үйі (тақ орны) Қоян мүшел жұлдыз дедік. Расында Ай тек жылдың бір белгілі маусымында ғана орнында болады. Басқа уақытта ол барлық мүшел жұлдыздар тобында айнала қонақтауда болады. Сол қозғалыстар арқылы адам табиғатты таниды, ғылымға үйренеді Ол болмаса бәрі жоқ.

8-суретті Досхана –Шұғыла атадық. Ондағы мақсат жоғарыда айтылған мағлұматтарды жалғастыру. Ол мынау:

$$71 \times 4 + (113 + 107) = 284 \pm 220 = \begin{cases} 504 \\ 64 \end{cases}$$

Одан шығады: $504 + 48 \times 4 = 696 = 348 \times 2$

Мұндағы 348 – мухарақ – шұғыла. Суретте осыларды пайдаландық. Суреттің бас жағына Уа Кулли фи фалаки пасбахун: *وكل في فلاك پيسذیحون* аяты келтірілген (36-сүре, 40-аят). Оның мағынасы әр нәрсе өз өрісінде жүзеді деген сөз. Басқаша айтқанда Ай, Күн, Жұлдыздар әлемі, бәрі алыста деген сөз. Христиан елінің қолданып жүрген діни кітабында Жер әлемнің қозғалмайтын орталығы деген ғой. Осы орта үлкен талас-тартыстар тудырған. Ол мәселеге кейін ораламыз. Қазір суреттің жасалу түріне келейін. Алдымен есеп ғылымда белгілі орында тордың жасалуын көрейік (астыңғы сурет). Ұя басына бір санды қойылған. Түзу сызық бойынша есептегенде барлық жағынан $38 = 19 \times 2$ шығады.

Сол үлгі бойынша біз 19 ұялы тор жасап, ортасына $238 = 119 \times 2$ санын қойдық (119–Қандас-геометрия). Оның сыртында $113 \times 6 = 678$ – Абай саны болады: $678 + 238 = 916$. Оның сыртына $107 \times 12 = 1284 = [\Delta]$ бас үшкіл саны, жиыны болады: $238 + 678 + 1284 = 2200 = 220 \times 10$.

Дос саны: $284 + 220 = 504$.

Суреттің Досхана аталуы осыдан. Мұнда толып жатқан терең

Бұл суретті мына түрде жазамыз. Алты Алаш Абай қорғаны: $113 \times 6 = 678$. Он екі абақ Қыз Жібек қорғаны, немесе Ыдырыс үшкіл $[D] = 1284$ қорғаны. Ортадағы орда – құрылыс шебері Бал араның үйі. Онан шығатын тұрақты сан белгілі 19 бас бата: $640 + 38 = 678$. Темірді жалпы ғалами ортақ сан ретінде қарауға болады. Бұл өрнекте тағы талай мағлұматтар бар.

$$678 \pm 38 = \begin{cases} 716 \\ 640 \end{cases} \text{ онан шығады:}$$

$$2200 \pm 716 = \begin{cases} 2916 = 54^2 \\ 1484 = 371 \times 4 \end{cases}; 1484 + 88 \times 4 = 1836.$$

$$2916 \pm 1836 = \begin{cases} 4752 = 432 \times 11 = 108 \times 44 \\ 1080 = 54 \times 20 = 108 \times 10 \end{cases}$$

Тамаша өрнек! Есте болсын ғаламның қайталамалы жетілігі және ұлы Құран пайғамбарымызға берілген деген қасиетті аят саны $2916 = 542$ аспаннның бас шырағы – бірінші көктің 54 – Ал-Қамардың (Айдың) сандық санат шаршысына дәл, сандас келуі тамаша мұғжиза деп білеміз (8-суретті қараңыз).

Әлбетте, біз саған қайталанатын жетіні және ұлы Құранды бердік *أشياءك سبعة من المثاني و القرآن العظيم* (15 сүре, 87 аят)

$$542 = 2916 = (1051) + (382) + (6) + (632) + (90) + (133) + (482) + (134) + (6).$$

Дәл осының өзінде барлық ғаламның құрысы, қозғалысы және оның сипатын ішіне алған ұлы Құран – бәрі пайғамбарымызға берілген сыйлық. Осы ғажайып мұғжизадан бір мысал келтірейік: $2916 = 2400 + 516$.

Мұнда $Ж = 516 = Жақ, Жазық$ саны $2400 = 480 \times 5 = 48 \times 50$.

Қайталаушы жеті де (48), алтыншы Шоңай көк те осында (50), 54 – Ал-Қамар (Ай) сүресінің санаттық жалпы жиын саны тағы осында $54 + 371 + 55 = 480$. Осы сандармен байланысты тағы талай мағлұматтар жатыр. Осы пайғамбар санына протон санын қоссақ, онан шығады:

$$2916 \pm 1836 = \begin{cases} 4752 = 432 \times 11 \\ 1080 = 54 \times 20 \end{cases}$$

Бір өрнек жазайық:

$$x^2 - 34x - 1080 = 0$$

$$x = \frac{34 \pm 74}{2} = 17 \pm 37; \quad x_1 = 54, \quad x_2 = -20.$$

Екеуі де пайғамбар есіміне байланысты.

Суреттің негізгі түрін тағы бір қарап өтелік:
 $2(678+119+19)+1284=2916.$

Осындағы әр сан бір тамаша заттың белгісі.

Екінші жағынан 7-суретте келтірілген жұлдыз ғаламның құбылысын берген аят санын алайық: 2605. Осы санға сондағы Қыз Жібек санын қосамыз: $2605+107=2712=678 \times 4=113 \times 24$ тамаша өрнек!

Осы секілді тағы бірнеше сандар бар. Оларды оқушы өзі қарастыра жатар. Соларға жалған мәселені 11-суретте келтірдік

Оның Ал-Тариқ жарық жұлдыз 86-сүре бойынша. Ол сүренің бір тамашасы санаттық сандарында: $86+341+17=444=222 \times 2.$

222 - Инсаф - اذحياف шыңдық, 444-тахул-мүшел-жыл басының ауысу түсінігі. $341 \times 2 = 682$ – Ал-Мисақ, алғашқы иман келтіру басы. Осы Ал-сақаб (жарық жұлдыз) санына қоссақ, болады: $634+341=975=195 \times 5.$ (الثائب-634). Онан шығады: $13 \times 15 \times 5 = 65 \times 15.$ Яғни Арыстан бабтың – Асадтың тас қақпасы.

11-суретке көз жіберейік. Оның айнала Алты Алашты Қосай $54 \times 4 = 216 \times 2,$ ортасында халифалар саны тұр:

$$216 \times 6 + 4304 = 1296 + 4304 = 5600 = 70 \times 80 = 56(47+53)$$

Ондағы тиіс аят саны осында келтірілген 2605 (56- сүре, 75-76-аят).

Бұл суреттегі 86-сүредегі бір тамаша аяттардың: «Қайталаушы аспан заты мен жарықты Жер заты» (11, 12 -аяттар) түпнұсқалары суретте берілді және сандары келтірілді: $138+1101+304=1543,$ $1036+1101+195=2232.$

$$\text{Жиыны: } 2232 \pm 1543 = \begin{cases} 3775 = 151 \times 25 - \text{оркем саны} & (151) \\ 689 \end{cases}$$

Мұнда: $304=19 \times 12,$ $195=15 \times 13$ екеуі де тамаша сандар.

Олардан шығады:

$1101+195=1296=432 \times 3$ Едәуір саны. Екінші жағынан:
 $1101+304=195=1600=402.$

19 786

Ал-Тарық Жұлдыз

[17] سورة الطارق

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ وَالنَّجْمِ إِذَا تَوَلَّىٰ ۖ
 وَبِالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۖ
 وَتِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَالْحِكْمِ وَالْعُرْفِ الْأَعْلَىٰ ۚ

$(195) + (1101) + (1036)$
 (1296)
 $1101 + 301 + 195 = 1600 = 40^2$
 $86 + 341 + 17 = 444$
 $1287 + 444 = 1731 = 432 \times 4$
 $2(6K_i + 1) = X$
 $i=7, X = 86$
 $216 \times 6 + 4304 = 1296 + 4304 = 5600 = 86(47 + 59)$
 $1296 = 54 \times 24 = 108 \times 12 = 432 \times 3$

تحول
 $347 \times 2 = 694$
 الشاقب
 $63 \times 4 = 252$
 $88 \div 2 = 44$
 195×5
 $86 \div 2 = 43$

تَتَّبِعُ الْاَسْمَاءُ السَّمِيْعُ وَالْاَرْضُ
 $2244 = (1032) + (6) + (163) + (538) + (35) + (440)$
 $2244 = 132 \times 17$ (An-Asad)
 $2916 + 2244 = 5160 = 86 \times 60 = A$
 $2605 + 5995 = 8600 = 86(47 + 59) = B$
 $2916 \div 1600 = 1.8225 = 430 \times 2.22$
 Он Екі Жұлдыз Ал-Сандар (8-9-д):
 $38 + 306 + 17 + 351 + 65 + 142 + 108 + 372 + 156 + 14 + 40 + 414 = 2476$
 $2476 = 619 \times 4$ (Уман).
 $2476 + 2244 = 4720 = 236 \times 20$
 $4720 + 382 \times 20 = 12360 = 618 \times 20$
 Он Екі Ал-Хорм Сандар: $71 + 20 + 26 + 114 + 111 + 11 + 15 + 89 + 148 + 16 = 596$
 $(94 + 19)6 = 678 = 600 + 78$

11-сурет

Оны пайғамбарымыздың екінші санына қосамыз:

$$2910 \pm 1600 = \begin{cases} 4516 = 4304 + 212 \\ 1316 = 329 \times 4 \end{cases}$$

212 – Зухра – (Шолпан) саны, Таңшолпаны, пайғамбар жұлдызы. 329 - ал-рахман – Қағбаның төрт қыбласында. Ойлап қараңыз!

86-сүренің санаттық жиыны мен бас үшкілі [Δ] санынан шығады: $444 + 1284 = 1728 = 432 \times 4$. Мұның өзі ғылым тарихындағы кейінгі төртінші темір дәуірі еді ғой. Осыны бір ойлап қаралық. Тегінде Ал-Тарих сүресінің негізгі мазмұны біздің заманымызға

арналған, ғылыми негіздерге ишарат боларлықтай. Осымен байланысты 86-саны ең ақырғы химиялық тұрақты (нейтрон) зат екені есте болсын. Оның өрнегін еске алайық: $2(6K_i+1)=N$. Барлық басқы тектер осыдан шығады, оның негізі темір тек екені айтылды.

i	0	1	2	3	4	5	6	7
N	2	14	26	38	50	62	74	86

Қайталаушы жеті топ химиялық зат осыдан.

Ол санның қайталама бұрышы айдың шаршы санына келеді:

$$\left| \begin{array}{l} 86 \\ 68 \end{array} \right| = 64 - 36 = 28 \text{ онан шығады}$$

$$\frac{3}{4} = 41025 \cdot x^2 + 38010 \cdot x = 121 = 112$$

Ол өзі Тұран Қақпа санына тамаша екі жақты байланысады:

$$88 = 62 + 26 \quad 88 \pm 2 = \begin{cases} 90 \\ 86 \end{cases}$$

Соған байланысты мынау өрнекті қараңыз:

$$2916 + 2244 = 8600 = 86(47 + 53)$$

Мұнда жеті қат Аспан және Жер Раббысына зікір (тасбых) айтады деген аят саны (17, 44).

Суретте оның түпнұсқасы жазылған. Ойда болсын, ол 17-сүре Ал-Асараспан саяхаты, 44 тахта. Оны былай жазуға болады: $132 \times 17 = 2244$.

Екінші жағынан, тағы сол сан жұлдыз құрылыс аяттар санымен, АБЖД есеп санымен дәл шығады: $2605 + 5995 = 8600 = 2916 + 2244$.

Екі сүренің реттік-санаттық өрнегі:

$$86 \pm 56 = \begin{cases} 142 = 71 \times 2 \\ 30 \end{cases}$$

Тамаша ишарат 142 - القطب - темір Қазық, 30 – отыз бап – садақ жақ саны: $12 \times 30 = 360$.

6-суретте он екі жұлдыз Ай сандарын келтірген едік. Сол санды қайталаушы жеті санымен қосамыз:

$$86 \pm 56 = \begin{cases} 142 = 71 \times 2 \\ 30 \end{cases}$$

Онан тағы шығады: $4720 + 382 \times 20 = 12360 = 618 \times 20$

Оның астына он екі айдағы қоян саны берілген әумелік қатынасқа байланысты): $1+1+2+3+5+13+21+34+55+89+144=376=47 \times 8=94 \times 4$.

Ол қатынастың белгісі: $\left(\frac{55}{89} + \frac{89}{144}\right) 10^n = 12360$

$$8600 + 3760 = 12360$$

Қорытындыда Абай санының жаңа түрі берілген:

$$(94+19)6=600+78=678.$$

Онан шығады: $678+108=786=700+86$. Ойлап қараңыз.

86 – сүреде ғылыми терең сыр жатыр.

Қайталаушы аспан мен жарылған Жер заттары дегенде барлық табиғи хақ өмірдің сыры жатыр. Әлем қозғалысы болмаса өмір жоқ.

Соның ішінде Жердің жарылуын алайық. Жұлдыздық жарқыраған сәуле шашқан қалпынан – Ал-Сақаб қалпынан қозғалыс арқасында Жер бөлініп шығып, салқын, қатты қыртысты затқа айналды. Содан кейін, сол қозғалыс арқасында Жердің ішкі қабаттары салқындап, бетіндегі қабыршық жаралды. Осы жарылудан ішкі заттары сыртқа шығып, сырты қатпарланып жиырылып таулар пайда болды. Жер бетінің бедері пайда болып, тау, тасқа, далаға, ойпатқа, қыратқа, сулы аймақтарға айналды. Яғни, адам баласының өміріне жарарлық түрге келді. Таулардың түбірі Жердің едәуір терең қабатынан басталған. Жер сілкінуден Жер бетін қорғаған осы таулар деуге болады. Жердің ішкі кен қазынасы тағы сол таулармен байланысты. Жерасты суы да солай. Жер бетінде су айналысы пайда болды. Сол айналыс болмаса өмір де болмас еді. Жер төсеніш, таулар қазық деген аяттың мағынасы аса терең (78-сүре, 6-аят).

Таулардың Жер өмірінде зор мағынасын Жер ғалымдары – геологтар біздің заманымызда ғана түсіне бастады. Ол да жоғарыда айтылғандай, он төрт ғасыр бұрын Құранда толық берілген. Ол 78-сүреде, 6-7 аяттар. Ойда болсын, ол ал-Наби-Хабар сүресі. Екінші жағынан арабша сан деген сөз ғадд – 78; яғни оның сандық мәні 78 – Хабар санатына дәл келген. Ойда болсын, пайғамбарымызға келген, жеті қайталаушы мен ұлы Құран хабары 15-тас сүресінің

87 аятында берілген. Яғни, ол айтылған санның (ғаддтың) айналық сынары:

$$\left| \begin{array}{l} 87 \\ 78 \end{array} \right| = 64 - 49 = 15 \text{ Қараңыз: [15, 87].}$$

Екінші жағынан болады: $87 \pm 78 = \begin{cases} 165 \\ 9 \end{cases}, \quad 13 \times 5.$

$$\frac{78}{87} = 133 \times 5 = 0,8965 = \cos 26^\circ 18' \quad , \text{ онан шығады: } 26018' = 1578'.$$

Жоғарыда 1587, мұнда 1578'. Яғни мәнді сандық айырма сол қалпында $78+9=87$. Бұл арада тамаша сыр жатыр. Оған Аллаһ қаласа, кейін ораламыз. Ал айта кетерлік бір мәселе бар, ол:

ЖЕР ҚОЗҒАЛЫСЫ ЖӨНІНДЕГІ ТАЛАС

Мың жыл бойында барлық ислам елінде мағлұм болған, Құранда бірнеше жерде терең талданған Жердің қозғалысы христиан елінің діни кітабының түсінігіне қайшы келеді. Онда Жерді ғаламның қозғалмайтын орталығы деп таныған.

Европа елі исламның ғылымын қабылдап алса да, осы мәселеге келгенде қарсы болған. Бірақ та, шіркеудің қарсылығына қарамастан, ғылыми шындық іздеген ғалымдар араб тіліндегі ғылымның шындығына көздері жеткен. Олардың пікірлерін әр түрлі мағынада білдіре бастаған. Алдымен ондай адамдар шіркеу қызметінің өз араларынан шыққан. Мысалы, Р.Гроссетс, Р.Бэкон, Н.Коперник сияқтылар. Сол үшін Р.Бэкон шіркеу түрмесінде он төрт жыл отырған. Сонан шошынған ғалымдар өз пікірлерін ашық айта алмаған. Бірақ жазған. Николай Коперник – Жер айналасы жөніндегі араб ғалымдарының алған мағлұматтарын жазып, оны өзінің пікірлестері арасына құпия таратқан деуге болады. Оның еңбегі тек өлген соң жарық көрді. Сол бағыт кейінде «Жаңа астрономия» атымен тарады. Оны жақтаушы көрнекі ғалымдар әр елден, әр жерден шықты: И.Кеплер, Г.Галилей. Бұлардың астрономиялық пікірлері, еңбектері Абу Наср әл-Фарабимен тікелей байланысты екені айқын. Мысалы, әл-Фарабидың оптикалық еңбектері болмаса сол кезде «Жаңа астрономия» тумас еді. Сол жаңа түсінігі үшін Г.Галилей сотталды.

Европа елдері, оның ішінде олардың шіркеу қысымына

қарсылары, атеистері, материалистері, «Жаңа астрономияны» өздеріне негізгі көзір етіп ұстады.

Бұл өзі табиғат ғылымының шіркеуден ажырап, өз алдына ғылыми ту көтергені десті. Онысы шындық та еді.

Олай болғанда талас қайдан шықты?

Әл-Фарабидың 1100-жылдық мерейтойына дайындалып жүрген кезімізде әл-Берунидың 1000-жылдығы, Н.Коперниктің 500-жылдығы, И.Кеплердің 400-жылдығы болды. Ол кезде, СССР шегінде атеизмның үстем кезінде, бұл тойларды өткізу зор жетістік етіп барынша айқайлап көтерді де соған еліктеп, кейбір өзімізден шыққан ғалымдар, исламда да Жер қозғалмайтын орталық болдымыс, бірақ олар діннен қорқып, ойын – Н.Коперникті, ашық айта алмай келген деген жалғандықты көтерді. Бұл сияқтанған көрнеу жалаға надандық жалаға шыдай алмай сол жиындарда мен мәселе көтердім. Сіздердің Европа елдерінің «Жаңа астрономиясы» ислам үшін ешбір жаңалық емес – деп Құраннан мысалдар келтірдім. Маған қарсы шыққандар. Жердің кейбір таулы орындардағы – сілкінуін, таулардың қазақ болып қағылуын сөз етті. Олардың бұл түсінігі мүлде сауатсыздық екенін дәлелдедім.

Қалай ойласаңыздар да бұл атеистердің бетке ұстап отырған затын жоққа шығару болды.

Ол ғана емес. Оның артында оларға тағы талай добалаң туатына көрініп тұр еді. Өйткені, әл-Фарабидың бұл жөніндегі ілімі барлық табиғат ғылымына негіз екені белгілі. Ол барып аят – хадиске жалғасады. Демек, мұның өзі өздері еркінше билеп төстеп келген ислам елінен бас ию еді. Ислам елінің жалғыз қалған ерікті елі Түркия болса, Европалықтар сонын өзін үлеске салмақ болған. Басқаларын Европалықтар отарға айналдырып алған.

Ғылым саласында олар ислам ғалымдарын жоққа шығаруға тырысқан. Ол ғана емес, арабтың ғылыми белгілерін, таңбаларын, әріптерін, сандарын тегіс өзгертуге тырысқан. Мысалы, астрономия, алгебра, алхимия, медицина, геометрия, музыкадағы сандық таңбалар, АБЖД есебі, бәрі өзгертілген.

Алайық, он екі ай-мүшел есебі, жеті қат көк аттары, таңбалары бәрі өзгертілген, тек қана араб цифры деген аты қалды. Таңбалары өзгерген.

Бұл мәселені қозғап отырғандағы мақсатымыз, ислам ілімі, араб тілі, оның атаулары, таңбалары, сандық мәндері – бәрі Құранға сабақтас – хақтық заттар. Оларды өзгертуден талай тамаша мағыналар жоғалмақ. Ендеше соларды бастапқы қалпына

келтіруден талай тамаша мағлұматтар табылмақ деңіз. Бұл ретте солардың ішінен біз шама келгенше мысалдар келтіруге тырысамыз. Қазір ғылыми мәселеде діни және саяси мәселелер майдандасуда. Өмірдің шындығын іздеу жолында осыған ерекше көңіл бөлу керек.

Шындық іздеген жаңа заманда ғылыми тамаша табыстар зор орын алатыны белгілі. Ол ғана емес, сол шындық іздеу заманын тудырып отырған басқы себептің өзі сол табиғаттану ғылымдарының жаңа жетістіктері. Оның ең басты шыңы атомдардың өзегін жару. Оның барлық ғылым саласынан орын алатыны белгілі. Адамның ой өрісін зор кеңейту мәселесі сонан туды. Тоқ етерін сөзбен айтқанда, қазір ядролық физика заманы туып отыр.

Ғылымның бұл жаңалығы, әрине, оның мыңдаған жылдар бойындағы даму тарихына байланысты, соның тікелей жалғасы. Осы тұрғыдан алып қарағанда қазіргі ғылымның негізі ислам ғылымына тікелей байланысты екенін алсақ, жаңа заманда – ядролық физика заманында ислам ғылымының басшылық орыны қандай болмақ? Осы мәселе біздердің іздену ісімізге арқау болу керек. Бұл біздің адами, ғалымдық, имандылық міндетіміз.

Ислам ғылымының шоқтығы болған Әбу Насыр әл-Фараби мирасын жарты ғасыр зерттеген мұрагері біздерге бұл мәселе әсіресе ерекше орын алмақ. Әл-Фараби бабның бір ғана сөзін еске алайық. Ол жазған: «Табиғат матбұғат», яғни табиғаттану ғылымы кітап басып шығаратын орын мағынасында деген.

Есте болсын, арабша матбұғат – баспа орны деген сөз. Біздің халқымызда кейінгі кезге дейін баспа орны «ғылым, матбұғатты» аталып келді. Мысалы, Самарқан, Бұхара, Ташкент, Уфа, Қазан баспалары – матбұғат делінді.

Араб сөзінің тіркестік ережесі бойынша матбұғат сөзінің өзі табиғат деген сөзден шығады деп дәлелденген әл-Фараби: ма+табуғат. Оның негізі келіп табиғаттану – адамның баласының негізгі білімінің, ғылымының, санасының, дінінің негізгі қайнар көзі деген болып шығады. Сол табиғаттанудың жаңа сатысында ғылым негізі – исламда.

ҒЫЛЫМИ ШЫНДЫҚ ТЕГІ – ИСЛАМДА ЗАМ-ЗАМ

Алдымен бір шындықтың бетін ашып алайық. Қазіргі заманда, табиғаттану ілімінде алда келе жатқан европалық ғалымдар ғылыми даму тарихын адам баласының мәдени, тарихи, қоғамдық, экономикалық, техникалық дамулармен байланысты талдайды. Оның бәрі дұрыс. Бірақ, тек қана бір өзгеше – бас себепті ескермейді. Сонан барып адасушылық, жалғандық шығады.

Ол бас себеп – сол ғаламды, сол табиғатты, соны танушы адамды жоқтан бар етіп жаратқан Иесін – Тәңірін еске алмайды. Осы арадан келіп ғылымның иманы қашады. Ғылымды, табиғат тануды тән десек, оның жаны дін болса, тән жаннан айырылып, қоқыс болады, өлексе болады.

Барлық ғылымның негізгі көзі Құран – Шындық жолындағы рухани ғылым Ислам ғылымы. Ол болмаған жерде ғылымда шындық болмайды.

Егер де, осыдан он төрт ғасыр шамасы бұрын, араб еліне Құран жіберілмесе, Ислам ғылым бірнеше ғасыр ішінде дүниежүзілік дәрежеге көтеріле алмаған болар еді. Өйткені, ол араб елінің ол кездері, өмірі, табиғаты, ғылымы, діні, қоғамдық құрылысы тағы басқалары басқа елден артық емес еді. Бәлкі, көп жерден төмен еді.

Құранды басшылыққа қабылдап алған ислам елі ғылымның шындық бұлағының көзін жаңа сатыда қайта ашты. Зам-зам сол.

Елсіз шөл далада жас нәрестелі жалғыз әйел екі таудың арасына кезек жүгіріп су іздейді. Жетінші барысында судың хабары естіледі. зам-зам көзі ашылады. Сол нәресте кейін ержетіп, әкесімен бірге Қағбаны салысады. Соның қолымен әкелген Қаратас Қағбаның үстіне қойылады. Соның бәрі бұл күнде ханжыларға ғибрат болып сақталуда.

Осын оқиғаның негізін Құранда көреміз – біріншіден қазіргі дәлді ғылымда көреміз, оны бұл екінші дәлел.

Қағба арабша текеше (قمر = 92). Текше бейнесі барлық заттардың ең негізгі, тұрақты қиас түрі екенін бүгінгі ғылым дәлелдеп отыр. Оны жердің бейнесі деп біледі. Сонымен қатар ол сол жердің басты құраушы заты темір деп біледі.

Құранда 57-сүре ал-Хадид, яғни, ал-Хадид (31+26=57) темір. Хадидтың – темірдің сандық мәні: 26 - x=8, d=4, й=10, d=4; 8+4+10+4=26.

Бұл сан темір атомының электрон саны, санаттық мағынасы екенін біздің заманымыздың ғылымы анықтап отыр.

Бұл мәселе жоғарыда айтылған. Оған қосатынымыз тек Жер ғана емес, барлық ғаламда темірдің ерекше орын алатыны белгілі болып отыр. Ғаламның Темір Қазығы сол мағынада... Жүрегіңді соқтырған қызыл қанның өзегі -- гемоглобин сол темірден... Ғаламның Темір өркені сол мағынада. Өйткені, ол жұлдыздық заттан плазмадан бөлініп шығатын ең тұрақты, бас металл екені анықталды. Сонымен қатар, айтылған ядролық атомсыз темірсіз, оның магниттік қасиетінсіз болмақ емес.

Бұл кейінгі айтылған темірдің (хадидтің) қасиеттері тек біздің заманымызда ғана ғылымға мағлұмат болып отыр. Құранда ол темірдің ерекше берілуі тамаша. Онда зор мағына бар. Мысалы, оның сүре реті 57 ал-хадиспен сандас: $31+26=57$. Екінші жағынан Құранның сүрелер саны $114=57 \times 2$, яғни темір соның қак ортасы (жүрегі). Ал ол сан бас батаның алты есесі, яғни $19 \times 6=114$. Ойлап қарасаңыз тамаша ғалами өрнектің барлық түрі Құранда берілген. Оларға кейін, Аллаһ қаласа, тағы талай соғамыз. Қазір Қағбаның – Жердің серігі Айға келейік.

Ай ғаламның айнасы, ғылым басы, бірінші көк. Ол ислам туы. Құранда 47-сүре – Мұхаммед ($38\text{-аят } 19 \times 2$). Ол 47-Күміс металл саны, күміс айдың металы. Айтылған зам-зам сол Қосай (19×2) $\text{زام} - \text{زام} = 47+47=94$. Айтылған темір хадид бесінші аспан Арай (Марих) металы. Яғни, ол жұлдыз тектен шыққанға, күннен арғы көк екені ишарат. Астрономия тарихында ислам ғалымдары бірінші (Ай) және бесінші (Арай-Арғы-Ай) екеуін қатар қойып қарайды. Біздің халқымыздың алпыс жылдық мұшея есебі де соған келеді.

Құранда Жеті қат Көк және Жер жаратқан Иесіне тасбых (зікір) етеді дегені белгілі. Олай болса жеті қаттың жеті металының сандарын қосып қаралық:

1 - Ай - Күміс =47

2 - Айқыз - Сынап = 80

3 - Шолпан – Мыс =29

4 - Күн – Алтын =79

5 - Арай – Темір =26

6 – Шоңай – Қалайы =50

7 - Санжар – Қорғасын =82

жиыны: $47+80+29+79+26+50+82=393$.

Жер мен көк екеуіне балап, Ай ортақ Қосай етіп аламыз: 393×2

= 786. Бұл сан жоғарыда айтылған бас батаның 19 әрпінің сандық (АБЖД) есеп мағынасы. Жеті қаттың тасбығы сол емес пе? Ойлап қараңыз. Мұнда ойдан шығарған ешнәрсе жоқ. Бұл есепті біз «әл-Фараби және Абай» кітабында бердік. Менен бұрын оны шығарған адамның барып жоғын білмеймін. Осы тамаша шындыққа жеткізген Тәңіріне тәуба. Осымен зам-зам іздеген жеті жүгірістің бір ишараты айтылды деп білемін.

АСПАН КІТАБЫНАН

Жұлдызды аспан құрылысы ғылыми шындықтың ишарат үлгісі деуге болады. Бұл жөнінде Құраннан толық мағлұмат алуға болады. Екінші жағынан ғалами ғылыми тарихтардан көп мағлұмат алуға болады. Бұл күндегі ғылыми табиғаттанудан да көптеген дәлелдер келтіруге болады.

Осы мәселеге арнап 12-суретті жасадық. Оның негізі жоғарыдағы 5-6 суреттер болып табылады. Бұл арада біз оған мына мағлұматтарды қостық. Он екі мүшелге сәйкес арабша айаттарының сандық мәнін бердік:

1) Хамал=78, 2) Сауыр =706, 3) Жауза =17, 4) Ал-Саратан=351, 5) Асад =65, 6) Сүмбіле=142, 7) Мизан=108, 8) Ғақраб=372, 9) Қаус=166, 10) Жади=17,

11) Далу=40, 12) Хут=414.

Шеңбер ішіндегі шаршының астына Құран бойынша 53-жұлдыз (әл-Нұжым), 54 – Ай (Ал-Қамар), 91 – Күн (Ал-Шамси) сандары қойылды. Шаршының жұлдыз бұрыштарындағы Көктер саны (санаты) 2 және 6 сандарымен көрсетілді. Олардың басқалары шаршы ішінде кішкене сандармен көрсетілді. Мұндағы мақсат бұрыштағы екі санның (екі мен алтының) ерекше мағынасын аңғарту. Өйткені олардан шығады $26+62$. Сол мақсатын сол екі санның арабша таңбасын шаршы астынан оны қапсыра ұстаған секілді етіп келтірдік. Олардың сабағы оңында Ай таңбасы (54), солда Күн (91) таңбасы. Оңында жаңа ай орағы, солында ескі ай орағы: $2=\aleph$, $6=\beth$. Осы екеуі айналық сынар таңбалар екенін байқаңыз. Осы таңбада зор мағына бар. Европа елдері кейінде ол араб таңбаларын өзгертуде бастапқы таңбаның терең қасиетін түсінбеген. Сол мәселе жөнінде мысалдар келтіреміз. (II- сурет).

Оның бір мынау: $286=26 \times 11$. Арабша таңбасы $\aleph \wedge \beth$, немесе: $2(6+2)6=\beth(\beth+\aleph)=286$.

Бұл айтылған жұлдыз шаршының қиастық – симметриялық тамаша сырын өрнектейді, сонымен қатар ол барлық заттар тегінің химиялық қасиетін бейнелейді:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Ойда болсын, бұл сан Құранның екінші сүресінің аят саны 286. Ол өзі (Бақара) Құранның өркеш сүресі деген хадис бар. Осыларды ойлап қарасаңыз терең сырдың бейнесін аңғарасыз. Осы суретте және соған жалғас 11-суретте арабша сандық және аспандық таңба белгілерді еуропа елдері өзгерткені сөз болады. Сол өзгертуден ғылымға, тарихи шындыққа зиян келгенін ескертеміз. Бұл мәселеге Аллаһ қаласа қайта ораламыз. Бұл арада әңгіме кезегі Қадыр түні келеді.

Қадыр түні Рамазан – Ораза айының 27-кеші Қадыр түні екенін еске алып, Құранның 97 – Ал-Қадыр сүресін оқыдым. Соған қарсы 26 – Рамазан түнінде түс көрдім. Түсімде алтын сағат, күміс шынжыр бау тауып алдым. Өзеннің өткел көпіріне ілініп қалған екен. Оны мен былай жорыдым: Алтын Күннің металы, сағат Аймен байланысты – Ал-Қамар – (Ай) сүресі сағаттан басталады. Осы ойлармен мынадай өрнек жаздым: $707+79+54=786+54=840$.

Бұл бірінші жағынан Ал-Табут саны.

(التابوت = 840). Екінші жағынан Айдың сүресінің (54-Ал-Қамардың) жиындық санының айналық сыңары: $54+371+55=480$

$$840 \pm 480 = \begin{cases} 1320 \\ 360 \end{cases}$$

Онан қайталама жеті $ح = 48$ белгілі: $48 \times 7 = 336$, 360 шеңбер саны.

Не білдірсе Аллаһдан осымен байланысты 84 – сүрені қарадым. Онда Толы Айға серт аяты бар. Ойлап қарағанда тамаша. Осы мәселеге мағлұматтар берелік. 9-сурет Ал-Тарық Жарық жұлдыз аталады. Онымен байланысты терең мағыналар Құранда 86-сүреде айтылған. Мұндағы ірі мәселе Тұғатар-Тарық – Ал-Сақыб жарық жұлдыз деген. Екінші жағынан: «Айналыс затты аспанға серт (11-аят), Жарық затты Жерге серт» (12-аят), деген аса зор мағыналы аяттар бар. Осылардың сандық мәндеріне келейік. Алдымен «Ал-Тарық» саны: 341 (الطارق) ($31+310=341$). Оны екі еселесек болады: $341 \times 2 = 682$ – Ал-Мисақ = (الميثاق). Яғни, алғашқы жаралған адам рухы иман келтірген. Аспан айналасы бір кезде

соған екінші рет соғады. Ол хиамет деген ишарат деп білеміз. Ойда болсын 86-сүренің жиындық бас санаты: $86+341+17=444=222 \times 2$, тахул = تحول = мүшелдер ауысуының тәуірі. Ал-Сақыб саны 634, оған Ал-Тарық санын қосамыз: $634+341=975=195 \times 5=13 \times 75=65 \times 15$. (65-Асад, 15 тас). 19-сүреде жеке әріптер саны- كيهيمص - $20+5+10+70+90=195$. Ойлап қараңыз!

Жердің жарығы Ал-Сады=195=الصدع сандас!? Жердің барлық қасиеті, құрылысы, өмірдің көзі болып табылады. Ол жөнінде менің «Жер құрылысы», «Геомеханика» атты кітабымды қараңыз (*«Білім», 1995*).

Тахул саны (444) бас үшкіл санына қосамыз: $1284+444=1728=54 \times 32=108 \times 16=432 \times 4$. Ғалами дәуір саны, темір заманы - Төртінші дәуір Төрт темір санынан Абақ шығады: $26 \times 4=104$. Ол өзі екі хамды (тауба, иман келтіру). Демек екі есе Ал-Тарық=Ал-мисак ($52 \times 2=104$). Қызыл қан тамырдың өзегі гемоглобин екіден парланған (??) 0 төрт темір атомынан тұрады. Тәңірінің ғажап ишараты.

9-суреттегі басқы өрнек 11-12 аяттар саны: $138+1101+304+1036+1101+195$. Солардан кейінгі екеуін аламыз: $1101+195=1296=216 \times 6=432 \times 3$. Ортаға халифалар санын қоямыз: $1296+4304=5600=56(47+53)$. Мұнда $56=7 \times 8$, ерекше сан. 56-сүре жұлдызды аспан құрылысына арналған. 47-53 – пайғамбар сурелері.

«Көк жеті қат және Жер тасбых айтар Тәңірге» деген аяттың түпнұсқасы берілген (17-сүре, 44 – аят). Оның сандық мәні болады: 2244. Оны былай жазамыз: 132×17 . Осы санды жоғарыда айталған санға қосамыз:

$$2916 \pm 2244 = \begin{cases} 5160 = 86 \times 60 = 516 \times 10 = 10 \text{ } \} \text{К} \\ 672 = 84 \times 8 \end{cases}$$

Арабша он екі жұлдыз ай аттарының сандары болады: 78-Хамал, 706-Сауыр, 17-Жауза, 351- Ал-Саратан, 65 - Асад, 142 - Сүмбіле, 108-Мизан, 372- Ғақраб, 106-Қаус, 17-Жади, 40-Далу, 414-Хут. Жиыны: $2476=619 \times 4$ (619-Иман Тарази саны). Осы санды жеті қат Тасбых санына қосамыз:

$$2476 \pm 2244 = \begin{cases} 4720 = 236 \times 20 \\ 232 = 23 \times 8 \end{cases} \text{ Онан шығады:}$$

$$4720+382 \times 20=12360=618 \times 20.$$

Ол ай – Қоян саны: $1+1+2+3+5+8+13+21+34+55+89+144=376=94 \times 4$.

94-зам-зам.

$$103 \left(\frac{55}{89} + \frac{89}{144} \right) = 1236 = 860 + 376.$$

Тағы бір тамаша сан: $2605+5995=8600$. Мұнда 2605 – жұлдызды екі серт аяғ саны (56-сүре, 75, 76 – аяттар). 5995= АБЖД сан жиыны.

Бұл екеуінен Ал-Тарық санаты жүз есе шығуы тамаша сыр.

Онан шығады: $\frac{8600}{5160} = \frac{5}{3}$ - Алтыншы Аспан нотасы.

Ойланып қараңыз, мұнда тамаша сыр жатыр.

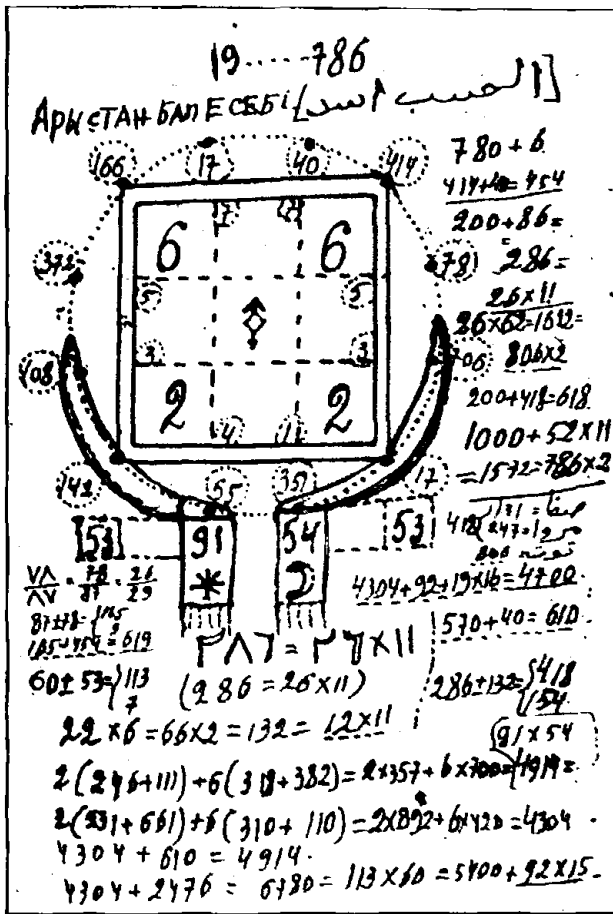
Басқа қосымша мағлұматтарды өзі қарастырар. Бұл мәселенің жалғасына кейін, 21-суретте ораламыз. Қазір Арыстан баб есебіне тоқталамыз (12-сурет).

Мұнда да жоғарыда айтылған Тұран Қақпасы бейнесі (5-6-суреттер). Оған қосқан негізгі бейне шаршының астынан қоршаған екі Ай орағы. Оңында жаңа Ай, солында ескі ай. Жаңа Ай – Күн батыстан іңірде туады, ескі (таусыншық) ай Күн шығыста таң алдында туады. Осы негізгі белгі арабша екі ($\tau = 2$) және алты ($\tau = 6$) деген сандардың таңбасы екені белгілі (2-суретті қараңыз).

Осы екі санның сол Шаршыда – Тұран Қақпасында Төрт бұрышта тұрғанын қараңыз. Осы екі сан барлық тектес санына, темір тек – текше – Қағба санына апаратыны айтылды. Соларға қосымша мағлұматтар:

$$\frac{\sqrt{\Lambda}}{\Lambda\sqrt{\Lambda}} = \frac{78}{87} = \frac{26}{29}$$

Осы белгіде терең сыр жатыр. Арабша сандар Таңбасында жеті мен сегіз айқас бұрыш таңба $\sqrt{\Lambda} = 7$, $\Lambda = 8$. Онан шығады $78 = \sqrt{\Lambda} = 26 \times 3$. Бұл арабша сан = үш темірлік деген сөздің сандық мағынасы: $70+4+4=78$. Керісінше жазғанда $87 = \Lambda\sqrt{\Lambda} = 29 \times 3$. Бұл Таң Шолпаны мыстың металы (29). Ол үшінші аспан. Темір бесінші аспан Арай металы. Сонда ортадағы Күннің (4-аспан) екі жағындағы, бейне екі қол секілді ишарат. Олардың қатысы $5/3$ – алтыншы аспан нотасы (әл-Фараби бойынша). Оны былай жазамыз: $5+3=8=2+6$. Тұран Қақпаның тамаша аспандық бейнесі осы таңбалардан айқын. Шеңбер айналасына он екі ай (жұлдыз) сандары жазылған. Оның жиыны болады: 2476. Осы санға тектер текшесі ($26 \times 62 = 1012$) санын қосамыз:

$$2476 \pm 1612 = \begin{cases} 4088 = 511 \times 8 \\ 864 = 54 \times 16 = 108 \times 8 = 432 \times 2 \end{cases}$$

Күміс дәуірі ($432 \times 2 = 864$).

Онан шығады: $2476 + 1101 \times 8 = 1612 \times 7 = 11284 = 1000 + 1284$

$1101 = \text{ذات} = \text{зат}$. Оны былай жазамыз: $1101 \times (2+6) = 2202 + 6606$;

Онан шығады: $6606 \pm 2202 = \begin{cases} 1101 \times 8 \\ 4404 = 1101 \times 4 \end{cases}$; $4404 = 4304 + 53 + 47$.

Бас бата санын былай жазамыз: $78 \times 10 + 6 = 786$. Тектер текше саны болады костоты: $26 \times 62 = 1612 = 806 \times 2$,

$806 = \text{توت} = \text{тот}$

Жер мен Көкті жалғастырған Ағаш: $786+20=806$.

Ай – Жұлдыздың кейінгі екі санын қосамыз: $(11+12=23; 11 \times 12=132); 40+414=454$ (Мухамед Расул Аллах). Онан шығады: $78+87+454=105+454=619$ (иман). Ла+Алһ+Алла Аллах=الله $15+11=26$. 570 маулад жыл саны, 40 пайғамбарлық сан. Онан шығады: $570+40=610$. $4304+610=4914=91 \times 54 \dots$ (Күн - 91, Ай - 54 Құран бойынша) немесе ол періштелер саны: 246-Жебірейіл, 111 - Михайл, 318 - Физрайл, 382 - Исафил. 4304 - Халифалар саны: 231 - Әбу Бәкір, 661- Фосман, 310 - Фомар, 110 - Ғали. $4304+2976=6780=113 \times 60=5400+92 \times 15$

Екі тау: Сафа, Маруа ($171+247=418$), оған ғақыл (қан) санын қосамыз: $418+200=618=329+289$. Ал-Рахман, Ал-Рахим. Басқа мағлұматтарды оқушы өзі қарастырсын.

Бір санды еске саламыз:

$$286=26 \times 11 = 2^7$$

Бұл құранның екінші – Бақара (өркеш) сүресінің аят саны. Тұран қақпа сандарының барлық өрнегі осында деуге болады: $2(2+6)6$. Жазылу таңбасы 12-суретке сай келеді. Осы секілді сандық, жұлдыздық таңбалардың ерекшеліктерін 13-суретте қарастырдық. Тағы бір тұрақты санды еске алайық:

$618+382+418 \times 2=1838=mp$. Атомның өзек салмағы протон. Бұл санның басқа жолмен шыққаны белгілі: $153 \times 12=1836$. Осыларды салыстырудан көп мағыналар шығады.

$$1836+1612=3448=620 \times 5+348; 62 \times 50+29 \times 12.$$

Тағы бір есеп: $4304+1101=806 \times 19=15314$, онан шығады:

$15314+[26]=15314+1086=16400=\frac{246 \cdot 200}{3}$, 11-суретті есеп таңбалары атадық.

Оның себебі Ислам мәдениетіне байланысты сандардың, табиғи белгі таңбалардың түрлеріне Европа елдері кейінде өзгерістер енгізді. Ол өзгерістердің қолайлы жақтары да болған шығар. Бірақ анау, басқа арабша таңбалар табиғи - ғылыми - діни түсініктерге тығыз байланысты болған себептен, бір сыпыра құнды мағлұматтардан ажырап қалу бар. Осыларды еске салмақпыз. Оның бір мысалын жоғарыда көрдік. Жеті мен сегіз таңбалары төмен және жоғары қараған бұрыштар: $7=V$, $8=\wedge$. Олардан «Алты Алаш - Алаша хан» мағынасы туады. Ортаға бір қазық қағып ат

$$682 \pm 286 = \begin{cases} 968 = 88 \times 11 \\ 396 = 36 \times 11 \end{cases}$$

$$\text{Онан шығады: } 62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Тұран Қакпасына қайта оралдық.

Мұндағы бір ғибрат осы екі санның алғашқысы $26 \times 11 = 286$ ۲۸۶ – тектер негізі екені айтылды. Онан шығады

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases} \text{ ол «өркеш» аят саны (2-сүре аят саны).}$$

Екінші сан иман келтірген басқы шарт Ал-Мисақ саны (682). Ойлап қараңыз Қос-Көз – муғайан мағынасын?!

$$\text{Яғни: } \frac{62 \times 11}{26 \times 11} = \frac{62}{26} = 31/13$$

Осымен байланысты толып жатқан мағлұматтарды 13-суреттен көруге болады. Кейінгі екі санды қараңыз:

$$\begin{array}{|c} 31 \\ \hline 13 \end{array} = 9 - 1 = 8 = 2 + 6$$

$$44 = 4 \times 11 \text{ немесе } 31 \times 13 = 310 = 62 \times 5$$

Бірнеше мысалдарды шолып өтелік.

$$۲۷۲ = 672 = 168 \times 4 = 348 + 108 \times 3 \text{ (348-шұғыла) немесе:}$$

$672 + 108 = 780 = ۷۸۰$. $۲۷۶ = 276 = 92 \times 3$ (92-Қағба). $۶۳۲ = 652$; онан шығады: $652 + 348 = 1000$. $۲۵۲ = 256 = 162 -$ Нұр саны (250).

Ортада $\text{۵} = 5$, жүрек бейнелес, жұлдыз саны. Ол ғажайып шаршылар ортасында. $۶۵۲ = 602 = [44]$; $602 + 108 = 710$. (71- الم) = 222 - Инсаф (ғадалат). $۶۶۶ = 666 = 640 + 26$ $۶۲۶ = 626 = 313 \times 2 = [20]$

313 – Қағбаның қара тасы (жиырма саны).

622 – хижра жылы.

Осылардан шығады: $626 + 94 = 720 = 360 \times 2$; $626 + 618 = 622 \times 2$; $286 + 62 = 348$; $360 + 286 = 646 -$ тамур (تور) = қозғалыс.

$$786 + 2916 + 610 + 602 = 4304 + 610 = 4914 = 91 \times 54$$

Қосымша:

$$786 + 618 = 1404 = 351 \times 4 = \frac{26(26+1)}{2} \cdot 4$$

2916+1404=4320=108x402; 91 - Ал-Шамси Құран сүресі - Күн).
Оның белгісі ☼ . Осы бойынша жазамыз: 2916= ۶☼۶

Ай орақ белгісі айтылды, екі мен алты белгісі: ۶۶

Шолпан:

Айқыз

Темір қазық: ۶۶۶۶۶۶ Тебен.

Есте болсын! Осы аспан шырақтарының белгілеріне де Европа кезінде өзгеріс енгізді – крес таңбасын қойып алған. Соның салдарынан олардың әдепкі терең мазмұндары ұмытылған. Сол есте болуы керек.

Бұрыштардан мысалдар: $101^{\circ}55' - 78^{\circ}5' = 23^{\circ}50'$; $38^{\circ}10' + 23^{\circ}50' = 62^{\circ}$

Теміртектен Тұран бұрышы: $62 \times 60 = 3720 = 372 \times 10$;

372- Ғикраб – сегізінші Ай – жұлдыз. Қой мүшелі – Бүйі – Қарағұрт. Ол Күн күзетінде, аспан сағат тілі болып саналады. Сол бұрыштан:

$$101^{\circ}55' - 90^{\circ} = 11^{\circ}55' = 715' = \frac{286 \cdot 5}{2}$$

Айтылғандарға қосымша сандар: $13 \times 15 = 195$. 13-сүре Нажағай; 15-сүре – Тас.

Осыған жүрек – жұлдыз санын қосамыз: $195 \pm 5 = \begin{cases} 200 \\ 190 \end{cases}$

Ғалами ғақыл бес тек сандары. Екінші жағынан жарық (Жер жарығы) Ал-Садғ саны: $90 + 4 + 70 + 31 = 195$. Осыны АБЖД сан жинағына қосамыз:

$$5995 \pm 195 = \begin{cases} 6190 - (619 - \text{иман}) \\ 5800 = 29 \times 200 - (29 - \text{мыс}) \end{cases}$$

Тамаша сырлы өрнек.

Жүрек – Жұлдыз санын Тұран Қақпа ортасына қоямыз:

$62 + 26 = 88 = 66 + 22$. Бұдан шығады: $26 \times 62 = 1612 = 806 \times 2$. Оны былай белгілеуге болады.

806 - Тұт – тот - Ағашы. Оған Абақ санын қосамыз (жол сол ағаш, ат байлаған Абақ): $806 + 104 = 910 = 91 \times 10$

91 – Күн, ол кәміл дәрежеде. Ол Абақ қан өзегі бейнесінде:

Екіден егіз төрт тағап:

$$2Fe_{\alpha} + 2Fe_{\beta} = \begin{cases} 4Fe = 26 \times 4 = 104 \\ 52 \times 2 = 104 \end{cases}$$

Ол Хамды 52 екі дүниераушаны. Ол Абақ Айдыңтағы, пайғамбар даңғылы: Ал-Саратанда (351). Онан шығады: $351+104=455=91 \times 5$, яғни: $(351+104)^2=806+104$, $351 \times 2+104 \times 2=806+104$.

Онан шығады: $351 \times 2+104=806=702+104$.

Ат байладым Абаққа осы мағынада. Пайғамбар даңғылын еске алайық: ол жиырма алты (Хадид) санаты:

Тұт болса ол: $\frac{26 \times 62}{2} = 13 \times 62$ шеңбер өрнек, дәуір-дің басы.

Осы өрнектің түп мазмұны Тұран Қақпасын Аспан Қақпасын елестетіні айқын тұр. Өйткені, оның мүшел шеңбер саны оның шаршылық сандарына қойысқан:

$$62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Сонан келіп ғалами есеп басы шыққан. Жақтық – молшылық саны шыққан. Ойлап қараңыз!?

Оған қосымша мағлұмат:

$$640+26+62 \times 26=1612 \pm 666 = \begin{cases} 2978 \\ 946 \end{cases}$$

Онан шығады: $2278+382=2660$

266 - зумруд; Ыдырыс тасы.

Тағы бір қосымша: $640+1124=544=17 \times 32$
 $26+220=248=41 \times 6$

$$790=79 \times 10$$

Тамаша сандар!?

$$\text{Ақырында: } 806 \pm 706 = \begin{cases} 1512 = 108 \times 14 = 54 \times 28 \\ 100 = 53 + 47 \end{cases}$$

Сәуірде ат байлаған Абақ мағынасы тұр: $54 \times 2=108$ - Қосай, 28- Толай, 47- Ай металы күміс пайғамбар сүресі, 53- жұлдыз Ахмад.

Ойлап қараңыз?

Оны былай жазайық:

$$351 \times 2+154=806$$

$$13 \times 54+26 \times 4=13 \times 62$$

$$26 \times 4=(62+54)13=13 \times 8-104$$

Онан мынадай өрнек шығады:

$$x^2 + 5x - 806 = 0$$

$$x = \frac{-5 \pm \sqrt{25 + 806 - 4}}{2} = \frac{-5 \pm 57}{2}$$

$$x_1 = 26$$

$$x_2 = 31$$

$$31 \pm 26 = \begin{cases} 57 - A' - \text{хадид} \\ 5 - \end{cases}$$

Ойлап қарарсыз?

Қорытындыда тағы бір тамаша есеп. Арабша жұлдыз – ай оттары 6-суретте берілген. Жиыны 2476 (9-сурет). Осы санға темір-тек шаршы ($26 \times 62 = 1612$) санын қосамыз:

$$2476 \pm 1612 = \begin{cases} 4088 = 511 \times 8 \\ 4864 = 108 \times 8 \end{cases}$$

Тамаша айналыс Айшық - Қосай ($54 \times 2 = 108$).

14-сурет аты ал-Хадид. Ол Құранның 57-сүресі: $57 = 26 + 31$.

Бұл жөнінде көп айтылған әлі де айтыла береді, өйткені ол зор мәселе. Мұндағы басты жаңалық темірмен қатар айтылатын аят сөздерін еске алу. Ол ал-Китаб = 454 = الكتاب мизан, яғни: Таразы = 108 = الميزان = құтты-қақты = шадид = 318 = شاديد =. Сонан соң аспан таққа орналасты = 1078 = المرش: ثم استوى على. Осылармен байланысты біз арабша магнетит мағаданын қарастырдық: 1510 = مغناطيت = 302 × 5. Бұл кәміл өркеш (151 سناد), немесе бес бақар (сиыр). Оның минерал түрі: $FeFe_2O_4 = Fe_3O_4 = 110$.

Бақара санына қосамыз: $302 + 110 = 412$, байт = 412 - بيت (үй саны). Сонымен бірге: $302 + 78 = 380 = 190 \times 2$. Ойлап қараңыз. Онан әрі қарай $1510 + 110 = 1620 = 54 \times 30 = 108 \times 15$. Айдың (Ал-Қамардың-54) отыз қақпасы: Отырарда отыз бап немесе Қосай – тас қақпа – тоғыс. Мысал есептер: $1078 + 540 = 1618 = 1000 + 618 = 540 + 110 + 1078 = 1728 = 432 \times 4$ – Темір дәуірі. $1078 = 1000 + 78$. $1078 + 78 = 1156 = 342$.

$1728 = 288 \times 6$. Осы санды Алты Алаш ретінде алып, Күн мен Ай көбейтіндісін Алаша хан етіп алып сурет салдық: $288 \times 6 + 54 \times 91 = 1728 + 4914 = 6642$.

Онан шығады: $108 \times 615 = 246 \times 27$ немесе:

$$\frac{2916}{3642} = \frac{18}{41} = 0,439 = \sin 26^\circ 2'$$

$$18 \times 11 = 198. \text{ Онан шығады: } 26^{02}' + 6^{04}' \times 2 = 26^{02}' + 12^{08}' = 38^{10}'.$$

Осыларға байланысты көптеген мағлұматтарды көруге болады. Бір мысал: $1510 + 318 = 1828 = 1728 + 47 + 53$

$$\text{немесе: } 1828 \pm 8 = \begin{cases} 1836 = \text{протон} \\ 1820 = 91 \times 20 - (91 - \text{Кун}) \end{cases}$$

Магниттік тарту қасиеті мен шадид жақын мағыналы деп білу керек. Ойласу үшін бір өрнек алайық: $318 + 418 + 570 + 530 = 1836$

318-шадид, 414 - Сафа+Маруа; 570 - он (ғашар); 530-тоғыз (тастағ), яғни 1100 он тоғыз, кәлім магнит.

Бұл арада: $318 + 47 + 53 = 418$, зам-замның тарту күші неден құралғаны байқалады. Шадид екі нөқат – екі тау: $159 \times 2 = 318$.

$$\text{Оны былай жазамыз: } 382 \pm 318 = \begin{cases} 700 = \text{Хамза} \\ 76 = \text{Адам} \end{cases}$$

$$\text{Бес сезім } 76 = 19 \times 4$$

Қалғандарын оқушы өзі талдар.

Темір- тамур – тамыр – тұмар - метр – бәрі бір түбірден, басқы негіз – қозғалыс мағынасында.

Құрандағы қозғалыс сөзін негізге аламыз:

тамур=646 - (67-сүре, 16-аят). Осы негізде бір өрнек: $318 + 418 = 646 + 90 = 736$

Тарту күш тік – түзу сызық бойымен әсер етеді: ол екі нөқат (тау) арасын байланыстырады (159×2).

$$(159 \times 2) + (\text{Сафа} + \text{Маруа}) = 646 + 90.$$

Бұрын жаралған қадим=154 сөзінің санына хадид=темір санын қоссақ түзу сызық саны шығады:

$$154 \pm 26 = \begin{cases} 180 = 90 \times 2 = 109 + 71 \\ 128 = 64 \times 2 \end{cases}$$

Сол санды шадид санына қосамыз:

$$318 \pm 154 = \begin{cases} 472 = 236 \times 2 \\ 164 \end{cases}. \text{ Ол } 236 + 382 = 618.$$

Қағбаның қара тасы нұрлы ал-хадид деуге болады: $256 + 57 = 313$. Ойлап қараңыз!

Бас үшкіл санына Нұр санын қосамыз:

$$1284 \pm 256 = \begin{cases} 1540 = 154 \times 10 - (154 - \text{Кадым}) \\ 1028 \end{cases}$$

19 786

Al-Ḥadīd
ТЕМІР — [19] سورة الحديد

157 = 311 + 139 = 450
 $54 \times 32 = 288 \times 6 = 1728 = 432 \times 4 = 108 \times 16$
 $54 \div 32 = 1.6875$
 $318 + 26 = 344$
 $57 = 31 + 26$
 $318 = 159 \times 2$
 $159 = 3 \times 53$
 $4128 = 34 \times 12$
 $78 = 3 \times 26$
 $428 = 128 \times 3$
 $266 = 7 \times 38$
 $Fe_3O_4 = 110$
 $Fe_2O_3 = 110$
 $Fe_3O_4 = 78 \times 2 = 110$
 $288 \times 6 + 54 \times 91 = 1728 + 4914 = 6642$
 $57 + 57 + 738 = 246 \times 3$
 $114 + 29 = 143$
 $143 \times 2 = 286$
 $3600 = 610 \times 6$
 $540 + 110 + 1078 = 1728 = 432 \times 4$
 $1078 + 540 = 1618 = 1000 + 618$
 $1000 + 78 = 1078$
 $1078 + 78 = 1156 = 34^2$
 $1128 + 26 \times 6 = 1284 = 36 \times 36$
 $1128 + 78 \times 2 = 1284$
 $[2] + 2 \cdot 78 = 158$
 $1128 + 384 = 1512 = 36 \times 42$
 $151 = 3 \times 50 + 1$
 $302 \times 5 = 1510$
 $302 + 10 = 312$

14-сурет

Ойлап қарасаңыз ғажайып сырлар толып жатыр. Магнатит санымен Қадым саны болады: $1510 + 154 = 1664 = 52 \times 32$. Хамды санына, бес намаз:

$$52 \pm 32 = \begin{cases} 84 \\ 20 \end{cases}$$

Бұл мәселені осымен қалдыра тұрып, 15-суретке көшеміз. Құранда 87-сүре Ал-Ағли = «Ең Ұлы». $87 + 142 + 19 = 248 = 62 \times 4$.

Оның негізгі мағынасы 17-аятта деп білеміз: “Ақырет қайырлы да тұрақты”. Осы аяттың сандық мәні: 1768.

Жоғарыда айтылған темір дәуірі санына пайғамбар санын қосса осы сан шығады: $432 \times 4 + 40 = 1728 + 40 = 1768$.

Ойлап қарасаңыз: ең ақырғы заманның пайғамбар жолы Ең ұлы бақыт жолы деген мағына шығады: $87 \times 4 = 348$; $248 + 622 = 870$; $248 + 53 + 47 = 348$.

[40]=329= Арбағұн=Ал-рахман.

$542 = 2916$ (15-сүре, 87-аят). $1587 + 329 = 1916$; $1916 + 1000 = 2916$.

$$2916 \pm 1916 = \begin{cases} 4832 = 151 \times 32 = 302 \times 16 \\ 1000 = 618 + 382 \end{cases}$$

Сурет негізіне алынған сандар:

$$222 \times 20 + 26 = 4440 + 26 = 4466.$$

Бұл алты Алаш саны. Ортада Алаша хан шұғыла=348-:

$$4466 \times 6 + 87 \times 4 = 26796 + 348 = 2714 = 348 \times 78.$$

Осы арада ойланатын жай бар. Шұғыла санға еселесе, онан шығады: $54 \times 91 = 348 \times 78 + 2200 = 4914 = 2714 + 2200$

220x10, 220 – дос саны, миғлаф (Абақ) саны:

$$284 \pm 220 = \begin{cases} 504 \\ 64 \end{cases}$$

Еске ала кетелік жоғарыда Қағбаның қара тасы Нұрлы ал-Хадид дедік: $256 + 57 = 313$. Осыған тағы бір ал-Хадид қосамыз. Ол болады: $256 + 114 = 370$. Осы санды мүшел санына еселегенде шығады: $370 \times 12 = 4440$. Мұнда $4440 = 222 \times 20$, немесе 444 - тахултоғыс. Осыған хадид (темір) санын қоссақ болады: $4440 + 26 = 4466$. Яғни 13-суреттегі алты Алаш саны.

Алғашқы жаралмыш шұғы ла محرق $348 = 29 \times 12$ сан деген түсінікке еселенуі бір тамаша сырлы мағына деп білеміз. 15-суретте осының талдауына арналған мағлұматтар жатыр. Оларды оқушы өзі ойластыратын болсын.

Бір мысал келтіреміз: $27144 = 17680 + 10464$.

$$10464 = 109 \times 96 = 218 \times 48 = (180 - 71) \times 96.$$

Бұл санды талдау алысқа кетеді. Мысалы,

$$109 \times 96 - 109 \times 55 = 109 \times 41 = 4469 = 109(96 - 55),$$

$$96 \pm 55 = \begin{cases} 151 \\ 41 \end{cases}$$

96 – сүренің басқы бес аяты алғашқы уахи. 151 - өркеш, $41 \times 6 = 246$ Жебіреил. $109 \times 55 = 5995 = \text{АБЖД}$ саны.

Пайғамбар саны қырық, арабша – Арбағұн = $329 = [40] = 329$ – Ал-рахман.

87 – сүренің санатына Қағбаның қаратас санын қосамыз:

$$313 \pm 87 = \begin{cases} 400 \\ 226 = 113 \times 2 \end{cases}$$

19... - 786

Eh YOM... [19] ... سورة الأعلى - LV

$87 + 142 = 19 = 248 = 62 \times 4$ $87 \times 4 = 348$ [سوق]

$248 + 622 = 870$; $248 + 47 + 53 = 348$

ARHRET ZAKHRYLY DA TYRAKUTYLY [19] ...

915 ± 57 = 858 $370 \times 12 = 4440$ [V] ...

$67832 + 310 + 6 + 114 = 678400 = 1268$ $(114 \times 6) + (310) + (832) + (6)$

$432 \times 4 + 40 = 1768$ [40] ...

$1000 + 168 =$ $1587 + 4(1582)$ (15×1048000)

$40^2 + 168$ $1587 + 329 = 1916$

VAV

$787 =$ $2916 = 54^2$

$787 + 1 = 788$ $2916 + 136 = 3052$ (1000)

$787 \times 6 =$ $4832 = 151 \times 32$

$787 + 61 = 848$ $329 + 273 = 602$

$787 + 61 = 848$ $112 + 48 = 160$ $170 = 32^2$

$4440 + 26 = 4466$

$4466 \times 6 + 87 \times 4 = 26796 + 348 = 27144 = 348 \times 78$

$348 \times 77 = 348 \times 7 \times 11 = 2436 \times 11 = 26796$

$26796 + 4304 = 31100 = 622 \times 50$

$4832 + 4304 = 4(1587 + 329) = 4(1916 + 1280) = 16208$

$56(222 + 78) = 12432 + 4368 = 16800$

$788 \pm 54 = \begin{cases} 222 \\ 714 \end{cases}$; $222 \pm 114 = \begin{cases} 336 = 48 \times 7 = 56 \times 6 \\ 608 = 54 \times 2 \end{cases}$

$336 + 108 = 444$ $\frac{3}{5} = 595$

$848 \pm 634 = 1682 = \frac{3}{5} = 595$

$786 \pm 634 = 1420 = 71 \times 20$ $1587 + 313 = 1900 = 44^2$

$153 = 19 \times 8 = 38 \times 4$ $50 \pm 38 = \begin{cases} 88 \\ 12 \end{cases}$

15-сурет

АБЖД және кіші абжд бойынша ол болады: $مهرا ختم$
 $400+40+4=444$ – тахул немесе $4 \times 4 \times 4 = 16 \times 4 = 56 \dots$

56-сүре жұлдызды аспан құрылысы. Оның екі аят саны
 $(75+76)2605$. Осыған шығады: $2605+87+4304=6996=53 \times 132$.

Қайталама жеті мен ұлығы Құран берілген пайғамбар (53).
132 – Қалаб жеті. Ол аят саны: $2916=542$ (15-сүре, – аят). (Бұл ара-
да тағы да 87 санаты). Онан шығады: $1587+329=1916$.

$$2916 \pm 1916 = \begin{cases} 4832 = 151 \times 32 = 302 \times 16 \\ 1000 = 618 + 382 \end{cases}$$

Тағы сол 87-сүре сандарымен **нижра** саны -
 $248+622=870=87 \times 10$.

Біріне–бірі қалай тамаша қабысады?

Айтылған жеті қайталау сүре – аят санына **Қағба** тасын
қосамыз:

$$1587+313=1900=38 \times 50.$$

Ол біздің өрнекте айтылған екі сан:

$$50 \pm 38 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 12 \end{cases}$$

Олардың Құранда әріптермен берілгені мәлім:

$$38 = \text{ص} = 90 \text{ (сат)},$$

$$50 = \text{ق} = 100 \text{ (қаф)}.$$

Онан шығады: $100+90=190$ айтылған ғалами тектер саны (**1-сурет**).

Темірқазық саны тамаша өрнекте:

$$393 \times 2 + \frac{7(20+26)}{2} = 786 + 161 = 640 + 208 = 848$$

Осыған пайғамбар жұлдыз санын ал-сақыб санын қосамыз:

$848+634=1482=247 \times 6$ (247- Маруа саны). 13-суреттегі басқа
сандарды оқушы өзі қарастырап.

16-суретке көшеміз. Оның аты – Ғалами мөр. Бұл мәселе
ақырғы пайғамбарға қатысты. Сол себепті жаңа мазмұннан бас-
таймыз.

ҒАЛАМИ МӨР

Сандық мазмұны: $1040+245=1285=52 \times 20+49 \times 5$

Екі сурет қатар салынды. Бірі алты алаш – алты жауһар бас үшкіл. Ортада бірлік. Ол болады ғалами мөр саны: $214 \times 6+1=1284+1=1285$. Екіншісінде Алты Алаш ал-рахман ал-рахим, ортада Қағба (92): $618 \times 6+92=3708+92=190 \times 20$.

Екеуін қосқанда болады: $3800+1285=5085=113 \times 45$

45 – Адам, $45=113$ -буниан= $بنون$ = Қорған (61-сүре, 4 – аят).

Демек, Ғалами мөр – ақыр заман пайғамбары барлық адам затқа қорғау үшін жіберілген зат деген мағына туады. Ол санның басқа өрнектері бар: $91 \times 54+19 \times 9=4914+171=5085=2605+2480$. Ойлап қарасаңыз бәрі де тамаша орынды. 329 – Ал-рахман болғанда ол тұрады: $159+47+53+70$. Бәрі белгілі сандар.

Нұх кемесінің төрт ғайын саны $70 \times 4=280=40$ [7 ғалами сан, әріп саны (28x10). Жеті мен қырық ырымды сандар.

Ғылым, қиас сандары нижаға байланысты:

$$(140+171)2=311 \times 2=622.$$

Ол жаңа заман, ғылыми мөр заманының басы.

Алты күнде ғалам жар алған: Ал-Раман+ Ал-рахим: $329+289=618$. Ол болады $618 \times 6=3708$. Оған қағба санын қосамыз: $3800=190 \times 20=19 \times 200$. Бас бата (19) ғалами ғақыл (200).

Өзінен кейін ақырғы пайғамбар Ахмад (53) келетінін Ғайсы Мариям ұлы хабар етіп - сүйіншілеген (61-сүре, 6-аят). Айтылған қорған да сонда екені көрсетілді. Мариям сүресінің жиындық саны: $19+290+195+98=602$. Осы санға Қағба+пайғамбар санын қосамыз:

$602+92 \times 2=602+104=786$ бас бата саны. Оның бір түрі суретте берілген: $222+78+92+1=393$ онан шықты жет қат көк металы: 393. Оны екі дүние саруары ретінде $393 \times 2=786$ бас батаға келеміз.

Жарық жұлдыз Ал-Сақиб= 634 $النائب$ = 86 – сүреде екені айтылды. Сексен саны [80]=64 $ثمانون$ 7 Оған ноқат (немесе Ахмад) санын қосамыз: $647+159=806$. Түт=тот $توت$ = ғалами ағаш саны – пайғамбар ағашы: $806+92+382=1280=640 \times 2$.

Ал-Сақиб санына 86 санын қосамыз:

$$634 \pm 86 = \begin{cases} 720 = 360 \times 2 \\ 548 = 137 \times 4 \end{cases}$$

19 ---- 786

ҒАЛАМ МОР 80 حرف ختم
 АДАМ ЖОРҒАНЫ. $(1040) + (945) = 1285$
 $1000 + 40 = 1040 = 52 \times 20$

انصاف عدد
 $\frac{78}{500}$
 113 = 113 (113)
 $45 = 2 \times 1$
 $300 + 92 = 392$
 $600 + 184 + 2 = 786$

$618 \times 6 + 92 = 3708 + 92 = 3800 = 190 \times 20$
 $214 \times 6 + 1 = 1284 + 1 = 1285$
 $3800 + 1285 = 5085 = 113 \times 45$
 $91 \times 54 + 19 \times 9 = 4914 + 171 = 5085$

$86 \pm 6 = \begin{cases} 92 \\ 80 \end{cases}$
 $62 + 26 + 92 = 180$
 $80 + 50 = 130 = 26 \times 5$
 $70 + 214 + 44 = 328 = 82 \times 4$

70 = 70
 70 + 4 = 74 = 7 × 10
 70 = 70
 70 + 4 = 74 = 7 × 10

159 + 71 + 53 + 10 = 329 = 159 + 170 = 329
 $674 + 188 = 862$
 $459 \times 4 = 1836$
 $2605 + 895 = 3440 = 86 \times 40$
 $634 \pm 86 = 720$
 $720 \pm 86 = 806$

176 قياس
 140 علم
 $(71 + 140) \times 2 =$
 $5085 = 2605 + 2480$
 $= 2605 + 620 \times 4$
 $[70] = 185$
 $47 \times 4 = 94 \times 2$
 70 - 70
 70 - 70
 70 - 70
 70 - 70

16-сурет

Қос шеңбер саны, ал-иакут=548 саны (55-сүре, 58-аят) неме-
се:

$$720 \pm 86 = \begin{cases} 806 \\ 634 \end{cases}$$

Қозғалыс=тамур саны=646 = 67-сүре, 16 - аят). Осыған
86 қосамыз:

17-сурет – Жарықтың сәуленелуі деп аталады. Оның мағынасы күн жарығының бір заттың бетіне түсіп шағылысу мағынасында.

Шағылысудың мағынасы көп – оның жіктелуі, жұтылуы, бұрылуы, сәуленің айнаша көрінуі. Соның біз тек кейінгі түрін ғана алдық.

Яғни Абайдың: «Желсіз түнде жарық Ай, сәулесі суда дірілдеп» деген сөзіне мағыналас.

Түскен жарық пен оның зат бетінен көрінген сәулесі арасында терең мағына жатыр. Күн жарық беруші болғанда оның Ай бетінен шағылысып шыққан түрі айналық жарық, яғни сәуле. Оны Нұр мағынасында алып, Ай ғаламның Нұр сәуле айнасы деуге болады.

Жарық пен сәуленің құрылыстық айырмасын білу қажет. Жарық барлық бағытында бірдей, бейне бір ауа секілді болса, сәуле оның реттелген, бағытталып таралған, жазық беттік түрі болып табылады.

Қатты құрыш – құрылысты кристалдарды алатын болсақ, оған түскен жарық сәулелері оның құрылысының бейнесіне қарай бейімделіп тарайды. Мұның өзі барлық ғылымдар саласында зор орын алатын нәрсе. Оны біз жоғарыда, әл-Фараби еңбектерінен көрдік. Бұл арада сол мәселенің бір саласын қарастырамыз.

Маржан қыры – CaCO_3 – кристалы қос – ромб – мұғайын түрде болатын айтылды (13-сурет). Оның бұрыштары:

$$101^{\circ}55' \pm 78^{\circ}5' = \begin{matrix} \{180^{\circ} \\ 23^{\circ}50' \end{matrix} .$$

Ал оның тамаша өзгеше қасиеті. Оған түскен жарық екі түрлі сәулеге жіктеледі: бірі тік бағытта (ЖТ), екіншісі бұрылған бағытта (ЖБ). Екеуінің ортасындағы бұрыш $6^{\circ}4'$. Бұл өзі осы күндегі жарық-сәуле зерттеу ғылымында (оптикада) зор орын алатын нәрсе. Өйткені айтылған екі бағытты сәуленің біреуін өшіріп тастап, екіншісін алып пайдаланатын болса, ол белгілі бағытты сәуле зерттеу ісіне өте қолайлы. Мысалы, микроскоп арқылы бір заттың құрылысын зерттегенде айтылған сәуленің тік бағыттысын ғана алып, дұрыс бағыттысын өшіріп тастайды. Біздің 17-суреттің ең үстіңгісі соған арналған.

Онда маржан кристалдан жасалған екі сына, айқастырылып желімделген. Бірінші сынаға түскен жарықтың бұрылған сәулесі сол сында қалып өшу керек. Тік сәулесі екінші сынаға өтіп шығу

керек. Біздің қарастыратынымыз сол. Ол үшін екі сынаның арасын қосқан жікте бұрылған сәулені жұтатын зат болу керек. Оған белгілі ағаш шайыры (ш) бальзал қолданылады. Осындай аспапты жасаушы Никель деген кісі. Оның қолданған желім шайырының сәуле өткізгіштік қасиеті $n_ж=1,550$. Тік сәуленің өткізгіштігі $n_т=1,659$; бұрылған сәуленікі: $n_б=1,486$.

Демек: $1,659 > 1,550 > 1,486$, яғни бұрылған сәулені желім өткізбейді – жұтады, тік сәуле онан өтіп шығады.

Маржан кристалының Никел сыналарына қарай орналасқаны сурет астында көрсетілген. Оның бұрыштары, соның ішінен сәуле тарату бұрыш бағыты көрсетілген (С.Б.).

Мұндағы ойласатын ең бір тамаша зат темір атомының салмақ бөлшегінің бұрышы мен айтылған сәуле жіктелу бұрыштарын салыстырудан шығады.

$$\text{Яғни: } \frac{847}{1000} = \cos 32^{\circ}6'$$

Оған айтылған бұрышты қосқанда әулие бұрышы шығады: $32^{\circ}6' + 6^{\circ}4' = 38^{\circ}10'$. Ол белгілі: $\sin 38^{\circ}10' = 0,618$,

$$\operatorname{tg} \frac{63^{\circ}26'}{2} = \operatorname{tg} 31^{\circ}43'$$

Осы бұрыштарды пайдаланып суретте қосымша үшкілдер жасадық. Екінші жағынан әулие бұрышы бойынша мынаны еске алдық: $487 + 360 = 847$; $847 + 153 = 1000$.

Осы негізде суреттің оң жағына бір үшкіл сызық: $847 + 618 + 500 = 1965$.

$$\text{Бұрыштары: } 35^{\circ}50' + 46^{\circ}16' + 45^{\circ}34' + 57^{\circ}54' = 1860$$

Осы мағлұматтардан көп жаңалықтар ашылатын түрі бар.

$$6^{\circ}4' = 360^{\circ} + 4^{\circ} = 364' = 91 \times 4 (91 - \text{Ал-Шамси-Күн})$$

$$\text{Онан шығады: } 364 + 360 = 724 = 181 \times 4$$

$$70^{\circ}16' \pm 46^{\circ}16' = \begin{cases} 116^{\circ}32' = 90^{\circ} + 26^{\circ}32' = 70^{\circ}32' + 46^{\circ} \\ 24^{\circ} \end{cases}$$

$$46^0 = 46 \times 60' = 2760' = 92 \times 30$$

$$45^0 34' = 26^0 34' + 19^0$$

$$38^0 10' + 35^0 50' = 74^0 = 4440' = 37 \times 120$$

$$88^0 10' + 46^0 16' - 63^0 26' = 71^0$$

$$78^{\circ}5' + 31^{\circ}43' = 109^{\circ}48'$$

$$70^{\circ}16' + 109^{\circ}44' = 180^{\circ}$$

$$101^{\circ}55' + 38^{\circ}10' = 78^{\circ}5' + 62^{\circ}$$

$$70^{\circ}10' - 35^{\circ}16' = 35^{\circ}$$

$$50^{\circ} + 38^{\circ}10' = 88^{\circ}10'$$

Онан әрі қарай:

$$364 \pm 318 \begin{cases} 682 \\ 46 \end{cases} \quad 1965 \pm 640 = \begin{cases} 2605 \\ 1325 = 53 \times 25 \end{cases}$$

$$706 \pm 364 = \begin{cases} 1070 = 204 \times 5 \\ 342 = 19 \times 18 = 38 \times 9 \end{cases}$$

Қорытындыда:

$$55,847 - (1 + \cos 32^{\circ}6') = 54$$

$$55,847 + (1 - \cos 32^{\circ}6') = 56$$

Бұлардың қорытындысынан шығады:

$$847 \times 10 = 154 \times 55 \times 10k$$

немесе $8470(180-71) = 5995 \times 154 = 923230 = 92 \times 104 + 646 \times 5$. Ғаламның қозғалыс тетігі осыған келіп соғады.

Мәселенің жалғасы 16-суретте, аты: «Сандыбат сарайы». Оның қосымша аттары: Қағбаның ғажайып өрнегі, Ара ұясы, әл-Фараби нотасы.

Араб аңызының данышпаны Сандыбат Халифаның мұрагерін текше сарайда тәрбиелесе керек. Ол текшенің алты бетінде ғылымның, білімнің, өнердің, өмірдің алты саласы бейнеленген екен деседі. Соны біз осы суретте бейнелеп отырмыз.

Төбеде аспан ғылымы, жерде-еденде ғадалат ғылымы. Қалған төрт қабырғада мыналар: 1) Адам – (инсан);

2) дәрігерлік (тиб); 3) геометрия (қандас); 4) музыка (мусика). Осы алты заттың сандық мәндері болады:

$$161 + 162 + 11 + 119 + 226 + 362 = 1041 = 1001 + 40 = 618 + 382 + 41$$

Әл-Фарабидің ғылымдарды топтастыру деген ортақты еңбегінде осы аңыздағы әңгіме негізгі орын алады. Ол еңбек шығыс пен батысқа бірдей тарап, ғылыми негіз болған. Оның себебі бұл мәселе ғаламның берік құрылысты табиғи затына негізделген.

Өлшемдес – қиас – симметрия жағынан алғанда ең басты бейне текше екенін білеміз. Исламның қасиетті орталық Кибла мешіті – Қағба – текше аталуы соған сәйкес. Айтылған алты түрлі фан алты алаш мағынасында болғанда солардың ортасында қасиетті Нұр сәулесі бар деп білу керек. Оның бір тірек орыны Абақ болса, сол екі сөздің сандық мәндерінен шығады:

$$348+104=452=226 \times 2=113 \times 4$$

Ол тебен=452=تین، яғни ғаламды, Жер мен Көкті жалғастырған магнит мағынасында. Оған жоғарыда айтылған магнетит, Шахид сандарын қосамыз, болады:

$$1510+318+452=1280=114 \times 20=19 \times 120=190 \times 12.$$

Бес тек, он екі мүшел сандары келіп тоғысты. Құран сүре саны 114, жиырма есе. Ойлап қараңыз: ол пайғамбар саны: $(4 \times 5=20)=(10 \times 2)$. Олардан шығады ғалами жақ шеңбері: $30 \times 12=360$, отыз бап – Ай қақпасы. Тебен төрт таған (құрылыс) мағынасында 113×4 , буанн=113=هتس (61 - сүре, 4 - аят) .

Екінші жағынан Қағба – тебен затын санға қосамыз:

$$1101+78=1179=393 \times 3 \text{ немесе: } \frac{786 \cdot 3}{2} = 393 \times 3;$$

786 – бас бата, 393 – жеті көк металы, $3/2$ – Арай (бесінші көк) нотасы. Онан шығады: $393+226=619$, яғни жеті хат үндескен (226), иман саны. Музыканың нота саны: $\phi + \mu = 5+40=45$, $\omega + \nu = 6+50=56$; $\alpha + \eta = 7+8=15$; $\pi + \rho = 4+9=13$; $\iota + \upsilon = 1+10=11$; $\kappa + \lambda = 2+20=22$; $\sigma + \tau = 3+30=33$, жиыны: $13+(11+15)+(22+20)+(33+45)=13+26+78+78=13 \times 15=195$ тамаша өрнек. Онан шығады:

$$195 \pm 31 = \begin{cases} 226 = 113 \times 2 \\ 164 = 41 \times 4 \end{cases}$$

$$\frac{3}{2} \times 164 = 246$$

Абақ санын еселеп, зат санына қосамыз: $1101+1040=2142=119 \times 18$. Он сегіз мың ғаламның қиас өрнегі (119-هتس). Осы тебен санынан – музыка – үндестік сан шығатын болса, сонан Абай саны да шығады: $226 \times 3=6787$ Абайдың үндестік – үшкілі деуге болады мұны.

Бір тамаша нәрсе магнетит санымен музыка санынан: $1510+226=1736=217 \times 8$. 217–ғалами Темірқазық: $35+56+70+56=217$.

Оған пайғамбар санын қоссақ, болады: $1510+226+47+53=1836$ – протон саны. Музыка санын бас үшкіл санына қосамыз:

$[] + M = 1284+226=1510=151 \times 10$ магнетит саны (кәміл өркеш саны) -151×10 .

Талдап қарастырсақ талай мәселе көтеріледі. Осыларды көзге есептеу үшін Ыдырыс үшкілі, Текше, Ара ұясының бөлмесі, Тұран қақпасы көрсетілді. Осылардың бәрі біріне-бірі тығыз байланысты екені есте болсын. Солардың бұрыштарын қараңыз. Ара ұясының бөлме бұрышы текшенің үш орталық бұрышы: $109^{\circ}28'3'' = 328^{\circ}24'$, оның жазық шеңберден айырмасы: $360^{\circ}-328^{\circ}24' = 31^{\circ}36'$.

Осында мол мағына жатыр. Оны былай жазамыз: $31^{\circ} \times 6'' + 36' = 1860 + 36 = 1896$ осы санға халифалар санын қосамыз:

$$4304 \pm 1896 = \begin{cases} 6200 = (38^{\circ}10' + 23^{\circ}50')100 \\ 2408 = 602 \times 4 \end{cases}$$

Әулие бұрыш, Маржан қыр, Тұран Қақпа, 19-сүре санаты – бәрі тамаша. Осылармен байланысты басқа сандарды оқушы өзі қарастырар.

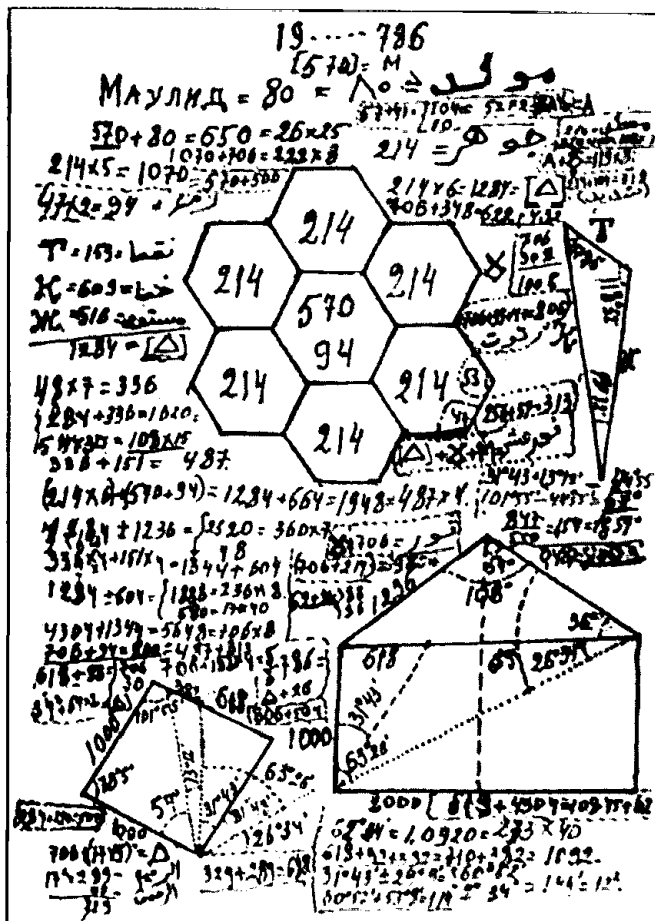
Кейінгі өрнекті: алты Алаш + Алаша хан түрінде жазамыз: $316 \times 6 + 4304 = 1896 + 4304 = 6200$.

4304 – Қағбаның төрт ғайын тіреуі. Ойыңызда болсын, араға және Ибраһимға үй сал деген уахи (16-9-сүрелер) осы арада тамаша айқын мұғжиза екені белгілі болып тұр.

Мәселенің жалғасы 19-суретте. Оның аты Мәулід санаты 570 пайғамбарым туған жылы. Мұнда алдымен Мәулід деген сөздің өзі – 80. Онан шығады: $570+80=650=26 \times 25$. Екінші жағынан Ал-Хадид пен (темір мен күміс) санын қоссақ, болады:

$$57 \pm 47 = \begin{cases} 104 = 52 \times 2 \\ 10 \end{cases}$$

Мәулід жылына пайғамбарлық 40 жас қосқанда болады: $570+40=610$. Онан шығады: $91 \times 54 = 4304 + 610 = 4914$. Екінші жағынан ол санға зам-зам санын қосамыз: $370+94=664=166 \times 4$. 166 – Қаус айы. Осы санды ортаға алып Алты Алаш ретінде алты жауһар $= 214 \times 6 = 1284 =$ бас үшкіл санын алдық $[D] = 1284 =$ оң жақты қараңыз. $T=159$ – төбе, (ноқат), $J=516$ - Жақ (Мастут), $K=609$ - Қыр (қат). Жиыны болады: $1284+664=1948=487 \times 4$. Бұл 487 сан әулие бұрыштағы белгілі сан. $487+360=847$; $487+153=640$. Оны былай жазамыз: $48 \times 7 + 151 = 336 + 151 = 487$.

19-сурет

48 – қайталаған жеті (=خم=48), 151 - Өркеш (синам =).
 17-суреттің оң жақ бұрышында Сиыр (Сауыр) мүшел жұлдыз белгісі қойылған (Орхон таңбасы). Ол екінші мүшел екені белгілі. Құранның да екінші сүре аты – Бақара – Сиыр. Біріне-бірі дәл келеді. Бұл сүре хадиста Құран өркеші (синам=151) аталған. Ол санның кәміл түрі магнетит екенін көрдік: 1510. Оның қатыстарын көрдік. Мысалы: $1510 + 452 = 1962 = 109 \times 18$. Бұл өзі теміртек Арай (5-Көк) орыны екенін еске алғанда ғалами магнеттік тартылыс мағынасы шығады. Осымен байланысты сол жұлдыз сәуір 706 санына – шұғыла санын қоссақ, болады: $706 + 348 = 1054 = 622 + 432$, яғни Исламның жыл басы, нжра, жаңа дәуір басы: $108 \times 4 = 432$.

Екінші жағынан соған пайғамбар санын қосамыз:
 $706+47+53=806$ - Тұт=тот саны.

Нұр – сәуле санына ал-Хадид саны қосылса, болады Қағбаның қара тасы: $256+57=313$, онан шығады: $487+313=800=706+94$.

Тағы бір тамаша сан: $336 \times 4 + 4304 = 5648 = 706 \times 8$. Ойлап қараңыз!

Тағы бір сан: $619+4303=4922=108 \times 45+62$.

Астындағы екі сызықтан бұрыштар тамашасын көруге болады. Аспандық және Жерлік екі бұрыштан шығады: $36^0+26^034'=62^034'=3754'$. Оның шеңберлік доғасы болады: 1092. Оны былай жазамыз: $273 \times 4 = 91 \times 12$ немесе: $618+382+92=710+382=1092$. Тағы бір бұрыш: $31^043'+13^012'=44^055'$. Онан шығады: $101^055'-44^055'=57^0$. $101^055'-44^055'=57^0$.

$0,487 = \sin 29^09'$. Онан шығады: $31^043'+29^09'=60^052'$.

$60^052'+53^08'=114^0=57 \times 2$.

Бұл бұрыштардың санына кейін тағы оралу қажет. Мысалы: $29^09'-6^04'=23^05'$. Онан шығады: $78^05'=55^0+23^05'$.

20-суретке ауысамыз. Оның аты–Жаңай.

Ай аспанының Айнасы дегенді білеміз. Күн жарығын сәулеге айналдырып, Жерді нұрландырып тұрған серігі. Құранда «Жаңа Ай адамдарға уақыт үшін және хажылық үшін де» деген (2-сүре 189 - аят). Осы аяттың арабша түпнұсқасы мен олардың сандық мәндерін Алты Алаш қорғанға жазып, ортасына Айдың Құрандағы санат санын қойдық, яғни 54 – ал-Қамар, Қосай $54 \times 2 = 108$. Ол сүренің жалпы бас жиыны саны: $54+371+55=480$. Аят саны болады: $67+130+557+142+6+42=944=236 \times 4$.

Ол өзі әулие сан төрт есе, яғни $382+236=618$; $618+382+236=1000$. Оған Қосай санын қосамыз:

$$944 \pm 108 = \begin{cases} 1052 = 1000 + 52 \\ 836 \end{cases}$$

Онан шығады: $944 \times 2 = 1836 + 52 = 1888 = 236 \times 8$

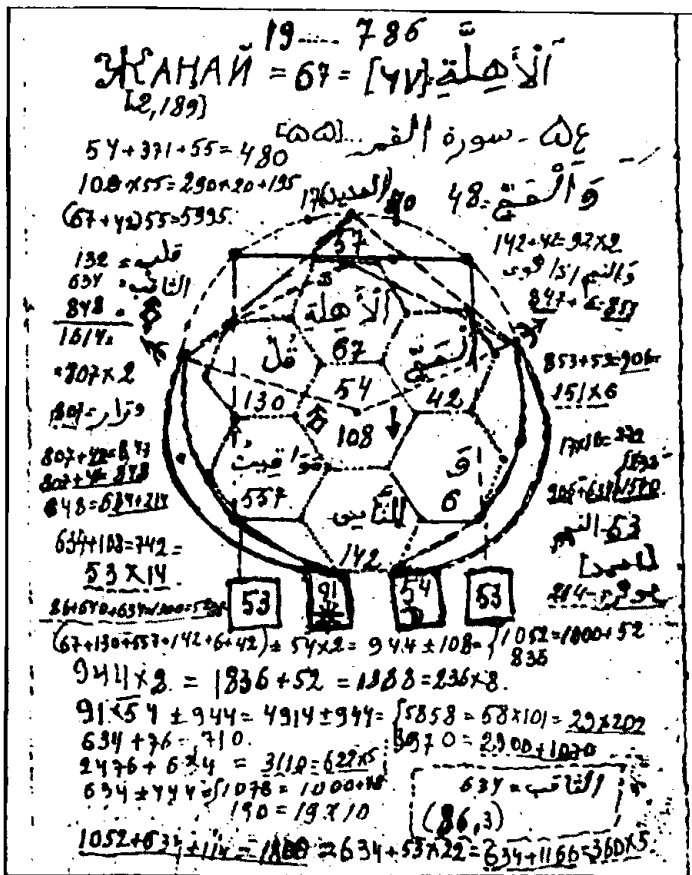
Немесе: $236 (2+6)$.

Суреттің астындағы: 53-Жұлдыз, 54-Ай, 91-Күн санаттары Құран бойынша). Олардан шығатын есептерді тағы да еске ала кетелік:

$$91 \times 54 \pm 944 = 4914 = \begin{cases} 5858 = 29 \times 202 \\ 3970 = 2900 + 1020 \end{cases}$$

Осы суреттегі сандардан шығады:

$$(47+45)55=109 \times 55=5995=АБЖД=290 \times 20+195$$

Бұл сандар белгілі, айтылған. Араб пен хажы санынан шығады: яғни пайғамбар сандары.

$$142 \pm 42 = \begin{cases} 184 = 92 \times 2 \\ 47 + 53 = 100 \end{cases}$$

53- сүре Ал-Нұжым Жұлдыз, сонымен қатар ол 53- Ахмад. Осы сүренің басқы аятынан шығады: $124 + 702 + 21 = 847$. Оның бұрышының көрдік: $0,84 = \cos 32^\circ 6'$, болады: $32^\circ 6' + 6^\circ 4' = 38^\circ 10'$. Мұнда ғажайып сыр жатыр. 86-сүредегі жарық жұлдыз Ал-Сақыб = 634. Жұлдыз ең ерте жаралған пайғамбар нұрына ишарат:

$$634 + 53 \times 3 + 7 = 634 + 159 + 47 = 634 + 206 = 1540 \quad (159\text{-Ноқат}).$$

Ал-Сақыб санын Темірқазық санына қосамыз:

$$848 \pm 634 = \begin{cases} 1614 = 807 \times 2 - (\text{Отрар}) \\ 214 = \text{Жаухар} \end{cases}$$

Отырарда отыз бап Жау=ари Тақ. Ойда болсын: $214 \times 5 = 1070$
- Маслас (үшкіл) $214 \times 6 = 1284$ – бас үшкіл.

Темірқазықпен байланысты қос тұмарша мұғайын ромб салынған: Ортада Темірқазық ($640+208=848$). Шеңбердің екі жағында екі садақ белгісі. Ол Арай белгісі – бесінші аспан – тегі темір. Төбедегі екі мүшел саны: Жади=17, Далу=40, жиыны 57-Ал-Хадид (Темір). Ойлап қараңыз! Қандай тамаша мұғжиза.

Оның тамаша сырын жеке алып қараймыз (*19-сурет*).

Ал-Сақыб санынан шығады: $634+108=742=53 \times 14$.

$634+79 \times 4=634+76=710$, немесе $634+76=710$. Жарық жұлдызды адам (76-сүре): 71×10 , өркеш Мукаттағат ($31+40$)10. Онан $71 \times 2=142$ (Линас).

Тағы бір мысал: $2476+634=3110=622 \times 5$

2476 – он екі жұлдыз саны. Хақ жолы нижра.

Құранда 56-сүреде жұлдызды аспанға серт еткен аяттар бар екені белгілі (75-76 - аяттар). Олардың сандық мәндері де есептелген ($661+1944=2605$).

Бір ғажап сол, осы санмен айтылған темір кергіш (қос тұмар – ромб) саны тең шығады (*21- сурет*): Темірқазық + екі Марих (Арай) + Ал-Хадид= $(640+208)+(850 \times 2)+57=848+1700+57=2605$.

Қосымша айта кететін нәрсе төбедегі Ал-Хадид (Темір) саны екі жағындағы жұлдыздар санына дәл келеді: 10-Жади=17 (Серке – Тауық мүшел), 11 - Далу-40 (Көнек), (Ит мүшел): $17+40=57$.

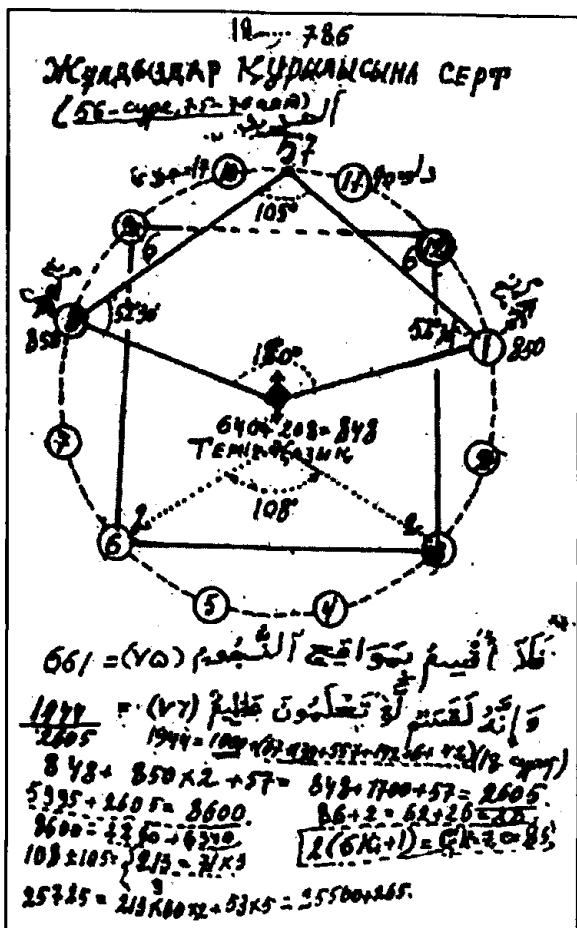
Соның ішінде: «Егер білсеңдер ол зор серт» (7-6) деген аят:

$$618+382+944=1944=1000+944$$

Алғашқы мың түсінікті. Кейінгі 20-суретте көрсетілген Жаңа ай қасиетті аяты. Басқаша айтқанда жұлдызды аспан, жеті қат көк – бәрінің есебі Ай есебіне байланысты мазмұн туады. Соны бәрі келіп ғаламның тірегі Темірқазық шаршыға – кергішке тоқтайды.

Оның өзі барлық есеп атасына соғады, 5995 – АБЖД есебіне байланысады, тұнғатар жарық жұлдызға (86-сүре) байланысады: $5995+2605=8600=86(47+53)$.

Ол жарық жұлдыз (Ал-Сақыб-634) санына қорған саны

21-сурет

қосылса, болады сол тұрақ саны (86): $634 + 113 \times 2 = 860$. Ол тұрақ сан заттардың тоқтаған, ақырғы инерт (тұрақ) саны 86-радон. Оны «Алхимияда» бердік: $2(6K_i + 1) = C$: $k=0, c=2, k=7, c=86, k=2, c=26, k=5, c=62, 2+86=26+62=88$. (Тұран қақпасы).

Жұлдыздық бұрышпен темір тек бұрышын салыстырамыз:

$$108 \pm 105 = \begin{cases} 213 = 71 \times 3 & \text{Басқы мұқаттағат} \\ 3 & (71). \end{cases}$$

Онан шығады:

$$25 + 25 = 213 \times 60 \times 2 + 53 \times 5 = 25560 + 265$$

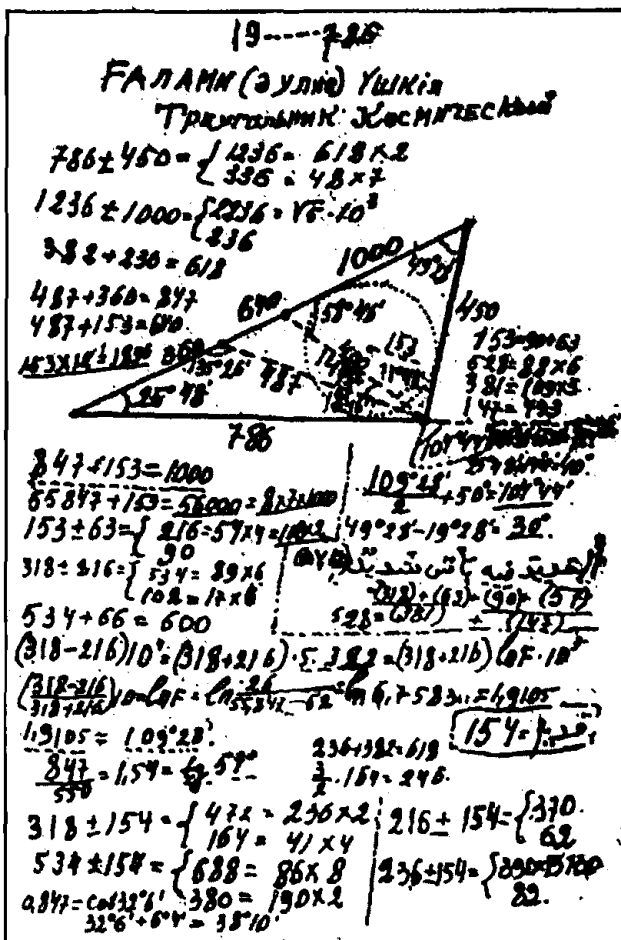
Мұнда 25725 жыл толыстың Темірқазық айналатын ғалами жылы. Басқасы белгілі. 20-суретке өтеміз.

22-суретте бұрын айтылған ғалами (әулие) үшкілдің қосымша жаңалықтары берілді.

Еске ала кетелік:

$$786 \pm 450 \begin{cases} 1236 = 618 \times 2 \\ 336 = 48 \times 7 = 56 \times 6 \end{cases}$$

$$1236 \pm 1000 = \begin{cases} 2236 = \sqrt{5} \times 10^3 \\ 236 = 618 - 382 \end{cases}$$

22-сурет

487+360=847, 487+153=640; 153x12=1836 - протон

Оны темір атомы бойынша былай жазамыз:
55847+153=56000=8x7x1000

Әулие үшкіл ішіне сызылған шеңбер өрісінде мағлұмат көп:

$$153 \pm 63 = \begin{cases} 216 = 54 \times 4 = 108 \times 2 \\ 90 \end{cases} \text{63 – пайғамбар жасы.}$$

Бұл арада темір (57-Ал-Хадид) сүресінен аят келтіреміз: الحدید فیہ ناس شدید (25-аят) «Темірде зор қуат бар» деген.
318+(63)+(90)+(57)=528.

Онан шығады Тұран Қақпа саны 528=88x6=(26+62)6

Қосымша: 318+63=381=109x3=(180-71)3. 90+57=147=(7x3)².

$$318 \pm 216 = \begin{cases} 534 = 89 \times 6 \\ 102 = 34 \times 3 \end{cases} \text{онан шығады:}$$

$$\left(\frac{318 - 216}{318 + 216} \right) 10 = 1,9105$$

Бұл санды біз бұрынғы еңбектерде басқа жолмен шығарып, әл-Фараби саны деп атаған едік. Ол темірден шыққан:

$$\frac{Z}{A - ZZ} = \frac{26}{55,847 - 52} = 6,753 = F \text{ Онан шығады: } iF=1,9105.$$

Оны бұрышқа айналдырғанда болады: 1,9105~ 109°28', яғни текшенің орталық бұрышы. Ойлау керек. Мұнда терең сыр жатыр. Осыған қосымша мағлұматтар:

$$\frac{847}{550} = \operatorname{tg}57^\circ = 1,54 \text{ немесе } \frac{847}{55} = 154 =$$

Қадим (قديم) бұрын жаралған. Онан шығады:

$$318 \pm 154 = \begin{cases} 472 = 236 \times 2 \\ 164 = 41 \times 4 \end{cases}$$

Тағы бір сан: (318+216)±154,

$$534 \pm 154 = \begin{cases} 688 = 86 \times 8 = 86(2 + 6) \\ 380 = 190 \times 2 \end{cases}$$

Ғалами тектер санына – тоқырау санына оралдық. Мұнда шадид саны екі нөқат, алты жұлдыз екені есте болсын: 53x6=318=159x2

Онан шығады: $318 \times 2 = 636$. Онан шығады:

$$4304 + 636 = 4940 = 247 \times 20, 247 - \text{Маруа саны.}$$

Адам баласының ақылы жетпейтін зат. Раббымның әмірінен болғанына сол Маруа ишарат. Ол зам-зам хабары берілген.

Біздің түсінетініміз темірдің магниттік тарту күші оның орталық бұрышына байланысты екендігін сеземіз. Ол өзі әулие сан арқылы жалғасады. Мысалы: $0,847 = \cos 32^\circ 6'$

$$32^\circ 6' + 6^\circ 4' = 38^\circ 10'$$

$$\sin 38^\circ 10' = 0,618 = \operatorname{tg} \frac{63^\circ 26'}{2} = \operatorname{tg} 31^\circ 43'$$

Онан шығады $101^\circ 55' - 78^\circ 5' + 38^\circ 10' = 23^\circ 56' + 38^\circ 10' = 62^\circ = 62^\circ \times 60' = 3720'$. (Ғакраб=Қой саны). Ол 8-мүшел, оның көгі айтылған 5-Арай Марих. Оның саны – 580, оның екеуі $1700 = 170 \times 10$ Аспан Қалалы сол болар – **قالم** 170. Ол 18-19-суреттердегі бейнелерден белгілі. 20-суретте басқа бірнеше бұрыштар бар. Мысалы:

$$135^\circ 26' - 63^\circ 26' = 72^\circ = 36 \times 2.$$

$$\frac{109^\circ 28'}{2} + 50^\circ = 104^\circ 44'$$

$$25^\circ 48' + 14^\circ 12' = 40^\circ, 49^\circ 28' - 19^\circ 28' = 30^\circ.$$

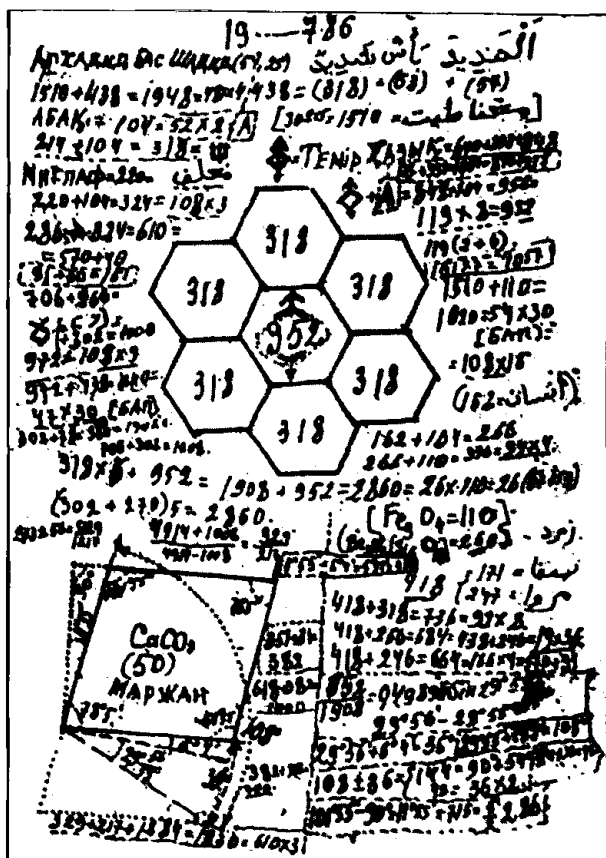
Ойлап қарасаңыз бәрі терең мағыналы. Олардың барлығы да ғаламның тамаша шебер, хикматты құрылыс екендігін сездіреді.

Қалған мәселені 23-суретте көреміз.

Бұл сурет айтылған мәселенің жалғасы. Аты Ал-хадид бас-шадид. Суреттің Алты Алаш шадид саны. Ортасында Темір Қазық+Абақ. $640 + 208 + 52 \times 2 = 848 + 14 = 952$.

Айналасындағы алты алаш – алты шадид 318×6 . Онан шығады: $318 \times 6 + 848 + 1041908 + 952 = 2860 = 26 \times 110$.

Бұл тамаша сан өркеш сүренің аят саны $26 \times 11 = 286$ еселенген. Басқаша айтқанда темір магнетит еселенген. Өйткені магнетит $\text{Fe}_3\text{O}_4 = 110$. Осымен байланысты арабша магнетит санын қарайық $= 1510 = 40 + 1000 + 51 + 419$, яғни айтылған өркеш саны, ол да он есес шықты: $1100 + 246$ $1510 = \text{مغناطيت}$ - алтыншы қат көк нотасы, 246 - Жебірейіл. Осы санды айтылған үшкілдің колеңке санына қосамыз, болады: $1654 + 246 = 1900$ - ғалами сан (24-сурет). Осыған байла-

23-сурет

нысты бір тамаша сан сәуір (706) санына Ал-Саратан – Айдың мүшел санын, яғни Шаян-Қоян санын қосамыз: $706+351=1057$.

Төрт бас періште саны, оған қосамыз ал-хадид санын:

$$1057 \pm 57 = \begin{cases} 1114 = 1000 + 114 \\ 1000 = 618 + 382 \end{cases}$$

Оны былай жазамыз:

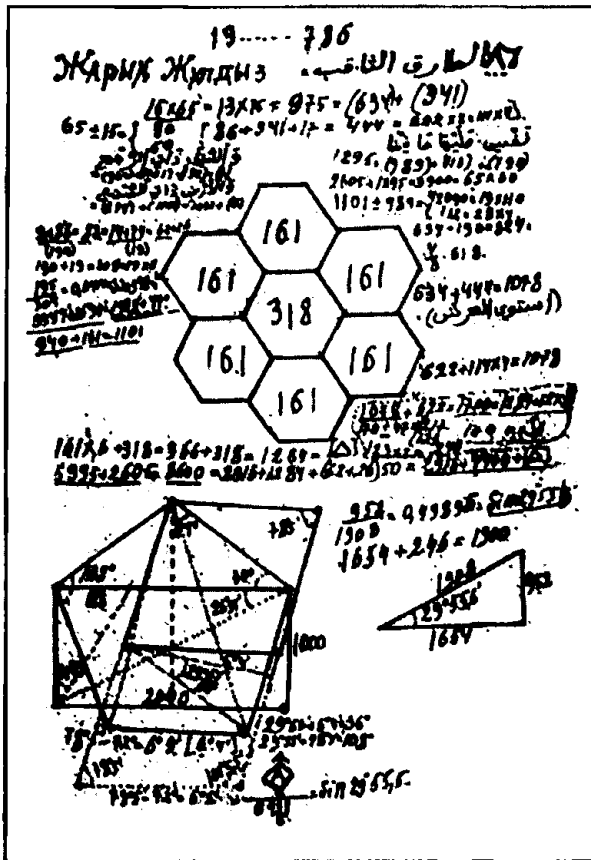
$$618+382+114=496+618=1114, \text{ онан шығады: } 54 \times 91=4914,$$

$$4914=3800+1114=190 \times 20+1000+114=19 \times 206+1000.$$

Екінші жағынан $4304+493=48000$.

$$4800 \pm 3800 = \begin{cases} 8600 \\ 1000 = 618 + 382 \end{cases}$$

(Қараңыз жоғарыда).

24-сурет

Мұнда Ай мен Күн көбейтіндісі $54 \times 91 = 4914$ періштелер саны.

4304-халифалар саны. Олардан $4914 = 4304 + 610$, $610 = 570 + 40$ – пайғамбар жылы.

21-суреттің ортасында тұрған Темірқазық пен Абақ саны ғалами құрылыс – қандас (119) санына байланысты:

$$119 \times 8 = 952 = 119(2+6)$$

Айтылған Ал-Саратан пайғамбар даңғылы, Абақ=Миғлаф орын екені белгілі. Сонымен қатар ол да темірге (хадидка) негізделгені есте болсын, яғни Ал-Хадид бас шадид сандары: $57 + 63 + 318 = 438$. Оны магнетит санына қосамыз: $1510 + 438 = 1948 = 487 \times 4$. Шадид болады: $214 + 104 = 318$. Жауһар Абақ. Миғлаф+Абақ= $210 + 104 = 324 = 108 \times 3$ – Күміс заманы.

Сафа+Марун+Зумруд сандары болады:

$171+247+266=684=438+246=19 \times 36$. 438 – Ал хадид бас шадид, 246 - Жебірейіл. Ғаламның айналыс саны осында: 38×18 ойланарлық тағы бір тамаша сан; $706+302$ (Сауыр+Бақара)=1008.

$$\text{Онан шығады: } \frac{4914 + 1008}{4914 - 1008} = \frac{329}{217}$$

329 – Ал-рахман. 217 – Ғалами жыл. Мұны қалай түсінесіз!?
Арабша төрт санын аламыз: Арбағ=91х3 үш Күн-91-Ал Шамси. Оған жұлдыздар құрылыс сүре санатын қосамыз:

$$273 \pm 56 = \begin{cases} 329 \\ 217 \end{cases}$$

Айтылған сандар шықты. Бұл арада зор мәселе жатыр.

Олардан шығады: $329+217+1284=1830=610 \times 3$. Мүшел жыл саны. Енді басқаларын оқушы ойлана жатар. Бұрыштарға келеміз.

Маржан қыр (тас) бұрышының шаршыдан айырмасы, яғни қиғаш бұрышы: $101^{\circ}55' - 90^{\circ} = 11^{\circ}55'$. . Осыдан жарықтың сол таста екіге жіктелген сәулелер арасының бұрышын шығарсақ болады:

$$11^{\circ}55' - 6^{\circ}4' = 5^{\circ}51'$$

Мұны былай жазамыз:

$$5 \ 60' + 51' = 300'51' = 351' = 26(1+26).$$

Жоғарыда айтылған тамаша хадид-Ал-Сараган саны шығады.
Ол қиғаш бұрыш ретінде жазамыз:

$$351 \pm 31 = \begin{cases} 382 \\ 320 = 64 \times 5 \end{cases} \quad , 382+618=1000.$$

Ойлап қарарсыз!?

Суретте бір тамаша бұрыш көрсетілген: ол бас суреттің орталық санын айналасындағы санға бөлуден шығады:

$$\frac{952}{1654} = \text{tg } 29^{\circ}55,6' (1654 + 246 = 1900)$$

Бұл тік бұрыш үшкілді 22- суретте жеке көрсеттік (оң жақ астында). Оның көлеңкесі (тангенсі) болады:

$$\frac{952}{1908} = 0,49895 \approx \sin 29^{\circ}55,6'$$

Осы бұрышты $29^{\circ}56'$ етіп алып, оған айтылған сәуле айырылу бұрышын қоссақ шеңберлік бұрыш шығады: $29^{\circ}56' + 6^{\circ}4' = 36^{\circ}$.

Ол өзі бес бұрыштың үштен бірі: яғни $=36^{\circ} \times 3 = 108^{\circ}$. Ол бес бұрыш жұлдыз тек ($108 \div 5 = 540^{\circ}$). Егерде ол бұрышты $29^{\circ}55'$ алсақ, онан шығады: $101^{\circ}55' - 29^{\circ}55' = 72^{\circ} = 36^{\circ} \times 2$. Осы бұрыштың теңселісі сәуленің айырылуы, Маржан қырдың бұрыс қиғаштығы – бәрі біріне-бірі тамаша байланысты. Былай деп қарауға болады: $108^{\circ} = 101^{\circ}55' + 6^{\circ}4' \pm (1')$. Онан тағы шығады: $101^{\circ}55' - 90^{\circ} = 11^{\circ}55' = 715'$

$$\text{Онан шығады: } \frac{5}{2} 286 = 715$$

Мәселенің жалғасы 22-суретте. Оны жарық жұлдыз (Ал-Сақыб) атадық. 86-сүре, 3-аят. Бұл мәселеге бұрын да тоқтағанбыз. Бұл арада соған қосымша мағлұматтар келтіреміз.

Оның ең бастысы Ал-Тарық сүре атының санымен ал-Сақыб санын қосқанда шығады: $634 + 341 = 975 = 13 \times 75 = 15 \times 65$. Тас саны (15-сүре), Арыстанбап (Асад-65) саны.

Екінші бір тамаша нәрсе айтылған сүренің санат жиыны: $444 = 86 + 341 + 17$. Осыған жарық жұлдыз Сақыб санын қосамыз: $634 + 444 = 1078 = 622 + 114 \times 4$.

Мұнда $1000 + 78 = 1078$ ерекше сан, Аспан тағы: Астуй ал-Гарыш = استوي العرش

86 – ақырғы, тұрақты зат екені (86 – радон) айтылды. Осы санды аспан тақ санына қосамыз: $1078 + 86 = 1164 = 97 \times 12$. (97 – Ал-Қадыр).

Осы тақ санына һижра санын, бас үшкіл сандарын қосамыз: $1078 + 622 = 1700 = 1284 + 52 \times 8$. Осы бас үшкіл саны $1284 = [\Delta]$ айтылған суретте келтірілді: $161 \times 6 + 318 = 966 + 318 = 1284$. Мұнда Алты Алаш көрінбейтін жеті саны:

$$\frac{7(20 + 26)}{2} = 7 \times 23 = 161;$$

ортада шадид. Тағы бір тамаша нәрсе 56-сүренің 75-76-аяттар санын АБЖД санына қоссақ, болады: $5995 + 2605 = 8600 = 2916 + 1284 + (62 + 26)50 = 2916 + 4400 + [\Delta]$.

Тамаша терең мағыналы өрнек.

Бұл сүредегі әр нафсінің күзетшісі бар, айналмалы аспанға, жарықты жерге серт деген аяттар бар, соларды көрдік. Олардан шығатын сандар: $2605+2605=3900=65 \times 60$. $940+161=1101$.

Ойлап қараңыз!? Ғажайып сырлы заттар (دات = 1101) тереңнен Жер жарығынан көтерілген зам-зам. Осы сынды талай тамашалар бар.

Аллаһға шүкір ойға келген бір міндетті орындадым. Кәрілік пен сырқаттыққа қарамастан Тәңірінің разылығы үшін шындық істеп тырыстым. Аллаһның берген қуатының арқасында. Қате жерінде кешірім сұраймын. Аллаһ Исламға қуат берсін! Әмин!

Әл-Машани. 21/IV-1996 ж.

АЙНАЛЫСТЫ АСПАН ЖАРЫҚТЫ ЖЕР

Жер мен Көктің тамаша шеберлікпен байланысқан өрнектері толып жатыр. Аспан әлемі адамға мекен-жай болғанда Жер беті оның бесігі төсегі болып табылады.

Осы кең мәселенің ішінен біз бір ғана тақырыпқа тоқтамақпыз. Оның атын жұлдыз ғаламының – аспанның табиғи айналысы мен соның әсерінен пайда болған Жердің жарықтары. Төбеде айналмалы аспан болмаса Жерде жарылу болмайды. Демек өмірде болмақ емес.

Осы мәселе Құранда көп жерде ескертілген. Соның ішінен біз бір ғана 86-сүрені алып қараймыз. Оның аты Ал-Тарих. Аудармашылар оны Түн қатушы жұлдыз мағынасында айтады. Ол жарқыраған (ал-Сақиб-التاقیب) жұлдыз деген сол сүренің басқы аятында бар. Сонан кейін адамның жаратылысын айтады. Қайта тірілу айтылады. Сонан кейін қайталаушы аспанға серт (11-аят), жарықты Жерге серт (12-аят) деген тамаша аяттар бар. Осылармен байланысты біз сол 86-сүренің жалпы санаттық жиынына және айтылған аяттарға аздап талдау жасап қараймыз. Екінші жағынан осында айтылған мәселемен байланысты ғылымның тарихында қандай мирастар бар және қазіргі ғылымда қандай табыстар бар, соларды салыстырмақпыз. Бұл мәселеге бұрын да тоқтаған болатынбыз. Бұл арада соны еске ала отырып жаңа мағлұматтар қосып талдамақпыз. Аллаһ қаласа оны төменде көрерсіз.

ЖАУҒАР ҮШКІЛ

[IV]

$$86+341+17=444=37 \times 12=222 \times 2$$

Осы сандардың өздерінде сырлар жатқан сынды. Алдымен 86 тектер тегін мүшелден тізгінде ақырғы зат болып шығады:

$2(6K+1)=2(6 \cdot 7+1)=2 \times 43=86$ (радон). Оны былай жазамыз: $60+26=86$. Мұнда 60-шенберлік сан, 26-темір (хадид). Осы кейінгі санның арабшасындағы әріптер саны болады сат+ғашрун=ست عشرون $626+460=[20]+92 \times 5$ $313 \times 2+92 \times 5=626+460=1086=[26]=1000+86$

313 – Қағбанның қара тасы.

Ал-Тарық санын екі еселесек, болады басқы иман – ал-Мисақ саны $341 \times 2=682$. Оны былай жазамыз: $222+78+382=300+382$

222- инсаф саны, 78-сандық сан (26×3), 382- әулие сан ($618+382=1000$).

Сүренің аят саны Жауза $جوزك$ – 17 (Егіз саны) ол үшінші мүшел Барыс, Тұран Қақпасының оң босағасы. Оның шаршы дәрежесі: $172=289$ – Ал-рахим. Оған қосамыз пайғамбар санын: $289+40=329$ Ал-рахман. Сонымен $2 \times 172+40=618$.

Барлығын қосқанда ғаламның қозғалыс, жылжу заңы – инсаф заңы. Тоғыс дәуір саны: тахул =444

Осы сүренің басының өзінде осындай тамаша сырлар жатыр.

Басқы кіріскен аяттың өзінде аспанға тарихқа серт деп етудің өзі сол тамаша ишарат жұмбақты көрсетеді.

Сонан алты арабша $ست ثمانون = 647+460=1107$. Онан шығады: $1107+53=1160=29 \times 40$. Мұндағы 29-мыс-жез Шолпан металы. Пайғамбар жұлдызы, үшінші Көк. Оның үйлері – 2-мүшел – Сиыр және 7-мүшел жылқы. Есте болсын, мұндағы алынып отыз 53-сүре Ал-Нәжім жұлдыз – Тұран Қақпасы. Екінші жағынан ол Ахмад-53, пайғамбар есімі. Ол болады:

$$53 \pm 1 = \begin{cases} 54 \\ 52 \end{cases}$$

Онан шығады: $52+53+54=159=53 \times 3$. Бұл төбе – Ноқат саны: $T=159$ - نقله

Ғалам алты күнде жаралған деген ишарат белгілі. Сексен алты санын соған көбейтеміз: $86 \times 6=516$. Бұл сан Нұрдың тұрақтаған тағы-ойыны: жазық – жақ =Ж=516 - مستوی - мастуй жауһар үшкілдің жиын саны, алты жауһар: $214 \times 6=1284$. Онан шығады: $T+Ж+Қ=1284$. $1284-(159+516)=609=Қ$. Мына түрде аламыз: $Қ-T=(618-393)2=450$ (әулие үшкіл).

Сексен алтыны басқаша түрінде жазалық: $86=80+6=60+26$

Мұнда сексен сынап, екінші Көк-Айқыз металы, 26-темір (Хадид) – 5 – Көк –Арай металы. Оан шығады:

$$(80+6)6=(60+26)6=480+36=360+156.$$

$480=48 \times 10$ – Хм (қайталаушы жеті), немесе 54-Ал-Қамар (Ай) сүресі, жиыны: $54+371+55=480$, 36-360- шеңбер саны. $156=26 \times 6=52 \times 3=47+80+29=156$. Яғни күнге дейінгі үш Көктің металл жиын саны. Олар: 29-мыс, 47-Күміс (Ақ мыс), 80-Сумыс – сұйық мыс (сынап). Бұл өзі қазақтың үш арыс мағынасына қабысады: Ақарыс, Бекарыс, Жапарыс. Бұл өз алдына тақырып. Кейін ораламыз, Аллаһ қаласа. Оларды тек былай ғана ала тұрамыз: Ақарыс =Ж, Бекарыс=Қ, Жаңарыс=Т. Сол басқы Жауһар үшкілге 25-сурет арналады. Соған келеміз.

Жауһар үшкіл араб тілінде барлық басқы – пешене тектер тегі Жауһар аталады. Ол жұлдыздың зат, бесінші – басқы Нұр мағынасында болса керек. Латын тіліне Европа елі оны өзінше аударып *quintia essentia* (квинтэссенция) – бесінші тек деп атаған. Арабша да кейде Хамса – бес деген сөзді сол мағынада алатындығы бар. Мысалы халықтардың шыққан тегін – атасын айырғанда таурих хамса атау бар.

Осы сөздің сандық мәнін еске бір алайық. Жауһар $=214=جوهر=107 \times 2$.

Еске алатын бір нәрсе арабша жібек құртынан жаңа алынған, қолданылмаған жібекті қыз - *فر* дейді. Оның сандық мәні 107. Екінші жағынан жұптық мағынада екі егіз – қыз қатар келеді (Тұран Қақпасының екі жағын қараңыз). (Жуза-Сүмбіле). Сонымен $107 \times 2=214$ Жауһар, немесе ҚызЖібек болып шығады. Демек бұл арады арабша – Тұранша екі сөз бір – Жауһар ана – Қызай мағынасында болып шығады.

Осы санды алты еселегенде бас – Жауһар үшкіл саны шығады. Айтылған үшкілдің бас мүшелі – орыны жазық жақ $=Ж=86 \times 6$ екенін көрдік. Оны былай жазамыз: $214 \times 6=128486 \times 6-256 \times 3=516+768$ 256- Нұр- Нұрдың тұрағы үшкіл. Осы үшкілдің осы бас жазықжақты алып қарайық: $Ж=516=مستوى$ (мастуй). Құранда Нұрдың тоқтаған аспан тағын Астуй Ал-ғарш *استروی العرش* атайды. (сандық мәні – $477+601=1078$). Жазық бет – жақ $=Ж=мастуй=مستوى=516$.

Сөздің екі түрде, жалпы түрде, жалқы дара түрде айтылуы жазылуы Ахмад –Мұхамед секілді деп білеміз. Осыған байланысты жазамыз:

$$516 \pm 92 = \begin{cases} 608 = 19 \times 32 = 38 \times 16 \\ 424 = 53 \times 8 \end{cases}, \text{ онан шығады:}$$

$$348 \pm 260 = \begin{cases} 608 \\ 88 = 62 + 26 \end{cases}$$

348-мухарақ- шұғылы. Немесе: $26 \times 11 + 62 = 286 + 62 = 348$. Тұран Қақпасы мен Бұқара сүренің аят саны.

Оны мына түрде жазамыз: $78 \times 7 + 62 = 516 + 92$

78-сан мағнасында, немесе жыл басы Хамал = 78 حمل. Суретті қарастыралық.

Жауһар үшкіл 25-суретте он екі жұлдыз және Қағба деген жазу бар. Демек айтылған үшкіл мүшелмен және текшемен байланысты.

Оның сыртындағы үлкен шеңбер 12 мүшелге бөлінген. Он арабша ай-жұлдыз аттары, реті сандық мәндері қойылған. Оның ішінде жұлдыз шаршы (Тұран Қақпасы). Оның бұрыштарында 2 және 6 сандары. Шаршының ортасында 19 орынды өрнек. Ол текшенің төбесінен шанышқан бейнесі. Ортада Т-төбе тік шаншылған. Оның айналасында алты орын: үшеуі Жақ (Ж), үшеуі жақ (Ж), үшеуі қыр (К=6). Ортадағы (астындағы) көрінбейтін жеті орын жеке көрсетілген (суреттің оң жақ асты). Онда ортада жерге қадалған төбе (Т=1); оның айналасында үш жақ (Ж=3), үш қыр (К=3)7. 1- суреттің оң жақ үстінде Жауһар үшкіл.

Жауһар үшкілдің мүшелері:

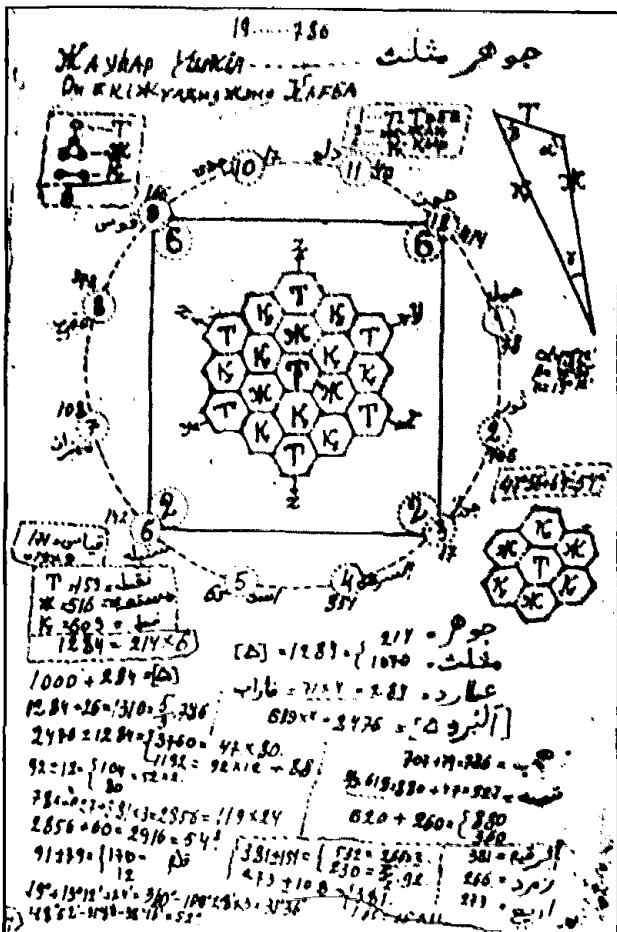
Төбе =Т=159 – (Ноқат) Жақ =Ж=516 – (Мастуй) Қыр =К=609 – (Хат)

жиыны: $1284 = 214 \times 6$. Бұрыштары: $\alpha = 118^{\circ}52'$, $\beta = 47^{\circ}56'$ $\gamma = 13^{\circ}12'$, барлығы – 180° .

Енді Жауһар бұрыштың қайдан туғанын еске ала кетелік.

Бүкіл дүние заттарын құраушы бес тектің бес түзу көп жақ бейнесі бар екенін білеміз. Ол түзу көп жақтардың есеп ғылымында белгілі өрнегі бар (Эйлер өрнегі): $Ж+Т = К+2$, яғни жақтар саны мен төбелер санын қосқанда ол болады тең қырлар санына қосқан 2. Мысалы, текшенің жақ саны алты, төбе саны сегіз, қыр саны он екі. Онан шығады: $6+8 = 12+2 = 14$.

Сырт бейнесі осыған ұқсас минерал-критсал заттардың пайда болуының да өрнегі бар (Гиббс өрнегі). Ол мынау: $P+f = C+2$. Мұнда P–заттың бейнесі, f–өзгермелі жағдай, C–заттарды құраушы мүшелері. Басқаша айтқанда заттардың пайда болу түрлері. Ол

25-сурет

қызу және қысым күштеріне және құраушы (молекула) санына байланысты. Мысалға ең жеңіл белгілісін алайық. Бұл үш түрде бола алады: суық-су, қатты-мұз және бу- газ түрінде.

Осы үш түрі бірдей бір ерекше жағдайдағы орында кездесу үшін онда еш бір өзгеріс болмау керек,

$$\text{яғни: } p=3, f=0, c=1.$$

$$\text{Сонда болды: } p+f=c+2, 3+0=1+2=3$$

Осы өрнектерден мынадай ой туады. Жазық жак ең кемінде үш Ноқат (үшкіл) болмақ. Төбе – бір Ноқат, қыр қабырға – сызық екі Ноқат. Онан мынадай өрнек шығады:

$$Ж+Г=Қ+2, 3+1=2+2=4.$$

Демек, айтылған өрнектегі екілік санын біз жұптық заң сан деп білеміз. Өйткені екі тақ $3+1=4$ болады 22. Осымен байланысты геометриялық үш мүшені бір жаққа алып қараса деген ой туады. Осы мәселені мен алпысыншы жылдары қарастырған болатынымын. Ол менің Кристаллография және минерологияда арналған еңбектерімде келтірілді (1969 ж. т.б.).

Кристалдардың геометриялық – симметриялық өлшемдестік, берік бейнесі барлық ғаламның құрылысына үлгі болып табылады. Алдымен жұлдызды аспан құрылысы осы өлшемдестік – қандас заңына байланысты. Арабша қандас – қиас - өлшемдес – симметрия деген сөз. Олардың сандық мәндері: қандас = هندس 119, қиас = 171 = 19x9 = قیاس болады:

Арабтың атақты теңізші ғалымы Ахмад Ибн Мажид (XV-ғасыр) өзінің тамаша еңбегінде бір ауыз өлең берген оның мазмұны:

Ғаламның асыл тегі қиас деп біл. Бірақ оны әр адам біле алмай жүр.

Айтылған тектер тегін бейнелейтін бейнелерді зерттеуде осы маған айтылған ғылыми қағидалар себеп болды. Біздің талдап отырған мәселемізге басқы себеп осы түсініктер.

Басқы бес текті және олардың бейнелерін біз мына түрге келтірдік.

№	Тектер	Бейнелер	Мүшелері				Жақ бұрыш
			Ж	Г	Қ	Σ	
			Ж	Г	Қ	Σ	0°
1	От	үшкіл жақ	4	4	6	14	70°30'
2	Жел	- / -	8	6	12	26	109° 28'
3	Су	- / -	20	12	30	62	138°11'
4	Жер	шаршы	6	8	12	26	90°
5	Жұлдыз	бес бұрыш	12	20	30	62	116°34'
			50	20	90	190	

25-суреттегі Бас Бата саны 19x10 кәміл түрде осыдан шықты. Бұл мәселе басқа еңбектерде талданған. Бұл арада айтарымыз қандас-қиас сандары Шолпан мағаданына (металына) дәл келсе, екінші жағынан ол шұғыла санына соғады: $290 \times 6 = 348 \times 5 = 1740$.

Жауһар деген сөзді көрдік. Оның сандық мәні Маслас – үшкіл мен сандас екенін де білеміз. Ол Ыдырыс пайғамбардың бір ныспы

аты екені де мәлім: Маслас=1070= مثلث =214x5.

Сонан келіп Жауһар үшкіл саны арабша үшкілдің үш мүшесіне дәл келуі Мұғжиза деп білеміз:

$$T+Ж+Қ=159+516+609=1284=1284=214x6$$

Алты Алаш осы мағынада болса керек – □ $\sigma=1$, $\sigma=3$, $\sigma=2$, жиынтығы -6.

Оған қосамыз егіздік екіні: $2+6=8$. Егіз – сегізіміз осы.

Осы екі сан келіп (2 және 6) Тұран Қақпасының бұрышынан шықты. Екі көк жұлдызы Ғұтарад (Айқыз) саны $71x4=284$. Бұл Фараб (Отырар) саны. Жауһар үшкілмен ол былай байланысады: $1284=1000+284=618+382+284$

$$\text{немесе: } 382 \pm 284 = \begin{cases} 666 = 640 + 26 = 222 \times 3 \\ 98 = (7\sqrt{2})^2 \end{cases}$$

Ойлап қараңыз: $618+222x3=618+666=1284$

Ал-рахман+Ал-рахим+инсаф үшкіл. Осы үшкілдің бір бұрышына сәуленің інжуде екі жіктелген бұрышын қосамыз: $47^0 56^{\square} + 6^0 4^{\square} = 54^0$, яғни Ал-Қамар (Ай) бұрышы шығады. Тағы бір тамаша нәрсе арабша он екі ай жұлдыз аттарын қосқандағы – Ал-буруж мынау:

$$78+706+17+351+65+142+108+372+166+17+40+414=2467=619x4$$

619-Иман-Тарази саны. Бұл Қағбаның төрт құбыласы бірдей иман келтіреді дегенге айқын ншарат.

Құрандағы айтылған он екі ай, оның тиым салынған төртеуі деген аяттар осыған келді деп білеміз (3-сүре).

Осы ғажайып Ал-Буруж санын Жауһар үшкіл санына қосамыз:

Бұл мұғжизаға не айтасыз. 47 – Күміс – Ай, 80 – Сынап – Айқыз.

Онан әрі зам-зам, Қағба, мүшел, бес тек ($62+26=88$) сандары.

Осы тұста ерте заманнан келе жатқан Қоян есебі деген түсінікті еске алайық бір. Бір пар қоянды аулауға жіберіп, күзетіп бақса бір жыл ішінде неше қоян болмақ? Ондағы еске алатын шарт: әрбір пар көжек екі айдан соң балалайтын болады. Оның есебін мына түрде береді:

$$1+1+2+3+5+8+13+21+34+55+89+144=47x8.$$

Бұл қатарда тұрған әрбір сан алдындағы екі санның жиыны ($1+1=2$, $1+2=3$, $2+3=5$, $3+5=8$...). Бұл есептің бір жұмбағы алтын

Қима әулие санына апарады. Ол былай: Кейін сандарды біріне-бірін бөлсе 0,618 санына барған сайын жақындай береді, мысалы:

$$\left. \begin{aligned} \frac{55}{89} &= 0.6179775 \\ \frac{89}{144} &= 0.6180555 \end{aligned} \right\} 12360330 ; \text{ немесе:}$$

$$\left(\frac{55}{89} + \frac{89}{144} \right) = 0.6180$$

Бұл арада есептің аты Қоян есебі болуы, оның тіркестік кесте заңына келуі, оның келіп 47-Күміс – ай санын беруі, оны сегіз есе еселенуі, Қоян Айдың үйі болуы – бәрі бір тамаша нәрсе. Аяқтап келгенде онан 618 саны шығады.

Енді бір ескертетін нәрсе арабша алтын, күміс заттарының атынан олардың сандық мәнін бердік.

Алтын=79+707=ذهب (Заһаб) =786, Күміс=47+927 =فضة (фиас) =47+880

Бұл екі асыл мағынадан Күн мен Ай металдары. Олар Құранда айтылған. Бұдан тамаша дәл бас бата сандары, ғалами сандар шығады. Тағы бір тамаша сан үңгірдегі әулиелер басындағы жазу ал-рахим=381القیم. Оның өзі арабша төрт санына қоса санын қосуынан да шығады:

$$1813 \pm 108 = \begin{cases} 381 \\ 165 = 15 \times 11 \end{cases}$$

Осы санды үш еселеп, оған шеңберлік 60 қосамыз: $381 \times 3 + 60 = 1043 + 60 = 1103$

Осы санға алтын-күміс сандарын қосамыз: $707 + 927 + 79 = 1813$,

$$1813 \pm 1103 = \begin{cases} 1916 = 54^2 \\ 713 = 71 \times 10 \end{cases}$$

24 Нұр сүресінде Жеті қат Көк бейне бір інжу сынды деген аят бар (35-аят) $كوكب دردی$ Ку+Каб дури=(26+22)+214=48+214=262. Бұл сан Тұран Қақпасының ишарат саны деуге болады 262. Он үш еселенсе болады бас бата саны: $262 \times 3 = 786$. Осы санға інжудің

(дури-دری) сәулені екі айырған бұрыш санын қосалық: $6^0 4' = 6 \times 6^0 + 4' = 36^0 + 4 = 364'$

$$364 \pm 262 = \begin{cases} 626 = 313 \times 2 \\ 102 = 17 \times 6 \end{cases}$$

313-Қағбаның қара тасы.

$313 \times 2 = 626 = [20]$. Бұл сан да Тұран Қақпасының екінші бейнесі $626 = ۶۲۶$.

Екеуін қосамыз:

$$626 \pm 262 = \begin{cases} 888 = 222 \times 4 = 444 \times 2 \\ 364 \end{cases}$$

Тамаша өрнек.

1-суреттің ортасындағы белгілер: (x,y,z) текшенің қырларының бағыттары. Бір ескертетін нәрсе екі аспан жұлдызы Ғұтарад (Айқыз) саны $71 \times 4 = 284$ дедік. Ал енді оның үйі 6-мүшел - Сүнбіле = 142 = سنبله яғни $71 \times 2 = 142$.

Екеуін қосқанда болады: $71 \times 6 = 426$. Онан шығады: $426 + 214 = 640$ – темір. 2- суретке көшеміз.

26-сурет: 27-суреттің жалғасы, оны Мысыр үшкілі атадық Се-бебі, Мысырда (Египетте) ғалами ғылымдардың негізін салған Ыдырыс пайғамбардың бір ныспы аты үшкіл Маслас = مئلاص = $1070 = 214 \times 5$ екені белгілі. Сол кісінің екінші – жұлдыздық бір есімі Ал-харміс (Ғұтарад – Айқыз). Оның сандық мәні қайталама жеті $48 = حم = 48$ санына дәл келеді: $48 \times 7 = 336$. Осы екі санды қосамыз: $1070 + 336 = 1406$.

Осы санға Тот = توت = 806 санын қосамыз:

$$1406 \pm 806 = \begin{cases} 2211 = 2560 + 348 \\ 600 = (222 + 78) \times 2 \end{cases}$$

Онан шығады: 256-Нұр, 348-Шұғыла,

$$62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Осы санды екінші мүшел сәуір (Сиыр) санына қосамыз:

$$1406 \pm 706 = \begin{cases} 2112 = 132 \times 16 = 88 \times 24 \\ 700 = 318 + 382 - \text{Хамса} \end{cases}$$

Мысыр үшкіл барлық түзу көп жақтылардың бұрыш санына байланысты екені белгілі: $32 + 42 = 52$. Оны мына түрде аламыз: $9 + 16 + 25 = 50$. Бұл елу саны $H_0 = 1$. Қосқанда:

$$H + H = \begin{cases} 50 + 50 = 100 \\ 51 \end{cases}$$

Онан шығады: $50 \times 2 + 51 = 151$. Оны екіге еселейміз $151 \times 2 = 302$ – Бақара (2-сүре, 196-аят). Мұны еске алып отырған себебіміз 68-сүре, оның басындағы жеке әріп (мұқаттағат) ал-Қалам. Оның екі түрлі сандық мәні бар (50,1).

Осыларды еске алдық. Сонымен қатар осы сүре санаты мен ал-Тарик сүре құрылымдас:

$$\begin{array}{l} \left| \begin{array}{l} 86 \\ 68 \end{array} \right| = 64 - 36 = 28; \quad 16 - 9 \quad 7; 86 \pm 68 \quad \begin{cases} 154 \\ 18 \end{cases} \end{array}$$

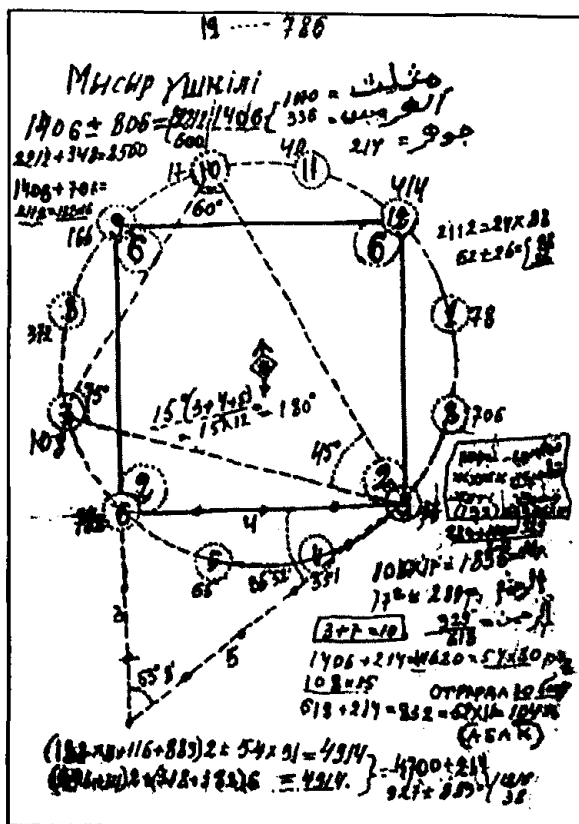
(28-суретті қараңыз).

Бұл арады 50-сүрені еске алайық. Оның жеке әріпі $Q = \text{ق} = 100$ аят саны 45; болады $50 + 100 + 45 = 195 = 13 \times 15$. Мұның арғы жағында терең мағына бар деп білеміз. 50 қалайы саны. Ол – алтыншы көк Шоңай металы. Демек, бұл арада Тұран Қақпа, Алты Алаш түсініктері келіп шығады. Осыны еске алу керек. 86-сүренің екінші аятын алайық. Онда барлық нәфсінің күзетшісі бар деген санатқа айналдырсақ: $619 \times 2 = 1238 = 889 + 116 + 132 + 50 + 51$.

Көрсетілген сүре аятында дәл 302 санаттық мағынаны аңғартар белгілі нышанның А.Машани анықтамаған. Десек те аталмыш 68-сүреге жүгіну келесі беттер анықтығын аңғартады.

Осында тұрған басқы екі санды еске алайық. Қалғандары кейін айтылады (28-сурет). Осында тұрған нәфсі $\text{نفس} = 132$ санының тағы екі түрлі сөздік түсінігі бар: жүрек = $\text{قالب} = 132$ (Қалаб), және жеті = $132 = \text{سبع} = 7$ (сабиғ). Осы үшеуінің байланысын ойласаңыз, онан шығады: $312 \times 3 = 396 = 36 \times 11$.

Мысыр үшкілді сфера (шар) бетіне түсірген түрі 2- суретте көрсетілген. Оның мүшел реттері: $3 + 7 + 10$. Олардың бұрыштары: $450 + 600 + 750 = 15(3 + 4 + 5) = 15 \times 12 = 1800$. Жақша ішінде айтылған үшкіл сандары.

26-сурет

Осы үшкілдің мүшелге сәйкес ай-жұлдыз аттарын және олардың сандарын (арабшасын) келтіреміз. 3-мүшел-Барыс, ай-Жауза (егіз), саны 17- جوزا . Тұран Қақпасының оң босағасы.

7-мүшел – Жылқы, айы- Мизан (Таразы) саны 108- ميزان . 17-جو . Осы үш саннан мынадай мағына шығады: $17 \times 108 = 1836$ протон саны, $17 \times 17 = 289$ – ал-рахим.

Демек, мұнда ғаламың да, иманың да осыдан табылады деген нишарат бар деп білеміз. Ғайтқа – Құрбанға мал шалуға мүмкіндік болмаса үш күн ораза, кейін жеті күн, жиыны болады толық он күн деген аят еске түседі (2-сүре, 195-аят). Ойлап қараңыз.

Мысыр үшкілдің екі түрі бір жерде болсын деп 1-3 суреттің астына белгілі үшкілді жалғадық. Олардың арасынан шығатын бір бұрышты алайық: $60^\circ + 36^\circ 52' = 96^\circ 52' = 90^\circ + 6^\circ 52'$. Онан шығады: $6 \times 6^\circ + 52' = 36^\circ + 52' = 412$. Оған Жауһар санын қосамыз, болады:

$$412+214=626=[20] =313 \times 2 \text{ (Қағба тасы).}$$

Тұран Қақпа сандары:

26-суреттегі басқа сандар түсінікті. Ыдырыстың екі ныспы саны $1070+336=1406$, оған Тұт=Төт санын қосамыз, болады:

$$1406 \pm 806 \begin{cases} 2212 \\ 600 \end{cases}$$

Онан шығады: $2212+348=2560 =256 \times 10$ 348- Шұғыла, 256-Нұр.

Ыдырыс санына Сәуір (Сыыр) санын қоссақ болады: $1406+706=2112 =88 \times 24$. Ол белгілі:

$$62 \times 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Оған Жауһар саны қосылса болады: $1406+214=1620 =54 \times 30 =108 \times 15$.

$$618+214=832 =52 \times 16 =109 \times 8 \text{ (Абақ) шықты.}$$

26-суреттің қорытындысында әр нәфсінің үстінде бір күзетші деген аяттың сандарынан өрнек шығарамыз:

$$(132 \times 11 + 116 + 889)2 = 54 \times 91 = 4914.$$

Мұнда 132 санында үш мағына бар. Сол бойынша аламыз:

$$7+2+2=11.$$

Осы сан Құран бойынша 54-Ал-Қамарн (Ай), 91-Ал-Шамси (Күн) сандарының көбейтіндісіне тең. Екінші жағынан осы санды төрт періште есімдерінің сандық мәндері арқылы шығаруға да болады: 246-Жебірейіл, 111-Микайыл, 318-Газрайыл, 382-Исрафил.

Осы санды мына түрде жазамыз: $4700+214=4914$, 47-Күміс-Ай ойларсыз! Ақырында тағы бір сан: $454 \times 4 = 1816 = 103 \times 9 + 889 = 927 + 889$. Онан шығады: $927 = 889 + 38$.

Осымен келесі 27-суретке көшеміз. Оның аты «Күн мен Түн».

Мұндағы мақсат Тұран Қақпасының жалпы бейнесін күндізгі және түндегі түрінде екі жарып қарау. Екеуінің төбесінде қосынды – 108. Ондағы мақсат шаршының төрт бұрышындағы сандарды екі бағытта қарау. Күндіз жоғарыдан төмен бағытталған кергіш. Ол болады: $(60+2)2 = 62 \times 2 = 124$. Бұл Ө: Ал-Нажим = 124 – (Жұлдыз) саны (53-86-сүрелер).

қосамыз: $47^0 56 \square + 6^0 4 \square = 54^0$. Яғни бұл айтылған түн – бұрышы, 54- Ал-Қамар – Ай бұрышы. Демек, айтылған үшкіл тамаша түрде біріне-бірі дәл қиысқанын көреміз. Ойда болсын, бұл үшкілдер ғылымның, табиғат дүниесінің үш тарауынан келіп, Құран арқылы бас қосып отыр.

54-Ал-Қамар және 86-Ал-Тарик сүрелері тығыз байланысты, ғылым علم сонда:

$$86 \pm 54 = \begin{cases} 140 + \text{Ғылым} - \\ 32 = (2 + 6) \text{А} \end{cases}$$

Қандай тамаша өрнек.

Осы санға арабша он тоғыз санын қосамыз: тасығашар = $530 + 370 = 1376 + 530 + 570 = 742 + 634 + 1100 = 2476 = 619 \times 4$.

619-иман саны. (Үркер-Сакиб+он тоғыз). Он екі ай-жұлдыз сандар жиыны 2476.

Ойлап қаралық!? Төбедегі күзет сол. Ол мағлұмат 1-суретте берілген. Оны екіден топтастырамыз.

#	A±B	+	-
1	78±414	492	336
2	706±40	746	666
3	17±17	34	0
4	351±166	517	185
5	65±372	437	307
6	142±108	250	34
Σ		2476	1528

619-иман,

382-Құран,

1001-арз (Жер) = 91×11 (Шамси хАй).

Төрт = 1000 = اربع

Онан шығады: $2476 = 619 \times 4$

$1528 = 382 \times 4$

$1001 \times 4 = 4004$

$$54 \pm 11 = \begin{cases} 65 - \text{Асад} \\ 43 \end{cases}$$

602+19-сүре жиыны, 4-суреттегі басқа өрнектерді оқушы өзі-ақ түсінеді.

Бір ғана ірі мәселеге тоқтаймыз. 86-сүреде: Қайталама затты аспанға серт (11). Жарықты затты жерге серт (12) делінген. Оның сандық мәні: $132+1101+304=1537$. $1032+1101+195=2328$.

Осылардан көп мағына шығады. Бір мысал: $1101 \times 2 + 432 \times 4 = 2202 + 1228 = 3930$. Яғни 393-жеті қат көк метал саны: Онан шығады: $786 \times 5 = 3930$. Қалғандарын келесі суретте толықтырамыз.

28-сурет: Ғалам және Адам аталады. Алты Алаш-Алаша хан бейнесін алған айнала атуы 154-Қадим –алғашқы зат. Ортада 76-сүре-Ал-инсан задым ($19 \times 4 = 76$).

Бұл суретте бал араның ұясы сынды екі жақты ұяның бейнесі берілген. Бір жақтығы ұяның төбесі, екінші жақтығы ұяның түбі болып табылады (76, 154-сандар тұрған ұялар). Олардың расында астыңғы қабат төбелері. Бұл суретте 86-сүренің төртінші аяты келтірілген. $1338 = 989 + 119 + 132 + 50 + 51$. Яғни «Әр нәпсінің үстінде бір күзетші» (4). Аса зор мағыналы осы аятты түсінуге тырысамыз. Ол үшін осы 86-сүремен оған айна сыңар сүрені салыстырып қарайық:

$$\begin{array}{|l} 86 \\ \hline 68 \end{array} = 64 - 36 = 28; \quad 86 \pm 68 \begin{cases} 154 \\ 18 \end{cases}$$

Демек «Алты Алаш» -Қадим (154) саны осыдан шығады.

Айтылған аят сандарында сыр жатыр. Басқа екі сөз ин кулу $51+50=101$. Осы сандар мен 68-сүредегі жеке әріп (н)-мұқататигатты салыстырып қаралық.

Онда «н» сандық мағынасы екі түрлі: 50 және 1, екеуін қоссақ – 51. Ал-Қалам болады-302. Демек айтылған барлық кулу сандарына дәл келеді. Екінші нәфси сөзін аудармада жан деген. Оның сандық мәні – жүрек, жеті сандарына дәл келеді. Жеті қайталама 48 (хм).

$$\begin{array}{|l} 84 \\ \hline 48 \end{array} = 64 - 16 = 48; \quad 84 \pm 48 \begin{cases} 132 & 12 \times 11 \\ 36 \end{cases}$$

Келесі (үстінде) деген сөз саны $116 = 29 \times 4$, 29-мыс, Шолпан металы. Төбедегі төртеу, ақырғы Хафиз санында толып жатқан мән бар. Соның бірі $989 + 11 = 1000$.

Аяттың тамаша қортынды жиын саны:

$$51 + 50 + 132 + 110 + 989 = 1338 = 619 \times 2 + 100. \text{ 619-иман-Тарази саны.}$$

Осы суреттің санымен салыстырсақ болады:

$$154 \times 6 + 38 \times 2 = 924 + 76 = 1000 = 444 + 480 + 76 = 618 + 382 = 889 + 111 = 1000.$$

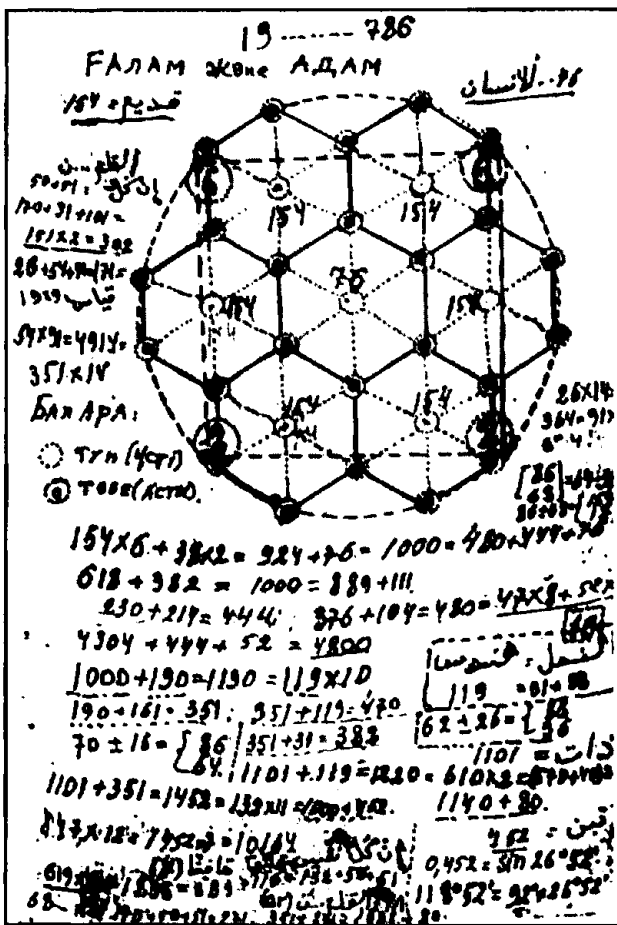
Зор мағыналы өрнек бұл.

Осы сандармен байланысты көп мағлұматтар келтірейік:
 $230+214=444$; $376+104=47 \times 8 + 52 \times 2 = 480$; $4304+444+52=4800$;
 $1000+190=1190=119 \times 10$.

Мұнда 119 бал ара=Ал-Нахл=31+88=119 (16-сүре) сонымен қатар 119-һандас –(геометрия). Демек, тамаша ұя салған бал ара

тамаша құрылышы –қиас шебер – Нахл - 88 = $62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$

Темір-Жер- жел-текше- Қағба саны хадид 26 екені белгілі. бірден 26 дейін санның жиыны болады:

28-сурет

$$\frac{26(1-26)}{2} = 351 = 39 \times 9$$

Осы сан төрт мүшел ай-жұлдыз аты Ал-Саратан санына тең – 351. Ол өзі Шаян-Қоян-Айдың орыны болып табылады (*1-суретті қараңыз*). Құрандағы 54-Ал-Қамар (Ай) және 91-Ал-Шамси (Күн) санаттарын көбейткенде ол болады: $54 \times 91 = 4914 = 351 \times 14$, яғни айтылған Ал-Саратан санының 14 есесі. Он төртінен толған, өз тағына қонғандай деген осы. Он төртпен айтылып [26] 351 жиырма алты мүшелдік сандар екенін еске алайық: $2(6K+1) = C$. Осы өрнекте $K=1$ болса $C=14$, $K=2$ болса $C=26$. Онда 14 оттек саны, 26-Жер-Жел тек саны. Олардан:

$$14 \pm 12 = \begin{cases} 26 \\ 2 \end{cases} \text{ Тұран Қақпа саны.}$$

Ол санның он тоғыз санына байланысты айтылар сан аты:

$$19 \pm 7 = \begin{cases} 26 \\ 12 \end{cases}$$

19-төбесінен шаншылған текшенің көрінетін мүшел саны, 7 көрінбейтіні

Олардың сандарынан еске ала кетелік:

$$\frac{19(1+1)}{2} = 190 \quad \frac{7(20+26)}{2} = 161; \quad 351.$$

28-суретте осы сынды тағы бірнеше есептер бар. Солардың ішінен айтылған Қоян санына бір байланыс:

$$1101 + 351 = 1452 = 132 \times 11 = 1000 + 425.$$

(132-жеті – жүрек-нәфсі). Оның мыңдық бөлшегі болады:

$$\frac{1452 - 1000}{1000} = 0.452 = \sin 26^\circ 52'$$

Осы бұрышты Жауһар үшкіл бұрышымен салыстырамыз: $118^\circ 52' \square 26^\circ 52' = 92^\circ (1\text{-сурет})$.

$$92 \pm 88 = \begin{cases} 180 \\ 4 \end{cases}$$

Бір тамашасы осы сан 452-тебен-саны. Ол аспан қорғанына байланысты. Екінші жағынан ол төрт қабырға мағынасында: $113 \times 4 = 452$ (113-буннан=بندان-құрылыс).

Мұндағы 1101-зат=زات-саны (86-сүре), (3-сурет). Осы санға хандас (геометрия) санын қосамыз: $1101 + 119 = 1220 = 610 \times 2 = (570 + 40) \times 2 = 1140 + 80$.

Мұнда 40 жасында пайғамбарлық келген болып саналады: $570 + 40 = 610$. Осыдан шығады: $4304 + 610 = 4914$ -халифалар саны.

Бір тамаша сан: «барлық нәфсінің үстінде күзетшісі бар» деген аят саны (86,4). Ол болады:

$$51 + 50 + 132 + 116 + 989 = 1238 = 619 \times 2 + 100.$$

619-иман саны. Оған Ал-Бруж, Ал-Фалак санын қосамыз: $619 \times 6 = 3714$. Алты Алаш иманың болса, ортада фарыздарын [26] = 1086. Қосқанда болады:

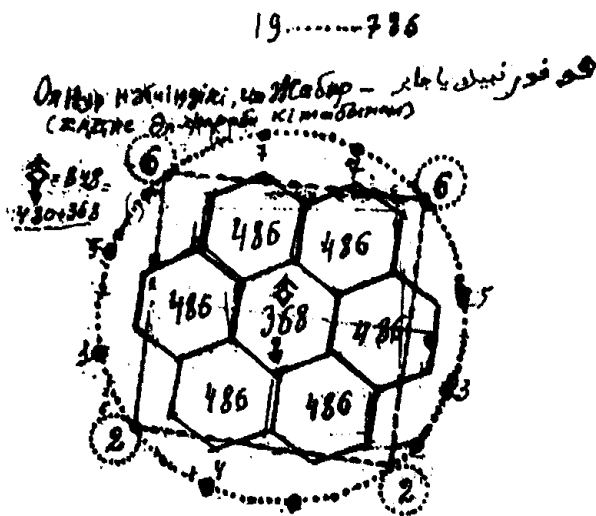
$$3714 + 1086 = 4800. 80 \times 60 = 600 \times 8 = (2 + 6) 600.$$

Тамаша өрнек!?

Еске салайық: жиырма алты санайын [26]

$$1086 = [260] + 460. [20] = 313 \times 2$$

Күзетші хафиз حافظ — 989 өте терең мағыналы зат. Ол 6- суретте беріледі. Осы аятпен байланысты 68-сүре белгісі келтірілді: $170 + 50 + 51 = 271$.

29-сурет

Онан шығады:

$$351 \pm 271 = \begin{cases} 622 \\ 80 \end{cases} \text{ нижра, ойда болсын. нижра Сафарында}$$

пайғамбарымыз Абу Бә кір екеуі Ал-Саратан (351) даңғылын ба-
сып өткен (23°27' ендік).

Осы айтылғандарды ойлап қарасаңыз ғаламның ғажайып
мұғжизасы. Басқасын оқушы өзі қарастырар. 29- суретке көшеміз.

БАС ХАДИСТЕН

Имам Хаким әбу Насыр әл-Фарабидің бір тамаша еңбегі: «Ки-
таб мақалат алрафиғи фи асул ғылым ал-табиғат».

Оның қысқаша түсінігі: «Табиғат ғылымының жоғарғы асылы
жөнінде мақала».

Осы кісі мұнда ғаламның алғашқы жаралуынан бастап өз за-
манына дейін шолып өткен. Өте қысқа және өте терең мағынада
жазылған қағида. Біз оны «Космология» деп атадық.

Сол еңбегінде сол кісі пайғамбарымыз бен оның қасындағы
сақабасы Ибн Ғабдолла Жабыр екеуінің арасындағы болған бір
сөзді келтіреді. Жабыр, пайғамбарымыздан сұраған: «Аллаһ
тағаланың ең алғашқы жаратқан заты не болды екен?» - деп.
Мұхамед расул Аллаһ оған былай деген: «Ол Нұр нәбиіндікі Иа Жа-
быр» деген (115-бет). Мұның санаты: $566=(206)+(11)+(82)+(256)$
 $+(11)$. Осы хадис бойынша пайғамбарымыз Нұр Мұхамед аталған.
Оның сандық мәні болады: $256+92=348$. Бір тамашасы әл-Фара-
би сонау өзінің ең негізгі еңбегінде жарық сәуленің тарау заңын
терең зерттеген. Сол негізде ол сәуленің бір орынға шоғырланып
жиналып – оттық шұғыла болатынын тапқан. Оның бұл еңбегі
қазіргі ғылымға арқау болған. Сол шұғыланың арабшасы мухарақ.
Оны кейін Еуропа ғалымдары фокус деп аударды. Осы түсініктің
әріптерінің сандық мәні болады: $m=40, x=8, p=200, q=100$, жиыны
 $40+8+200+100=348$. Демек айтылған Нұрмухамад сөзінің сандық
мәніне дәл келеді. Екінші жағынан ол сан: $29 \times 12=348$. Мұнда 29-
мыс (жез), ол Таң Шолпан металы, ол пайғамбар жұлдызы. Осы
санға Тұран Қақпа саны қосалық: $348+80+50=348+26 \times 5=348+130$
 $=478$ шығады. Осы санды хадис санына қосамыз:

$$566 \pm 478 = \begin{cases} 1044 = 29 \times 36 = 348 \times 3 \\ 88 = 62 + 26 \end{cases} \quad 62 \times 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Бір ишаратты еске алайық. Пайғамбардың сандық мәні арабша текшенің сандық мәні бірдей. Яғни Қағба (текше) = 92 = ٩٢

Сонымен қатар сол Қағба мұсылмандық – ислами орталық – қибла. Ақыр заман пайғамбары мағынасы.

Нұр Мұхамед саны мухарақ-шұғыла (фокус) саны осыдан келіп шығады.

Әл-Фарабидың барлық ғылыми ой өрісі осыған байланысты. Басқаша айтқанда Исламның хақтық тірегі аят-хадис болмаса Ислам ғылыми негізі, соның ішінде әл-Фараби ғылымы да болмас еді. Оның еңбектерімен танысқан адам осы қорытындыға келеді.

Осының мысалдарын 5-суреттен көресіздер. Бір мысал: $566+53=619$. 53-Ахмад, 619-Иман саны.

Қағбаның бір төбеде түйдескен үш қырын алып қарасак, олар жарық сәуленің үш тарау бағыты болмақ. Оның бірі, қазіргі ғылым тілімен айтсақ магниттік өріс бағыты, екіншісі электрлік өріс бағыты, үшіншісі ағын-ток-нажағай бағыты.

Барлық ғалами көріністің негізі келіп осыған соғады. Осы мәселенің айқын ишараты Құранда берілген мысалдар.

Жоғарыда келтірілген аятты еске алайық: «Соған қайталаушы жеті мен ұлы Құран берілді» (15- сүре, 87-аят). Осы аят әріптерінің сандық мәні болады: $2916=54^2$ (54-Ал-Қамар) (Ай).

Осы санға қосамыз:

$$368=214+15492 \times 4; 2916+368=3284=2000+1284=3000+71 \times 4$$

Мұны біз, суретке де жаздық:

$$486 \times 6 + 214 + 154 = 2916 + 368 = 3284.$$

Мұнда 214-Жауһар, 154-қадам алғашқы. Демек алғашқы зат Нұрға Жауһари қасиет берілген. Оған айтылған ғылыми – ғылыми сыйлық берілген. Онан шығады: $200 \times 10 + [\Delta]$, 200-ғақыл, $[\Delta]$ бас Жауһар үшкіл. Ортадағы сан Темірқазыққа қайталама Ал-Қамар саны арқылы байланысады:

$$480 \pm 368 = \begin{cases} 848 - \text{ТемірҚазық} \\ 112 = 28 \times 4 = 16 \times 7 \end{cases}$$

Осы Темірқазық санына хадис санын қосамыз:

$$848 \pm 566 = \begin{cases} 1414 = 707 \times 2 \\ 282 = 47 \times 6 = 94 \times 3 \end{cases}$$

Мұнда Күн мен Айдың металдары қатар шықты: 707-ذهب арабша алтын – Күн металы, оның үстіне алтынның химиялық санат электрон санын (79), қоссақ: 707+79=786- бас бата саны. Ойлап қараңыз?!

Екінші сан 47-Күміс-Ай металы, Алты Алаш түрінде (47x6=282). Басқаны айтпағанда осының өзі мұғжиза емес пе?

Суреттің тамаша өрнектері көп. Негізгі хадис санынан мысалдар: 4304+566=4870; 487+153=640; 487+360=847; 153x12=1836- протон саны.

Басқа көп есептерге арқау болып табылатын екі санды алайық. Оның бірі Тұран Қақпа саны:

$$\frac{214}{566} = \frac{195-88}{195+8} = 0.378 = \sin 22^{\circ}13'$$

Онан шығады: $2(22^{\circ}13' + 13^{\circ}12') = 47^{\circ} + 23^{\circ}50' = 70^{\circ}50'$

Мұнда $13^{\circ}12'$ бас Жауһар үшкіл бұрышы, 47° -күміс (Ай) – бұрышы, $101^{\circ}55' - 78^{\circ}5' = 23^{\circ}50'$ – інжу-маржан бұрышы.

Жоғарыдағы осы қатынастан шығады: $2(195+88) = 560$, ойлап қараңыз, қандай тамаша өрнек!

Екіншісі бір хадисте Жебірейіл періштенің қотаны 600 деген. Осы екі хадисты қосамыз:

$$600 \pm 56 = \begin{cases} 1166 = 53 \times 22 \\ 34 = 17 \times 2 \end{cases}$$

53-Ал-Нажим (жұлдыз)-Ахмад, $22=11 \times 2$ қосай достық сан: $108+22=130=80+50=26 \times 5 = (60+30+40\text{-салам})$ саны. $172=289$ –Ал-рахим. Сол салам Арыстан бап арқылы Тұран Қақпасына келген соны қарайық: $600+348=566+382=948$, онан шығады: $1166+730=1896$. (730-халық жаратқан Тәңірім):

$$4304 \pm 1896 = \begin{cases} 6200 = 62(47+59) \\ 2408 = 602 \times 4 \end{cases}$$

602-19-сүренің бас жиын санаты: $19+290+195+98=602$.

Тағы бір хадис:

Екінші Бақара сүресінің аты–Сиыр. Екінші жағынан он екі ай-жұлдыз екіншісі – сәуір (Бұқа). Ол қазақша мүшел бойынша Сиыр жылы. Сонымен екінші сүре, екінші ай, екінші жыл – бәрі бір жерде түйіскен. Осы сүре жөнінде хадис бар: «Әр нәрсенің бір өркеші

(шоқтығы) бар. Құранның өркеші Бақара сүресі» деген (Халифа Алтай түсінігінен). Сәуірдің сандық мәні: $706=500+6+200$.

Осыны Хадис санымен ғылыми салыстырайық:

$$566 \pm 140 = \begin{cases} 706 \\ 426 = 71 \times 6 \end{cases}$$

140-ғылым.

Ойлап қараңыз, $71=A+J+M=الم=1+30+40$. Сол өркеш сүренің мұқаттағаты, алты есе, алты күн дүние жаралған.

Ғылымға жүгінген Абай сөзінің сандық мәні: $678=113 \times 6$, алты Қорған=буннан еді ғой. (دینیمان)

Осы санды хадис санына қосамыз:

$$678 \pm 566 = \begin{cases} 12049622 \\ 112 = 28 \times 0 = 7 \times 16 \end{cases}$$

622-нижра... 7-жеті қат – жүрек

16-Бал Ара сүресі. Олардан шығады:

$$113 \pm 71 = \begin{cases} 184 = 92 \times 2 \\ 42 = 26 + 16 \end{cases}$$

92-Қағба, 26- Хадид $16=8+8=(2+6)+(2+6)=2(2+6)$ – Тұран Қақпасы... Кейінгі сандардан шығады:

$$622 \pm 566 = \begin{cases} 1188 = 108 \times 11 \\ 56 = 8 \times 7 \end{cases}$$

Қой Ай және Ай десе болғандай: 54-Ал-Қамар (Ай), 11-Ай он хақ саны $54 \times 2=108$. Молшылық, дәуір-ғылым басы. Онан шығады: $444+108=552=92 \times 5$. Екінші жағынан шұғыла мен өркеш сүренің аят санына қосайық: $348+26 \times 11=348+286=634$.

Мұндағы кейінгі сан жарқыраған пайғамбар жұлдызы Ал-Сақыб=634- الثاقب саны (86-сүре). Осыдан шығады: $634+214=848=53 \times 16$. 53-Ал-Нажим (жұлдыз), Ахмад, 16-Ара. Темірқазық: $640+208=848$.

Ғаламның барлық жұлдызды құрылысының кіндігі, өмірдің өзегі болған Темірқазық Жауһар Сақыб جوهر الثاقب бір сандас мағынада. Хадистің негізгі бір мазмұны осында деп білеміз. Оның өзі сол мағынаға арналған 86-сүреде келуі тегін емес. Соған қосымша: $786+634=1420=71 \times 20$. Еске ала кетелік. Оның бас саны

الحارق=341. Оның қайталауы: $341 \times 2 = 682$ – المثناق Ал-Мисақ – басқы шарт, иман шарт басы. Сүренің санат жиыны: $86 + 341 + 17 = 444$ – тахул, ғалами қозғалыс, оған жоғарыда айтылған хақ санын қосқанда болады Қағба қорғаны – Алты алаш $= 444 + 108 = 552 = 92 \times 6$.

30-суреттегі басқа өрнектерді оқушы өзі талдап көрсін.

Айтайық: 256-Нұр саны; оған жауһарды қоссақ, болады: $256 + 214 = 470 = 94 \times 5$, яғни Нұржауһар, Камал Күміс, толған Ай, пешене, зам-зам. Бұдан шығады толып жатқан мағлұмат.

Құранда айтылған асыл тас Ал-Иакут санын еске алайық: $548 = \text{اليافوت}$. (55-мүре, 58-аят). Осы сан өрнегі болады: $54 \times 91 + 566 = 4914 + 566 = 5480$.

$$\text{Немесе: } 548 \times 10 = 137 \times 40 = \frac{hc}{e} \times 40$$

Қазіргі физика ғылымының, барлық ғылымның тамаша тұрақтысы. Алғашқы жаратылыстың Нұрдан Ай мен Күн ғамалы арқылы шыққан бір ғылыми ғажабы осы деп білеміз.

Мәселенің жалғасын 30-суретте келтіреміз. Оның аты «Хафиз Қорған».

Айтылған 86-сүреде: Әр бір нәфси (жан) үстінде бір күзетші бар екені айтылған (4 аят). Мұның санаты $-1295 = 989 + 116 + 190$. (نفس عليها طاقظ)

Осы санға жұлдыз құрылыс санын қосамыз (56-сүре, 75-76-аяттар).

$$100 + 2605 \pm 1195 = \begin{cases} 3800 = 19 \times 200 = 190 \times 20 \\ 1410 = 47 \times 30 = 94 \times 15 \end{cases}$$

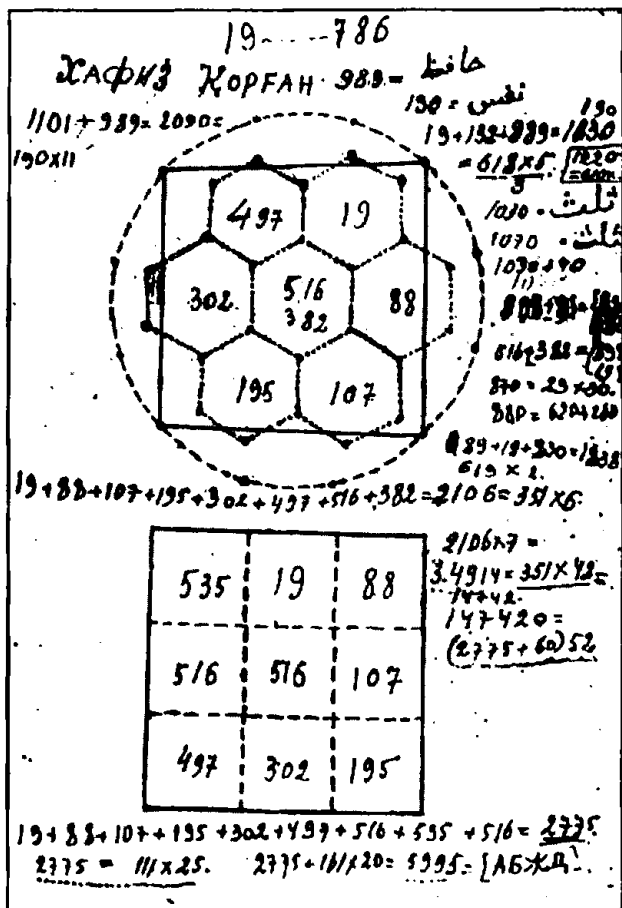
Жоғарыда айтылғандарды тамаша өрнек толтырады.

Хафиз сөзін жеке алып қаралық. Оған торқалы тоғыз – мәнді санды қосамыз:

$$989 \times 9 = \begin{cases} 998 = 516 + 382 + 100 \\ 980 = 620 + 260 + 100 \end{cases}$$

Мұнан шығады 382-әулие санының (Құран санының) тоқтаған орыны – тағы-жазығы-жағы Ж=516. Терең мазмұнды ғалами зат. Екінші 880, ол да сол Тұран Қақпа сандары. Оған Қағба сандығы: $88 + 92 = 180$. 6-сурет екі бөлімді байланысты. Қолданған әдіс: қатар тізілген сандардың әр қайсысы екі санның жиыны. Оған біз бас бата санымен Тұран Қақпа санын негізге алдық: $19 + 88 + 107 + 195 + 302 + 497 + 19 + 516 + 535$.

Байқап қарасаңыз бұл сандардың көбісі белгілі, сандар.

30-сурет

Бірінші суретте ортаға Нұр тағы $100+516+382=998=989+9$ санын қойдық. Оның айналасында айтылған сандар Алты Алаш қорғанын жасады. (Хафиз Қорған осы мағынада). Сонда болады:

$$(19+88+107+195+302+497)+(516+382)=1208+998=2106+100=351 \times 6 + 100.$$

Осы санды жеті есе көбейтеміз:

$$351 \times 6 \times 7 = 351 \times 42 = 4114 \times 3 = 147420 = (2775 + 60) \times 52.$$

Жақша ішіндегі сан 2775, 2 суреттен:

$$19+88+107+195+195+302+497+516+535+516=2715.$$

Мұнда тоғыз орын. Жазық (Ж=516).

Бұл санды АБЖД санына қабысады.

$$2775+161 \times 20=5995.$$

Есте болсын: $\frac{7(20+26)}{2}=161$

Бұл тамаша мысал:

$$883 \pm 701 = \begin{cases} 1590 = 53 \times 30 \\ 188 = 47 \times 4 \end{cases}$$

Мұнда 701 - Ратқа = راتقا - бірге, 159 - Ноқат 53 - Ахмад.

Ескерту. Бұл арада пайғамбар жұлдызымен байланысты. Нафсы сөзі жан мағынасында алынады. Сонымен қатар арабша нафс сөзінің онан өзгеше түсінігі тағы бар. Мысалы: оны тыныс мағынасында немесе зат мағынасында алады: қан немес тіршілік мағынасы бар. Осы жағынан алып қарағанда адамның ғақылы рухани жаны өлмейді. Ал ол басқа жәндік нәфсілі өледі деген мағына туады. Осыны пайдаланып кейбір адамдар жан өледі деген теріс түсінік тудырады. Осыған сақ болу керек. Демек, хафиз қорғанындағы ғахли-рухани жан мәңгі. Ол барып Құран, Ұлы Қорған мағынасына апарады.

Күміс-Ай саны (47) және торқа саны. Осы кейінгі санға сәйкес тоғыз орынды шаршы жасадық (оң жақ астында).

Алғашқы суретте орталық сан бас батаның сандық мәні (демек 19...786). Екінші суретте ортада әулие сан ал-рахман-ал-рахим (48).

Алғашқы екеуінен: $19 \times 6 + 393 \times 2 = 900$; $28 \times 6 + 618 = 786$

Олардан: $786 + 140 = 900$.

140-ғылым. Ойлап қараңыз ғылымның алатын орнын.

Кейінгі тоғыз орынды шаршыға келетін болсақ, оның төрт бұрышында: 786- бас бата, 2007-ғалами тақ, 393-жеті қат көк металы, 634-Ал-Сақиб (пайғамбар жұлдызы, 86-сүре). Олардан шығады: $2007 + 393 = 2400$, $786 + 634 = 1420 = 71 \times 20$.

Онан шығады: $\frac{142}{240} = 0.5917 = \text{tg } 30^\circ 36'$

Онан шығады: $30^\circ 36' \square + 35^\circ 16' \square + 53 = 118^\circ 52' \square$

$118^\circ 52' \square \square$ бас Жауһар үшкіл бұрышы, $35^\circ 16' = \frac{70^\circ 32'}{2}$

текше орталық бұрышы, 53-Ахмад. Осы өрнектегі Сүмбіле (Бикеш) санына ғылым санын қосамыз:

$$142 \pm 140 = \begin{cases} 282 = 47 \times 6 \\ 2 \end{cases}$$

Алты күміс- Ай саны, екіншісі жұбайлық – Қосай саны. Онан шығады: $282+2=284=71 \times 4 =$ Ғұтарад (Айқыз)= Фараб саны. Ғылымдардың атасы Ыдырыс- Ал-һармес жұлдыз саны.

Басқаша айтқанда Алты Алаш ай болғанда ортада қазық екі болса жиыны Ғұтарад=Фараб саны шығады: $47 \times 6 + 2 = 282 + 2 = 284$. Ойда болсын, бұл жұлдыз Тұран Қақпасының екі босағасы. Осындағы алты және екі сандарын екінші суретте араб таңбасымен бердік. Өйткені олар біріне – бірі айналық сыңар болып табылады ($2=7$, $6=7$).

Оларды былай жазуға болар еді. Келтірілген аят сандарынан тағы талай өрнек шығады:

Мысалы аят басындағы екі сөз арасы бір ноқат (Төбе=Т=159) арқылы жалғасады: $159+136=295$. Осы секілді көп мысалдар бар. Суреттің басында тұрған 28 санын (бұрышты) еске алайық: $51^\circ 50' - 23^\circ 50' = 28^\circ$

Осындағы екі сан белгілі алтын қима мен маржан бұрыштарынан шығады. Яғни $\sin 38^\circ 10' = 0.618$, $51^\circ 50' - 38^\circ 10' = 90^\circ$

$$101^\circ 55' \pm 78^\circ 5' = \begin{cases} 180^\circ \\ 23^\circ 50' \end{cases}$$

Осы екі тамаша тұрақты табиғи өлшеуден шығады жиырма сегіз. Оны былай жазуға болады: $7 \times 4 = 28 = 14 \times 2$. Осы екі сан 4 және 7 жалпы ғалами сандардың, соның ішінде алдымен құрылыстық сандардың кілті деуге болады. Оның себебі бұлар тақ және жұп $3+7=7$;

Сандардың басы, ол былай:

$$7 \pm 4 = \begin{cases} 11 \\ 3 \end{cases}$$

$$7 \pm 3 = \begin{cases} 10 \\ 4 \end{cases}$$

Мұнда біздер сандар басын үштен бастадық, өйткені заттың бас мүшесі оның беті жазық жақ (Ж). Ол ең кемінде үш ноқаттан:

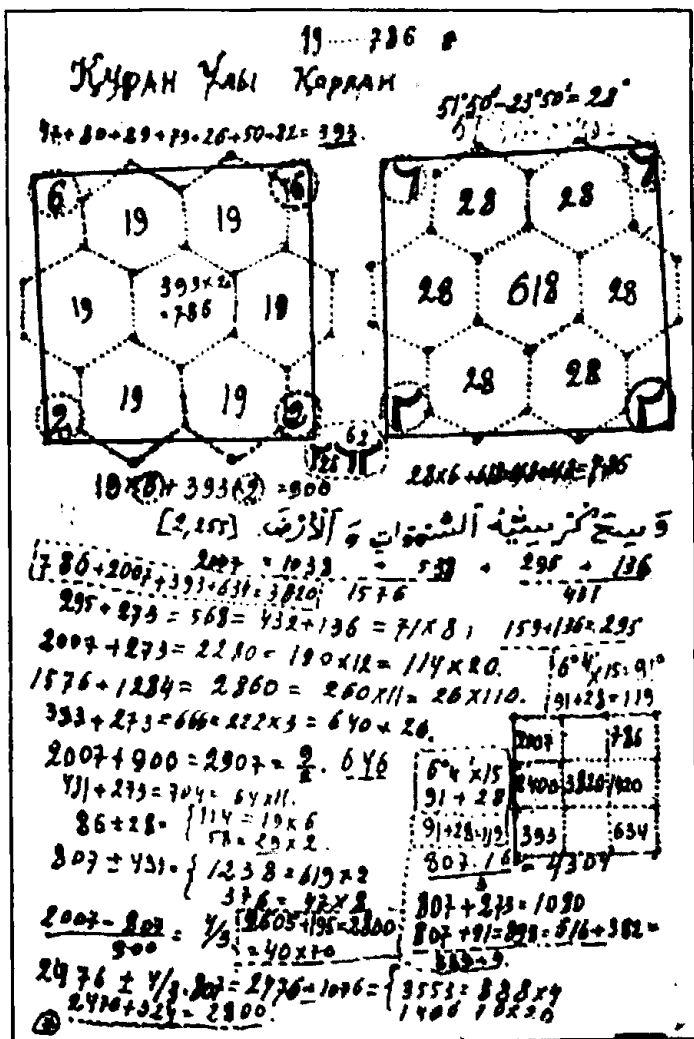
(Ж0=3). Екі оның қыры (К=2), бір оның төбесі (Т0=1). Демек: 1+2=3, Т0+К0=Ж0, немесе: Т0+К0+Ж0=6.

Әлемі бір үш (зат), кейін жеті құрылыс (6+1=7), онан кейін ғалами толық сан (3+7=10).

Онан кейінгі келесі құрылыс сан болады: 2+6+1=8+1=9.

Осы екі құрылыс: жеті және тоғыз ұялы барлық құрылыстық негіз болып табылады.

31-суретте екі түр берілген. Еске сала кетелік ғаламды құраушы барлық қиас Қандас (симметрия), заңы бойынша барлық

31-сурет

құрыш (құрылыс) кристал заттар осы екі түрге негізделген. Олар текше және алты қырлы. Осы екі саннан жеті және қырық шығады: $4 \times 10 = 40$. АБЖД есебінде: $400 + 40 + 4 = 444 = 222 \times 2$.

Бәрі төрт болып саналады. Онан шығады: $7 \times 40 = 280$.

$40 + 7 = 47$ - Күміс – Ай.

$7 + 4 = 11$ - Ай.

Ай деген түсінік екі түрден құрылады.

Ол барып барлық химия негізіне соғады:

$$4 + 11 = 15; \quad 15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases} \quad (\text{Алхимия өрнегі}).$$

Жоғарыда айтылған «Хафиз» санына Ай санын қосамыз: $989 + 11 = 1000$.

Тағы бір тамаша зат ғылым санына Ай санын қосамыз, болады: $140 + 11 = 151$ -өркеш (санам=سنام) қос өркеш Бақара (екінші сүре): $151 \times 2 = 302$. «Тәңірінен Жәрдем, Құранда Қорған». Осы сандармен байланысты басқа өрнектерді оқушы өзі қарастыра берер. Қорытындыда бір өрнек: $2605 + 195 = 2800 = 40 \times 70$

Басқа сан 2605 – айтылған болатын жұлдызды аспанға серт еткен аяттар саны (56-сүре, 75-76-аяттар).

Екінші санда айтылған Жер жарығы (الحدع=Ал-Садығ) (86-сүре, 12-аят). Басқаша айтқанда Аспан мен Жердің қабысқан өрнегі. Екінші жағынан олар пайғамбардың сандары: 40-пайғамбарлық сан, 70-Ал-Миғраж ғалами сафары.

Он екі ай-жұлдыз санына Ал-Бруж санына Алтай (54-Ал-Қамар) санына қосамыз: $2476 + 54 \times 6 = 2476 + 108 \times 3 = 2476 + 324 = 2800$.

Айтылған сан шығады. Ойларсыз Ал-Бруж саны мен Отырар сан қабалай қабысады:

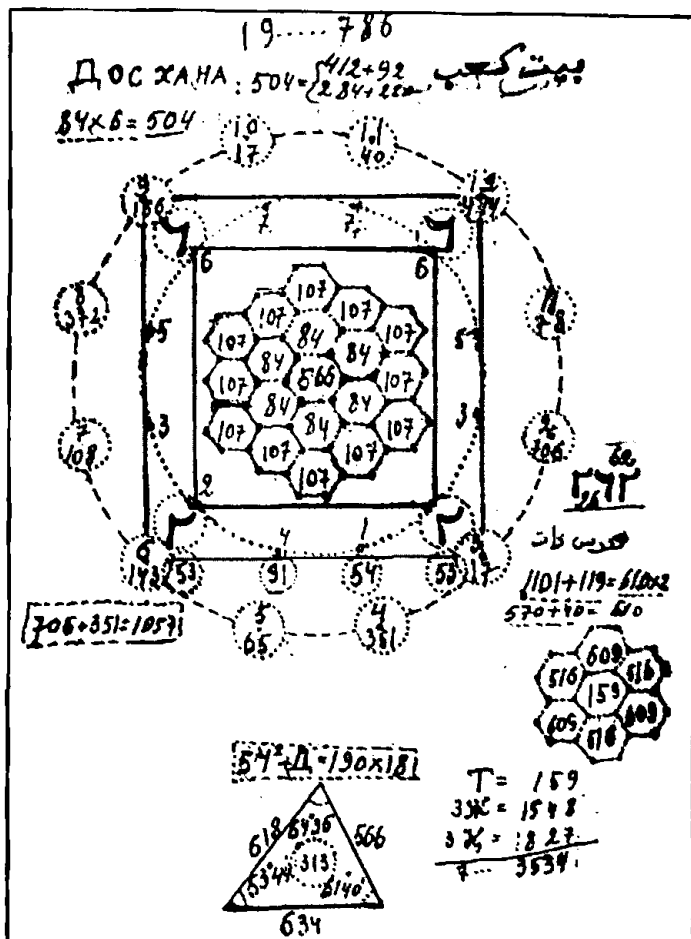
$$2476 \pm \frac{4}{3} \cdot 807 =$$

$$2476 \pm 1076 = \begin{cases} 3553 = 888 \times 4 = 222 \times 16 \\ 1400 = 140 \times 10 \end{cases}$$

Тамаша өрнек. $\frac{4}{3}$ -әл-Фараби бойынша Күн нотасы.

Онан шығады: $1076 + 634 = 1710 = 190 \times 9 = 19 \times 90 = 171$

171-Қиас саны. 32-суретке көшеміз.

31-сурет

ҚҰРАН ҰЛЫ ҚОРҒАН ДОС ХАНА

Барлық ғаламның ұлы құрылысынан бастап тамырдың соғу тынысына дейін заттар арасында достық қасиеттер бар. Оның бәрін қамтуға адамның қабілеті жетпейді. Біз өз шамамыз келгенше Аллаһ қаласа бірнеше мысалдарға тоқталып өтпекпіз.

24 – Нұр сүресінде Көктер мен Жердің нұры бейне бір інжу – маржан секілді деген аят бар (35-аят). Осы сандар достық $26+22=48$

$214=ری$ негізінде деп білеміз.

Осылардан шығады:

$$214+48=262.$$

Оның арабша таңбасы Тұран Қақпа құрылысында тұр: Оның үш есесі бас бата $262 \times 3 = 786$.

Адам баласын Аспан айнасы етіп жаратқан 54 – Ал-Қамар=Ай сүресінің бас санат жинағы сол $Ку+Кб = (26+22=48)$ **كوكب** басы деп білеміз: $54+371+55=480$.

Екі көк Ғұтарад саны $284=71 \times 4 =$ **عجارد**. Ол Фараб пен сандар екені белгілі. Осы санға 220 сан дос сан болып табылады. Бұл өзі ғылым тарихында өте ерте замандардан бар. Ол туралы Мысыр елінен тағылым алған Пифагор жазған тамаша сыры бар деген. Екі санды жалпы бөлімдерге бөліп, соларды қосқанда бірінің бөлім жиыны екіншісіне тең болса, сол екі санды дос сандар деген.

Сонымен Фараб дос саны болады: $284+220=504$. Екінші жағынан Хақтың үйі –Қағба үйі (**بيتكعب**) ол да дос сан $412+92=504$ Осы санға бас хадис санын қосамыз:

$$566 \pm 504 = \begin{cases} 1070 \\ 68 \end{cases}$$

Бұнан айтылған жеті хат Көк: $Ку+Кб$ інжу-маржан саны шықты:

$$62 + 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

$$1070 = 214 \times 5$$

8-суреттің ортадағы жетеуі осылар:

$$84 \times 6 + 566 = 504 + 566 = 1070.$$

Ойда болсын, бұл 1070 **مئات** -үшкіл -- Ыдырыс есімі. Айтылған Ғұтарад=284 ол да сол пайғамбар жұлдызы еді ғой. Олардан шығады: $786+284=1070=566+509$.

$$\text{Олардан шығады: } 786+566+284+504=1352+788=2140.$$

Бұл ішкі жетеудің сыртынан тағы сол санды қоршаймыз: $107 \times 12 = 1284$.

Бұл кейінгі сан бас - Жауһар үшкіл саны: $T=159$

$$Ж=516$$

$$Қ=609$$

$$1284$$

жиыны болады: $504+566+1284=2354$. Оны біз көрінбейтін же-

теу түрінде қойдық (оң жақ асты) (25-суретпен салыстырыңыз).
Сол бойынша алғанда онан шығады: $T=159$

$$3Ж=1548$$

$$3Қ=1827$$

$$\text{Жиыны: } 3534$$

Енді осы екі санды салыстырамыз:

$$3534 \pm 2354 = \begin{cases} 5888 = 92 \times 64 = 256 \times 23 \\ 1190 = 119 \times 10 \end{cases}$$

Ойлап қараңыз, тамаша өрнек.

Онан шығады: $1101+119=610 \times 2$;

$$570+40=610.$$

Достықтың ең тамаша бір өрнегі:

$$54^2 + D = 2916 + 504 = 3420 = 190 \times 18.$$

Мұнда $54^2=2916$ бұрын келтірілген 15-сүренің 87-аят саны. Онда пайғамбарымызға «Қайталаушы жеті және ұлы Құран берілді» деген. Осы аяттың әріп саны 54-Ал-Қамар (Айдың санат дәрежесіне дәл шығуы - өзі бір тамаша. Оның үстіне достық сан қосылғанда ғалами сан шығуы мұғжиза деп білеміз. Оны былай екі түрде жазамыз: $190 \times 18 = 19 \times 180$.

190 – ғалами бес тек саны, 18 мың ғалам. 19 – бас бата – тура жол. Сурет астында үшкіл жасалды. Оның қырлары: $634+618+566=1818$.

Бұрыштары: $53^0 44^{\text{u}} + 61^0 40^{\text{u}} + 64^0 36^{\text{u}} = 180^{\square}$ Олардан шығады:

$$634+618=313 \times 4 = 626 \times 2$$

$$618+566=286 \times 4 = 26 \times 44$$

Тұран Қақпасының негізгі өрнегі осында тұр деуге болады. Тағы солардан шығады: $1818+382=2200$

$$1818+54=1872=36 \times 52$$

$$52 \pm 36 = \begin{cases} 88 \\ 16 \end{cases}$$

$$1818+1284=3102=329 \times 8 + 351 + 119 = 2632 + 470$$

329 – Ал-рахман, 351 – Ал-Саратан, 119-қандас, бәрі белгілі тамаша өрнек.

Бұрыштардан мысал:

$$\frac{313}{1818} = 0,1722 = \sin 9^{\circ}55'$$

Онан шығады:

$$\begin{aligned} 9^{\circ}55' &= 595 = 119 \times 5 \\ 9^{\circ}55' + 92^{\circ} &= 101^{\circ}55' \\ 64^{\circ}36' &= 38^{\circ}76' = 646 \times 6 \quad \text{қозғалыс (тамұф)} \end{aligned}$$

$$\frac{53^{\circ}44'}{4} = 806' = \text{Tom} = \text{توت}$$

$$64^{\circ}36' = 61^{\circ}40' + 88^{\circ} \quad 2 \quad 3876 + 214 \times 2 = 3876 + 428 = 4304$$

4304 – Халифалар саны.

Басқасын оқушы өзі қарастырар. Осындағы кейбір тамаша түсініктердің астрономиялық мазмұндары бар. Соларға келейік.

Алдымен Ғұтарад (Айқыз) санының досы $220 = 110 \times 2$, магнит тастың екі басы секілді ($\text{Fe}_3\text{O}_4 = 26 \times 3 + 8 \times 4 = 78 + 32 = 110$).

Оның өзі Ай=11 екені айтылды және қу кб айтылды ($26 + 22 = 48$).

Сонымен қатар астрономияда бір түсінік бар оттық деген. Оның арабшасы мығлаф-220- **محلّف** Оның түсінігі қазақша Абақ=104 мағынасына келеді. Олардан шығады:

$$220 \pm 104 = \begin{cases} 324 \\ 116 \end{cases}$$

$$324 = 54 \times 6 = 108 \times 3$$

54 – Ал-Қамар (Ай)

29 – Мыс- Шолпан

284 – Айқыз

Онан шығады:

$$324 \pm 284 = \begin{cases} 608 = 19 \times 32 = 38 \times 16 \\ 40 = \end{cases}$$

Басқаша айтқанда Күннің (ішкі) жағындағы үш шырақ көк: Ай-Айқыз+Шолпан үшеуі осындай бас бата (19) Нұр тек ($162 = 256$) сандарын береді. Бұл үшеуі халық аңызындағы Баян-Айқыз+Таңсық мағынасында. Олар Қозы-Көрпешті, яғни жыл

басы – Хамалды іздейді. Хамал саны 78-сан басы=13x6=26x3 –Алты Алаш үш жүз. Онан шығады торқалы тоғыз тасиғ=9=(تسح) немесе Капал Ахмад

$$530 \pm 78 = \begin{cases} 608 \\ 452 = \text{тебен-магнит} \end{cases}$$

452=113x4 113 – Буннан-қорған

Ертедегі аңыздың жалғасы:

Ғұтарад (Айқыз) Алты Үркердің біреу Майадан туады дейді.

Осы Майа түсінігінде сыр жатыр. Қазақша, тұранша аңызда Желмайа бар, майабоз бар. Оның алғашқысын түйе мағынасында. Аспандық жұлдыз мағынасында жел – Майа – Түйе – Қоян Айдың тағы. Майабоз -жылды – Шолпанның тағы. Демек, қазақтың Айман Шолпаны Желмайа- Майабоз болып табылады. Екеуінің ортасында Айқыз (Қызай) бар.

Екінші жағынан майа деген қазақша – үйілген-маяланған шөп, мал жемі: Арабша айтылған миғлаф –оттық-Абақ дәл сол сияқты глаф- Мал жемі –шөп мағынасында. Оның сандық мәні Қалам мен сандас қалам =غلف=170=قلم

Кейінгі сөзден ~~محلف~~-оттық =желдеу – майаға байлау мағынасы шығады. Екінші жағынан майа сөзі – маин-миа-сулы-жемісті миуалы – орын мағынасында. Бұл шығыс пен батысқа ортақ сөз. Қытайша Мао соған соғады. Ол ғалами ағаш Тут=Тот=توت мағынасына барады.

Енді бір ойлап қаралық!

Жыл басын айыру Үркерге байланысты екенін білеміз. Жел майа деген сөзді Жыл майа, яғни жыл басын айыратын тақ – қорған –Абақ деген сөз шығады. Ғылым басы сол – Қалам. Онан шығады:

$$170 \pm 104 = \begin{cases} 274 = 137 \times 2 \\ 66 = 22 \times 3 \end{cases}$$

немесе – 274x2=548 - Ал+Инкут=(اليقوت) (55-сүре, 58-аят).

Достық орын-Досхана осыдан басталады.

Ай, Шолпан, Түн мен Күн мағынасында. Олардың екеуінде еріткен Айқыз. Басқаша айтқанда Ай-Күміс (47). Күн – алтын (79). Оның хабаршысы таң Шолпаны – мыс (29). Онан шығады 50+29=79. Айқыз металы сынап (80). Алтын да, Күміс те, сынап та ереді (малғама). Бұл үшеуін былай алған:

Ай-Кү-мыс (Күміс) – яғни ақ+мыс Шолпан – Мыс.

Айқыз – сумыс (яғни суық мыс). Майа деген сөз осыған соғады.

Олардан шығады: $29+47=76=19 \times 4$, яғни 76-сүре адам. Бас бата Қорғаны. Оған сумыс – майа қосамыз:

$$80 \pm 76 = \begin{cases} 156 = 26 \times 6 = 52 \times 3 \\ 4 \end{cases}$$

Хамды саны.

Осыларды салыстырып карағанда, тамаша мәселелер қозғалады. Ал-Сартан – Шаян – Қоян (4-мүшел) айдың тағы екенін білеміз, оның саны 351

Екеуін қосамыз:

$$351 \pm 156 = \begin{cases} 507 = 169 \times 3 \\ 195 = 39 \times 5 = 13 \times 15 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$507 \pm 504 = \begin{cases} 1011 \\ 3 \end{cases}$$

$$1101 \pm 1011 = \begin{cases} 2112 = 132 \times 16 \\ 90 = 45 \times 2 \end{cases}$$

Тағы бір тамаша зат айтылған Ал-Сартан-Шаян-Қоян санына екінші мүшел жұлдыз сәуір санын қосамыз (706 - نور)

$$706 \pm 351 = \begin{cases} 1057 \\ 355 = 71 \times 5 \end{cases}$$

Он сан төрт басшы періште санына дәл:

$$246+111+318+382=357+700=1057$$

Оны былай мағыналаймыз 700 – хамса бесінші тек – жұлдыз. $357=119 \times 3$, жерлік зат – Қиаж, үшкіл.

Тұран Қақпасы бойынша бұл екі санды көбейтеміз:

$$257 \times 2 + 700 \times 6 = 714 + 4200 = 4914.$$

Күн мен Ай сандарын Құран сүрелері бойынша алсақ, шығады:

$$91 \times 54 = 4914$$

Айтылған мүшелер 2 (Сәуір) Күн шаршысы, 4-Ал-Саратан Ай шаршысы.

Ойлап қараңыз, қандай тамаша!? Бәріне бір сәйкес.

Жұлдыз әлемін, Көктерді, Жерді бәрін қамтыған Тәңірі тағы, оның періштелері.

Бұлар достық ишараттың ғалами зор тұлғалары. Енді қазіргі ғылымда белгілі болып отырған ең кішкене – нәзік түрін көрейік. Ол қызыл қанның түйіршік өзегі гемоглобин.

Қанның тыныс – демалыс өзегі өзі бір нәфсі мағынасында. Ол екіден парланған төрт темір атомынан тұрады.

$$A=36^{\circ}A_1 \quad B=D=25,2A, \quad Ж=40,3-33,4A$$

A-ансетрем, сантиметрдің жүз миллионнан бір бөлігі.

Ж-арасы алыстап (40,3A) және жақындап (33,4) отырады.

Тыныс нәфсі мағынасы осында.

Басқа өлшемдері тұрақты.

A=36 – шеңбер саны,

$$B = \frac{36 \cdot 7}{10} = 25,2$$

яғни жетілік. Ол өзі екі жақты, яғни $D = \frac{36 \cdot 7}{10} = 25,2$

Екеуін қосамыз: $B+D=25,2 \times 2=50,4$ достық саны шығады.

Абайдың: «Жүрегіңнің түбіне терең бойла» дегені еске түседі.

Ойлап қаралық. Әр нәфсінде бір күзетші бар (86-сүре, 4-аят).

Осы сандарды қосамыз: періште+нәфсі+хафиз+қалаб (жүрек)

$$1057+190+989+132=10(1057+190+989+132)=23680=640 \times 37$$

Оларды былай жазалық:

$$190+132=322$$

$$1057+989=2046=1946+100=1057+47+53+889$$

Онан шығады:

$$\frac{322}{1946} = 0,1654676$$

$$\sin 9^{\circ} 32'$$

$$70^{\circ} 32' - 9^{\circ} 32' = 61^{\circ} 00' = 3660'$$

$$19^{\circ} 28' - 9^{\circ} 32' = 9^{\circ} 56' = 5936'$$

Онан шығады:

$$322=7(20+26)=7 \times 46=14 \times 23$$

$$1946+619 \times 6=1946+3714=5660=566 \times 10$$

Кәміл бас хадис. Алтын иман – Алты Алаш. Алашахан күзетші періштелер.

Бұл күрделі мәселенің жалғасын 3-суретте береміз.

Бас батадағы ал-рахман сөздерінің сандық мәні белгілі: ал-рахман=329, жиыны: $329+289=618=289 \times 2+40$. Осындағы екі санға көңіл бөлеміз. Олар $17^2=289$, 40 – пайғамбар саны. Ал 17-сүре ал-асра, пайғамбардың ғалами ғажайып сафары.

«Құлын бір түні, өзіне белгілерімізді көрсету үшін Месжид Харамнан, біз айналасын мұбарак қылған, Месжид Ақсаға апарып Аллах, әртүрлі кемшіліктен пәк» (17-сүре, 1-аят). Онан әрі қарай: «Жеті қат Көк және Жер, сондай-ақ, ондағы болғандар, Аллаһты пәк дейді» (44 - аят). Яғни тасбых айтады.

Онан әрі қарай: «Құранда барлық дертке шипа жіберілді» - деген (82 - аят).

Екінші жағынан 47-сүреде былай деген аят бар: «Дінге қарсылардың қолына билік тиетін болса олар жер жүзін бүлдіріп, жақындық байланысты үзуге тырысады» - деген (22-аят). Осы аяттағы Архаш $ارحام=250$ сөзі мен бас батадағы Ал-рахим $الرحيم=289$ сөздерінің түбірі бір (Халифа Алтай ғұламының еңбектері бойынша). Онан шығады: $250 \times 4=289^2+40+382=1000$. Бір тамаша өрнек. Он жеті санының арабшасы сабиғ ғашурн $سابعشرون=626+132=758$

Онда $626=313 \times 2$.

Осы санға әулие санын қосамыз:

$$758+382=1140=190 \times 6=19 \times 60=38 \times 30$$

Тамаша бас бата, ғалами Құран дандары. Достықтың басқы көзі осында. Екінші жағынан онан шығады:

$$646+62=682+26=708$$

$$758 \pm 708 = \begin{cases} 1466 \\ 50 \end{cases}$$

$$\text{немесе } 708 \pm 50 = \begin{cases} 758 \\ 658 \end{cases}$$

қайыл періштелер саны. Олар Жер мен Көктің қатынастарындағы заттар. Ал басқа екі періште 318-Ғазрайыл, 382-Исрафил –оларда көкте (Тұран Қақпаның маңдайшасында, 6-Көкте). Оларды алты еселейміз: $(318+382)6=700 \times 6=4200$.

Енді бәрін қосамыз:

$$714+4200=4914=54 \times 91$$

Осы жиын сан Құрандағы $54=$ Ал-Қамар (Ай) және $91=$ Ал-Шамси (Күн) санаттарының көбейтіндісіне тең. Осы тамаша Мұғжизаны біз періштелер санын атадық.

Мұндағы тамаша нәрсе осында екі сандар он жеті саны арқылы жалғасады:

$$42 \times 17 = 714. \text{ Ойлап қараңыз!}$$

$$\text{Онан шығады: } 42 \times 117 = 42 \times 13 \times 9 = 4914 = 378 \times 13 = 63 \times 78;$$

63 – пайғамбар жасы:

78 – сандық сан.

Онан шығады:

$$78 \pm 63 = \begin{cases} 141 = 47 \times 3 \text{ (Күміс - А)} \\ 15 = \text{мас} \end{cases}$$

Онан шыққан бұрышты алайық:

$$0,714 = \sin 45^\circ 34' \quad \text{онан шығады:}$$

$$26^\circ 34' + 19^\circ = 45^\circ 34'$$

$$\operatorname{tg} 26^\circ 34' = 0,5 \text{ Нұх бұрышы.}$$

Демек бас бата санына келдік: $19^\circ 60' = 1140 = 38 \times 50$. Осы кейінгі екі сан тамаша өрнек жұмбақ:

$$50 \pm 38 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 12 \end{cases}$$

Құранда бұл сүрелер әріппен (Мұқат тағат) берілген: 38 - сад=(90 - حس)

50 - Қаф (Қ=100= ق). Екеуі болады ғалами (бас бата) сан

$$10+100=190=19[10=50+50+90]$$

Бұл сандарды «алхимия» өрнегін шығарғанбыз.

$$2(6K+1)=C$$

К	0	1	2	3	4	5	6	7
С	2	14	26	38	50	62	74	86

2, 86 екі текті инерт - қосылмайтын газдар (2-гелий, 86-радон).
14, 26, 62 бес тек қалған екеуінен көрсетіледі.

Он тоғыз бас бата саны болғанда, он жеті соған тығыз байланысты:

$$19 \pm 17 = \begin{cases} 36 \\ 2 \end{cases}$$

Онан шығады: $(19 \times 17)2 = 326 \times 2 = 646$. Бұл арабша тамур-қозғалыс деген сөздің сандық мәні: (تمور=646).

Онан шығады: $646 + 62 = 682 + 26 = 708 = 286 \times 3$.

Бұл арада тамур саны мен ал-мисақ саны ($682 = \text{الميثاق}$) темір тектің екі басына байланысты болуы өте тама мазмұнды:

$$682 + 26 = 646 + 62 = 236 \times 3$$

Ол өзі болды $\text{كن فيكون} = 236$ деген сөздің аяттың сандық мәні. Ол өзі әулие санға байланысты. Яғни: $382 + 236 = 618$, $618 + 382 = 1000$. Осы санды бас бата санына қосамыз:

$$786 \pm 708 = \begin{cases} 1494 = 83 \times 18 = (52 + 31)18 \\ 78 = \text{сан} = 13 \times 6 \end{cases}$$

Осы санға қосамыз қалайы (алтыншы қат) металын:

$$708 + 50 = 758 \text{ (он жеті)}$$

$$658 = 329 \times 2 \text{ (Ал-рахман).}$$

Он екі мүшел – ай жұлдыз есебінде он жеті санды екі ат бар: бірі-3-мүшел Жауза (егіз-Барыс), екіншісі 10-мүшел – Жади (Серке-Тауфқ). Бұл екеуінің ортасында 7-мүшел ($10 - 3 = 7$) – Мизан (Таразы=108 - Жылқы). Олардан шығады Мысыр үшкіл (астындағы сурет). Онан және шығады: $108 \times 17 = 1836$ -протон; $17^2 = 289$ – ал-рахим.

$$\text{Үшкіл жиыны: } 17 + 108 + 17 = 142 = 71 \times 2.$$

Сүмбіле саны (6-мүшел, Тұран Қақпа босағасы). Ол босағаның көгі 2- Ғұтарад (Айқыз). Оның сандық мәні тағы соған соғады $71 \times 4 = 284$ және ол Фараб.

Жоғарыда айтылған періштелер санын тағы бір жолмен шығарамыз:

$$542 + [\Delta] + 6h = 2916 + 1284 + 714 = 4914 = 54 \times 91$$

Онан өрнек шығарамыз: $x^2 - 71x + 918 = 0$

$$x_1 = 54, x_2 = 17$$

яғни он жеті мен 54-ал-Қамар (Ай) құрылымдас:

$$54 \pm 17 = \begin{cases} 71 \\ 37 \end{cases}$$

Ойда болсын 37-санатты сан:

$$37 \times 12 = 444 = 222 \times 2$$

9 – суреттегі басқа есептерді оқушы қарастыра берер.

Мәселенің жалғасын келесі 34-суретте береміз. Оның аты «Әулие үшкіл және досхана».

34 - сурет.

ӘУЛИЕ ҮШКІЛ - ДОСХАНА

Бұл мәселелер жеке-жеке айтылғанымен олардың арасының байланысы айтылмаған. Енді сол мәселеге тоқтаймыз. Әулие үшкіл ішіне сызылған шеңберді он екі мүшелге бөлдік (34-сурет). Оларды үшкіл мен түйіскен нокаттары бір қыры 2- мүшел сәуір – Сиыр. Онан кейін екінші қыры 4-5 мүшелдер Қоян – Ұлу, үшінші қыры 9-Мүшел – Мешін.

Алдымен көзге түсетін нәрсе әулие үшкілдің доғал бұрышынан А нокатына дейінгі сызық – 487. Ол үшкілдің ұзын қырын екіге бөледі: $640 + 360 = 1000$. Осы сызықпен байланысты көп мәселе бар

Солардың бірі:

$$487 \pm 17 = \begin{cases} 504 = 284 + 220 \\ 470 \end{cases}$$

Яғни соған он жеті қосқанда достық саны шығады және Күміс ай саны шығады $(47 \times 10) = 64 \times 5$. Осының өзінде тамаша мағына жатыр.

Онан әрі:

$$758 \pm 119 \times 6 = 758 \pm 714 = \begin{cases} 1472 = 92 \times 16 \\ 28 = 7 \times 4 \end{cases}$$

Он жетінің Алты Алаш – қандас пен осы қабысуы бір тамаша, 92-Қағба, 16-бал сүресі, яғни Ал-Нахл = $31 + 88 = 119 =$ الذحل . Оған және 28 сегіз, белгілі сан, әріп саны.

$$2(246+111)+6(318+382)=714+4200=4914$$

Оған бас бата санын қосамыз:

$$4914 \pm 786 = \begin{cases} 5700 = 190 \times 30 \\ 4128 = 86 \times 98 \end{cases}$$

Қайталама сандар:

Айтылған әулие үшкілден шығады:

$$153 \times 12 = 1835,$$

$$153 + 487 = 640$$

$$153 + 360 = 513 = 171 \times 3 = 19 \times 27$$

$$487 + 360 = 847$$

$$847 + 17 = 864 = 108 \times 8 = 432 \times 2$$

Бір тамаша сан пайғамбар даңғылынан: $17 + 351 = 368 = 92 \times 4$.
Мұнда қатар екі ай-жұлдыз саны: 3-мүшел-Жауза = 17 (Барыс)

4-мүшел ал-Саратан=351 (Қоян).

Әулие үшкілдің бас бата қыры (786). Сол даңғылда. Сол Айдың үйі екенін білеміз. Ол бағыт Тұран Қақпаның босағасы.

Он-жеті мен Ал-Сақиб сандарынан шұғыла саны шығады:

$$758 \pm 634 = \begin{cases} 1392 = 348 \times 4 = 29 \times 48 \\ 124 = 62 \times 2 \end{cases}$$

Осымен қатар кіретін бір тамаша сан ал-Хажир=тас=242=الجر

Осы санға жазық=Жақ (Ж=516) санын

$$516 \pm 242 = \begin{cases} 758 - \text{он - жеті} \\ 274 = 137 \times 2 \end{cases}$$

$$\text{Кейінгі сан } 137 = \frac{hc}{\ell^2}$$

Онан шығады: $274 \times 2 = 548$ Ал-Ноқут القوت

Ойласу керек!

Тәңірдің Нұры көкте тұрақтаған деген аят бар: اسوي العرش Оның сандық мәні: $477 + 601 = 1078$. Сонымен қатар тағдыр тақтасы: Лаух Махфуз-محفوظا لوح арабша бар. Оның сандық мәні сондай: $44 + 1034 = 1078$. Ойлап қараңыз.

Осы кейінгі санды он жеті (тас тақта) санына қосамыз.

$$1078 \pm 758 = \begin{cases} 1836 = 153 \times 12 - \text{протон} \\ 320 = 64 \times 5 = \frac{5}{4} \cdot 256 - \text{Нур} \end{cases}$$

$\frac{5}{4}$ - Шолпан нотасы (әл-Фарабиден). Осы арада бір тоқталып, ойласу керек. Айналып келгенде Жауза мен Мизанға қайта оралдық: яғни $3+7=10$, 3 - Жауза (17), 7 - Мизан (108) болады.

$$17 \times 108 = 153 \times 12 = 1778 + 758$$

Бұл арада Махфуз - қорғаушы айтылған Хафиз бен бір тамырдан. Мәселенің жалғасын 35-суретпен байланысты қараймыз. Оны затты хамды атадық.

«Зат» деген сөз زات (1101) ортақ мағыналы. Оның Құранда аталғанын көрдік (35-сурет).

«Хамда»- حمد $52=26 \times 2$, ол басқы иман ғалами ортақ рухани=табиғи=тарихи зат. Ол Тұран Қақпасының тірегі. Оны біз осы 35-суретте тағы да жаңғыртып, айқындап көрсеттік. Онан шығады: $1101+351=1400+52=1452=132 \times 11$ Хамды санын былай жазамыз:

$$52 \pm 2 = \begin{cases} 54 \\ 50 \end{cases} \text{ немесе } \frac{54 + 5^2}{2} = 53$$

54 – Ал-Қамар (Ай)

53 – Ал-Нажим (Жұлдыз),

50 – Қалайы – 6 қат-Шоңай металы..

Осы сандар 35-суретте тұр.

Осылардан жазамыз:

$$1101+50=1151=710+441=800+351.$$

Мұнан 1151 - زي الفزين (18-сүре, 82-85-аят). 710 - زي - زي , 441 – ал қарнайын. Олар 71×10 , 441 - Қосақ = Қосар; немесе Тұран тасы. Басқалары белгілі.

Енді осы санға басқы Жауһар санын қосамыз:

$$1284 \pm 1151 = \begin{cases} 2435 = 487 \times 5 \\ 133 \end{cases}$$

$$133 \pm 113 = \begin{cases} 246 = 41 \times 6 \\ 20 \end{cases}$$

Онан шығады: $487 \times 3 = 1461 = 1020 + 441$

$$2435+85=2520=360 \times 7=504 \times 5=(284+220)5$$

Достар саны.

Басқа бір түрде, осы санға хафиз (989) санын қосамыз:

$$2435+989=3424=214 \times 16.$$

214 – Жауһар саны. Ойлап қарасаңыз осыларда зор сырлар жатыр. Ал-Қарнайын санын Тұран тасын көрейік:

$1101+88 \times 8+2605=1101+704+2605=4410=441 \times 10$. Мұнда 2605 – жұлдыз құралы жөніндегі аяттар саны (56 – сүре, 75-76-аят).

$88 \times 8=(62+26)(6+2)$. Тұран Қақпа саны; 441 – Тұран тасы йашмас (يشماس)

Достар санының екіншісі $220=22 \times 10$ (ك=22=К6). 220 – арабша оттық-миғлаф- محلف саны.

Бұл Ал-Саратан мен пайғамбар даңғылымен байланысты. Ол Тұранның Абақ мағынасына тура келеді. Осы санды Алты Алаш ретінде, ортасына мастүй-жазық-Жақ (Ж=516 санын қойсақ, протон саны шығады:

$$220 \times 6 \pm 516 = 1320 \pm 516 = \begin{cases} 1836 \\ 804 \end{cases}$$

Тамаша өрнек.

Онан шығады: $(516+154)6=804 \times 5=4020$. Осы санға Айқыз=Фараб, санын қосамыз: $4020+284=4304$ (Халифалар саны).

Осымен байланысты тағы бір өрнек:

$$1900+284=2184=273 \times 8=91 \times 24$$

$$520+516+1070=2106=162 \times 13=54 \times 39$$

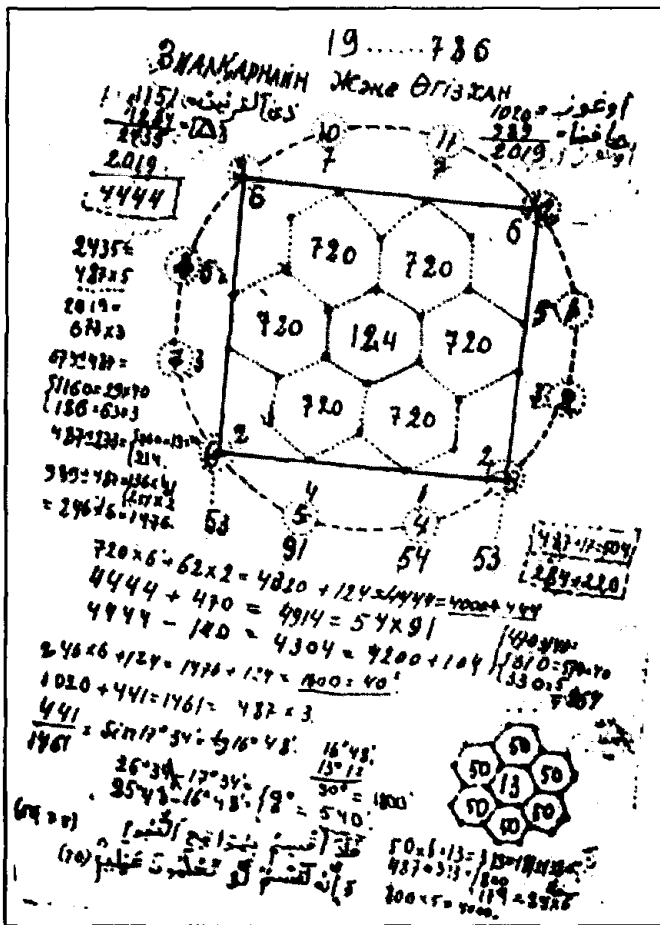
Онан шығады:

$$4914 \pm 9106 = \begin{cases} 7020 = 640 \times 13 \\ 2808 = 351 \times 8 = 36 \times 78 \end{cases}$$

$$460+242=702=351 \times 2; \quad 702+516=1218=609 \times 2=2^2.$$

Осы сандардың әрқайсысы зор мағыналы. Сол секілді өрнектер бұрыштар да бар. Мысалы,

$$\frac{516}{2} = \text{Sin}47^{\circ}18'$$

36-сурет

$$26^{\circ}10' + 23^{\circ}50' = 50^{\circ}$$

$$26^{\circ}10' + 47^{\circ}18' + 36^{\circ} = 109^{\circ}28'$$

$$\frac{214}{520} = \sin 24^{\circ}18'$$

$$24^{\circ}18' + 38^{\circ}10' + 47^{\circ} = 109^{\circ}28'$$

Олардан шығады:

$$47 \times 2 + 36 = 94 + 36 = 130 = 80 + 50 = 26 \times 5.3$$

Сонымен бұл суретті де аяқтадық. 36-суретке көшеміз. «Зұлқарнайын және Өгізхан».

Төрт сөздің саны:

$$989+1151+1284+1020=4444=4000+444$$

$$[x]+[3]+[\Delta]+(\theta)$$

Оның 12-суреттегі өрнегі:

$$720x6+62x2=360x12+62x2=4320+124=4444$$

Оны мына түрде жазамыз:

$$4444+470=4914=91x54$$

$$4444-140=4304=4200+104$$

Онан шығады:

$$470 \pm 140 = \begin{cases} 610 = 570 + 40 \\ 330 = \frac{5}{4} \cdot 264 \end{cases}$$

-Шолпан нотасы (әл-Фараби).

Қағбаның қара тасына қарап бір өрнек келтірелік:

$$50x6+13=300+13=313=(222+78)+13=181+132$$

АЙ БАСЫ

Жанадан туған Айдың басын айыру адамдардың тіршілік өмір әрекеті мен тағат – ғибадаты үшін бірдей ерек екені Құранда айтылған (2-сүре, 189 - аят).

Сол себепті арабтарда Ай басы ғалам басы, ғылым басы деп келеді. Біздің Тұран халқында да сол мағына бар. Бір ғана сөзді еске алайық. Ай басына арналған: «Қозы Көрпеш Баянда» олардың хабаршысы- жоқшысы Айбас, оның мінгені Бақа Айғыр. Осы атаулардың өзі Айбасын іздеуді көрсетіп тұр. Ертедегі шығыс аңыздарында Айдың бір жануары Қоян (Туас) болса, екінші жануары басқа болып табылады. Оның ішінде тасбақа екені мағлұм.

Арабша Ай басы Ал-АһХһ- ألأ . Оның сандық мәні болады -67. Бұл санды Алты Алаш ережесі бойына, қазақша жазамыз: Ай=11, онан шығады: $11x6+1=66+1=67$.

Оған қосымша: $67+23=90$; $67x4+92=360$ (Құранда, 67 - сүреде, жеті қат көк айтылады, 3-аят). 15-Ал-Хижир (тас) атты сүреде

$$1439 \pm 38 = \begin{cases} 1477 \\ 1401 = 1101 + 300 \end{cases}$$

Осыдан кейінгі, бәлкі одан да жоғары, бір өрнек келтіреміз: $566+52=618$. 566 – бас хадис, 52-хамды, 618 – рахман ал-рахим..

Алғашқы жаралған Нұр хамды еткен. Тәңірінің барлық ғаламды қамтыған қамқорлығы мейірмань содан басталған.

7-суреттің негізі Құран бойынша 54-Ал-Қамар (Ай) санатын сегіз рет аламыз. Ол болады ғалами дәуір саны: $54 \times 8 = 432 = 108 \times 4$. Мұны біз Алты Алаш+Алаша хан ережесі бойынша көрсеттік. Алты ай Алаш, ортада Қосай хак=саны $= 54 \times 2 = 108$, Мизан (Таразы) саны.

Сонымен: $54 \times 6 + 54 \times 2 = 324 + 108 = 432$.

Еске ала кетелік, осы дәуір саны бір есе болса алтын (Күн) дәуірі, екі есе болса – күміс (Ай) дәуірі, үш есе болса Жез (мыс) (Шолпан) дәуірі, төрт есе болса темір (Арай) дәуірі. Мұнан не түсінеміз? Мұны адам баласының кен тасын, мағаданын қолдану дәуірлері деп білу керек. Астрономиялық жағынан алғанда жеті қат көктің орталығы Күн (Алтын). Онан кейін ішкі көктер (3-Ай, Шолпан). Сонан кейін сыртқы алғашқы көк 5-Арай, яғни Күннен арғы Ай мағынасында (Темір).

Негізгі суреттің екі жағында қосымша екі сурет бар. Мұны тақырыпқа байланысты тағы да қайталадық. Оның бірі бас Жауһар үшкіл, екіншісі жарықтың қос сәулеге айырылуы.

Бір тамашасы, осылардың қабысуынан айтылған Ал-Қамар 54 (Ай) саны шығады: $47^{\circ} 56' + 6^{\circ} 4' = 54^{\circ}$ Онан шығады: $54 \times 60 = 108 \times 30$: «Отырарда отыз бап, Қосайды сонан тап». Яғни Айдың тәулік орындары – отыз бап Қосайды, жаңа айды. Ай басын айыруға арналған тамаша ғылыми орталық болған. Соны құраушы тамаша табиғи бұрыштар сырын ойлап қараңыз.

Сәуленің жіктелуі мен оның өткен кристал бейнесі арасында байланыс бар деп білеміз. Ол мынау: $72^{\circ} + 6^{\circ} 4' = 78^{\circ} 5' - 1'$

Мұнда бір ғана минут сәуленің жұтылғаны деп білу керек. Басқаша айтқанда 72° -жұлдыздық бейне бұрышы

$$\frac{72 \cdot 3}{2} = 108^{\circ}$$

7805 – Маржан тастың өз бұрышы.

Осылардан Тұран бұрышы шығады: $38^{\circ}10' + 23^{\circ}50' = 62^{\circ}$

$$\left[62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases} \right]$$

Мұнда $31^{\circ}10'$, әулие бұрыш $(0,618 = \sin 38^{\circ}10')$
 $23^{\circ}50' = 101^{\circ}55' - 78^{\circ}5'$

Онан шығады: $62 \times 6 = 372 = \text{ғақраб} (\text{عقرب} = 372)$ 8 – мүшел Бүйі -
 Қой. Тегі темір-Аспан тілі.

Бұл суреттегі ең бір тамаша нәрсе үш санның жиыны: $618 + 2914 + 4914 = 8448 = 88 \times 91$.

Тамаша құрылымдас, өлшемдес, айналық санда:

$$96 \pm 88 = \begin{cases} 184 = 92 \times 2 \\ 8 = 6 + 2 \end{cases}$$

немесе: 84; 48,

$$\left| \begin{array}{l} 84 \\ 48 \end{array} \right| = 64 - 16 = 48$$

$$84 \pm 48 = \begin{cases} 132 = 12 \times 11 \\ 36 - \text{шөңбер} \end{cases}$$

Бұрыш болады: $\frac{48}{84} = \begin{cases} \sin 34^{\circ}51' \\ \text{tg} 29^{\circ}45' \end{cases}$

$$34^{\circ}51' + 78^{\circ}5' = 119^{\circ} = 29^{\circ}45' \times 4$$

Тағы сол бұрыштан: $6^{\circ}4'7 = 19^{\circ}28' + 23^{\circ}$. $78^{\circ}5' + 4 = 47 \times 6 + 6^{\circ}4' \times 5$,
 $2(113 + 67) = 180 \times 2 = 360$.

Осы шеңбер санын айтылған айналық санға қосамыз: $8448 + 360 = 88 \times 8 = 1101 \times 8$. Бұл жерден келіп зат $\text{زات} = 1101$ саны шықты (3-сурет). Ол сегіз еселі. Ғаламның сегіз аяқты заты деген мағына туады. Оны былай жазуға да болады: $1101 \times 6 + 1101 \times 2 = 6606 + 2202 = 8808$.

Осы ғажап сан мен бас үшкіл Жауһар санын салыстырамыз:

$$19 \times 11 \cdot 36 \pm \Delta = 7524 \pm 1284 = \begin{cases} 8808 = 1101 \times 8 \\ 6240 = 52 \times 120 \end{cases}$$

$19 \times 11 = 209$ - Қазық.

$36 \times 11; 4304 + 396 = 4700 = 94 \times 50 = 104 \times 60$. Ойлап қарасаңыз мұнда тамаша ишарат жатыр. Осы айтылғандармен тығыз байланысты тағы бірнеше өрнектер 7-суретте берілген.

Бір мысал:

$$91 \times 60 \pm 3348 = 5460 \pm 3348 = \begin{cases} 8808 = 1101 \times 8 = 1101(6+2) \\ 2112 = 88 \times 24 = (62+26)24 \end{cases}$$

Тамаша құрылыстық бейнесі көрініп тұр. Елу төрт (54) сөзінің арабшасы: хамсун=حسون, оның сандық мәні болады:1029. Осы санды айтылған зат санына қосамыз:

$$1101 \pm 1029 = 2130 = 71 \times 30 = 284 \times 75$$

71 – басқы мұқаттағат, 30 – отыз бап. 284 – Айқыз-Фараб. 54 – Ал-Қамар (Ай) - Айна

$$\left| \begin{array}{l} 71 \\ 17 \end{array} \right| - 49 - 1 = 48$$

айналыс саны. Оның отыз аялдамасы (Отырарда отыз бап). Екінші жағынан Арыстан (Асад) санына оны қоссақ, болады:

$$71 \pm 65 = \begin{cases} 136 = 17 \times 8 = 17(6+2) \\ 5 \end{cases}$$

Осы елу төрт (54) пен жиырма алты [26] сандарын қосамыз:

$$[26] \pm [54] = 1086 \pm 1029 = \begin{cases} 2115 = 47 \times 45 \\ 57 = 19 \times 3 \end{cases}$$

47 - Күміс - Ай; 45 - Адам, 57 – ал-Хадид, 19 – Бас бата. Оларды былай алып бір қарайық:

$$54 \pm 26 = \begin{cases} 80 - \text{сынап} - 2 - \text{Аспан Ғуарад} \\ 28 = 7 \times 4 \end{cases}$$

Айқыз-Фараб.

Тұран Қақпасының босағалары. 28-әріп саны, жеті тор. Олардан және шығады: $54 \times 26 = 1404 = 351 \times 4 = 108 \times 13$.

351 – Ал-Саратан (4-мүшел Қоян – Айдың мекені). Бұл андарды екіден еселесек болады: $108 \times 52 = 5616$. Онан шығады:

$$5616 - 542 = 5616 - 2916 = 2700 = 54 \times 50 \text{ немесе } x^2 + 50x - 5616 = 0, \\ x = , x1 = 54$$

$$x^2 = -104 = -52 \times 2 = -26 \times 4.$$

104 – Абақ. «Ат байладым Абаққа» деген мағына туады. Ай Ал-Қамар – 54. Абақ=104.

Аллаһның бергеніне шүкір бүгін. Осымен бір тыныстап ойласайық. Жаңылған жерімді кешіргін.

Барлық шындықты Тәңірім біледі

23/V-1996.

Қорытындыда тағы бір мәселеге қысқаша тоқтаймыз. Ол ғаламның он екі мүшелік мүшелері, оның жұлдыздық бейнесі. Сол он екі Қағба – текше жағынан алып қарағанда он екі қыр қабырға болмақ, яғни $Q=12$. Оның сандық мәні болады: $609 \times 12 = 7308$. Онан шығады:

$$7308 = 4914 + 2394; 2394 = 266 \times 9, 266 - \text{Зумруд.}$$

МҮШЕЛ БҰРЫШ ЖҰЛДЫЗДАР

Біздің халқымыздың өте ерте замандардан келе жатқан, ондаған мың жылдық тарихы бар, мүшел есебі екендігі белгілі. Сол тарихи мағлұматқа енді біз ғылыми – діни қағидаларды қосып қарауды жөн көрдік. Бұл мәселе жоғарыдағы барлық тауарларда бар. Айталық Тұран Қақпасы соған жатады. Бұл арада біз соларға қосымша қорытынды ретінде осы мәселеге арналған Құран сүресіне тоқталамыз. Ол 85- сүре Бұруж, 22-аят. Жұлдызды аспанға серт (1) деп Уәделі күнге (2). Куәлік берушіге, куәлік берілгенге серт (3) деп басталады. Онан кейін ор қазып, от жағып мұсылмандарға ғазап көрсеткен кәпірлер жоғалатыны да айтылады. Олардың тағдыры ғарышының Ұлы иесінің қолында екені айтылады (15-аят). Онан кейін ақырында Ұлы Құранның Лаухы Махфузада сақталуы екені айтылған (21-22-аяттар).

Осы аяттардың түпнұсқаларына негізден сандық мәнін жазамыз:

$$\text{و الشُّجْرَا زَاتُ النَّبْرُوجِ}$$

$$1481 = (242) + (1100) + (132) + (6),$$

$$\text{ذُو الْقُرْشِ الْجَبِيذِ}$$

$$(15) - 1495 = (88) + (601) + (706),$$

$$\text{فِي لَوْحٍ مَّخْفُوظٍ}$$

$$(22) - 1168 = (1034) + (44) + (90), (21) - 451 =$$

بل فو قزآت مجبو
(57)+(351)+(11)+(32).

Осы аяттардың сандық мәндерінен бірер мысал алып қаралық. Алдымен көңіл аударатын бір мәселе мұнда Құран жалпы түрде, көсемша Ал=ال қойылмай жазылған. Оның сандық мәні Ал-Саратан-Шаян-Қоян 4-мүшел жыл-ай-жұлдыз санына тура келеді.

351 – Ал-Саратан=Құран. Ол жұлдыз, Айдың орны, пайғамбар даңғылы екені айтылады. Сонымен келгенде пайғамбар жолы деген мағына шығады. Онан әрі Құранның екі жағындағы сандарын қосқанда болады:

$$32+11+57=100; \quad 351+100=451=360+91.$$

Оны мына түрде жазуға болады:

$47+53=100=Қ$ (Қаф). Сол санға иман санын қосамыз: $619+451=1070=214 \times 5$, Маслас=үшкіл, Жайуар (214) саны. Лауухы Махфузада сақтаулы саны - 1168. Оған қосқанда болады: $1168+451=1619=1000+619$.

Бірінші аят саны 1481. Онан шығады:

$$\frac{5}{3} \cdot 618 + 451 = 1030 + 451 = 1484 \frac{5}{3}.$$

- Алтыншы көк-Шоңай нотасы (әл-Фарабиден). Ол Тұран Қақпа маңдайшасы. Он екі жұлдыз (мүшел) саны арабша есептегенде болады 2476 (*l-curet*). Онан шығады: $2476+451 \times 4=2476+1804=4280=214 \times 20=$

$$\frac{1284 \times 10}{3} = \frac{10[D]}{3}$$

немесе: $(2476+1804)3=214 \times 60=12840=10[D]$ - Терең мағыналы өрнек.

Аспанның айналыс жолын мүшелдеу, яғни шеңберді он екіге бөлу табиғи – ғылыми жағынан болады:

$$\frac{365,24 + 354,36}{2} = \frac{719,60}{2} = 359,8$$

Демек, сәл ықшамдап алғанда болады: 360. Бәлкі ертеде алғашқы айналыс кезінде солай болғанда шығар. Бұл шеңбер саны барлық өлшемдес-құрылыс сандарды қамтиды. Мысалы, ғалымды құраушы бес текті, оның бес бейнесін еске алайық.

Біздің халқымыздың алпыс жылдық мүшел есебі осыған негізделген: $12 \times 5 + 6 = 12 \times 30$.

Алтылық-алпыстық-шеңберлік есеп, Абак немесе Алты алаш-Алаша хан есебі – терең мағынадан. Оны 1-суреттен-ақ түсінуге болады. Соған қосымша айтарымыз бұл өзі Тұран Қақпасы түсінігіне келеді. Ол мәселеге кейін тоқтаймыз (*11-сурет*). Бұл арада еске сала кететін бір тамаша нәрсе, арабша алпыс-60 *سِتُون*-ситун саны болады жақ санына –(сатуй) тең: $Ж=516$. Екеуін және Фараб санына қосамыз: $516 \times 2 + 284 = 1316 = 329 \times 4$, 329-Ал-рахман.

Мұнда Ай мен Күнді (яғни екі білекті) қоспай, бес саусақпен өлшеген. Ол есеп бойынша үш шаршыға келетін мүшел жыл саны болады: Ай шаршысы -590, Күн шаршысы-610, Жұлдыз шаршысы-630. Жиыны: $590 + 610 + 630 = 1830$

$$\text{Орта есеп, орталық шырақ -Күн} = \frac{1830}{3} = 610$$

Бұл пайғамбарлық сан: $570 + 40 = 610$. Онан шығады: $91 \times 54 = 4304 + 610 = 4914$.

4914 – Періштелер саны (Ай x Күн саны), 4304 – халифалар саны.

Онан шығады:

$$2476 \pm 2438 = \begin{cases} 4914 = 4304 + 610 \\ 38 = 19 \times 2 \end{cases}$$

Осы айтылған он екі мүшел есебі алпыс жылдық кесте 8-суретте берілген.

Еске алатын бір нәрсе Күн жолының көрініс шеңбері он екі жерде бұрылған, он екі бұрыш жасаған. Ол бұрыштың әрқайсысы 150° , яғни

$$\frac{180(12-2)}{12} = \frac{1800}{12} = 150$$

Бұл өзі Тұран Қақпасында темір үшкіл бұрышына тең. Яғни онда бірінші және сегізінші мүшелдердің Қой-Қозы мүшелдердің екеуінде де бесінші көк қожасы Арай, оның тегі темір. Осы екі ноқатты, ортадағы Темірқазыққа қоссақ шығатын үшкіл: $15^\circ + 150^\circ + 15^\circ = 180^\circ$. $12 - (8 - 1) = 12 - 7 = 5$; $30 \times 5 = 150^\circ$. Осы қойлардың, темірдің, бұрыштың бәрі ертеден ортақ түсінік екені болсын. Арабша 85-сүре Ал-Буруж деген, осы сөз Тұран бұрыш

немесе бұрылыс – бұрыс мағынасында деп білеміз. Ертедегі қорғандарда он екі қақпа болған. Тұран Қақпасы солардың бас қақпасы деп білу керек. (Баптар бабы – Арыстан бап). Осы тұрғыдан қарағанда он екі мүшелде өте терең мағыналы сырлар жатыр. Солардың ішінен, Тәңірім жазса, бірнеше тамаша мағұламаттар келтіреміз.

Кестенің құрылысы белгілі: тігінен он екі мүшел реті. Олардың жұлдыз аттары Тышқан, Сиыр, Барыс т.б. деген аттары - Орхон-Көктүрік таңбаларымен берілген.

Көлденең жолдарда бас көктің рет сандары және таңбалары берілген (әл-Беруни бойынша) олар оңды- солды екіден бейне екі қолда он саусақ секілді. Олар 6-Шоңай (1,2), 5-Арай (3,4), 7-Санжар (5,6), 3-Шолпан (7,8) 2-Айқыз (9,10). Олардың астындағы мүшел жыл сандарының реті былай

$$1\text{-Тышқан: } 1+13+25+37+49=125$$

$$2\text{- Сиыр: } 2+14+26+38+50=130$$

$$3\text{- Барыс: } 51+3+15+27+39=135\text{ – тәрізді тізуге болады.}$$

Тағы сол секілді осы үшеуі үш шаршының бұрыштары. Ол бұрыштардың белгілерін біз Құран бойынша алдық: 1 – 54- Ал-Қамар-Ай шаршының бұрышы; 2-91-Ал-Шамси-Күн шаршы бұрышы; 3-53-Ал-Нажим –Жұлдыз шаршы бұрышы. Осы үш шаршы төрт есе қайталаған: $3 \times 4 = 12$. Осы бойынша айтылған шаршылардың мүшел жыл сандары шығарылған:

$$1\text{ – Ай шаршы: } 125+140+155+170=590$$

$$2\text{ – Күн шаршы: } 130+145+160+175=610$$

$$3\text{ – Жұлдыз шаршы: } 135+150+165+180=630$$

$$\text{Жиыны : } 590+610+630=1830=610 \times 3.$$

Осындағы сандардан талай тамаша өрнектер шығады. Алдымен жеті қат көктің орталық жұлдызы Күн саны орта есеп алады

$$610 = \frac{590 + 630}{2}$$

Екінші жағынан бұл сан пайғамбарлық жыл саны. Яғни пайғамбарымыз Милани бойынша 570 жылы туған. Оған қырық жасында пайғамбарлық келген. Сонда болады: $570+40=610$. Бұл санның екі топ сан арасын қосатыны айтылады: $4304+610=4914$.

Енді бір тамаша, осыған байланысты ишарат: $610+91=701$ - ратқа= ٧٠١. Мұнда Күннің мүшел санымен (610), оның Құрандағы сүре санаты(91) қосылып, бұрын Жер мен Көк – бәрі бірге болған деген түсінікті көрсетеді. (21-сүре, 30-аят).

Тағы соған жалғас басқа екі шаршы санаттарын қосса, соған айналық қарсы сынар сан шығады: $53+54=107$, яғни:

$$701+107 = \begin{cases} 808 = 101 \times 8 \\ 594 = 54 \times 11 \end{cases}$$

Тамаша көрнекі өрнектер: Айлар түн (101), сегіз аяқ (6+2), айдың екі аты қабысқан: 54-Ал-Қамар, 11-Ай.

Басқы санға пайғамбарлық санды қосамыз $808+40=848$ – Темір қазық: $640+208=848$. Осыған Жер мен Көктің екі санын қосамыз: $848+401 \times 2=848+2202=3050=610 \times 5$. Айтылған пайғамбарлық сан бестік есесімен (аспандық, фарызды еседе).

Енді суреттің үстіндегі мағұламаттарға келейік.

Мұнда алдымен Құранға өркеш болған екінші сүре Бақара-Сиыр-Сәуір жолынан басталық. Есте болсын, біздің ғалами тектерді, мүшелдік есепке келтіруде қолданған өрнегіміз соған байланысты. Еске алайық. Ол мынау: $2(6Қ+1)=С$

Онан шығады:

К	0	1	2	3	4	5	6	7
С	2	14	26	38	56	62	74	86

Алпыс жылдық мүшел кестесіне, екінші мүшел жолына дәл келеді. Тек кейінгі үшеуі сыртында қалған. Оларды есепке алайық: $2+14+26+38+50=130$, $62+74+86=222$,

$$222 \pm 130 = \begin{cases} 352 = 88 \times 4 = (62 + 26)4 \\ 92 - \text{Қазба} \end{cases}$$

Тұран Қақпа сандары (мұның талдауы басқа еңбектерде берілген).

Оған қосымша 222 – Инсаф, $130=80+50=26 \times 5$. Осымен байланысты Тұран Қақпаның төбе жылдарын алайық: 3=51, 6=54, 9=57, 12=60

Жиыны: $51+54+57+60=222$.

Тұран Қақпасы инсаф-ғадалаттық қақпа.

Пайғамбар хадисы есте болсын. Осымен байланысты бұрышты көреміз:

$$\frac{130}{222} = 0,5856 = \text{Sin}35^{\circ}51'$$

Онан шығады: $35^{\circ}51' + 6^{\circ}4' = 41^{\circ}55' = 101^{\circ}55' - 60^{\circ}$. Тұранның Темірқазығы мен инсаф сандарын қосамыз:

$$848 \pm 222 = \begin{cases} 1070 = 214 \times 5 \\ 626 = 313 \times 2 = [20] \end{cases}$$

Маслас=1070 – مئلس (үшкіл санын жауар саны; 313-Қағбаның қара тасы). Оны былай жазуға болады:

$$626 \pm 222 = \begin{cases} 848 \\ 404 \end{cases}$$

Кестедегі екі санның көбейтіндісі болады протон саны $34 \times 54 = 1836$. Бұл Ай шаршыға және (10,4). Осы санды басқаша шығарамыз: $808 + 516 + 512 = 1836$:

Мұнда 516 - Жақ=Ж, 512 - $256 \times 2 =$ Нұр. Осылардан тағы бір сан:

$$1836 \pm 808 = \begin{cases} 2644 = 661 \times 4 \\ 1028 \end{cases}$$

Мұндағы 661-жақсылық жеткізуші Кафи алхисанат. Барлығы бірге болған кезде бас бата да сонда болған деп қарасак болады:

$$701 \pm 19 = \begin{cases} 720 = 360 \times 2 \\ 682 \end{cases}$$

Ғалами айналыс шеңбер қайталама. Екінші сан ал-Мисак - 682 - المئاق

Демек иманның басы. Оны мына түрде жазамыз: $2(172+52)=2(289+52)=2 \times 341=682$. Мұнда 289-ал-рахим.

Бұл қозғалып отырған мәселелер кең талқылануды керек етеді. Біз тек, еске салу үшін, ойластыру үшін негізгі өрнектерді құрастыруға тырыстық.

Осылармен байланысты ертедегі бір тамаша өрнек Зұлқарнайын сарайы. Оған біз Абай қорғаны мәселесін қосып бір өрнек жасаған едік. Соның бір тамаша осы арада келтіруді жөн көрдік. (9-сурет).

ҒАЛАМИ ТАСБИХ

Пайғамбарымыздың ғажайып сафары 17- сүреде айтылған бір аят осы тақырыпқа арқау болады. Оның мазмұны: Жеті қат

Көктер және Жер Тәңіріне тасбых сыйлады (44-аят). Оның арабша түпнұсқасының санаты:

$$(٤٤) \text{ تتبَّح لهُ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ } \\ 2244=(1032)+(6)+(163)+(538)+(35)+(470).$$

Осы санның өзінде зор мағына жатыр. Оны мына түрде жазамыз: $34 \times 66 = 204 \times 11 = 51 \times 44 = 132 \times 17 = 2244$.

Мұнда Ай саны 34, 11 жеті саны (сабиғ=132), он жеті саны (17-сүре), ортақ саны 44-бәрі кездескен. Мысалы:

$$44 \pm 10 = \begin{cases} 54 \\ 34 \end{cases}$$

Онан шығады: $(44+10)(44+10) = 54 \times 34 = 1836$ протон, $442-100 = 1936-100 = 1836$.

7-суретте пайғамбарымызға: «Қайталаушы жеті және Құран саған берілді» деген аят келген (15-сүре, 87- аят). Оның сандық мәні: $2916 = 542$. Енді осы екі санды қосып қаралық:

$$2916 \pm 2244 = \{ 5160 = 516 \times 10 = 86 \times 60$$

Бұл санның тамаша сыры біріншіден 86—ал-Тарық сүреге еселестігі. Ол Ал-Сақиб жарқыраған жұлдыз айтылған және жыл басының ығысу саны бар сүре (444-тахул). Онан шығады:

$$2244 \pm 444 = \begin{cases} 2688 = 336 \times 8 = 48 \times 56 \\ 1800 = 360 \times 5 \end{cases}$$

Қайталама жетінің бірі осында: $48 \times 7 = 336$ Ал-Һариіс (Айқыз) (40-46-сүрелердің мұқаттағаттары) (хм=48). Мұнда ең тамаша өрнек арабша жазық –Жақ саны $516 = Ж$ (1-суретте). 516 - мастуй. Ол Нұрдың тұрақтаған орыны мағынасында. Демек, бастапқы жеті айтылған екі сан осы Жазықта, Жерде, бас қосқан Адам топырақтан жаралған деген ұғымға тура келеді.

$$\text{Онан тура келеді: } 2244 \pm 516 = \begin{cases} 2760 = 92 \times 30 \\ 1728 = 432 \times 4 \end{cases}$$

Пайғамбар заманы, темір дәуірі: қолмен қойғандай тамаша өрнек-мұны Мугъжиза деп білеміз. Әрі қарай жалғастырамыз:

$$2244 \pm 351 \times 4 = 2244 \pm 1404 = \begin{cases} 3648 = 19 \times 192 = 114 \times 32 \\ 840 = \text{табыт} \end{cases}$$

Бас бата Құран сүре саны – $19 \times 6 = 114$.
Екінші қайталама:

$$\left| \begin{array}{l} 84 \\ 48 \end{array} \right| = 64 - 16 = 48$$

Қосып, алар болсақ, 132, 36.
8-суреттегі бір санға қосамыз:

$$1836 + 808 + 2244 = 2644 + 2244 = 4888 = 611 \times 8$$

Бұл арада 611 – Ал-Шағри الشعرى деген жұлдыз, саны шығады (53-сүре, 49-аят). Тағы бір өрнек: $2244 + 1404 - 256 = 3392 = 848 \times 4$.

Жұлдызды аспан құрылысына шарт еткен екі аятты алайық (56-сүре, 75-76-аяттар): (6-суреттен қараңыз)

فلا أقسم بمواقع النجوم (٧٥) وإنما قسم لوتعلمون غضابم (٧٦)

$1944 = (1020) + (596) + (36) + (230) + (50) + (6)$, $661 = (130) + (219) + (201) + (115)$, $1944 + 661 = 2605$.

Жұлдызды аспан құрылысына серт етемін (75). Білсеңіздер ол зор серт (76).

Осымен айтылған тасбых санын салыстырып қаралық: $2244 + 19^2 = 2244 + 361 = 2605$.

Бас бата әріп санын шаршылап, соған тасбых санын қосқанда ол жұлдызды аспан құрылыс сертіне тең шығады. Мұны қалай ұғуға болады? Оны ойласу керек. Бір жоба-былай деп қаралық.

Ғалам толған бас бата ғаламаты,

Жұлдызды аспан тасбихты ишараты.

38-суреттің сипатына келеміз. Ондағы салынған бас суреттің негізгі бейнесі ертедегі ғалымдардан қалған. Мағынасы жеті қатты сарай. Оған кірген адам, соның бәрін аралап барып ортасына кіреді. Шығарда тағы солай. Оның құрылыс жолын білмеген адам, одан шыға алмай қалады, өледі. Тек білген адамдар аман шығады. Ертедегі аңыздар бойынша ол Мысырда болған. Оның салынуын Зұлқарнайын есімімен байланыстырады. Ертедегі гректер аңызында оған кірген Тезей батырға патшаның Арнанда атты қызы босағаға байланған жіп ұстатады. Ол аман шығады.

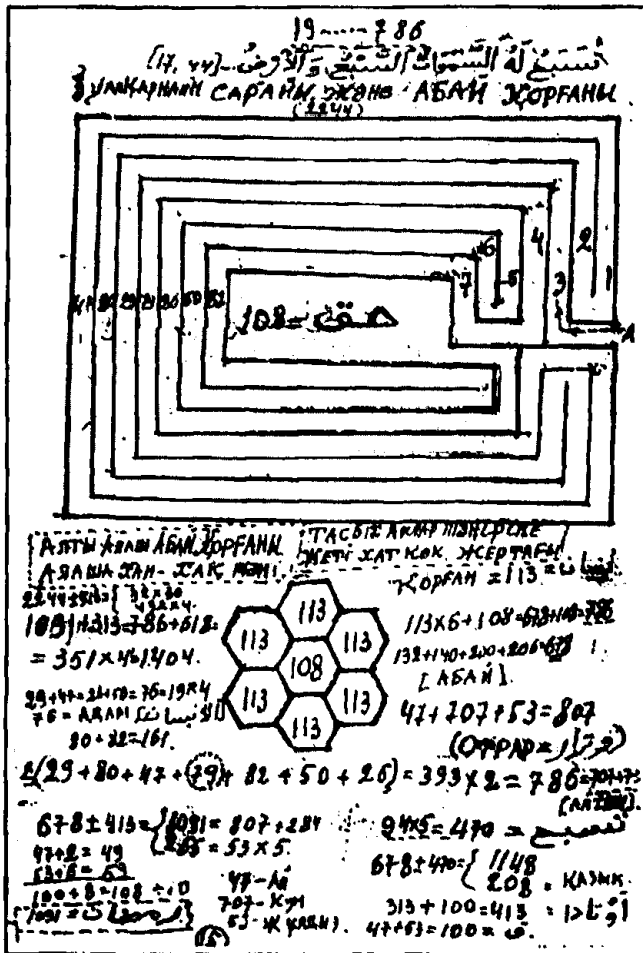
Біз бұл жұмбақ жеті қат сарайды жеті қат Көк мағынасында алып, ол көктердің металдарын көрсеттік: 1-Ай-47-Күміс, 2-Айқыз-80-сынап, 3-Шолпан-29-мыс, 4-Күн-79-алтын, 5-Арай-26-Темір, 6-Шоңай-50-Қалайы, 7-Санжар-82-қорғасын.

Суреттің оң жағындағы қақпа (А) үшінші Көктен Шолпаннан

басталады. Мұны өмірдің таң Шолпаны деп білеміз. Онан әрі жол екінші, бірінші көкке (яғни Ай-Жерге) түседі. Сонан кейін ол жол төртінші көкке – Күнге көтеріледі. Сонан кейін жол жетінші көкке көтеріледі. Сонан кейін төмендеп алтыншыға, онан бесіншіге түседі. Онан барып орталық таққа жетеді. Оның 5-Арайдың тегі темір ғой. Демек Ат байладым Абақ дегені сол: $Абақ = 104 = 52 \times 2 = 26 \times 4$ онда қосай $54 \times 2 = 108$ – Хақ саны-тақ саны-Алаша хан саны.

Оның айналасында Алты Алаш – Қорған-113- **بنیان** буниан.

Осы бойынша Абай саны шығады: $113 \times 6 = 678$. Екі суреттегі салыстырамыз, $2(47+80+29+79+50+82) = 2 \times 393 = 786 = 678 + 108$.

38-сурет

$$2244 \pm 1404 = \begin{cases} 3648 = 19 \times 192 \\ 840 \end{cases}$$

Арабша Қазық Аутада болғанда оның сандық мәні 413.

Онан шығады: $678+413=1091=807+284$ -محنان (Рамазан). Осыларды қабыстыратын бір өрнек: $222+78+113=413$.

Суреттегі басқа сандарды оқушы өзі қарастырар.

Келесі мәселе 39-суретке байланысты. Оны «Аспан жолы және Ислам жолы» атадық. Мұнда бәрін қамтитын мәселені, әрине, кең түрде қарауға біздің күшіміз жетпейді. Аллаһ қаласа, соның ішінен бір белгілі ишарат көрсете алсақ, соның өзі зор мазмұнды болмақ.

10-суреттің негізіне әулие үшкілді алдық (11-суреттен) (АБО'): $AB=1000$, $BO'=786$, $O'A=450$. Бұрыштары: $25^{\circ}48' + 49^{\circ}28' + 104^{\circ}44' = 180^{\circ}$. Үшкілдің орталық нокаты О, яғни $AO=OB=500$; $OO'=400$. Ол жердегі орталық бұрыш $58^{\circ}46'$.

Үшкіл ішіне тағы бір сызық жүргізілді: $O'K=487$. Оның қасиеті бас сызықты екі өлшемдес бөлшекке бөледі: $BK=360$, $KA=640$, $360+640=1000$. Онан шығады: $487+153=640$, $153 \times 12=1836$,

$487+360=847=807+40$. Ерте болсын, айтылған үшкіл ішіне сызылған шеңбер өрісі- $z=153$ болады.

Қосымша үшкіл: $360+487+786=1633$, бұрыштары: $18^{\circ}46' + 25^{\circ}48' + 135^{\circ}26' = 180^{\circ}$.

Біріне-бірі тірке осы үшкілдің бұрыштарын қосамыз:

$58^{\circ}46' + 18^{\circ}46' = 77^{\circ}32'$, онан шығады белгілі қайталама жеті:

$$77^{\circ}32' - 70^{\circ}32' = 7^{\circ} = 420^0$$

Мұнда $70^{\circ}32' + 109^{\circ}28' = 180^{\circ}$ текшенің орталық бұрышы.

Осыларды мына түрде жазамыз: $77^{\circ}32' + 54^{\circ} = 70^{\circ}32' + 61^{\circ} = 131^{\circ}32'$, онан шығады: $131^{\circ}32' + 19^{\circ}28' = 141^{\circ} = 47 \times 3$. Басқаша айтқанда пайғамбар есімімен байланысты бұрыштар сандар шығады: 47-Мұхаммед, 54-Ал-Қамар, 61 - [Ахмад]. Осыларды көрнекі түрге келтіру үшін басқы үшкілдің бас бұрышын астына қарай айналдырып төңкердік: нокат А айналып, А' орнын алады.

Бұрыштар өрнегі болады: $131^{\circ}32' + 19^{\circ}28' = 151^{\circ} = 90^{\circ} + 61^{\circ}$. 151° - Кейінгі бұрыштан: $48^{\circ} 60' + 28' = 3008 = 47 \times 8 \times 8 = 47 \times 64$, $94 \times 32 = 3008$. Енді осы өрнекті Аспан жолы және Ислам жолы атаған сандармен

салыстырып қаралық. Олар мыналар: 2476 – он екі жұлдыз санаты, 2244 – Жеті қат Көк тасбиhiы (1, 9 - суреттер). 4304 – Халифалар саны- Ислам жолы. Осылардан шығады:

$$2476+2244+4304=4720+4304=9024=94 \times 96.$$

$$\text{Онан шығады: } \frac{94 \times 96}{94 \times 32} = 3 \text{ немесе: } \frac{94 \times 32}{94 \times 96} = \frac{1}{3} = \sin 19^\circ 28'$$

$$\text{Онан тағы шығады: } 96 \pm 94 = \begin{cases} 190 = 19 \times 10 \\ 2 \end{cases}$$

$$\text{немесе: } 95 \pm 1 = \begin{cases} 96 \\ 94 \end{cases}$$

$$95 = 19 \times 5$$

Ғалами тектер саны, бас батаның кәміл түрі - $19^\circ 28' = 109^\circ 28' - 90^\circ$ текше (Қағба) орталық бұрыш. Онан шығады:

$$\frac{109^\circ 28'}{2} + 50^\circ = 104^\circ 44'$$

Бір тамаша айтылған екі санның қатынасынан шығады:

$$\frac{4304}{4720} = 0,911864 = \sin 65^\circ 46' = \operatorname{tg} 42^\circ 22'$$

Онан айтылған бұрыш шығады:

$$65^\circ 46' \cdot 2 = 131^\circ 32' = 58^\circ 46' + 18^\circ 46' + 54^\circ.$$

Бұған қосымша мағлұматтар: $131^\circ 32' + 19^\circ 28' = 151^\circ = 90^\circ + 61^\circ$. 151° - өркеш бұрыш. Онан шығады: $151 \times 60 = 9060$; немесе: $61 \times 60 = 3660$, $9024 + 36 = 9060$.

Тағы бір екі бұрыштан мағлұматтар:

$$65^\circ 46' + 6^\circ 4' = 71^\circ 50' = 23^\circ 50' + 48^\circ, \text{ немесе } 71^\circ 50' - 51^\circ 50' = 20^\circ.$$

Екінші бұрыш бойынша:

$$42^\circ 22' \cdot 4 = 109^\circ 28' + 60^\circ, 49^\circ 28' + 42^\circ 22' = 51^\circ 50' + 40^\circ. \text{ Онан шығады:}$$

$$60 \pm 48 = \begin{cases} 108 = 54 \times 2 \\ 12 \end{cases}$$

Олардан шығады:

$$60 \pm 54 = \begin{cases} 44 \\ 6 \end{cases} = 19 \times 6, \quad 60 \times 18 = 54 \times 20 = 1080,$$

$$\frac{60+54}{60-54}=19$$

Бұрыш өлшеудің екі түрін салыстырған қосымша сызықты қараңыз (астында).

Халифалар санын тік-қада, сырық ретінде алғанда оның Жайыб (синус) және көлеңке (зіл-тангенс) түрі берілген. Онан шыққан қосымша бұрыштарда мол сыр бар, немесе: $13^{\circ}28' = 808' = 701+107$. Екінші жағынан:

$$28^{\circ}54' \pm 13^{\circ}28' = \begin{cases} 42^{\circ}22' \\ 15^{\circ}26' \end{cases}$$

Онан шығады: $26^{\circ}34' + 15^{\circ}26' = 26+16=42$, немесе: $63^{\circ}26' - 15^{\circ}26' = 48$. Қорытындыда бір жұмбақ өрнек келтіреміз: $9024+1836=10860=[26]10$. Ғалами ғажайып сан. Жиырма алты. Қағба=текше=жер=темір саны. Ол ғаламның Темірқазық тірегі, өмірдің қозғалыс жүрегі. Сол жиырма алты арабша: сат+ғашурн, сандық мәні: $460+626=92 \times 5 + 313 \times 2 = 1086$.

Ол фруз (Фарыздар) саны: $80+200+6+800=1086$. Жоғарыда көрдік: $94 \times 96 = 9024$. $94 = 47 \times 2$ - зам-зам, 96 – алғашқы уахи келген сүре. Ол қайталама $48 = 48$, яғни $48 \times 2 = 96$. Ойласу керек. Тұран Қақпасы – ғалами байланыс.

*Аллаһқа шүкір. Қате жерімді кешір.
Әл-Машани. 29/V.1996ж*

ТҰРАН ҚАҚПАСЫ–ҒАЛАМИ БАЙЛАНЫС

Тұран Қақпасының төрт бұрыштық сандары екі де алты екені мәлім. Онан толып жатқан мәселе тарайды. Соның ішінде $20+6=26$ жиырма алты $[26]=1086$ саны ерекше орын алатыны айтылды. Тәңірінің алғашқы жаратқаны пайғамбар Нұры екені бас хадиста айтылды. Оның саны 566. Осыдан шығады айтылған жиырма алты $[26]=566+26 \times 20 = 566+520 = 1086$.

Алғашқы Нұрдың алғашқы ләпізі хамды=52. Мұның өзі барлық ғаламның кілті секілді күрделі нәрсе. Соның ішінен біз, Тәңірім сәтін берсе бірнеше өрнек келтірмекпіз:

Тәңірімнің жаратқан Нұры, оны барлық ғаламға таралып дамуы, онан адамзатқа мекен болған көктің жаралуы, адам Жер бесігі жаралуы – бәрі ғажайып, хикметті шеберлік, мәңгі мақсатты зор мұғжиза. Тәңіріне, оның ғаламына, елшісіне сенбеген надандар сол байланысты үзіп, өзінше дәурен сүрмек болатыны ежелден мәлім.

Біздің мақсатымыз сол – надандықтан сақтандыру. Тәңірінің жаратқан ғаламынан, оның сыр-сипатын ішіне алған Құраннан шындықтың бетін ашу. 40-суретті көрнекі болу үшін жасадық.

Алдымен айтылған екі шеңбердегі екі шаршының сандарын қосып, солардың ортасына қойдық: Ол болады: $250+2=252=36 \times 7$. Жиыны: $2(252+256)=508 \times 2=1016=254 \times 4$. Төрт тау+Құс= $35+219=254$. Ибраһим құстары, (2-сүре, 260-аят).

Бұлардың әрқайсысында ғажайып сыр жатыр. Мысалы, $162=256$ Нұр болса, $252 \times 2=504=284+220$ – достар саны $=412+92=504$ -- Байат Қағба досхана. Онан әрі қарай:

$$250 \pm 108 = \begin{cases} 358 \\ 142 = 71 \times 2 \end{cases} \quad \text{Бұдан шығады:}$$

$$358 \pm 282 = \begin{cases} 640 = 358 + 47 \times 6 \\ 76 = 19 \times 4 \end{cases}$$

Бас бата (19), адам (76), темір (640), күміс (47), немесе $284+53+47+256=640$. Ғалами 190 санын қосамыз:

$$(250+108) \pm 190 = \begin{cases} 358 \pm 190 = \begin{cases} 548 = 137 \times 4 \\ 168 \end{cases} \end{cases}$$

Ал-Иаукут-548 (55-сүре, 58-аят). Онан шығады: $618+168=786$ – Бас бата.

Қосқар-Архар-Қарнайын 441 Осы санды арқам санымен байланыстырамыз: $250 \times 2 + 382 = 882 = 441 \times 2$.

Архам санымен Абай саны былай қабысады: $678+250=928=29 \times 32$.

Мұнда -29-мыс Шолпан металы. Онан шығады: $348 \times 8 = 928 \times 3 = 2784 = 48 \times 58$. 348 - шұғыла:

$$58 \pm 48 = \begin{cases} 106 \\ 10 \end{cases}$$

$53 \times 2 = 106$ – жұлдыз (53 – Ал-Нужум), немесе Ахмад.
Рахим Тұран санына тікелей байланысты: $248 = 62 \times 4$,

$$62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Жұлдыз (53-Ахмад) санын ал-рахим, ал-рахман сандарына қосамыз: $289 + 53 = 342 = 19 \times 18 = 38 \times 9$. $329 + 53 = 382$ әулие сан. $618 + 106 = 724 = 181 \times 4$ (181 مقام).

Бір тамаша қағида өрнекті қарайық:

$$260 \pm 256 = \begin{cases} 516 \\ 4 \end{cases}$$

Онан шығады: $64 \times 260 = 65 \times 256 = 16640 = 640 \times 26$ Онан шығады: $640 + 26 = 666 = 222 \times 3$. Екінші жағынан бұл Нұрдың Тұран Қақпасына келіп тұратындығы. Өйткені 65-Асад (Арыстанбап-Тұран Қақпасы), 256-Нұр. Сол арада екі темір (арабша+тұранша) бас қосты. Инсаф –ғадалат таразысы құрылыды: $222 \times = 666$.

Ол екі санның табысқан-қосылған орыны: $260 + 256 = 516 = 86 \times 6$ жарқыраған Ал-Сақиб (634) жұлдызы (86-сүре, 3-аят). Онан шығады:

$$666 \pm 634 \begin{cases} 1300 = 260 \times 5 \\ 32 = 16 \times 2 \end{cases}$$

Мұндағы тағы бір тамаша нәрсе арабша жазық бет –жақ (Ж) деген сөздің сандық мәні мастуй 516. Сонымен қатар (60)=сигун- 516. Ойлап қараңыз. Алты, алпыс (6×10), шебер сөздерінің $60 \times 6 = 360$, табиғи тығыз байланысты тағы байқалды. Бас үшкіл-Жауһар үшкіл соған негізделген, егіз-сегіз соған негізделген, алты Алаш-Алаша хан соған негізделген.

Енді келіп Нұр ұғымына соғады: $Ж = 516 = [60] = 260 + 256 = 86 \times 6$.

Ойлап қарасаңыз ғажайып өрнек. Онан шығады: $516 \times 2 + 284 = 1032 + 284 = 1316 = 329 \times 4$. 329 – Ал-рахман, 4 – Қақпа бұрыштары. Енді осы санға пайғамбарымыздың туған жылын (F) қосамыз: $(F) + (Ж) = [26]$. $570 + 516 = 1086 = [26]$. Ол болады тең жиырма алты санының атау сандығына. Тамаша мұғжиза өрнек деп білеміз мұны.

Осыған қосымша тағы бір тамаша сан. Бас хадис саны 566 екенін көрдік. Сонымен мынадай өрнек жазамыз:

$$\frac{566}{566 + 217 \times 2} = \frac{566}{1000} = 0,566 = \sin 34^\circ 28'$$

Мұнда 217-Ғалами Темірқазық жылы. Онан шығады шеңбермен текше байланысы $24(34^{\circ}28' - 19^{\circ}28') = 360^{\circ} = 15 \times 24$. Онан шығады: $0,618 = \sin 38^{\circ}10'$, $38^{\circ}10' - 34^{\circ}28' = 3^{\circ}42' = 222'$ (инсаф)

Тағы бір ғибадаттың ой айтылған бұрыш сәуле жіктелі бұрышына байланысты. Ол былай:

$$34^{\circ}28' + 6^{\circ}4' = 40^{\circ}32' = 70^{\circ}32' - 30^{\circ} = 40 \times 60 + 32' = 2400 + 32 = 2432 = 19 \times 128 = 38 \times 64$$

Енді үлкен өрнекке келеміз:

$$2(252+256)+1900=504+512+1900=2916=54^2.$$

Мұндағы сандар бәрі де белгілі ғалами байланыстың ишараты. Олардың Ал-Қамар (Ай) сүре санатының шаршысы болуы, сонымен қатар ол санның пайғамбарға берілген қайталаушы жеті және Ұлы Құран аят санына дәл келуі тамаша мұғжиза деп білеміз (15-сүре, 87- аят).

Осыған байланысты, он екі жұлдыз санаты мен жеті қат көк тасбих санын қосамыз: $2476+2244=4720$. Оған Ұлы Құран санына әулие санын қосамыз: $4720+382=5102$. Екінші жағынан періштелер саны мен халифалар сандарын қосамыз: $4914+4304=9218$.

Осы екі топ сандардың қатынасынан тамаша мағлұматтар шығады:

$$9218 \pm 5102 = \begin{cases} 14320 = 10000 + 4320 = 10(1000 + 108 \cdot 4) \\ 4116 = 342 \times 12 \end{cases}$$

Оны былай жазуға болады: $358 \times 40 = 14320$. Екінші жағынан:

$$343 \pm 111 = \begin{cases} 454 = \text{Иман саны} (165 + 454 = 619) \\ 232 = 29 \times 8 \end{cases}$$

Онан шығады: $232 \times 25 + 195 = 5995 = \text{АБЖД}$.

Нұрдың Абаққа Ат байлауы жыл басы. Соның сандық ишараты:

$$256 \pm 104 = \begin{cases} 360 - \text{шеңбер} \\ 152 = 19 \times 8 = 38 \times 4 \end{cases}$$

Жыл шеңбер 360 өтті. Жаңа жыл бас бата мен басталды $[19(2+6)] = 38 + 114$. Бұл 38-сүресі және 114 Құран сүре саны.

$$\text{Онан шығады: } 152 \pm 104 = \begin{cases} 256 \\ 48 \end{cases}$$

48-қайталаушы $x_m=(40-46)$ сүрелер). Онан Темір Қазық мағынасы. $256+208=360+104=464$. 208 - Қазық. Онан протон шығады: $464+286+1086=1836$ Мұнда $26 \times 11=286$, $1086=[26]$.

Тағы бірнеше есептер:

$$256 \pm 26 = \begin{cases} 282 = 47 \times 6 = 94 \times 3 \\ 230 = 180 + 50 \end{cases} \quad \text{немесе:}$$

$$230 \pm 26 = \begin{cases} 256 \\ 204 = 17 \times 12 \end{cases}$$

Бұл арада 230-өлшемдес бейнелер-қиастар саны.

Жоғарыда 6-суретте келтірілген бір тізбек санының бір бөлімін қарайық: $19+88+107+195+302+497+516=1724$.

Бас батадан бастап теміртек арқылы тіркеген осы жеті санда ерекше қасиет бар. Бас батадан соң байланысты белгілі басты санды аламыз, яғни $(19+7)+62$, $62 \pm (19+7)=62 \pm 26=88$. Ойда болсын ол сат=38, 50=Қаф=100 сүрелеріне байланысты. «Алхимияда» талданған.

$$50 \pm 38 = \begin{cases} 88 \\ 12 \end{cases}$$

Осы екiнiң жиын саны $19+88=107$. Қыз Жібек саны. Оны былай жазуға болады: $190+(620+260)=190+880=1070=214 \times 5$. 1070 - маслас - Үшкіл - Ыдырыс, 214 – Жауһар. Онан әрi қарай әр бiр сан алдындағы екi санның жиыны ретiнде алынған: $88+107=195$,

$107+195=302$, $195+302=497$. Бұл алтауы (Алты Алаш) болады: $19+88+107+195+302+497=1208=151 \times 8=302 \times 4$.

302 – Бақара (2-сүре-Сиыр). Осындағы алты санның әр қайсысының ерекше сыры бар. Бұлардың ортасына Алаша хан ретінде $516=Ж - Жазық - Жақ - \text{немесе мастуй немесе [алпыс]}=[60]$ سيتون = ситун санын аламыз. Жиыны болады: $1208+516=1724$. Осы санға бас Жауһар үшкіл санын қосамыз:

$$1724 \pm [\Delta] = 1724 \pm 1284 = \begin{cases} 3008 = 47 \times 64 = 94 \times 32 \\ 440 = 88 \times 5 = (62 + 26) \times 5 \end{cases}$$

Осы санды суретте орын тар болып көрсетілмеген бір санмен қосып қарайық. Ол он екi жұлдыздың есiмдiк санат саны (1-сурет).

$$2476 \pm 1724 = 4200 = 2916 + 1284 = 542 + [D].$$

Мұның тамаша өрнек екені есте болсын. Қорытынды тағы бір тамаша өрнек:

$$284 \pm 246 = \begin{cases} 530 = 53 \times 10 - \\ 38 = 19 \times 2 \end{cases} \quad \text{тасиғ-тоғыз.}$$

$284=71 \times 4$ - Ғұтарад (Айқыз)=Фараб (Ыдырыс). $246=41 \times 6$ - Жебірейіл саны.

Екі достың саны, Ахмад кәміл саны жұлдыз 53-Ал-Нұжым.

Осы тамаша санға айтылған теміртек санын қосамыз, болады:

$$530 \pm 88 = \begin{cases} 618 - \text{ал-рахман ал-рахим} \\ 442 = 348 + 94 (\text{шугла} + \text{замзам}) \end{cases}$$

Оны былай жазамыз: $348+94+88=284+246=530$, немесе: $348+91\delta 2=348+182=530$.

Нұрмұхамад кәмәл Ахмад.

Тағы бір ескерту, Шаршының оң жақ бүйірінде 260, сол жағында 620, жиыны:

$$620 \pm 266 = \begin{cases} 880 \\ 360 \end{cases}$$

620 - Түрік (тұрақ-тұран), 260 – кәміл темір (Хадид).

Оны көрсетудегі мақсат екі мен алты сандарының Абак есебіндегі, яғни ондық санат есебіндегі (есеп шоттық) мағынасын аңғарту. Оң жақ екіліктен басталған. 2) $200+60=260$. Сол жақ алтылықтан басталған. 6) $20+20=620$.

Періштелер саны, халифалар саны секілді басқа да Алты Алаш, Алаша хан есептерінде біз осы екілік, алтылық санаттарды еске алдық.

620 – түрік саны, 260 ондық темір саны болып алынады. Кейінгі санмен байланысты бір ойларды еске алайық. Ибраһим пайғамбардың тілегі бойынша тортау басына төрт құстың тірілуі (2-сүре, 260-аят). Ғажайып ойға жетелейді. Екінші жағынан:

$$190 \pm 70 = \begin{cases} 260 \\ 120 \end{cases}$$

70-Ал-миғараж сүресі. Немесе оған байланысты: $260+190=450$. Онан шығады әулие үшкіл: $450+780+86+1000=2236$.

Ерте заманда Тұраннан кеткен Майа елінде (Орталық Америка, Юкотан) ерекше әулие жыл Таң Шолпан жылы, мейрам жылы

бар. Оның күн тәулік саны 260. Себебі белгісіз. Осы сан да Тұран Қақпасынан шықпады ма екен деген ой туындатады.

Мұны зерттеу керек.

Тәңіріне тәуба.

Осы мәселені әзірше тоқтата тұрамыз. Исламға қуат берсін.

Қателескен жеріме кешірім сұраймын.

Әл-Машани 2/VI.1996.

Бұл мәселе әрі қарай талдауды керек етеді. Сол себептен біз оны келесі тақырыпқа бөлдік. Барлық ғылым саласына қатысы бар алтын қима, немесе әулие сандар деген түсінікпен байланысты қарастырамыз.

Ол келесі тарау, 12-сурет.

ТҰРАН ҚАҚПАСЫ ЖӘНЕ АЛТЫН ҚИМА

Ғылым тарихында өте ерте замандардан бері келе жатқан екі санның қатынасы бар. Оны әулие қатынас немесе алтын қима атайды. Бір таяқтың – бірі үлкен (а), бірі кіші (в) етіп екіге бөлсек: $a > b$. Ол бөлшектер қатысы мынадай болсын,

$$\frac{\alpha}{A} = \frac{\beta}{\alpha} = \frac{\alpha}{\alpha + \beta}$$

Яғни үлкен бөлшектің тұтас санға қатысы кіші бөлшектің үлкен бөлшекке қатысына тең. Осы үздіксіз қатынас барлық табиғат ғылымының саласында зор орын алады. Оны мына түрге келтіруге болады: $av + a^2 = a^2$, $a^2 - av - v^2 = 0$,

$$v = \frac{\sqrt{5} - 1}{2} a, \text{ немесе } v = 1, a^2 - a - 1 = 0.$$

Байқап қарасак, бұл шаршы өрнектің ең ықшамды бірлік түрі, яғни $ax^2 + vx + c = 0$ болған: $a = v = c = 1$.

Екінші жағынан екі бірлік шаршының кергіші болады $12 + 22 = 52$. Мұны Нұхтың бір үшкілі дейміз. Өйткені ол кісінің кемесі екі текшеден тұрады. Ол үшкіл болады:

$$\frac{1}{2} = 0,5 = \operatorname{tg} 26^{\circ}34'.$$

$$\frac{1}{2,236} = 0,44724 = \frac{1}{\sqrt{5}} = \sin 26^{\circ}34'.$$

Бір тамашасы осы үшкілдің үш санын айттылған алтын қима шығатындығы:

$$\frac{\sqrt{5}-1}{2} 0,618 \quad \text{Оның шаршысы:}$$

$$\left(\frac{\sqrt{5}-1}{2}\right)^2 = \frac{3-\sqrt{5}}{2} = 0,382.$$

Ол болады: $0,618+0,382=1,000$.

Оның көлемдік үш дәрежесі:

$$\left(\frac{\sqrt{5}-1}{2}\right)^3 = \sqrt{5}-2 = 0,236$$

Онан шығады:

$$0,382+0,236=0,618.$$

Сонымен: $A+A_2+A_3=0,618+0,382+0,236=1,236=0,618 \times 2=5-1$.

Осы санмен байланысты қоян есебі атты бір аңыз бар. Бір пар қоянды аулаға жіберіп күзетсе, бір жылда қоян саны қанша болады? Қоян (үй қояны) егізден балалайды. Әр көжек екінші айда балалайды. Он екі айдан үй қоян саны мынадай болады:

$$1+1+2+3+5+8+13+21+34+55+89+144=376=47 \times 8.$$

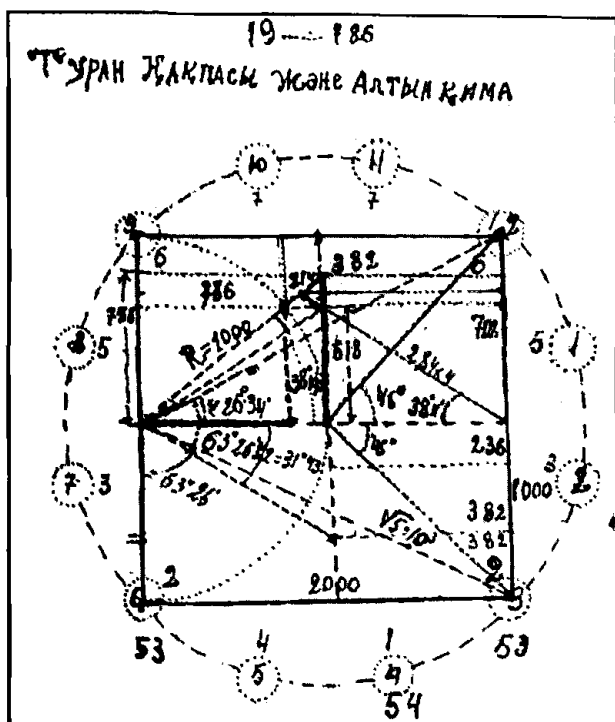
Мұндағы әр бір сан алдындағы екі санның жиыны, мысалы: $1+1=2$, $1+2=3$, $2+3=5$, $3+5=8$ т.б.

Мұнда екі нәрсеге көңіл аудару керек. Біріншіден, айтылған сандар қатарының кейінгілерінің қатынастары алтын Қима санына жақындай береді:

$$\frac{55}{89} = 0,6179775; \quad \frac{89}{144} = 0,6180555$$

$$\text{Орташа: } \frac{066179752+0,6180555}{2} = 0,6180165$$

Екінші жағынан есептің Қоян атымен байланысты болуы.

41- сурет

Қоян Айдың мүшел үйі (төртінші, арабша Ал-Саратан-Шаян). Ай – жеті қат көк басы, есеп басы, ғылым басы. Оның өзі Тұран Қақпа санына байланысты: $376=47(2+6)=94+282$.

47 – сүре пайғамбарым сүресі. Қоян оның даңғылы. Бұл есептің арғы шығу тегінде Күн мен Түн теңелу, жаңа жыл – наурыз жатыр. Ол Абақ есебі: Ат байладым Абаққа деген аңыз содан қалған. Абақ Алты-Алаш, алты Үркер, ортасына туған жаңа ай Алаша хан. Мұның бәрін талдай беруге бұл жерде орын тар. Айтарымыз, алтын қима есебінде тамаша терең мазмұндар жатыр. 12-суретте соның біразын келтірдік.

Мұнда Тұран Қақпасының жұлдыз шаршысы төрт шаршыға бөлінген. Үстіңгі екі шаршыда Нұх үшкілі салынған. Оның қырлары $1+2$, бұрыштары: $26^{\circ}+34^{\circ}+63^{\circ}26'+90^{\circ}=180^{\circ}$. Айтылған алтын Қимада бір жағынан $\sin 38^{\circ}10'=0,618$ болса, екінші жағынан Нұх бұрышының жарты тангенсі тағы соған тең:

$$\frac{\operatorname{tg} 63^{\circ}26'}{2} = \operatorname{tg} 31^{\circ}43' = 0,618 = \sin 38^{\circ}10'$$

Суретте осыны елестетуге тырыстық. Онда кіші шаршы ішіне қыры $R=1000$ жарты шеңбер сызылды.

Осы шеңбердің ішкі сызығы-жайп-синус $\sin 38^{\circ}10,5' = 0,618$ болғанда, сол бұрыштың зылы-көлеңкесі- сырығы біріне-бірі тең; жанама сызық тангенс $\operatorname{tg} 38^{\circ}10,5' = 0,786$ сырық болса, оның жердегі шеңбер ішіндегі көлеңкесі косинус соған тең болады, яғни $\operatorname{tg} 38^{\circ}10,5' = \cos 38^{\circ}10,5' = 0,786$. Осы теңдік өте алысқа апаратын тамаша нәрсе. Тек бір ғана осы $38^{\circ}10,5'$ бұрышты (оны ықшамдап $38^{\circ}10'$) немес $38^{\circ}11'$ аламыз). Осы теңдік шығады. Оны алты қима бұрышы атауда тағы бір тамаша мән бар, ол мынау. Арабша алтын заһаб, ذهب = 707 сандық мәні: Екіншіден, алтынның электрон саны, оның атомдық санат саны 79 екені белгілі. Екеуін қоссақ, болады: $707+79=786$. Яғни Сырық-Көлеңке өлшемі. Демек, алтын қима осыдан болар деген ой келеді. Оның арғы жағында терең жалғасы бар. Өйткені алтын Күн металы. Алтын қима-Күн қимасы болса, онан зор космологиялық мағына іздеу керек. Бұл мәселе 42-суретте қаралады.

Қазір 12-суреттің басқа мазмұндарына көшеміз.

Алтын қима санын бас Жауһар үшкіл сандарымен салыстырып: $T=159$, $Ж=516$, $Қ=609$, жиыны: $159+516+609=1284=[]=214 \times 6$, $214 - \text{Жауһар}=107 \times 2$, $107 - \text{Қыз Жібек}$.

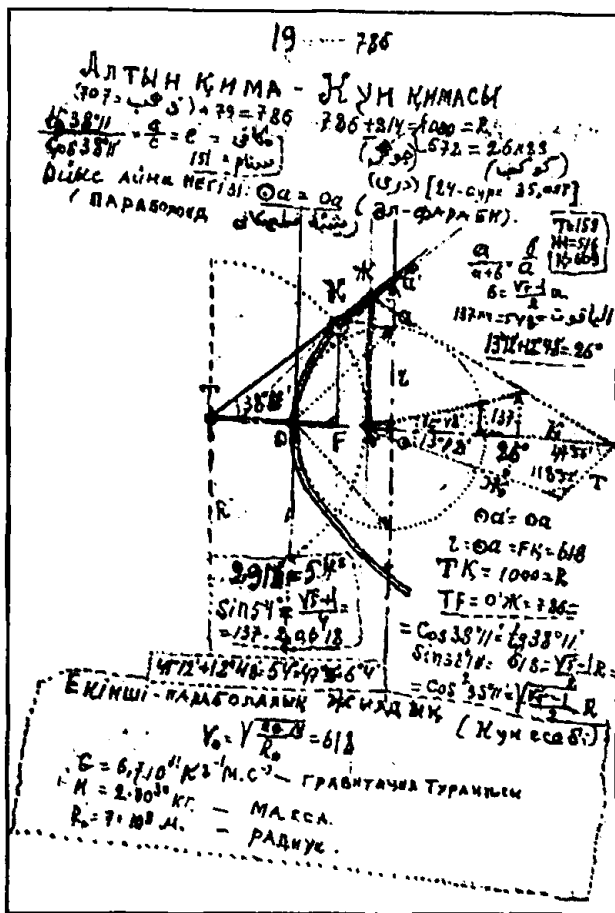
$$786+159+609=1554=786+256 \times 3=222 \times 7.$$

Мұнда 265-Нұр, $222+\text{инсаф}$, ғадалатты жеті қайталаушы. Осы ретте айта кету керек, біздің алтын қима санымыз – Күн Нұры мағынасында, Тәңірінің Жер мен Көктегі жарылқаған бас бата саны (Бисми Аллах ал-рахман ал-рахим: $168+329+289=786$). Тағы бір қадам: $618 \times 2 + 168 = 1236 + 168 = 1404 = 351 \times 4$. Басқаша айтсақ: екі дүниеде бірдей Жарылқаушы, бір Тәңірім. Оған апаратын тура жол біздің ислам жолы, Айдың жолы-Қоян-Шаян Ал-Саратан жолы (351). Қағбаның төрт (4) құбыласы соған апарады. Осы бағытта тағы бір қадам:

$$786+618+54891=1404+4904+4914=6318=81 \times 78=351 \times 18.$$

$$\text{Онан шығады: } 81 \pm 78 = \begin{cases} 159 = T = 53 \times 3 \\ 3 \end{cases}$$

53 – Ал –нажим-жұлдыз-Ахмад. Алтын қима санына жазық – Жақ ($Ж=516$) санын қосамыз:

42-сурет

$$786 \pm 516 = \begin{cases} 1302 = 217 \times 6 \\ 270 = 54 \times 5 \end{cases}$$

Мұнда 217-ғалами-(Темірқазық) жылы (миллион есебімен);
 54-Ал-Қамар-Ай.

Ойлап қараңыз, Тәңірім өзінің қаламында-Құранда ғаламның
 ғажайып сырларын берген. Оны түсінген адамның көкірегіне
 қорқыныш туады, иесінің өлшеусіз хикматын түсініп, құлшылық
 етеді. Осы жөнінде бір ғибрат 34-сүреде бар деп білеміз:
 34+Саба+54=34+63+54=151 (өркеш сандас).

Ол сүреде Дәуіт пен Сүлеймен пайғамбарларға берілген мұғжизаларға ой жүгіртіп көрейік.

Сүренің басы: «Көктер мен Жерде болған нәрселер, өзіне тән болған Аллаһқа, барлық мақтау лайық, әрі ахиреттегі мақтау да оған лайық. Ол хикмет иесі, толық хабар алушы» (1). Онан кейін 10-аятта: «Әй таулар, құстар! Онымен бірге үн қосыңдар. Және оған темірді жұмсарттық. Сүлейменге де ерте кетуі бір айлық, кешке қайтуы бір айлық жерлерді бағындырдық. Ол үшін еріген мыстан бұлақ ағыздық. Жұмыс істейтін жындарды да бағындырдық» (12).

Осы аяттар ғаламның құрылыс сырын бейнелейді. Таулар, құстар дегенді Жер мен Көк мағынасында түсінуге болады. Онан кейін ғаламның айналыс кіндігі болған Темірқазық Дәуіттың қолында жұмсарады. Ол жұлдыз әлемінің ғажабын білдірген мұғжиза. Сүлейменге берілген мұғжиза жеті қат көк, соның ішінде Күн мен Түн, Ай мен Шолпан болып табылады: Айлық жол ашық айтылған. Ал Таң Шолпаны оның металы – мыс арқылы берілген. Осындай ғажайып арқылы адам жындарды жұмысқа салатыны аңғартылған. Ал 48-аятта осы мағына аңғартылған деп білеміз. ол мынау:

قل إن زبي يقدنف بالضق علم الغيوب (٤٨)

Бұл дүние ғана емес, қиямет хикматты да Аллаһтың қолында екені басында ескертілді. Соның бәрін сезген адам Тәңірін еске алып, оның алдында желді күнгі жапырақша қалтырауымыз керек. Халық мақалы бар ғой: «Құдайдан қорықпағаннан қорық!» деген. Айтылған 48-аятты біз осы мағынада түсіндік.

Аталмыш сүренің бас санат жинағы өркеш сандас дедік, яғни $34+63+54=151$ – синам-өркеш (пайғамбар хадисы Құран өркеші 2-Бақара сүресі). Осы тұрған сандардың әрқайсысында сыр бар. Соның ішінде $63=7 \times 9$ – пайғамбар саны.

Ғаламды құраушы атомдардың өзек саны-протон саны осы сүреде осылай берілуі айтылған мұғжизаларға сәйкес келеді.

12-суретке ораламыз. Онда: $\frac{351 \times 2}{1000 + 107} = \text{tg} 38^\circ 11'$

Мұның атын әл-Фарабидің ойыс айна бұрышы деп білеміз. Өйткені оның тең қиықты Қитғ Мукафи *فطاح مكاني* – парабола осы негізде жиналған. Яғни:

өрнегіне $\cos 38^\circ 11' = \text{tg} 38^\circ 11'$ тең.

Сол бойынша 13-суреттегі алынған өрнек: $Oa' = Oa$. $618 = Oa = FQ = r$. Оған тағы ораламыз. Құрандағы Ай мен Күн

сүрелер сағаттар көбейтіндісі періштелер санын беретіні айтылған. Соған қосамыз: $108 \times 7 = 756$ санын:

$$4914 \pm 756 = \begin{cases} 5670 = 63 \times 90 \\ 4158 = 54 \times 77. \end{cases}$$

Белгілі беделді сандар. Тағы соған жалғас сан:

$$2916 + 756 = 3672 = 1836 \times 2.$$

Ойлап қарасаңыз, мұнда қаншама сыр жатыр.

Осыларға байланысты тағы бірнеше сандар келтіреміз:

$$756 \pm 566 = \begin{cases} 1322 = 661 \times 2 \\ 190 \end{cases}$$

$$1000 + 54 = 622 + 432 = 1054; \quad 1000 + 91 = 1091 = 807 + 284.$$

$$618 + 54 = 672 = 48 \times 7 \times 2 = 336 \times 2. \quad 236 + 54 = 290. \quad 236 + 53 = 289 = 172.$$

$$786 + 214 = 1000; \quad 618 + 214 = 832 = 26 \times 32.$$

$$236 \pm 214 = \begin{cases} 450 \\ 22 \end{cases}$$

$$1284 \pm 786 = \begin{cases} 2070 = 230 \times 9 \\ 498 \end{cases}$$

$$498 \pm 382 = \begin{cases} 880 = 620 + 260 \\ 116 = 29 \times 4 \end{cases}$$

$$\begin{aligned} 618 + 382 + 236 &= 1236 = 618 \times 2 = \\ &= \left[\frac{\sqrt{5}-1}{2} + \left(\frac{\sqrt{5}-1}{2} \right)^2 + \left(\frac{\sqrt{5}-1}{2} \right)^3 \right] 10^3 \end{aligned}$$

Осында келтірілген сандардың барлығы суреттен табылады. Олардың талдамасын 13-суреттен көреміз. Бұл суреттегі бірсыпра мәселе жоғарыда айтылды. Бұл арада солардың бейнесін қайталап көріп, әрі қарай жалғастырамыз. Мұндағы ең басты жаңалық Күннен бөлініп шығатын бөлшек заттың екінші параболалық жылдамдығы. Қазіргі астрофизика есебі бойынша ол болады:

$$V_0 = \sqrt{\frac{2GV_0}{R_0}} = 0,618$$

Мұнда $G=6,7 \times 10^{11}$ гравитация тұрақтысы.

$M_0=2 \times 10^{30}$ кг-Күн массасы, $R_0=7 \times 10^8$ м – Күн радиусы (өрісі).

Әл-Фараби әдісі бойынша ойыс айна үлгісін –парабола салуда алынатын шеңбер өрісін осы Күннің екінші жылдамдық санына тең етіп алсақ, есеп біріне бірі-дәл, сәйкес, айтылған теңдіктер болады: $r=\Theta a=F\kappa=618$.

Қосымша жанама шеңбер өрісі $R=1000=TK$. Жазамыз:

$$\sin 38^\circ 10' = 618 = \frac{\sqrt{5}-1}{2} R;$$

$$\cos^2 38^\circ 11' = \sqrt{\frac{\sqrt{5}-1}{2}} R;$$

Онан шығады: $\cos 38^\circ 11' = \text{tg} 38^\circ 11'$. Жанама сырық $O'Ж =$ көлеңкесіне FT тең; $O'Ж=FT$.

Бұл суреттегі негізгі бір жаңалық Құран аяттарындағы айтылған қағидаларды қазіргі ғылымға байланыстыру. Ол оңай зат емес. Тәңірге сыйнып қарап көреміз.

Қазіргі физикада тұрақтылардан шыққан өлшеуші жоқ бір қатынас сан бар:

$$\frac{hc}{e^2} = 137,$$

$$\text{Мұнда - } h = \frac{h}{2\pi}$$

- Планк тұрақтысы, $c=3 \times 10^{10}$ жарық жылдамдығы, e -электрон заряды. Мұндағы тұрақтылықтар деп алып отырған сандар шын мәнінде табиғатта белгілі емес, тұрақты емес. Оны басқаша қарау керек.

Құранда бір тамаша асыл тас аты ал-иақұт аталады (155-сүре, 58-аят). Оның сандық мәні: $548=137 \times 4$.

$$\text{Екінші байланыс: } 786 \pm 214 = \begin{cases} 1000 \\ 572 = 26 \times 22 \end{cases}$$

Осындағы барлық сан Құранда ерекше орын алады: 786-бас бата, 1000-жинақ сан, 26, 22, 214. Осындағы сандар қатарымен 24-сүреде (Нұр сүресінде) айтылған (35аят): «Тәңірінің Көктер мен Жердегі Нұры бейне бір інжу-дури Маржан-Жауһар жұлдыздар секілді» делінген..

Айтылған ал-Иакут тасымен ал –Маржан да айтылады. Оның сандық мәні: $\text{المرجان}=325$. Олардың минералдық-химиялық сандары: ал-Иакут= 90 ($\text{Al}_2[\text{SiO}_4](\text{FOH})_2$), ал-Маржан= 50 (CaCO_3).

$$\text{жиыны: } 90 \pm 50 = \begin{cases} 140 - \text{Гылым} \\ 40 - \text{пайгамбар саны} \end{cases}$$

Осы екі саннан барлық, басқа бестек бейне саны шығады: $T=50, Ж=50, Қ=90$, жиыны: $50+50+90=190$.

Осы екеуімен қатар кездесетін тағы екі асыл тасты еске алайық. Оның бірі Лағыл $\text{Al}_2\text{O}_3=50$, $13 \times 2 + 8 \times 3 = 26 + 24 = 50$. Екіншісі Зумурд (Ыдырыс тасы): $\text{Be}_3 \text{Al}_2[\text{Si}_6\text{O}_{18}] = 4 \times 3 + 13 \times 2 + 14 \times 6 + 8 \times 18 = 12 + 26 + 84 + 144 = 266$.

Бұл екеуі болады: $266 + 50 = 216 = 79 \times 4$. Мұнда 79 – Алтын Күн металы. Төртеуін қосамыз: $90 + 50 + 266 + 50 = 266 + 190 = 456 = 114 \times 4 = 9 \times 24 = 38 \times 12$.

Бас бата саны (19), сүре саны (114), орта есеппентөртеуі тамаша сан құрайды. Осы санға Қағба (Текше) санын қоссақ, болады айтылған ал-иакут саны: $456 + 92 = 548 = 137 \times 4$.

Демек, тұрақты өлшеусіз қатынас санды 137 басқа негізде шығару керек болады. Өйткені онда h -куат, c - жылдамдық, l -заряд болғанда, мұнда бірішіден кеңістік, құрылыстық өлшем жоқ. Ол болмаған күнде табиғат құрылысты ғаламды қалай бейнелеуге болады? Ол қиын. Екіншіден А.Энштейн атындағы қатынастық теория бойынша жарық сәуле жылдамдығы тұрақты деп алынған. Соған сәйкес

$$h = \frac{h}{2\pi} \text{ Планк тұрақтысы да шықты}$$

Жарық сәуленің тарау, бұрылу, сыну, шарпу, жұтылу, шоқтану тағы басқа тарауларын талдаған әл-Фараби еңбегіндегі жарық сәуле жылдамдығы тұрақты емес. Ол бір заттан екінші затқа өткенде сынады, бұрылады. Ал бұрылу оның өзгерісін бейнелейді. Олай болса қазіргі ғылымның тұрақты деп тауып отырған шамаларын бұрыш өлшеуіне айналдыру керек. Ойлап қараңыз. Айтылған бас жауһар үшкілдің екінші бұрышына маржан тастың (інжудің) сәуле

айыру бұрышын қосамыз: $47^{\circ}56' + 6^{\circ}4' = 54^{\circ} = 41^{\circ}12' + 12^{\circ}48'$.

Тамаша ашық айқын көрікті ғибрат?! Айтылған ал-иакут санын Бас бата санына көбейтеміз:

$$\frac{548}{786} = \sin 57^{\circ}$$

Ол белгілі $19 \times 3 = 57$ (Ал-Хадид). Осы айтылған үшкілдердің тамаша көп мысалдары таудың тасынан кездеседі. Оны геомеханикада бергенбіз. Солардың ішінен біз бір мысал келтіреміз. Ол: әл-Фараби тасы. Қолмен ұстап, көзбен көрген, дәлді өлшеген ғибрат.

14-суреттің астында бір кесек табиғи тас бет сызығының түсінігі берілген. Ұзындығы – 50мм, қысқа жағы – 40мм, бұрыштары – $(80^{\circ} + 100^{\circ})/2 = 180/2 = 360^{\circ}$. Осыдан отыз жыл шамасы бұрын Арқада кен зерттеп жүргенде қолыма түскен тас. Оны мен әл-Фараби тасы деп атаған едім. Қазір ол үйде сақтаулы. Оның әл-Фараби есімімен алу себебі, қабырға сызықтарының және бұрыштарының қатынасы бірдей:

$$\frac{50}{40} = \frac{80^{\circ}}{100^{\circ}} = \frac{5}{4}$$

Бұл қатынас әл-Фарабидың ең бас нотасы: $5/4$ – Шолпан нотасы – зуһра нотасы (زوحرا = $z = mi$). Тәулік күніне алғанда ол жұма күніне келеді. Таң Шолпанның (үшінші көк) үйлері 2-сәуір, 7 - мизан (таразы). Ол пайғамбар жұлдызы.

Дүниежүзілік музыка өнеріне әл-Фарабидың кіргізген жаңалығы осы. Онан бұрын ол нота болмаған. Осылайша мәселе табиғи қалпына, шындыққа негізделеді және жеңілдейді. Батыс Европа және Америка ғалымдары осы жағдайды тек кейінгі кезде ғана түсініп, Эйнштейн теориясын тастап, әл-Фараби еңбегін негізге алуға бет бұрды. Осымен байланысты біз 13-14-суреттерде осы мәселеге тоқталамыз.

Шеңбер радиусын (өрісін) әулие санға тең етіп алсақ, (618) оның жинап (синус) биіктігі 137 болып, онан шығады:

$$\frac{137}{618} = \sin 12^{\circ}48'; \quad 12 \times 60' + 48' = 768 = 48 \times 16$$

Екінші жағынан айтылған сандық қазық-қос абақ (104×2) санына бөлсек, болады:

$$\frac{137}{208} = \sin 41^{\circ}12'$$

Осы екеуін қосқанда жұлдыз-бес бұрыш саны, Ай бұрыш саны шығады:

$$41^{\circ}12' \pm 12^{\circ}48' = \begin{cases} 54^{\circ} \\ 28^{\circ}24' \end{cases}$$

$$28^{\circ} 60' + 24' = 1680 + 24 = 1704 = 71 \times 24 = 284 \times 6.$$

284 – Ғұтарад-Фараб саны. Ол екінші Көк Айқыз Бас Жауһар үшкілдің ең кіші бұрышын айтылған ал-иакут бұрышына қосамыз:

$13^{\circ}12' + 12^{\circ}48' = 26^{\circ} = 26 \times 60 = 1560 = 52 \times 30$. 52 - Хамды (200), 30 – Отырарда отыз бап.

Енді ойлап қараңыз, әл-Фарабидің бұл тамаша өрнегі жеті қат Көк пен жеті нотаны байланыстырғандағы. Әл-Фарабидың бұл нотасында сыр бар: ол Жер мен Көк байланысы. Өйткені 5-Асад-Арыстанбап-Ұлу жылы Күн мекені. 4 – Ал-Саратан-Шолпан-Қоян жылы, ол Айдың- Жердің мекені әл-Фараби тасы мен әулие бұрыш арасында айтылған Ғұтарад-Фараб саны, яғни: $104^{\circ}44' - 100^{\circ} = 4^{\circ}44' = 4 \times 60 + 44 = 240 + 44 = 284 = 71 \times 4$. Ойлап қараңыз.

Айтылған 137 санды біз мына түрде береміз:

$$\frac{548}{4} = 137 = 90 + 47;$$

Мұнда 47 - Күміс – Ай металы, 90 – ал-иакут тастың - минералдық- кристалдық – химиялық саны дедік:

$$(Al_2[SiO_4](FIOH)_2 = 13 \times 2 + 14 + 8 \times 4 + 9 \times 2 = 26 + 14 + 32 + 18 = 90.$$

Тағы бір ишарат: $622 + 432 = 622 + 108 \times 4 = 1054$.

$$\frac{1,054 \cdot c}{l^2} = \frac{1,054 \cdot 300}{4,803^2} = \frac{316,20}{23,07} = 137.$$

622 – нижра жылы, 108x4 – дәуірлік сан.

Олардан Планк санын шығаруға болады, яғни: $1,054 \times 2p = h = 6,6225$. Енді 43-суреттің бас бейнесіне келейік. Ол айтылған Жер мен Көк бейнелерін жалғастыруға арналған.

Яғни Жер бейнесі Қағба – текше беті шаршы. Оның қыры (a^4) жұлдыз бейнесі бес бұрыштың екі қырына (a^5) кергіші болып қабысады. Олардың қатынасы *алтан қима* болады:

$$\frac{a_4}{2a_5} = \cos 36^\circ = \sin 54^\circ = \frac{\sqrt{5}+1}{4} = 0,809.$$

немесе

$$\frac{a_5}{a_4} = 0,618 = \sin 38^\circ 10'$$

Әрбір бес бұрышқа бес тармақ жұлдыздарды сала беретін болсақ, оның өзі үздіксіз көбейе береді. Олардан пайда болған үшкілдердің орталықтарын ноқаттармен белгілей берсек, ноқат саны да көбейе береді. Біз сол бейненің бір нұсқасын суретте келтірдік. Ноқат санын шеңбердің градус бөлу санына дейін апаруға болады. Яғни айтылған екі бейненің қырлар санын көбейтсек, шеңбер саны шығады: яғни $Қ_1 = 12$, $Қ = 30$; $12 \times 30 = 360$.

Мұндағы мақсат бұрыш өлшеуі мен электрон санын өлшеу арасында тығыз байланыс бар екенін аңғарту. Төменде осы жөнінде мысалдар келтіреміз. Атомның электрон саны оның өзегі протоннан 1836 есе жеңіл. Кейінгі санды бұрыш түрінде алсақ, болады:

$$\frac{m}{60} = \frac{1836}{60} = 30^\circ 36'$$

Осы бұрышты қарастырамыз. Ол болады:

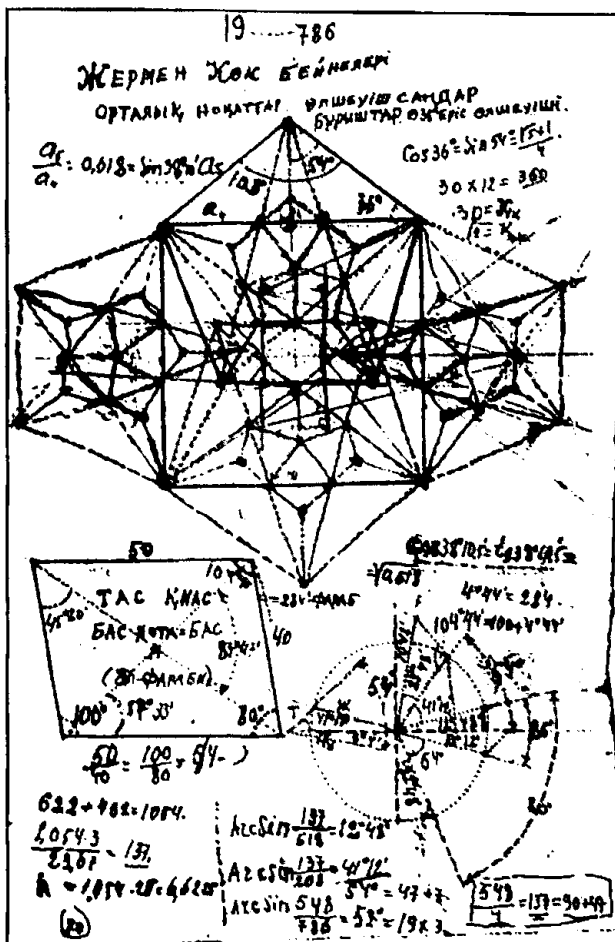
$$30^\circ 36' \times 3 + 52^\circ = 47^\circ 56' \times 3 = 143^\circ 48' = 86^\circ 28'.$$

Осы санды ойлап өткізейікші. $52 = 26 \times 2$ - хамды санын $47^\circ 56'$ - бас жауһар бұрышы. Осы үш саланың өлшемдері: бас иманның (хамды=52), бас Жауһар үшкілдің бұрышы - протон саны осылай қабысуы ғажап деп білеміз. Ойда болсын, айтылған Жауһар ($214 = 107 \times 2$) саны, оның үшкіл саны $214 \times 6 = 1284$ тамаша өрнектермен қабысып жататындығы. Соның ішінде айтылған бұрышқа Маржан қырдың сәулені екіге ажыратар бұрышын коссак, Ал-Қамар Ай - бұрышы шығады: $47^\circ 56' + 6^\circ 4' = 54^\circ$.

Бұл ислам туы, пайғамбар мекені. Хамдыдан Ахмад - Мұхамед - 47 - Күміс - Ай металы. Ахмад жұлдыз - ғаламның жарқыраған шамшырағы. Сонымен:

$$53 \pm 1 = \begin{cases} 54 \\ 52, \end{cases}$$

яғни $52 + 53 + 54 = 53 \times 3 = 159 = T = \text{Ноқат}$. Осымен байланыс-

43-сурет

ты бір есеп келтіреміз. Айтылған айыр сәуле бұрышы болады:
 $6^\circ 4' = 6 \times 60' + 4 = 364' = 91 \times 4$.

Онан шығады:

$$364 \times 5 = 1820 = \frac{8628}{6} + 382 = 8628 + 382 \times 6 = 91 \times 120 = 10920$$

Оны мына түрде жазамыз:

$$119 \times 48 + 2916 = 5712 \pm 2916 = \begin{cases} 8628 \\ 2796 \end{cases}$$

Ғаламның қайталаушы жетісін және Ұлы Құранды Тәңірім Ра-
 сул Аллаһға берді (15-сүре, 87-аят), оның сандық мәні: $2916 = 542$.

Осы санмен қайталаған 48 (хм, 40 - 46 сүрелер мұқаттағаты) өрнегі, яғни оның қандас- қиас- геометрия - симметриясы (Ара ұя - ал - Нахл - 16-сүре) еселеніп келуі... Осы екі жетілік қайталас атомның бұрыш сандық мәнін беруі тамаша мұғжиза деп білеміз.

Бұл екеуінің айырмасын халифалар санына қоссақ болады:

$$4304 \pm 2796 = \begin{cases} 7100 = 71(47 + 53) \\ +1508 = 807 + 701 = 507 + 1001 \end{cases}$$

Осылайша тамаша өрнек жалғаса береді.

- бас мұқаттағат, 807 - Отрар, 701 - ратқа (бірге), 507 - Самауат (Көк), 1000 - Арз - Жер. Оны былай жазып қарайық:

$$4304 + 2916 = 7220 = 5712 + 1508 = (38 \quad 5)2$$

38 -сүре ض =сат= 90 есте салсын.

Тағы бір ойды ортаға саламыз. Сол тоқсанға байланысты. 8 – мүшел жұлдыз Қой, арабша айлық - жұлдызы Ғақраб - Бүйі-Қарақұрт (Қой оны жейді). Оның өзін, Темірқазық - Темір үшкіл есебі бойынша, аспанның сағат кілті деп те атайды арабша. Сандық мәні $372 = 62 \times 6$ (Тұран Қақпа сандары). Осы санды атомның – протонның бұрыштық санына қосамыз:

$$8628 \pm 372 = \begin{cases} 9000 = 360 \times 25 = 250 \times 36 \\ 8256 = 8000 + 256 = 86 \times 96 \end{cases}$$

$$96 + 86 = \begin{cases} 182 = 91 \times 2 \\ 10 \end{cases} \quad 250\text{-Архам}$$

Тамаша мағыналы сандар.

Қосымша мағлұматтар: $2(30^\circ 36' + 19^\circ 28') = 100^\circ 8' = 53^\circ 8' + 47^\circ$.

$100^\circ 8' = 6008$, $619 \times 8 = 4952$,

$$6008 \pm 4952 = \begin{cases} 10960 = 137 \times 80 \\ 1056 = 88 \times 12 \end{cases}$$

$$137 \pm 80 = \begin{cases} 217 \\ 57 = 19 \times 3 \end{cases}$$

Темірқазық жылы - $35 + 53 + 70 + 56$,

$$4304 \pm 1096 = \begin{cases} 5400 \\ 3208 \end{cases}$$

$542 = 2916$, $x2 - 20x - 1836 = 0$, $x = 10 \pm 44$, $x1 = 54$ $x2 = -34$.

8-суреттегі үшкіл:

$$634+618+566=1818, 53^{\circ}44'+61^{\circ}40'+64^{\circ}36'=180^{\circ}$$

Оның ішінен бір сызық жүргізіп, екіге бөлеміз:

$$30^{\circ}36'+53^{\circ}44'+95^{\circ}40'=34^{\circ}+61^{\circ}40'+84^{\circ}20'=180^{\circ}$$

Осындағы басқы екі бұрыштың арасын текшенің орталық бұрышы жалғастырады:

$$360^{\circ} + 53^{\circ}44' - \frac{109^{\circ}28' \times 7}{2} = 30^{\circ}36' \quad \text{Өте дәл өрнек.}$$

Бал ара ұясының шатыр бұрышына байланыстырсақ: $360^{\circ} - 109^{\circ}28' \times 3 = 31^{\circ}36'$. Онан: $31^{\circ}36' - 30^{\circ}36' = 1^{\circ}$. Яғни бір градус $1^{\circ} = 60'$ өлшеуіш.

Осы өрнектердің жалғас тектерін ойлап қараңыз. Ол бас хадис-те айтылған, ал-рахман ал-рахим жарқыраған ал-Сақыб пайғамбар жұлдызына апарады. Бәрі сонан тараған. Онан шығады Қағбаны жеті айналу: $2(360+53^{\circ}44') = 109^{\circ}28' \times 7 + 30^{\circ}36' \times 2 = 766^{\circ}16' + 61^{\circ}12' = 827^{\circ}28'$.

Қосымша: $61^{\circ}12' = 13^{\circ}12' + 48^{\circ}$.

Аллаһға шүкір. Ойға келген мағлұматтарды қағазға түсірдік. қате жерін кешір Тәңірім.

Әмин!

Әл-Машани
16.VI-1996ж

ӘЛ-ФАРАБИ ТАСЫ

Әл-Фараби нотасының бұрышы Ыдырыс үшкіл бұрышы. Яғни

$$\frac{4}{5} = 0,80 = \sin 53^{\circ}8'.$$

Жоғарыдағы бұрыштармен ол былай қабысады:

$$2(30^{\circ}36' + 19^{\circ}28') = 100^{\circ}8' = 53^{\circ}8' + 47^{\circ}$$

42-суретте осыған байланысты мысал.

Бұл суреттің мазмұны бұрыштық өлшеу мен салмақтық өлшеуді салыстыру. Осы мақсатпен алып қарағанда протон бұрыш:

$$30^{\circ}36' = \frac{1836}{60}$$

екенін білеміз. Енді соны бес-бестен он бұрышқа бөліп,

жұлдыздық бейнеге келтірдік. Ортасына 54 - Ал-Қамар (Ай) сана-тын қойдық. Сонда дәл шеңбер саны шығады:

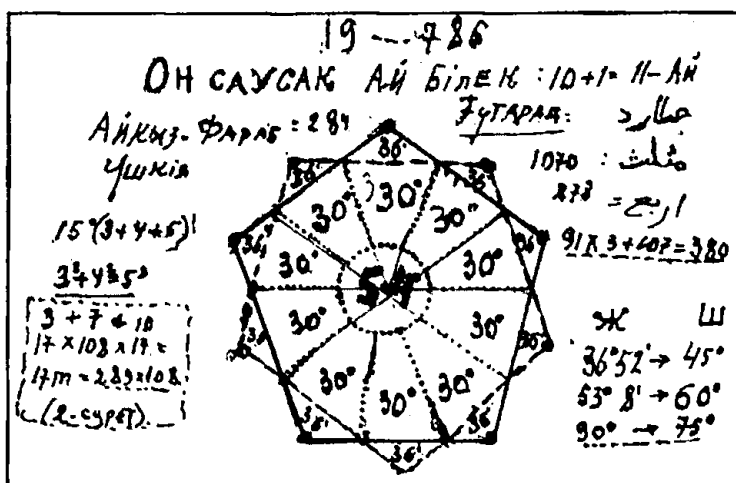
$$30^{\circ}36' \times 10 + 54^{\circ} = 306^{\circ} + 54^{\circ} = 360^{\circ} \text{ немесе } 306 \times 6 = 1836.$$

Қазақша Ай - $10+1=11$ болса, өнер соған да дәл келеді $[10]+[\text{Ай}]=11$. Ғалам басы - ғылым басы 54 - Ал+Қамар (Ай) са-нына протон санын көбейтеміз: $1836 \times 54 = 99144 = 4(24000+786)$. Бұл арада Мысыр үшкілін еске алайық. Оның жазық жақ бетке салғандағы және шар сфера бетіне салғандағы өлшемдері арасын-да байланысы да бар, өзгешелігі де бар.

Бұрыштар айырмасы:

$$36^{\circ}52' - 45^{\circ}, 53^{\circ}8' - 60^{\circ}, 90^{\circ}00' - 75^{\circ}, 180^{\circ} = 180^{\circ}$$

$$\text{Онан шығады: } 15^{\circ}(3+4+5) = 15 \times 12 = 180^{\circ}.$$

44- сурет

Жақша ішіндегі сандар айтылған бұрыштың қырлары екені белгілі $32+42=52$ (2-суретті қараңыз). Мұны еске алып отырған себебіміз, айтылған өрнекте мағына көп. Мысалы: $60^{\circ}-53^{\circ}8' = 6^{\circ}52' = 412' = \text{байт (үй)}$.

Екінші жағынан $2(30^{\circ}36' + 19^{\circ}28') = 53^{\circ}8' + 47^{\circ}$. Мысыр бұрыштың екінші түрін алсақ бұл болады: $60^{\circ} + 47^{\circ} = 107^{\circ}$. Бұл сол үшкілдің масластың $(\text{مثلث} = 1070 = 214 \times 5)$ бейнесі, онымен бас жауһар үшкіл байланысты: $107 \times 2 = 1284 = [\Delta]$. Бұл арадан келіп 12-13-суреттердегі күрделі мәселе көтерілді. Осымен байланыс-ты тұрақты сандар шығады: 273 - арбағ - اربع төрт, онан шығады: $273+107=380=190 \times 2$. Ғалами сан. Оны былай жазуға да болады: $151 \times 2 = 302 + 78 = 380 = 190 \times 2$ (15-сурет). Мұнда 302 бақара (Сиыр)

екінші сүре аты. 78-сан, жыл басы есебін басы (Хамал=78=حمل).
Ол ғалами мақамда бар

Айтылған үшкілдің төбелеріндегі мүшел жұлдыз сандарынан протон шығатыны айтылды: $17 \times 108 = 1836$. Онан иман (ал-рахим) шығады: $17 \times 17 = 289$ т.б.

Осы айтылғандарға байланысты 14-суретте көп өрнектер бар. Қарап көрерсіз.

$$\text{Соның ең ақырғы біреуін қарайық: } 153 \pm 107 = \begin{cases} 260 \\ 46 \end{cases}$$

Мұнда $153 \times 12 = 1836$ (әулие үшкілден).

107 – Қыз Жібек. Осы екеуінен келіп Тұран Қақпа сандары шығады.

Осы мәселеге жалғас 1.45-суретке көшеміз. Оның аты әл-Фараби мақамы.

Әл-Фарабидың музыкалық нота қатысы табиғи таста кездескенін көрдік. Ол тамаша табыс деп білеміз. Сонымен қатар ол солай болуы да керек еді деген ойға ораламыз. Өйткені, домбыра шегі қағудан музыка туса, тау-тасты қағудан, соғудан, яғни сілкіндіруден тас бөлшектері пайда болады. Олай болса, Әл-Фараби ілімін тастардың құрылысына пайдалануға болады деген ойға келеміз. Біз өзіміздің «Тастардың геологиялық құрылысы» атты еңбегімізде (Геомеханикада) бұл мәселеге көп тоқтадық. Қазір енді әл-Фараби тасында басталған мәселені әрі қарай дамытып көрмекпіз.

45-суретте астрономия мен музыканың бейнесі берілген. Ондағы таңбалар, атаулар, белгілер бәрі де негізінде араб музыкасының тарихынан, әл-Фараби еңбектерінен алынған. Біз соларды тек көрнекі түрге келтірдік, қазіргі белгілерді қостық және соған байланысты есептер, өрнектер, пікірлер келтірдік.

Шеңберді жетіге бөліп, олардың әрқайсысы жеті қат көкке және жеті нотаға бөлдік. Олардың белгілері, сандық мәндері әл-Фараби бойынша музыка тарихынан олардың жеті пайғамбардың атына байланысты аталуы ескерілді. Олардың мағадандық – металдық, минералдық асыл тастық атаулары ғылым тарихынан алынды.

Суреттің ортасында Темірқазық белгісі – Орхон таңбасы. Сурет астында тізім - кестеде түсініктер берілген. Оң жақта кішкене алты қырлы сурет бал ара ұясының түпкі орталық бөлмесі – текшелік үш ромбыдан. Ғаламның барлық қиас бейнесінің негізі болған осы екі түрдің, яғни текшемен алты қырлының арасын ара

өз ұясында Тәңірінің әмірі бойынша орындайды (16-сүре). Бұл ең тамаша бейне. Оның шеңберден айырма бұрышы:

$360^\circ - 109^\circ 28' \times 3 = 31^\circ 36'$. Ол бұрышты былай табамыз:

$$\frac{195}{372} = 0,524 = \sin 31^\circ 36' \quad \text{Онан шығады: } 31^\circ 36' = 1896';$$

$$4304 \pm 1896 = \begin{cases} 6200 = 620 \times 10 = \frac{5}{3} \cdot 372 \\ 2408 = 602 \times 4 \end{cases}$$

- Шоңай (Ибраһим нотасы).

602 – он тоғызыншы сүренің бас санаттық жиыны: $19+290+19+5+98=504+98=602$. [9^] كهيعص - 19.

Осындағы сандардың әрқайсысында мағына бар. $19=12+7$; $19 \pm 7=26$; 29×10 - мыс (Шолпан металы) $195=13 \times 15$. Жер жарығы (3-сүрет). Олардан шығады достық сан: $284+220=412+92$. Кейінгісі аят саны қайталаушы жеті: $(7\sqrt{2})^2=98$. Жоғарыда айтылған бұрыш өлшеудегі 372 санына келейік. Ол мүшел бойынша 8 - Қой жылы, арабша ай жұлдыз Ғақраб (Қарақұрыт)=372. Ол аспан кілті. Оны былай жазамыз: $372=62 \times 6=3/2(195+53)$ немесе

$4304+1896=5/3 \times 372$. Мұнда $3/2$ – Арай нотасы – Дауіт нотасы. Ол Темір үшкіл төбесі, Дауіттің мұғжизасы.

Енді әл-Фараби нотасының бас мақамы болған нотаға – оның тастағы нотасына келейік. Ол $5/4$ – Шолпан нотасы. Иосиф (Жүсіп) пайғамбар нотасы. Құранда ерекше арналған үлкен 12-сүре. $12+156+231+111=510=17 \times 30$ - [10] - Жақсы Қиса Саған Уахи ретінде, арабша айқын түрде Құранда берілді. Сүйінесіңдер деген аяттардан бастайды. Юсып әкесіне он екі жұлдыз және Ай мен Күн бас игенін түсінде көргенін айтады. Оны ағалары көре алмай құдыққа тастайды. Онан Мысырлық керуенге сатады. Онда барған соң ол түс жоруға жетік болады, ғылымдар үйренеді. Әйелдердің жаласымен зынданға түседі. Ол Мысыр патшасының жеті семіз сиырды жеті арық сиыр жегенін және жеті дәнді бидай сабығын жеті дәнсіз собық жеген түсін жориды. Ол тоқшылық жеті жылда азық жинап, келешек жеті ашаршылық жылда халықты асырау ісіне басшылық етеді. Ақырында қарт патша қайтыс болып, Юсып таққа отырады. Ата-аналарын, ағаларын, інісін алдырады. Бәрі патшаға бас иеді. Алғашқы көрген түстің мазмұны осы болады: Ана, Апа, Ай мен Күн, өзінің он екі ұл - он екі жұлдыз

Жеті қайталаушы - жеті қат көк ишараты. Ондағы сиыр - 2 - мүшел - Сиыр, сәуір онда бидай собығы 6- мүшел - Жылан - Сүмбіле (Бикеш). Собық - сабақ - сүмбіл шаш бидай бас - ежелден бау байлаған әйел. Демек, бұл арада да екі мен алты (Алты Алаш, Алаша хан) мағынасы тұр. Осы жөнінде Ақмола ақынның бір аңыз өлеңін еске алайық:

*«Жүсіпті ағалары сатпады ма,
Зынданда он екі жыл жатпады ма?
Мысырға ақырында патша болып,
Жарқырап, таңдай болып атпады ма!»*

Рас, Таң Шолпанындай болып атты. Сол үшін оның нотасы солай болды: $\frac{5}{3}$

Оның тасы да Мысыр тасы (Ыдырыс тасы) болды Зумруд (изумруд), 12-сүредегі Ал-ра=231. Онан шығады Аспан мақамының басы Шолпан (45-сурет):

$$231 \pm 15 \begin{cases} 382 \\ 80 \end{cases} \text{ Әулие сандары.}$$

Ғалами бас үшкіл Жауһар саны 1284. Оның Шолпан нотасы еселенгенін көрейік:

$$\frac{5}{4} \cdot 1284 = \frac{5}{4} \Delta = 1605$$

Осы санға тамаша мұқаттағат - Жер жарығы санын қосамыз (3-сурет):

$$1605 \pm 195 = \begin{cases} 1800 = 360 \times 5 \\ 1410 = 47 \times 30 = 94 \times 15 \end{cases}$$

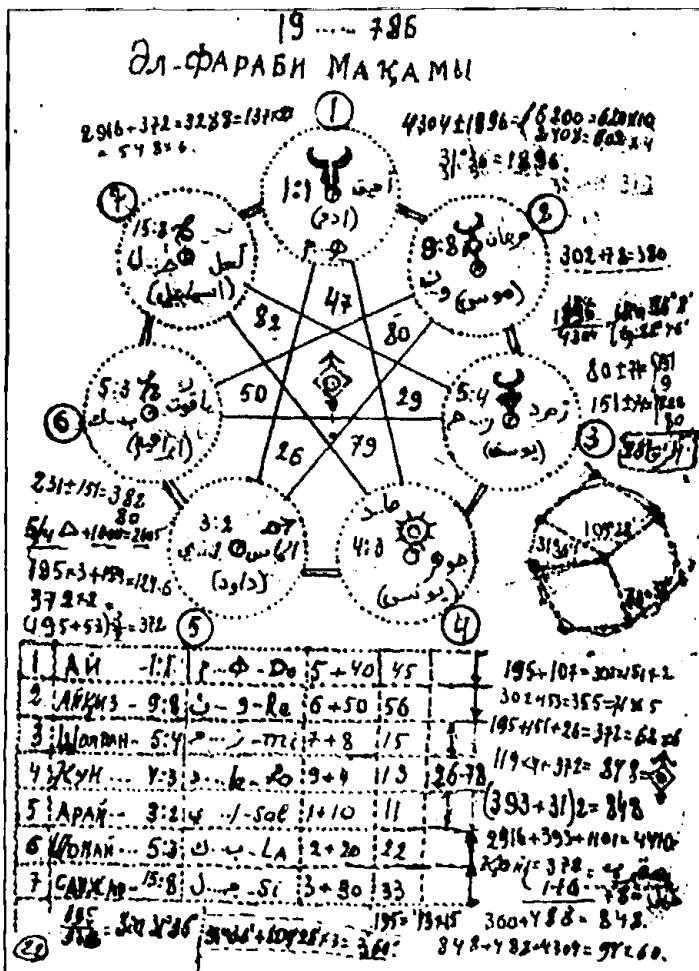
Отырарда отыз бап - 47 ай. Тастан (18-сүре) зам-зам.

Осы сандағы мыңдық санын қосамыз: $1605 + 601 + 382 = 2605$.

Бұл кейінгі сан жұлдызды аспан құрылысына арналған аяттар саны (56-сүре, 75-76-аяттар). Оны былай белгіледік: $\frac{5}{4}$

$$\frac{5}{4} \Delta + 10^3 = 2605$$

Өрнектің мазмұны Юсыптың түсінде де, ісіне де сәйкес келеді.

45- сурет

Сонымен Юсыптың нота мақамы оның құдыққа тасталумен зынданға түсуімен байланысты тілектен шыққан болса керек. Басқаларын да айта кетелік. Бірінші нота 1:1 - Ай нотасы Адам ата пайғамбардың жаннаттан қуылғандағы кешірім сұраған нотасы дейді. Тасы ахик – су тас. Екінші 9:8 - Айқыз нотасы Мұса пайғамбардың Ферғауыннан қашып құтылғандағы нотасы екен. Тасы Маржан - инжу. Үшінші нота 5:4 - Шолпан нотасы Юсыптың нотасы, тасы Зумруд. Төртінші нота 4:3 - Күн нотасы, Юніс (Жүніс) пайғамбар нотасы, ол балық жұтқандағы зарынан туса керек. Тасы

Жауһар. Бесінші нота – Арай нотасы 3:2 - Дәуіт пайғамбар нота. Ол кісі біреудің әйелін алам деп кінәлі болып, кешірім сұраған нотасы. Тасы Алмас. Алтыншы нота 5:3 - Шоғай нотасы, Ибраһим нотасы. Исламдағы Құрбан шалмақ болғандағы тасы иақұт. Жетінші нота 15:8 - Санжар нотасы, Исмағил нотасы; Құрбанға шалынбақ болғандағы нотасы. Тасы Лағыл.

Барлығының металдарының сандық мәндері ішкі жақтарына қойылған: 47 - Күміс 80 – Сынап, 29 – Мыс, 79 – Алтын, 26 – Темір, 50 - Қалайы, 82 - Қорғасын.

$$393 \times 2 = 786$$

Оған қосамыз, басқа белгілі сандарды. Осымен 15-суреттің жалпы шолуы бітті. Қалғанын оқушы өзі қарастырады.

Енді бір-екі ауыз сөз геомеханика мен әл-Фараби мақамының байланысы туралы. Ол әл-Фараби тасында басталған. Соған қосымша.

Тастардың бетіне түсетін салмақ, қысым күштер жазық бет көлеміне бөлінеді. Сол себепті онда кездеу күшті шаршылық өлшем бойынша қарайды.

Мысалы, бір шаршы затты ұзынынан созсақ, оның екі жақ ені қысқарады. Олардың қатынасын жазамыз: $a^2/a^2 = tg^2 a$ түрінде.

Осы ретпен үш түрлі өрнек алып, соларды біріне-бірі тең деп қарайық:

$$\sin^2 \alpha = 1 - tg^2 \alpha = \frac{\cos^2 \alpha}{1 + \cos^2 \alpha} = 0,382$$

Мұнда тек $a=38^\circ 10'$ болса ғана осы теңдік сақталады екен. Екінші, соған сабақтас өрнекте:

$$\cos^2 \beta = 1 - ctg^2 \beta = \frac{1}{1 + \sin^2 \beta} = 0,382$$

Мұнда тек $b=51^\circ 50'$ болса ғана осы өрнек орындалады екен. Яғни $38^\circ 10' + 51^\circ 50' = 90^\circ$ - Алтын қима бұрыштары.

Осы санды тағы бір пар өрнек аламыз:

$$\cos^2 \theta = tg^2 \theta = \frac{\sin^2 \theta}{1 + \sin^2 \theta} = 0,618$$

және:

$$\sin^2 \varphi = \operatorname{ctg}^2 \varphi = \frac{1}{1 + \cos^2 \varphi} = 0,618$$

Сонымен қырлары $0,618 - 0,382 = 0,236$ шаршы шығады. Мұны бір алтын шаршы атадық.

Бұл мәселенің геомеханикада зор мағынасы бар. Оның бәрін бұл арада келтіру мүмкін емес. Мұнда тек алтын қима мағынасы жердің жарылуында, тастардың құрылысында маңызы бар екенін аңғарту.

Аллаһға шүкір. Ойлаған мәселенің біраз негізі қағазға түсті.

20.VI-1996.

ТОРҚАЛЫ ТОҒЫЗ

«Хм» [حم] деген жеке әріп белгілер - мұқаттағаттар. Құранда қатарынан жеті рет берілген (40-46-сүрелерде). Оның сандық мәні - мүшелді

$$12 \times 4 = 48 \quad (\text{ح} = 8 = \text{X}, 40 = \text{M}, 8 + 40 = 48). \quad 12 + 24 + 36 + 48 + 60 = 180.$$

Оны жеті қайталасы болады: $48 \times 7 = 336$. Бұл кейінгі сан екінші хак шырағы - Ғұтараттың - Ыдырыс жұлдызының екінші атының санына дәл келеді: Ал-һарміс = الهرمس = 336.

Екінші жағынан Ғұтарат пен Фараб сандары тең: $71 \times 4 = 284$.

Екеуін қосқанда, болады:

$$336 \pm 284 = \begin{cases} 620 \\ 52 \end{cases}$$

620 - түрік (Тұран саны), $52 = 26 \times 2$ (Хамд). Осы арадан келіп Тұран Қақпа саны - темір тек саны шығады:

$$62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 35 \end{cases}$$

Екінші жағынан мұның Фарабпен байланысуы өте тамаша сыр. Оның өзі алғашқы жеке әріп пен байланысты: $A + L + M = 1 + 30 + 40 = 71$, онан $71 \times 4 = 284 = \text{Фараб}$.

Бұл арада 48-Хм болып тұрған сөздің өзі зор мағыналы, ортақ сөзімен үндес. «Сахараға қарасам бейне бір қойдай халайық, бейхамыңа қарасам, қасқыр жеуге ылайық» (Нармамбет). Арабша

хамды – шүкірлік келтіру, иманның басы. Онан Ахмад, Мұхамед есімдері шығады. Осы сөзге тағы бір әріп қосып жазамыз: хамдан, санаты $حمدان=52+50=102$.

Бұл арада Н - ن әрпі өзі жеке сырлы мұқаттағат (68-Ал-Калам сүресінде). Оның сандық мәні екі түрлі $H=501$. Кейінгісін алатын болсақ, онан шығады:

$$52+1 = \begin{cases} 53 - \text{Ахмад - Ал - Нажиб} \\ 51 = 17 \times 3 \end{cases}$$

Тамаша сандар. Осыларды еске ала келіп, бұл мәселеге арнап Тұран Қақпасының жаңарған бір түрін салдық. Мұнда ғаламды құрған бес тектің сандық мәндерін тікелей Тұран Қақпасына қоса қарастырдық. Мәселе өте қызықты. Аллаһ қаласа соның мағынасын аз да болса қарастырмақ.

Онан кейінгі сүре 47-Мұхамед. Онан кейінгі 48-сүре - Ал-фитах Жеңіс, яғни ол Исламның, хақ жолының - Мұхамед ісінің жеңісі. Алдағы жеті 48 - 40-46 жеңіс 48-сүремен Мұхаммед (47) арқылы жалғасады. Демек, осы тоғыз сүре: 40-48 біріне бірі үздіксіз жалғас мағынада. Былайша айтқанда 48 бен жеңіс=48 екеуі (48+48) 96-сүретін береді. Онда пайғамбарымызға алғаш рет уахи келген (Хыр тауында). Торқалы тоғыз дегеніміз осы сүрелер.

ҚЫРЫҚ СЕГІЗ ҚАЙТАЛАУШЫ САН

Екі орынды санды айқыш – ұйқыш көбейту есеп ғылымында ежелден белгілі өрнек. Соны қырық сегіз санына қолданып, бұрын да көп есептер шығарған едік. Соны осы арада тағы да еске түсіріп, соны әрі қарай жалғастырмақшымыз. Ол мынау:

$$\left| \begin{array}{c} 84 \\ 48 \end{array} \right| = 64 - 16 = 48$$

Айтылған өрнек үздіксіз жалғаса береді. Бұл бір. Мұның терең мағынасын кейін тағы көреміз.

Онан кейін онан шығады жүрек саны - жеті және шеңбер саны:

$$84 \pm 48 = \begin{cases} 132 = 12 \times 11 - \\ 36 \end{cases}$$

Көбейтсек болады: $84 \times 48 = 4032 = 504 \times 8 = (284 + 220)8$. Достық сан (504).

Немесе

$$\frac{48}{84} = \frac{4}{7}; 48 \times 7 = 84 \times 4 = 336 - \text{Ал - Хармис}$$

бұрышы болады: $\frac{4}{7} = 0,5714 = \text{Sin} = \text{tg}$

Тұран халқының алпыс жылдық мүшел кестесінде 48 ерекше орын алады. Ол ақырғы 12-жылғы жолда, тік - аспандық орыны 3 - Көк Шолпанның жұбы, яғни 8 (сегіз). Демек, 48 сегіздің мүшелдік таңбасы [12,8]. Онан шығады: $12 \times 8 = 96 = 48 \times 2$, немесе:

$$\frac{12}{8} = \frac{3}{2}$$

Арай (темір) нотасы. Бұл Тұран Қақпасының Темірқазығына соғады.

Тамаша нәрсе, торқалы тоғыз мағынасынан шығады. Қазақта ондық сандардың қосымша атаулары бар екені белгілі: бір - дегенім - білеу, екі дегенім - егеу деп келеді. Сонда ақырғы мәнді сан: тоғыз дегенім торқа. Онан әрі сан шеңбер (оймақ) бойынша қайталайды, яғни он дегенім оймақ, яғни $9 + 1 = 10$.

Тұран Қақпасында алынған шаршы тоғыз орынды. Оның айналасындағы сырты нөқаттар саны 12, яғни мүшелге қабысады. Бұл өзі тарихи есеп ғылымында ежелден белгілі ғажайып шаршылардың басы, яғни тоғыз, орынды ұяға тоғыз санын белгілі рет бойынша орналастырғанда, қалай санаса да үш санның жиыны тұрақты сан 15 болады. Ол мынау:

$$2+9+4=15=9+5+1=15=2+5+8=15 \text{ т.б.}$$

4	9	2
3	5	7
8	1	6

Осы сынды он алты ұялы, жиырма бес ұялы түрлері бар. Бәрінің тұрақты сан өрнегі былай табылады:

$$\frac{n(n^2 + 1)}{2} \quad n=3; \quad \frac{3(9+1)}{2} = 15 \quad n=4;$$

$$\frac{4(16+1)^2}{2} = 34,$$

$$n=5 \quad 2 \quad \dots$$

Бір тамашасы сол, осылардың жиыны бас бата санына, Құранның сүресі санына дәл келеді: $15+34+65=114=19 \times 6$.

Осы сандардан мынадай бір сан шығарамыз:

$$34 \cdot 3 \pm 48 = 102 \pm 48 = \begin{cases} 150 \\ 54 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$\frac{180(12-2)}{12} = 150^\circ$$

Енді тоғыз шаршы тоғыз орынды мүшел бұрышы және темір үшкіл бұрышпен сабақтастырайық (*1-суретті қараңыз*) 1 және 8 мүшелдердің көгі 5-Арай, тегі темір. Сол екі темір ноқатты ортадағы Темірқазыққа қосса, темір үшкіл шығады. Оның бұрыштары мүшел бұрышына тең: $15^\circ + 150^\circ + 15^\circ = 180^\circ$.

Бұл арада еске ала кететін бір жағдай, айтылған торқалы тоғыз ұяға - сандардың, әріптердің орналасуында зор мағына жатыр. Алдымен оң шекеде екілік - ғалами Жұбай саны. Маңдайда торқалы тоғыз. Ортада бес тек – жүрек таңбасы. Осы арада айта кетеріміз әл-Фараби нотасы бойынша - b-9 маңда Күн нота белгісі (b= $\frac{3}{4}$ ортадағы φ -5 Жүрек - Ай нота белгісі ($\varphi = 1:1$). Екеуі қосылса, болады: $\text{حله} = 9+5=14$. Ойда болсын 20-сүре аты (Th), оны пайғамбардың екінші есімі дейді. Мұндағы тамаша, сол сүреде Мұсаға көрінген от. Оның тектер қатарындағы сандық бейне мәні 14, яғни b =14. біз 1-суретте осы белгілерді сақтауға тырыстық. Осы санмен айтылған 48 санын қоссақ:

$$48 \pm 14 = \begin{cases} 62 = 31 \times 2 \\ 34 = 17 \times 2 \end{cases}$$

Мұнан жұлдыз саны шықты. Осы бойынша біз айтылған шаршының төрт бұрышына төрт текті орналастырдық: жел (26) оң босаға, су - сол босаға (62), Жер (26) - сол маңдайша (шеке), жұлдыз (62) - оң маңдайша (шеке).

Ескерту. Қазақша қырық бір - құмалақ (ноқат) аталатын баламасында тоғыз торқалы орын қолданылады. Сонда қолданылатын атауларды біз осында пайдаланамыз. Сол бойынша 2 - оң шеке, 4 - сол шеке, 9- маңдай, 7- оң бүйір, 3 - сол бүйір, 5 - жүрек. 6 - оң босаға, 8 - сол босаға, 1 - құйысқан.

Ойда болсын, бұл тоғыз орынды шаршы (матриц) төр қазіргі

есеп ғылымында зор орын алады. Оның себебі, кеңістікті үш бағыт өлшеуіші бар екені белгілі (x, y, z). Осыларды жазық бетке түсіргенде тоғыз белгісіз сан шығады. Өйткені, текшенің алты бетінде үштен $6 \times 3 = 18$ болса, олар екі пар тең болып бөлінеді: $18:2=9$.

Осы тоғыз санды табу ғылымда зор орын алады. Тегінде құмалақ салуда осыған сүйенген болу керек. Осыған сол матриц әдісін келтірген ғажайып шаршы санына қолданамыз.

Ол болады былай:

$$D_1 = 6 \times 5 \times 4 + 7 \times 9 \times 8 + 3 \times 1 \times 7 = 120 + 504 + 6 = 630.$$

$$D_2 = 2 \times 5 \times 8 + 1 \times 7 \times 4 + 3 \times 9 \times 6 = 80 + 28 + 162 = 270.$$

$$D = D_1 - D_2 = 630 - 270 = 360 = 15 \times 24.$$

яғни, тұрақты он бес тәулік рет.

Мұны келтірудегі мақсат ертедегі әдіспен жаңа әдісті салыстыру, пайдалану, жеңіл түсіну үшін халқымыздың ертедегі даналықтан қалған тамаша мирасы қырық бір құмалақ пен бал ашуда зор мазмұн бар екендігін аңғарту. Себебі, ол шеңберлік және шаршылық, немесе жұптық және тақтық есептердің басын қосады: $40+1=41$.

Сандық мәні болады:

$$329 \pm 13 = \begin{cases} 342 = 19 \times 18 = 38 \times 9 \\ 316 = 79 \times 4 \end{cases}$$

Бас бата саны, алқын - Күн. Ойлап қараңыз. Осымен байланысты тамаша сан: $329 \times 2 + 48 = 658 + 48 = 706$.

Қайталаушы қырық сегізден - Мүшел жұлдыз сәуір = تور = 706 саны шығады. Ол сиыр, ортақ - Үркер. Ол Құранда да сол екінші сүре - Бақара (Сиыр) сүресі. Оны Құранның өркеші деген хадис бар.

1-суретті қараңыз. Ол Күн шаршысы. Онан металы Алтын шығады:

$$\frac{329 - 13}{4} = 79$$

Осыған жалғас мынау өрнекті көрелік:

$$634 \pm 24 = \begin{cases} 658 = 329 \times 2 \\ 610 = 570 + 40 \end{cases}$$

Тамаша, келісімді сандар: 634 - Ал-Сақиб = الثاقب - жарқыраған жұлдыз (86-сүре, 2-аят).

Екінші сан пайғамбарлық келген жыл (570 туған, 40 жаста уахи келген). Демек Ал-Сақиб пайғамбары жұлдызы, екі дүниенің ардақты (екі қырық= $40 \times 2 = 80$, $329 \times 2 = 658$). 24 - мүшел - тәулік есебі.

Онан шығады: $658 + 48 = 706 = 634 + 72$.

Мұнда қырық, қырық сегіз, Ал-Сақиб, Сәуір - бәрі бас қосты. Осы санға Ал-Саратан санын қосамыз: $706 + 351 = 1057$.

Яғни Сәуір+Ал-Саратан сандар жиыны періштелер санына дәл келеді.

Енді оны мынау өрнекке жалғастырып қаралық: $91 \times 54 = 4914$. Бұл зор оқиға! Мұны түсіну үшін 1-суретке көз жіберіңіз. Оның бұрыштарында негізгі тектермен қатар олардың сандары тұр және төрт періштенің сандық мәндері да бар.

1) 2 -Жел = 26, Жебірейіл= 246, Бұлардан шығады:

2) 2 -Су = 62, Михайіл = 111, 2 Жел-Жер=26, 62 -Су-Жұлдыз=62.

3) 6 -Жер = 26, Исрафил - 382,

4) 6 -Жұлдыз=62, Ғазрайыл= 318,

16 176 1057

Екінші жағынан:

$2(246+111)+6(382+318)=357 \times 2 + 700 \times 6 = 714 + 4200 = 4914 = 91 \times 54$.

Періштелер санына Күн мен Ай көбейтінді саны тең. Мұны қалай түсінеміз?

Есте болсын, Құрандағы Ал-Қамар (Ай) сүресі 54, Күн сүресі (Ал-Шамси) 91. Екінші жағынан сәуір - (706) - екінші мүшел сиыр, 2-сүре (Бақара сиыр). Ол Күн мүшел шаршысы ($2+5+8+4$). Ал Айдың шаршы мүшелдері: $1+4+7+10$. Сол бойынша оң білек Айдың орыны мүшел тағы 4 - Ал-Саратан - Шаян - Қоян. Оның сандық мәні 351 –

Күн мен Айдың мүшелдік орындар санын қоссақ болады:

$$706 \pm 351 = \begin{cases} 1057 \\ 355 \end{cases}$$

Алғашқысы төрт періштелер санына тең, кейінгісі $355 = 71 \times 5$. Айтылған есепті теміртек санына қолданамыз: $(62+26)2 + (62+26)6 = 176 + 528 = 704$. Оған халифалар санын қосамыз, болады:

$$4304 \pm 704 = \begin{cases} 5008 = 313 \times 18 = [20]9 \\ 3600 = 60 \end{cases}$$

Тамаша ғибрат сандар.

313 - Ал хажыр асуд - Қағбаның қара тасы. Жынарма - сан жиыны $(626)=313 \times 2 = [20]$.

Екінші сан шеңбер шаршысы. Осы санды пайғамбар санымен салыстырамыз: $602-542=3600-2916=684=36 \times 19$. Қандай тамаша сан шығады! Онан шығады: $1284+684=1968=246 \times 8$.

Бұл өрнектердің жалғасын айтылған қырық сегіздің басқы жетеуінен бастаймыз.

БАСҚЫ ЖЕТІ

Басында $хм=48$ жеке әріп белгісі жеті сүренің бас кестесін береміз.

Кесте Ал-һарміс ($48 \times 7 = 336$).

Сүре	Аты	саны	хм	аят саны	жыны
40		167	48	85	340
41		600	48	54	743
42		547	48	53	690
43		919	48	89	1099
44		686	48	59	837
45		545	48	37	675
46		221	48	35	350
301		3685	336	412	4734
					4734

$$7210+2800=74900=1070 \times 70=214 \times 350.$$

Осы сандарда қандай сыр түйілген: 4734 - жеті сүре жиыны (40+46). 2476 - он екі ай - жұлдыз (мүшел) сандар жиыны:

$78+706+17+351+65+142+108+372+166+17+40+414=2476$, үшінші сан жұлдыз құрылысы және жарықты Жер ($2605+195=2800=40 \times 70$). Осы үшеуі қосылғанда болады: 1070×70 . Ыдырыс үшкіл маслас (1070) жетпіс ете. Еске алайық, оның 70 серігін. Мұның өзі $350=70 \times 5$ еселі жауһар (бас үшкіл $214 \times 6=1284$). Ойлап қарасаңыз, тамаша ишаратпен берілген мұғжиза.

Қырық жеті [47], яғни Сабиғ+арбағун= $132+329=461$. Тәңірінің ал-рахман жеті қат саны. Онан шығады:

$$461+19=480=8 \times 60;$$

$$461+119=580=29 \times 20;$$

$461+619=1080=54 \times 20=108 \times 10$. Мұны мына есеппен салыстырамыз:

$$48 \cdot 7 = 56 \cdot 6 = 336; 56 \pm 48 = \begin{cases} 104 = 52 \times 2 \\ 8 \end{cases}$$

Онан шығады: $(4734+2476)48=6180 \times 56=7210=721 \times 48$.

56-сүре жұлдызды аспан құрылысы туралы. Оның ішінде 75-75-аяттар саны 2605. 86-сүре – Ал-Тарик. Онда айналысты зат аспан және жарықты зат Жер деген аяттар бар (11,12). Сондағы Жарық деген сөз الصدع = 195 = Ал-Садиф. Осы екі санды қосамыз: $2605+195=2800=40 \times 70$. Ең тамаша есеп басы, әріп саны, қырық, жеті сандардан:

$$40 \pm 7 = \begin{cases} 47 \\ 33 \end{cases}$$

Осы тамаша санды жоғарыдағы санға қосамыз. Бұл пайғамбарымыздың есімдері осылайша өзара байланысатындығын екенін байкатады: $47+53=100$.

48-сүре жиыны 596. Онан шығады: $4304+596=4900=702$

Кейінгі екі сүренің санаттық саны болады: $[47]=سبحون=Қырық жеті=санаты=132+329=461$; $[48]=Қырық сегіз=санаты=591+329=920$.

Тамаша сандар.

Онан шығады: $(920-461)4=459 \times 4=1836$ протон саны. Оны былай жазамыз:

$$461 \times 4 \pm 1836 = 1844 \pm 1836 = \begin{cases} 3680 = 920 \times 4 = 92 \times 40 \\ 8 = (2+6) \end{cases}$$

Ойлап қараңыз!?. Онан шығады: $566+177 \times 2=920$. 566 – бас хадис, $177=(47)=47+92+38$.

Немесе: $566+170=92 \times 8=92(2+6)$, $736+1100=1836$. Тамаша мұғжиза!! Екінші жағынан жеті көк мағандары арқылы қарастырайық: $5507+393=5900$.

Бұл екеуінен шығады:

$$5900 \pm 4900 = \begin{cases} 1080 = 540 \times 2 \\ 100 = 47 + 53 \end{cases}$$

яғни: $402+47+53=5507+393$.

70-сүре Ал-Мағарыж. Ойлап қараңыз. Осылардың арасынан шығады:

$$596 \pm 393 = \begin{cases} 989 \\ 203 \end{cases}$$

Бұлар да тамаша сандар 989 - хафиз - **طفظ** күзетші саны. (86-сүре)

$203 \times 3 = 609$ - хат = **خط** = Қ - қызр - қабырға - сызық. Оны былай жазуға болады: $203 \times 12 = 1836 + 600$.

Ойлап қараңыз 47 - Күміс, Ай мағаданы, пайғамбарым сүресі.

ТОРҚАЛЫ ТОҒЫЗДЫҢ ЖИНАҒЫ

Айтылған жеті қатқа кейінгі екі сүрені қосып қараймыз:

$$47 + 92 + 38 = 177$$

Жиыны болады:

$$48 + 519 + 29 = 596$$

$$4734 + 773 = 5507.$$

$$95 + 611 + 67 = 773$$

Осы санды АБЖД санымен салыстырамыз:

$$5995 \pm 5507 = \begin{cases} 11502 = 162 \times 71 \\ 488 = 61 \times 8 \end{cases}$$

Екеуі де белгілі, тамаша сандар: $162 = 54 \times 3$, инсап - **ينساب** = 162 - Адам,

$$71 - А + Л + М. 610 = 570 + 40, 6 + 2 = 8.$$

Кейінгі екі сүре сандарында мынадай мән бар: (Жұлдыз) - 53, сонымен қатар ол сан пайғамбар есімі (Ахмад = 53). Ал-Нужим саны болады: = 124. Екеуін қосқанда, болады: $124 + 53 = 177$, яғни 47 - сүре пайғамбар сүресінің жиындық санына дәл шығады.

Тамаша мына екі санды салыстырамыз:

$$5507 + 61 \times 8 = 5507 + 488 = 5995 = \text{АБЖД}, 4304 + 566 = 4870 = 487 \times 10, 487 \times 3 = 1020 + 441 = 1461.$$

$$\text{Онан шығады: } 488 \pm 487 = \begin{cases} 975 \\ 1 \end{cases}$$

Онан шығады: $975 = 195 \times 5$. 15 - ал-хажыр (тас), 195 - Жер жарығы

(86-сүре) **كهيحص** = 195 - **الحدع**

(Кһи ғи) (19-сүре).

Онан шығады:

487+198=682 - Ал-Мисақ (الميثاق), яғни алғашқы иман.

Жоғарыда көрдік:

2605+195=2800. Онан шығады:

$$682 + 28 = \begin{cases} 710 \\ 654 \end{cases}$$

$$\frac{654}{6} + 71 = 180 = 654 + 71 \times 6 = 654 + 426 = 1080$$

Осы кейінгі өрнектер бойынша көп айтуға болады.

Алдымен әулие үшкіл сызығына тоқталық: 487.

Бұл он есе болғанда, бас хадис пен халифалар саны шығады.

Шын мәнінде бұл мұғжиза. Ол Жер жарығы санына қосылғанда Ал-Мисақ шығады. Ғаламның қалам тебіrentкен басы осыдан! Бұл зор күрделі мәселе. Өйткені ол алғашқы иман. Басқаша айтқанда ғалами басқы қаламды тебіrentкен басы. Сол себепті ол өзі басқы хадисқа байланысты, ғаламның басқы нұрына байланысты. Сол себептен оны жеке қараймыз.

БАС САДАҚ ЖӘНЕ МҮЛІК СҮРЕСІ

Ал-Мисақ саны мен бас хадис сандарын қосамыз:

$$682 \pm 566 = \begin{cases} 1248 \\ 116 \end{cases}$$

Екеуі де тамаша сандар: $1248=26 \times 48=52 \times 24=104 \times 12$.

26 - хадид, 48 - жеңіс (қайталау), 52-хамды (иман), 104 - Абақ.

Екінші сан 116=29x4 - (29 - мыс - Жез) Шолпан мағаданы. Осы сан үстерінде он тоғыз - **عليهاتسح عشر** деген аяттың басқы сөзі (74-сүре, 30-аят). Сандық мәні

116+1100=1216=2916-1700. Ойда болсын: 542=2916, 1700=340x5 тағы бір өрнек:

$$1248 \pm 36 = \begin{cases} 1284 = 214 \times 6 = [\Delta] \\ 1212 = 12 \times 101 \end{cases}$$

Δ - Жауһар үшкіл. 36 - шеңбер саны. Онан шығады: $36 \times 3=108=54 \times 2$, $108 \times 4=432$,

$$432 \times 4 = 1728.$$

Осы сан мен үстіндегі он тоғыз санын салыстырып қаралық:
 $110 + 116 = 1216.$

$$\text{Онан шығады: } 1216 + 566 = 1100 + 682 = 1782.$$

$$\text{Онан шығады: } 1782 \pm 1728 = \begin{cases} 3510 = 65 \cdot 54 \\ 54 \end{cases} = 65$$

$$\text{Онан шығады: } 432 \times 4 = 1728 = 1284 + 444$$

Осы арада бір аялдап ойласайық: 54 - Ал-Қамар (Ай) және оның тағы бір (үйі) Ал-Саратан - Шаян - Қоян (4-Мүшел) - 351 қатар шықты. Айдың және Ал-Саратан даңғылдың пайғамбар туы екені мағлұм. Оны былай жазалық: $3510 = 13 \times 270 = 13 \times 54 \times 5 = 65 \times 54.$

54 - Асад - 5-мүшел Арыстанбап. Онан шығады:

$$65 \pm 54 = \begin{cases} 119 \\ 11 \end{cases}$$

119 - һандас - өлшемдес Ал-Нахл - Ара (16-сүре) (геометрия),
11 - Ай.

$$\text{Ол белгілі: } 26 \times 11 = 286.$$

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Ойлап қарасаңыз бұл бас хадис қой!

*13/VII - 1996 - Жұма күні
ауруханада жазылды.
Аллаһ шүкір.*

Осы шындыққа көз жеткізді.

$$26 \times 11 = 286.$$

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Осылайша «Бабалар бабы Арыстанбап» Бас қақпаға оралдық.
Оны былай жазуға болады:

$$65 \pm 1 = \begin{cases} 66 \\ 64 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$1782 \times 64 = 1728 \times 66 = 114048 = 114000 + 48 = 19 \times 6 + 48 = 190 \times 600 + 48.$$

190 - ғаламн тек саны. 600 - Жебірейіл қанаты, 48 - Жеңіс.

Бас қақпа - бас садақ. Жеке қараймыз. Бас садақ – иілген жақ.

Пайғамбарымыз Расул Аллаһға алғашқы уахи келтіргенде Жебірейіл періште жоғарыдан түсіп, төмендеп садақтың екі ба-сындай, бәлки онан жақын келгені айтылған: Сондағы садақ - Қаусайын - Қаус - мерген - садақшы мағынасында. Жыл он екі ай және он екі мүшел жыл шеңбері, он екі атым - он екі қадам, немесе он екі садақ (Жақ-Доға) мағынасында. Сонда әр садақтың айлық сан:

$$\frac{360^\circ}{12} = 30^\circ.$$

Отырарда отыз бап осы. Сол он екі садақ ішінде ең басшысы Күн мен Ай арасы. Бас садақ осы - Баптар бабы Арыстан бап осы. Оның арабша атау Асад (Арыстан).

Сандық мәні $اسد = 65 = 13 \times 5$.

Мәселені бір тамаша өрнектен бастаймыз: $(65+351)3=195+1053=1248=566+682$

65 - Асад, 351- Ал-Саратан, 566 - бас хадис, 682 - бас иман (Ал - Мисақ-682). Демек, бас садақ – Күн мен Ай арасы үш еселенген болады тең бас хадис пен бас иман сандарының жиынына. Әсте үш деген түсінік есте болсын. Ол төртке Жерге (Айға) жарық береді. Онан шықты Арбағ= 27391×3 .

Басқаша алсақ:

$65 \times 7 = 455$ болады:

$$65 \times 3 + 65 \times 7 = 195 + 455 = 650 = 13 \times 150 = (80 + 50)15.$$

Сөйтіп жарылқаған қақпаға оралдық. 150 - мүшел бұрыш, 15 - тас, $60 + 50$ Тұран Қақпа мағадандары.

Еске алатын тамаша сан $195 = 13 \times 15$ - бұл бұрын Жер Жарығы 195 - الصدع

(Ал-Садиф) ретінде (86-сүре, 12- аят) және мұқаттағат Книгс ретінде айтылған (19-сүре), ол әл-Фараби нотасында берілген $13 \times 15 = 195$. Енді сол тамаш санды Асад санынан шығарып көреміз:

$$65 \pm 1 = \begin{cases} 66 \\ 64 \end{cases}$$

$$1728 \div 66 = 1782 \times 64; 65 \times 3 = 195;$$

$$65 \times 7 = \frac{455}{650}$$

Немесе $195 \times 4 = 65 \times 12 = 780 = 78 \times 10$.

Сан басы, жыл басы. Онан шығады:

$$780 \pm 650 = \begin{cases} 1430 = 286 \times 5 \\ 130 = 26 \times 5 \end{cases}$$

$$455 \pm 111 = \begin{cases} 566 \\ 344 \end{cases}$$

Бұндағының бәрі белгілі сандар. Соның ішінде $1430 = 26 \times 55$, $130 = 80 + 50$. Бұлар Тұран Қақпасынан табылады. Онан шығаруға болады:

$$(180-71)1430 = 26[\text{АБЖД}] = 5995 \times 26 = 155870.$$

111 - Микаил періште саны (*1-сурет, су бұрышы*). 566 - бас хадис саны. Екінші санды былай жазамыз:

$$416 \pm 344 = \begin{cases} 760 = 19 \times 40 \\ 72 = 36 \times 2 \end{cases}$$

Бас бата және шеңбер сандары. 416 - бас садақ саны: $351 + 65 = 416$ (4 және 5 - мүшелдер).

Демек бас садақ осы, бір иген жақ, иілтіп екі басын ұстаған хақ мағынасын осы. Ғаламның жұлдыз жолын бұзарлық адамда күш жоқ. Онан құтылар амал да жоқ; онан басқа жерден бұл дүниеде тегістік, тиянақты да іздеме. Ол жоқ. Сондықтан инсаф жолымен жүріп тура шық, көзіне бақ. Бұл өмір - ерді сынайтын майдан. Мықты болсақ өз атыңның басын өзің тура алып жүр. Абайдың осындай терең түсінігіне бармай, бергі Жерден қараңғыда қармақтан пайда жоқ, «ғылымдағы, дін-дағы тереңінде» дейтіні осы ол кісінің.

1-суретке атау бергенде осыны еске алдық. Тағы бір еске ала кететін нәрсе өткен ғасырдағы Францияның атақты ғалымы Никола Фламмерион былай деген: «Астрономия тарихынсыз біз адамзат тарихынан да, ғалам тарихынан да еш нәрсені дұрыс бағалай алмаймыз». Бұл түсінік, ислам ғалымдары қағидасына сәйкес. Есте болсын, оның астрономиядағы еңбегін кезінде Әлихан Бөкейханов қазақшаға аударып шығарған болатын.

Бір жерге топтан, көрнекі түрде еске сақтау мақсатымен 46-суретте көп мағлұматтар тығыз түрде берілді. Алдымен бас садақ санын алайық: 4-Мүшел-Қоян-Ай мекені - Шаян - Ал-Саратан - 351=13x27. 5-мүшел-Ұлу – Күн мекені - Асид-Арыстан= 65=13x5. Жиыны болады:

$351+65=416=26x32=52x16=104x4$ (104-Абақ). Бас садақ - жақ саны осы деп аламыз.

Тағы да ескерте кетелік: 46-суретті «Бас садақ – бір иген жақ» деп атауда сүйенген аят «Факана Қаб Қаусанын ау адна» (53-сүре, 9-аят), яғни алғашқы уахи келтірген Жебірейіл жақындап, «Тіпті садақтың екі басындай, әлде жақынырақ» келгендігі. Онан әрі қарай 13-14 – аяттарда періштені, екінші рет көргені, оның тұрақты ағаш жанында болғаны; ол арада Мәуа жаннаты бар екені айтылған.

Ғаламның жаратылыс затын, құрылыс сырын Тәңірім пайғамбарға осылай уахи еткен, көрсеткен, ұқтырған, екінші рет қайталап нығайтқан. Басқаша айтқанда жаралған заттардың басы да бар, ақыры да бар. Әр нәрсенің өрісі бар, шегі бар, шеңбері бар. Абайдың бір ауыз өлеңі соны көрсетеді:

*«Өмір жолы - тар соқпақ, бір иген жақ.
Илтіп екі басын ұстаған хақ.
Имек жолда тиянақ, тегістік жоқ.
Құлап кетпе, тура шық, көзіңе бақ».*

Садақ – жақ бір мағынада. Күн мен Ай, күндіз бен түн ғаламның қайталаушы өмір сыры. Онан мынадай өрнек шығарып қаралық:

$$678+416=1094;$$

$$1094 \pm 1086 = \begin{cases} 2180 = 109 \times 20 \\ 8 = 2 + 6 \end{cases}$$

Ойда болсын [26]=1086.

Онан шығады жоғарыда айтылған $180-71=109$;

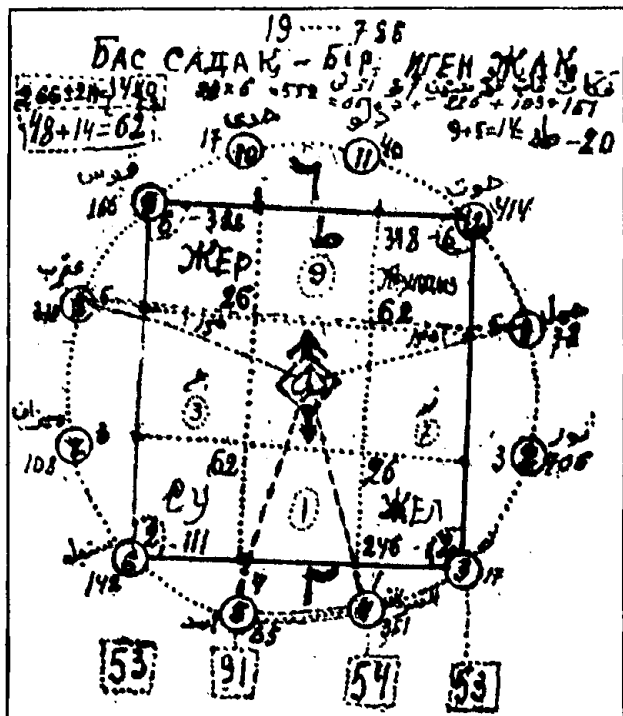
$$109 \times 55 = 5995 = \text{АБЖД.}$$

Осыдан тағы бір өрнек шығады:

$$2180-1284+4304=5200=260 \times 20,$$

$$\text{немесе: } 43042180=5200+1284=6484.$$

Ол Бас садақ санынан шығады көптеген тамаша өрнектер: $416+214=630$. Мұнда 214 نرى - Жауһар саны, ол бас үшкіл саны, Қыз

46-сурет

Жібек саны: $(107 \times 2 = 214)$. $214 \times 6 = 1284 = D$. 63×10 , 63 - пайғамбар жасы. Онан шығады түзу үшкіл:

$$\left| \begin{array}{c} 63 \\ 36 \end{array} \right| = 36 - 9 = 27$$

$$4 - 1 = 3; \frac{1}{2} = 0,50 = \sin 30^\circ = \cos 60^\circ$$

$$\text{Тағы бір өрнек: } 416 \pm 54 = \begin{cases} 470 = 94 \times 5 \\ 362 = 181 \times 2 \end{cases}; 54 - \text{Ай - Күміс } 47,$$

$47 \times 2 = 94$ - зам-зам.

$$\text{Тағы бір тамаша өрнек: } 416 \pm 150 = \begin{cases} 566 \\ 266 \end{cases}$$

Мұнда 150 - мүшел бұрыш, темір үшкіл саны: $15^\circ + 150^\circ + 15^\circ = 180^\circ$ (1-суретті қараңыз). 566 - бас хадис саны; 266 - зумруд - асыл тас

саны. Ол Ыдырыс тасы. Оған кіретін атомдардың электрон саны болады - زمرد 266.

Ол мынау: $e_3 \text{I}_2\text{Si}_6\text{O}_{18}$, немесе үш тотық түрінде $3e + \text{I}_2\text{O}_3 + 6\text{SiO}_2 = 36 + 50 + 180 = 266$.

Онан шығады: $566 + 266 = 832 = 26 \times 32 = 52 \times 16 = 104 \times 8$ Абаққа (104) қайта келдік.

Бас садақ санын жауһар санына қосқанда шыққан санды екінші түрде жазамыз: $416 + 214 = 630 = 364 + 266$. Мұндағы 364 - сан інжу - маржан қырдың - дуридың жарықты екі сәулеге айыру бұрышынан шығады. Ол бұрыш $6^{\circ 4}$ немесе: $6 \times 60 + 4 = 360 + 4 = 364$. Басқаша айтқанда: $6 \times 60 + 4 = 360 + 4 = 364$. Асыл тастың қатынасы. Сол інжу-маржан дури тасты жауһар тас ретінде алсақ (дури=214, 24-сүреден). Оны айтылған өзінің сәуле ауру бұрыш санына қоссақ, болады:

$$364 \pm 214 = \{578 = 289 \times 2 = 17^2 \cdot 2 = (17\sqrt{2})^2\}$$

Мұнда өте тамаша Ал-рахим الرحيم = 289 саны шығады. Онан болады:

$$289 + 40 = 329; 329 + 289 = 618 = 289 \times 2 + 40 = 2(289 + 20) = 2 \times 309 = 618.$$

Бұл муғжиза деп білесіз!

Зумруд + Жауһар сандарынан шығады:

$$266 \pm 214 = \begin{cases} 420 \\ 52 \end{cases}; \text{ немесе } -52 \pm 48 = \begin{cases} 10 \\ 4 \end{cases}$$

Тамаша өрнек.

$$\text{Қосымша: } 91 + 54 = 145 = 29 \times 5 = 65 + 80$$

$$4 + 5 + 48 = 14 + 48 = 62$$

Онан шығады:

$$382 \pm 284 = \begin{cases} 666 = 640 + 26 = 222 \times 3 \\ 98 = (7\sqrt{2})^2 \end{cases}$$

Шаршының төрт бұрышында төрт періште саны тұр: 246 - Жөбірейіл, 111 - Михайыл, 382 - Исафил, 318 - Ғазрайыл. Оларды өз сызықтарына еселейміз:

$$2(246 + 111) + 6(382 + 318) = 714 + 4200 = 4914 = 91 \times 54.$$

Періштелер саны бас садақ, сүре сандарының көбейтіндісіне тең, яғни оның садақтың басындай, онан да жақын келгені осы

мағынада болуы мүмкін. Ал онан да жақын дегені бір айда бір садақ болғанда ол шеңбер бойынша

$$62 + 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases} \quad \frac{360}{12} = 30$$

Ал Қамари ай бойынша біршама онан да кем:

$$\frac{354,36}{12} = 29,53$$

Осы әдіс бойынша төрт періште орнына төрт Халифа сандарын алайық:

231 - Әбу Бакір (ابوبکر),

661 - عثمان (Тосман),

310 - عمر (Ғомар),

110 - علي (Ғали).

Онан шығады:

$$2(231+661) + 6(310+110) = 1784+2520=4304.$$

Бұлардың қатынасы болады: $4304+(570+40)=4304+618=4914=91 \times 54$.

Бір күрделі сан он екі ай жұлдыз (мүшел) сандары:

$$78+706+17+351+65+142+108+372+166+17+40+414=2476.$$

Осы санға байланысты өрнектер бар. Соның бірі: $382 \times 5 + 566 = 1910 + 566 = 2476$. Әулие сандар, бас хадис саны. Оны былай жазуға болады: $618 + 382 + 566 + 910 = 1000 + 246 \times 6$. 246 - Жебірейіл саны.

Екінші өрнек: $4304 + 2476 = 6780 = 113 \times 60 = 678 \times 10$. 678 - Абай саны. Оны мына түрде береміз: $4160 + 2620 = 6780$.

Мұнда 416 - Бас садақ саны, $262 \times 3 = 786$ - бас бата саны.

Ойлап қарарсыз!

Еске алатын күрделі бір мысал айтылған аят 53-сүреден (9). Осы екі сан бірдей 1-суретте тұр.

Алдымен ол суреттегі бас шаршы - жұлдыз шаршысы, ал 53-сүре Ал-Нужым - жұлдыз (суретті қараңыз). Онда аят тоғызыншы болғанда, ол тоғыз торқалы тоғыз, шаршының ұя саны - ғажайып шаршы ұясы. Оның маңдайы =9 тоғыз (қараңыз). Сол ұялардың ортасында $=h=5$. Бұл жүрек саны. Екінші жағынан ғалами мағынада бұл Темірқазық. Оны біз орхон таңбасымен беріп, ішіне жүрек-бестік - пешене санын қойдық. Әл-Фараби мақамында ол h=5 бас нота, Ай тасы.

Жүректі соқтыратын төрт темір атомы - гемоглобин - қызыл қан өзегі ғой. Демек, бұл арада Темірқазық пен жүрек саны бір жерден келуі тамаша ишарат.

Онан шығады: $26 \times 5 = 130 = 80 + 50$, яғни Тұран Қақпасының мағадандары: 80 – сынап - Ғұтарау - екінші Көк, 50 - қалайы Шоңай - алтыншы Көк (суретті қараңыз).

Өмір өзегін берген Жер жарығы ал-Садғ ($145 = \text{الصدع}$) екені айтылды.

Енді сол санға жүрек $h=5$ санын қосамыз:

$$195 \pm 5 = \begin{cases} 200 \\ 190 \end{cases}$$

200 - ғақыл - ғалақ (علق-عقل) - Ақыл-Қан. 190 - ғалами сан. Абай санына кірген исми ағзам саны. Ойлап қараңыз.

Ендігі бір тамаша өрнек айтылған аяттың сандық мәнінен шығады. Ол мынау: $92 \times 6 = 552 = (65) + (7) + (226) + (103) + (151)$

Демек Қағбаның алты Жақ беті. Оны мына түрде жазамыз:

$284 + 220 + 48 = 412 + 92 + 48 = 504 + 48 = 552$. $284 = 71 \times 4$. Достық сан, Хақтың үйі қосылған ғалами қайталаушы 48.

Оның екінші түрі: $286 + 266 = 552$. $286 = 26 \times 11$, 11 - Ай саны. Онан шығады:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

«Алхимия» негізі.

286 - екінші (өркеш сүре) аят саны, 266 - зумруд Ыдырыс тасы.

Ескерту: $284 = 71 \times 4$ – Ыдрыс Ғұтарад жұлдызы, Фараб саны.

Ойлап қарасаңыз, бір тамашадан бір тамаша шығып жалғасуда.

Солардың ең бір тамашасы.

$$\text{Мынау: } 1284 \pm 552 = \begin{cases} 1836 - \text{Протон саны} \\ 732 = 61 \times 12 \end{cases}$$

$1284 = 214 \times 6 = \Delta$ бас үшкіл саны,

214 - Жауһар.

Оны мына түрде жазуға болады: $214 \times 6 + 552 = 1836$ яғни Алты Алаш Жауһар, ортада Алаша хан ғарышы үстіндегі көрінген көздің нұры, намаз.

Пайғамбарымыздың көрген, білген, түсінген тамашалары көз алдына елестегендей болады. Нұрдың тоқтаған орыны Жер екені түсінікті. Бас үшкілдің негізі содан. Айтылған аяттың Қаусайын деген сол Қаус – Мерген түбірінен екені белгілі. Жер сол бұрышта тұр (қараныз). Тұрандық алпыс жылдық мүшелмен де ол тығыз байланысты. Демек, ол 9-мүшел (Маңдай мүшел) - Мешін жылы. Оның ертедегі таңбасы (Орхон таңбасы) M= . Бұл өзі адам бейнесін беретін бес бұрышқа келеді: басы - төбесі, екі қолы, екі аяғы. Осыған сәйкес Қытай таңбасында мұны адам оқиды. Тұранша Мешін - Пішін мағынасында болса керек. Сонан барып адам пішіндес жануар маймыл. Сол бойынша оны - Мешінді - Маймыл деп те атайды. Ал оның мүшел кестесін алатын болсақ, онда оның бес көктері: 6 – Шой бір, 5 - Арай - үш, 7 - Санжар -бес, 3 - Шолпан - жеті, 2 - Айқыз - тоғыз. Мазмұндары: үй, от, тек, айал, адам. Демек бұл үй-пана салған, от ошағын құрған, нәсілді - әйелді болған адам мағынасына келеді.

Біздің мүшел есебі бойынша 9 - мүшел Мешін жылы есеп басы болып табылады. Өйткені адамның жасын он екі мүшелге бөлгенде қалдықсыз болса, оның жылы Мешін болған. Бір қалса, оның жылы Тауық, екі қалса оның жылы Ит; үш қалса оның жылы Доңыз, төрт қалса – жылы Тышқан; бес қалса - Жылы Сиыр, тағы солай...

Ойыңызда болсын, қазақ халқының, Қаз+ақ нәсілінің қамқоршы атасы Мерген осы Мешін – Қаус екені белгілі.

Торқалы тоғыздар осылайша бас қосқан, яғни тоғыз - мәнді сан, тоғыз ұялы шаршы, тоғызыншы мүшел, тоғызыншы көк. Кейінгі көкті саусақ бойынша алсақ, ол болады оң қолдың бас бармағы. Ол пайғамбардың нұры орналасқан бармақ. Қысқасынан айтқанда Тәңірім өзінің ғаламында, қаламында тамаша ашық ишараттар берген. Адамдардың иман келтіруіне толық жеткілікті дәлелдер берген. Соны түсіну, көру, іздену, ойлану, зерттеу, иманды нығайту-адамның міндеті. Ғылым исламның басты фарызы болуы осыдан.

$$\text{Қорытындыда тағы бір өрнек: } 552 \pm 18 = \begin{cases} 600 \\ 504 \end{cases}$$

Мұнда 600 - жебірейіл періште қанаты (хадис). 504=284+220
—
حاديِس

Достық сан. Онан шығады: $552+246+504=1302=217 \times 6=(35+56+70+56)6$

Биік дәрежелі ғалами достық. 217 - Темірқазық жылы, мил-
222

лион есебімен, яғни Күннің жұлдызды аспан орталығын бір айналып шығатын жыл саны. Ол жолдың 35 - қысқа өрісі, 70-ұзын өрісі, 56 - орта өрісі (екі жақты).

Аллаһға шүкірлік! Осымен бұл мәселені аяқтай тұрамыз. Қате кеткен жеріме кешірім сұраймын. Исламға пайдам тисін. Әмин!

Әл-Машани

16/VII-1996

Бас садақ түсінігі өте кең мағынасы, ғалами құрылыстың бастамасы сынды ишарат. Бұл мәселе Құранда талай қайталанған. Солардың ішінен бір ашық мысал ретінде 67-сүрені алып қаралық.

Бас садақ және Ал-Мүлік сүресі. Санаттығы

$$67+121+30=218=109 \times 2 = (180-71)2$$

(1) (بيده الملك)

Әкімшілік қолындағы Раббым деп басталады: биадни ал-Мүлік=121+21=142=71x2. Осының өзінде өркеш сүре (Бақара) мұқаттағат екі есе: жұп: ألم=A=1, Л=30, М=40 Жиыны: 31+40=71.

Онан 71x4=284 - Ғұтарад - Фараб екені есте болсын және жұлдыз шаршының соған сәйкес бұрышы - ай - жұлдызы (мүшелі) Сүмбіле сол санды 142=سنبله=71x2 (суретті қараңыз).

Екі ұдайы. Өлім мен тіршілікті жаратып, адамдарды сыннан өткізуші сол Раббым (2). Жеті аспанды қабат - қабат таратқан сол Тәңірі (3). Аспан әлемі қозғалыста: тамур=646 تمور (16-аят).

Тәңірім аспанды шырақтармен безендіріп, қорғап, адамдар жерді көмпіс етіп жаратқан (15). Ғаламның шегіне қайталама көз жіберсең де оның шетіне жете алмай, көзің талады деген. Яғни, Тәңірінің Құрандағы ескертулерін «таяуда білесіндер» деген (17). «Кім ашық адасуда екенін таяуда білесіндер» деген (29). «Егер суларын құрып кетсе, сендерге аққан суды кім келтіреді» деген (30). өмірдің көзі суда. Суретте судың алатын орынын қараңыз.

67-сүренің (санатын) екі сүремен салыстырамыз:

$$67 \pm 53 = \begin{cases} 120 \\ 14 \end{cases} \text{ шаршы саны: } 120=60 \times 2 \quad 120 \div 3=360.$$

$$67 \pm 47 = \begin{cases} 114 = 19 \times 6 - \text{сүрелер - саны} \\ 20 = \text{санаты (сүресі)} \end{cases}$$

Ең зор, тамаша бір өрнек мынау:

$$351+65+218=416+218=634.$$

Мұнда 416 – бас садақ саны, 218 - 67 - сүренің бас санат жыны.

Екеуінен шыққан 634 - жарқыраған жұлдыз Ал-Сақыб=التاقب=634 саны (86-сүре, 3-аят). Таяуда білесіндер деген ескертудің бір осы деп білеміз. Ойлап қараңыз. Онан шығады: $634+416=1050=15 \times 70$ (70-Ал-Минарж). Бас баға санын ал-Сакиб санына қоссақ болады,

$$786 \pm 634 = \begin{cases} 1420 = 71 \times 20 = 284 \times 5 \\ 152 = 19 \times 8 = 38 \times 4 \end{cases}$$

Тамаша сандар.

Онан шығады: $19 \times 8 + 634 = 786 = 19(2+8) + 634$ яғни, бас бата сандарының арасын қабыстырған Ал-Сақиб. Оны былай жаза-мыз:

$$19(2+8) = 38 + 114.114 - \text{сүре саны.}$$

38 - пайғамбар сүресінің аят саны (47-38). Екінші жағынан ол $38 - \text{ص} = \text{C} = 90$ сүресі оның аят саны – 88. Оған сәйкес сүре 50 – ق (K=100) аят саны-45.

$$\text{Олардан шығады: } 50 + 38 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 12 \end{cases}$$

$100+90=190$, $50+100+45=195$. Бұлар Ғалами сандар. Онан мынадай өрнек шығады: $2605+195+418=3216=67 \times 48$.

Ғалами қозғалыс сүре санаты (67) қайталама ح (хм=48) қырық сегізге еселенген. Тамаша терең сыр бар мұнда.

53-сүреде: «Расында ол (Тәңірім) Ал-Шифри жұлдыздың Раббы» деген (49-аят), оның сандық мәні - 611. осыған Жұлдыз құрылыс санын қосамыз:

$$2605+611=3216=2605+195+416=67 \times 48. \quad \text{Онан шығады: } 611=416+195.$$

Өмірдің көзі болған Жер жарық саны $=195=13 \times 15$ бас садақ санына қосылғанда жарық жұлдыз санаты шығады. Тамаша сырлы өрнек. Сол жұлдыз санына Күн сүре санатын (91-Ал-Шамси) қосқанда:

$$611 \pm 91 = \begin{cases} 702 = 351 \times 2 \\ 520 = 260 \times 2 \end{cases}$$

Пайғамбар даңғылы Ал-Саратан 351- 4-мүшел, 520 хамды бас иман. Онан Тұран Қақпа саны, т.б.

1-суретті қараңыз, ғажайып мұғжиза.

Аспанды шырақтармен безендірген, қорғау құрған Тәңірі Күн - Жұлдыз - Ал-Шигри солардың бірі. Оның жаратқан Иесі-Тәңірі деген қағида тұрады. Жерді адамға көмпіс етіп жаратты дегені, оның өміріне керектінің бәрі сонан табылады дегені яғни, Адамға жерде өмір етуге еріктілік берді, деген сөз. Бірақ Жер ғаламның мүшесі. Оны жеке әкетуге болмайды. Сондықтан да, адам тура өмір жолымен жүру керек, көзіне бағу керек. Бұған қосымша мағлұматтар келтіреміз:

$$48 \pm 19 = \begin{cases} 67 \\ 29 \end{cases}$$

$113+19=132; 94+19=113. (94+19)5=94 \times 6 + 114 = 564 + 114 = 678$
(Абай саны).

$$29 \pm 19 = \begin{cases} 48 \\ 10 \end{cases} \quad 552 \pm 94 = \begin{cases} 646 \\ 458 \end{cases} ;$$

$$113 \times 2 + 416 = 226 + 416 = 642 = 214 \times 3$$

$$646 \pm 94 = \begin{cases} 740 \\ 552 \end{cases}$$

$$552 \pm 82 = \begin{cases} 634 \\ 470 \end{cases}$$

$$(416 + 113 \times 2)2 = 1284 = D; 1062 \times 8 = 8496;$$

$$8496 \pm 4304 \begin{cases} 12800 = 620 \times 2 \\ 4192 \end{cases}$$

$$18 \times 6 + 5 = 198 + 5 = 113.$$

Алты алаш он сегізден, Алаша хан жүрек сан = 5 - пешене.

Жиыны - 113 Қорған, қабат = 113.

Тағы бір өрнек: $393 + 26 \times 8 = 393 + 208 = 611$ мұнда 393 - жеті мағадан. $393 \times 2 = 786$. Онан шығады: $786 + 52 \times 8 = 611 \times 2 = 1222$.

Жердің Күнді айналу жолы оның Орбита жазығы болып табылады. Ал Жердің өз кіндігімен оның Орбита жазығы арасында қиғаштық бар екені белгілі. Жердің белдеуі экватор жазығымен Орбита арасының қиғаштық бұрышы тұрақты $= 23^{\circ} 27'$. Басқаша

айтқанда Жердің Күнді айналған жолымен оның белдеуі арасының бұрышы $23^{\circ}27'$. Жыл маусымдары осыған байланысты, Жерді ыстық, суық, қоңыр салқын деп бөлу де соған байланысты. Күн мен түн теңелген кезде: көктемде, күзде, күннің координаты (а, b) болады: және $a=120, b=0$. Ал жазғы және қысқы күннің ең ұзақ және қысқарып тоқтаған кезінде оның координаты: $a=60, b=\beta=+23^{\circ}27'$.

$a=180, b=-23^{\circ}27'$. Осыған байланысты ыстық белдеу кеңістігі $\pm 23^{\circ}27'$, суық белдеу кеңістігі $90^{\circ}-23^{\circ}27'=66^{\circ}33'$. Бұл екеуінің ортасына қоңыр салқын белдеу. Оның ендігі $66^{\circ}33'-23^{\circ}27'=43^{\circ}6'$. Онан шығады: $43^{\circ}6'+19^{\circ}28'=36^{\circ}+26^{\circ}34'=62^{\circ}34'$.

$$\frac{2476}{6220} = 0,39807 = \sin 23^{\circ}27'.$$

Мұнда $622 \times 10 = 6220$ - һижра жылы он есе. 2476 барлық он екі ай - жұлдыз (мүшел) атаулардың жиыны (*1-суретті қараңыз*). Осы екі ғалами санның қатынасынан келіп Жердің ғалами бұрышы шығуы тамаша мұғжиза!

Осы бұрышты былай жазып қаралық: $23 \times 60 + 27' = 1380 + 27 = 1407 = 67 \times 21$.

Айтылған Ал-Мүлік сүре санаты (67). Онан шығады:

$$67 \pm 21 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 46 \end{cases}$$

Бұл бұрыштың жоғарыда текше (Қағба) бұрышы және Нұх бұрышымен байланысын көрдік.

Екінші жағынан тағы бір тамаша өрнек:

$$1407 + 429 = 1836 = 1407 + \frac{3}{2} \cdot 286 = 1407 + 13 \times 33.$$

Ойлап қараңыз! Пайғамбарымыздың үш мешіт арасының тамаша сафары жөніндегі хадисын еске алайық:

1) Медине мешіті (ф), 2) Мекке мешіті (Қағба), 3) Құдыс мешіті (Ақса). Оның айналасындағы бұрыштар:

$$LOKA = 70^{\circ}32'$$

LODA = $63^{\circ}26'$ Үшкіл бұрыштары: $7^{\circ}6' + 19^{\circ}28' + 153^{\circ}26' = 180^{\circ} = 26^{\circ}34' + 63^{\circ}26' + 90^{\circ}$.

Онан шыққанды көрдік: $90^{\circ} - 23^{\circ}27' \times 2 + 7^{\circ}6'$

$$90^{\circ} - 23^{\circ}27' \times 2 - 7^{\circ}6' = 43^{\circ}6' - 7^{\circ}6' = 36^{\circ}$$

$$\text{немесе } 7^{\circ} \times 60 + 6' = 426 = 71 \times 6.$$

Белдем санға қайта оралдық - $284 + 142 = 426$ Ғұтарад (Фараб) + Сүмбіле.

Айтылған он екі айлық жұлдыз – мүшел жиын санын төрт бөлсе:

$$\frac{2476}{4} = 619$$

Иман-Таразы саны шығады. Осының бойлығын жазсақ болады:

$$619 = 1555 \cdot \sin 23^{\circ} 27' = \frac{622 \cdot 5}{2} \sin 23^{\circ} 27'.$$

Осы тамаша ғалами бұрыштың тағы бірнеше өрнегін қаралық. 2-суретте үш мешіт үшкілімен байланысты бас үшкіл - жауһар үшкіл берілген.

Сонымен қатар інжу-маржан Қыр тасының жарықты екі сәулеген айыратын қасиеті бейнеленген. Ол тастың бұрыштары: $101^{\circ} 55' + 78^{\circ} 5' = 180^{\circ}$. Екі сәуле аралық бұрышы $6^{\circ} 4'$.

Осылармен байланысты шығады:
 $47^{\circ} 56' + 6^{\circ} 4' = 54^{\circ} = 23^{\circ} 27' \cdot 2 + 7^{\circ} 6' = 54^{\circ}$.

Немесе: $47^{\circ} 56' + 6^{\circ} 4' + 23^{\circ} 27' \cdot 2 + 7^{\circ} 6' = 54 \cdot 2 = 108^{\circ}$. 54- Ал-Қамар (Ай) сүресі; 108 - Хақ саны, Жарылқаған, молшылық саны. Құранда ең қысқа сүре санаты: 108 - Ал-Кәусар, үш аят. Пайымдасақ, осы үш аятта ғаламның сыры жатыр.

Шын мәнінде саған кәусәрді - көптеген игілікті бердік (1). Раббың үшін айт намазын оқы, құрбан шал (2). Расында дұшпаның өзі ұрпақсыз қалады (3). 2-суреттегі басқа сандарды оқушы өзі тексеріп, АБЖД санымен байланыстырып қараңыз:

$$5995 \pm \frac{622 \cdot 5}{2} = 5995 \pm 1555 = \begin{cases} 7550 = 151 \times 50 = 302 \times 25 \\ 4440 = 222 \times 20 \end{cases}$$

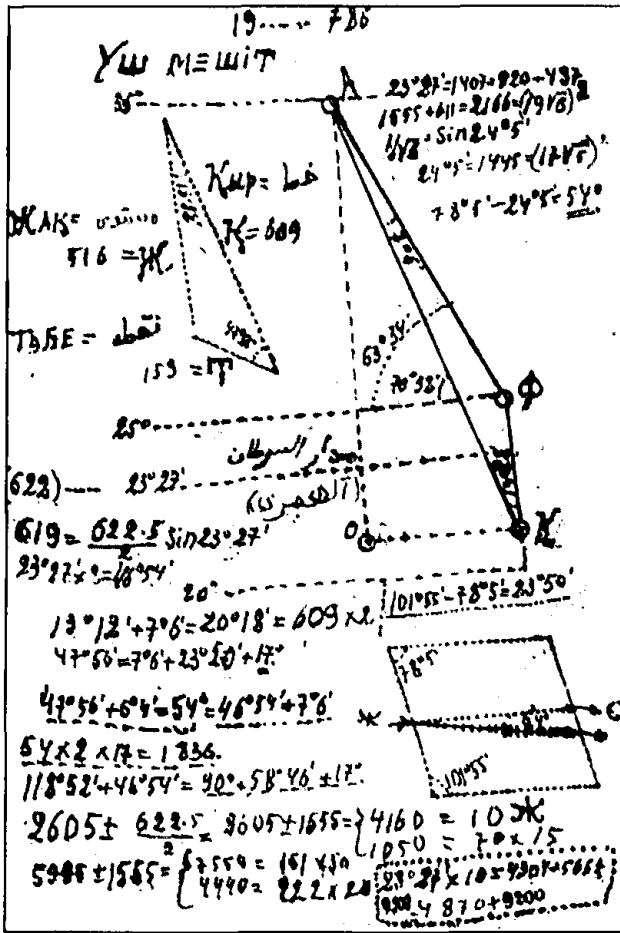
немесе $23^{\circ} 27' \times 10 = 4304 + 566 + 9200 = 4870 + 9200 = 14070$. 487 - Әулие үшкіл сызығы.

Осындағы сандардың тегін тексеріп қарайық. 4304 - Халифалар саны, 566 - бас хадис саны, 151 - өркеш саны, 302 - бақара саны, 222 - инсаф - ғадалат саны, 444 - тағұл саны (86-сүре).

Тағы бір бұрыш: $118^{\circ} 52' + 23^{\circ} 27' \cdot 2 = 90^{\circ} + 58^{\circ} 46' + 17^{\circ}$ Кейінгі сан болады:

$$118^{\circ} 52' + 46^{\circ} 54' + 58^{\circ} 46' + 90^{\circ} = 17^{\circ}.$$

$58^{\circ} 46'$ - әулие үшкілдің орталық бұрышы. Осы санды айтылған

47- сурет

жарылқаған - молшылық бұрышқа көбейтеміз: $108 \times 17 = 1836$ протон саны. Алғашқы үш-осы үш аят деп білсек. Ол 3 - мүшел - Барыс - Егіз - Жауза = 17 саны. Оған жеті қосылса болады он $(3 + 7 = 10)$. Ол жеті - мүшел - Мизан -(Жылқы) саны 108. Демек: $17 \times 108 = 1836$. Он, ол - мүшел Жади (17) Тауық. Онан шығады иман $172 = 289$ - ал-рахим. $286 + 40 = 329$ - ал-рахман: $329 + 289 = 618$. Демек: осы үш аят, үшкілдер - бәрі пайғамбар үшкілі деуге болады, адам үшкілі: $108 = 36 \times 3 = \text{Қадам}$.

Онан шығады: $1836 + 1284 = 3120 = 78 \times 40$, жыл басы сан, пайғамбар саны. Келесі мәселе Құрбан басы, қажылық айы, жыл басы.

ТОРҚАЛЫ ТОҒЫЗ-ЖЫЛ БАСЫ

Көп замандар бойында дінсіздік Жаһил дәуірдің түнегін бастан кешірген халқымыз бұл күнде, Аллаһға шүкір, тәубеге бет бұрды. Соған сәйкес деректі санның торқасы - 9-сүреге тоқталамыз, яғни Тәубе сүресі. Ол, санаты: $9+439+129=577$. Осы сүреден аяттар келтіреміз.

Алдымен ескерте кететін бір нәрсе, осы сүренің басында бас бата қойылмаған. Ол жөнінде әр түрлі пікірлер бар. Соның ішінде бұл сүре 7-сүренің жалғасы болуы ықтимал деседі.

Сүренің басы Жер жүзін төрт ай кезу деген аяттан басталады. Онан кейін: «Бұл ірі Хаж Күні Аллаһдан, Елшісінен халыққа бір жарнама... егер тәубе қылсаңдар, сендер үшін жақсы болады» (3) деп қатты ескертеді. Осы аяттарға түсінік ретінде бір аят: «Расында Аллаһның қасында Көктер мен Жерді жаратқалы Аллаһның кітабындағы айлар саны он екі. Бұлардан төртеуі құрметті айлар. Міне берік дін. Онда бұл айларда өздеріне зұлымдық етпендер» (36). Түсінік берушілер ол құрметті айлар: зуалқағда, зуалхажа, мухадарим және режеб дейді.

Мұндағы бір еске алынған зор оқиға пайғамбарымыздың, Әбу Бәкір екеуі, Меккеден Мединеге қоныс аудару сафары. Сол жолдағы үнгірге тығылғаны, сол дездегі Аллаһның жәрдемі (40). Сүренің ақырында ұлы ғаршының Иесіне тәуекел етуі айтылады (129).

Арабша он екі ай аттары екі түрлі. Жұлдыздық (91 - Шамси) және Айлық (54 - Қамари). Соларды еске саламыз:

91

54

- 1-Хамал (حمل) - Мухаррим (محرم)
- 2-Сәуір (نور) - Сафар (حفر)
- 3-Жуаза (جورا) - Рабиғ ауал (ربيع اول)
- 4-Саратан (سرطان) - Рабиғ сани (ربيع ثانی)
- 5-Асад (اسد) - Жұмади ауал (جمادى اول)
- 6-Сүмбіле (سنبله) - Жұмади ахир (جمادى افس)
- 7-Мизан (ميزان) - Режеб (رجب)
- 8-Ғакраб (عقرب) - Шағбан (شعبان)
- 9-Қаус (قوس) - Рамазан (رمضان)
- 10-Жади (جدى) - Шауал (شوال)
- 11-Далу (دلو) - Зуалқағда (ذوالقعدة)
- 12-Хут (حوت) - Зуал хажа (ذوالحجه)

Құрметті айлар 1 – (54), 7 – (54), 11 - (54), 11 - (91), 12 - (53).

Олар 1-7 айлық шаршы (54), 11 - Күндік шаршы (91), 12 - Жұлдыздық шаршы (53). Құрандағы сүре санағтары бойынша (1-суретті қараңыз). Ай - 54 - Ал-Қамар екі рет келген $54 \times 2 = 108$. Айтылған адам үшкіліне - хақ санына сәйкес. Қалғаны бірден сүре осындағы Жер жүзін төрт ай кезу ишарат осы ғалами құрылысқа келеді деп білеміз. Жыл басы - Хажы - Құрбан күнін алсақ, ол құрметті жарнама Рамазан айы – ҚАУЫС. Он екі айға бөліну де осында.

Осы Қауыс пен бас садақ байланысты, және мүшел айыру есебі байланысты. Соған келейік.

Алпыс жылдық мүшел есебі бойынша Мешін тоғызыншы жыл. Ол арабша Қауыс=Мергенге дәл келеді. Басқаша айтқанда Мешін - Мерген (Қауыс) бір мағынада. Екінші жағынан, есте болсын Қаус деген сөздің өзі арабша да тұранша да ортақ деп білеміз. Ойда болар Қараша - Қауыс дейміз ғой. Ол алғашқы Қарашаның Қарықұс қанаты =Қауыс сол. Қазақша қаусырыну деген сөз де сол ішін тарту - садаққа келеді. Ол Мерген - Мешін - пішін мағынасында. Оны Маймыл деп те алады. Демек, адам пішіндес жануар мағынасында. Тұран Қақпасында (Жұлдыз шаршыда) ол маңдайша бұрыштың бірі. Оның көгі ең ірі Нөкер 6 - Шоңай (Шоң-ул+Ай). Арабша Мұштари, шумерше Мардук, латынша Юпитер, грекше Зевс.

Оның мүшелдік жылдары.

$$[9] - \frac{21+33+45+57+9}{(6)+(5)+(7)+(3)+(2)}$$

Астындағы олардың көктері. Қарап қойыңыз, ол көктердің басы айтылған 6 – Шоңай, кейінгісі 2 - Айқыз - Тұран Қақпасының босағасы. Демек егіз-сегіз қағидасына дәл келеді ($2+6=8$). Сол бойынша мұндағы мүшел шегі болады [9,9]. Торқалы тоғызға - Қауысқа дәл, әне жұлдыз сүренің (53) тоғызыншы аятына дәл (Қаусайын).

Бір тамашасы кейінгі тоғызыншы саусақ (Екінші көктің бас бармағы). Мүшел кестесінде адам деп аталады. Ал ол тоғызыншы мүшелдің Мешіннің - Мергеннің таңбасы Орхон таңбасы бойынша және шығыс елдерінің таңбасы иероглифы бойынша бес тармақ - адам бейнелес:

М=

Мұның бәрі, әрине, кездейсоқ нәрсе емес. Иесінің Әмірі бойынша жаралған ғалам әр кезде, әр жерде әр түрлі белгілермен,

ишараттармен көрініс беруде деп білеміз. Соның бәрінде ең дәлді, сенімді тірек Құраннан табылады. Сол құрандағы Қадыр түнін еске алсақ, мәселе ашық түсінікті болып шығады. Араб елінің, Ислам ғалымдарының даналығынан туған Құранға, аят-хадисқа сүйенген «Мың бір түн» әңгімесін ғалами жұмбақ деп білуге болады. Бұл, әрине, ғалами өте күрделі мәселе. Оны біз шешеміз деп айта алмаймыз. Тек кейбір ашық ишараттардан, Аллаһ қаласа мысалдар келтіреміз.

«МЫҢ БІР ТҮН» ҒАЛАМИ ЖҰМБАҚ

Алдымен атаудың өзіне келейік «Мың бір түн» (1000). Бұл АБЖД - есебінің ақырғы саны, Алиф= الف - Алыф=алып сан. Жал ғалами өрнек шеңбері. Соның ішінде, сонымен жалғас «бір түн». Осы екі сан екеуі де 97-ал Қадырда тұр, мың айдан бір түн қайырлы деген. Осыдан шығады: $=1000, 101=$ الليله = бір түн. Екеуін қосамыз: $1000+101=1101$.

86-сүре Ал-Тарик сол түнгі 97-сүренің бір түрі ($86+11=97$). Онда Қайталаушы Аспан заты, Жарықты Жер заты делінген (11-12-аяттар). Осындағы ذات=зат саны болады $1101=700+1+400$. Айтылған «Мың бір түн» санына дәл. Есте болсын Жердің саны $1001=$ ارض = $1+200+800=1001$. Құрандағы 91-сүре - Ал-Шамси Күн. Осы санды торқалы ай санына еселесек, болады тағы сол сан: $91 \times 11=1001$. Онан шығады: $1001+53+47=1101$.

53 - Ал-Нужым - Жұлдыз - Ахмад. 47 - Мұхамед (47 - Күміс, Ай металы).

Ал-Лайли санын былай жазуға болады:

$54+47=101$ (54 - Ал-Қамар, Ай=47).

Демек:

$1001+53+47=1101$; 53 - Жұлдыз....

$1000+54+47=1101$; 54 Ай (Жер)....

Аспан тегінің қайлауы - Ал- Ражғ الرجح =304.

Жер тегінің жарығы - Ал-Садғ الحدع =195.

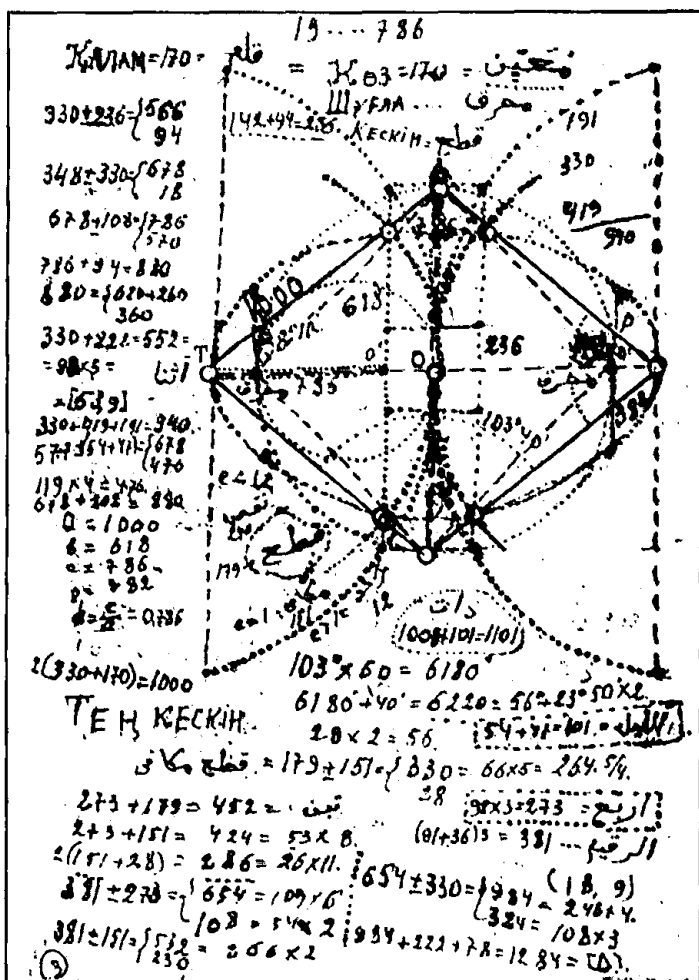
Осы екі санда зор мағына жатыр. Оны жоғарыда көрдік. Оған тағы қайта ораламыз.

Қазір біз әл-Фарабидің ғылыми тамаша өрнегіне сүйеніп, бір көрнекі 48-сурет жасадық. Соны талдап қаралық.

Оның атын Көз - Шұғыла - Қалам деп атадық. Оның себебі:

әл-Фараби ойыс-оттық айна жасап қолданғаны мәлім. Оның осы мирасы бұл күнде барлық табиғаттану ғылымның негізгі арқауы басып отыр. Мухарак (= محرق 348) - шұғыла - фокус түсінігі сол кісіден қалған мирас. Шұғыланы жарықтың көзі деп қарасақ, ол көз негізінде жұп табиғат екі көз. Осыған байланысты арабша тең бүйірлі екі үшкілді жалғастырып алады. Оның екі көз – мұғйын $\text{معین} = 170$ Қалам саны. Оның атын грекше - ромб деген, тек қырлы төрт күл мағынасында. 3-суреттің бас бейнесі осы бейне.

Оның ұзын көргіші (диагонали) $1000 \times 2 = 2000$, қысқа кергіші $786 \times 2 = 1572$.

48- сурет

Бұрыштары: $0,786 \approx \cos 38^\circ 10'$.

(Дәлденкіреп алғанда орта есеппен $38^\circ 10,7'$ келеді. Сол бойынша біз ол бұрышты $38^\circ 10' - 38^\circ 11'$ арасында қолданамыз). Бұл бұрыштың синусы (жайбы) болады: $\sin 38^\circ 10' = 0,618$. Бұл белгілі әулие сан:

$$618 \pm 382 = \begin{cases} 1000 \\ 236 \end{cases};$$

Мұғайын - Қалам бұрыштары:
 $38^\circ 10' \quad 2 = 76^\circ 20', 51^\circ 50' \quad 2 = 103^\circ 40'$.

Байқап қарасаңыз, суретте осы сандар біріне бірі тамаша қабысып, белгілі бейнелерге негіз болған.

Айтылған мұғайн - ромб айналасында әл-Фараби әдісі бойынша қос көзді сопақ шеңбер кем-кескін қатиг нақыс-элипс сызамыз. Сандық мәні: $179+240=419$. Оның өлшемдері $a=1000$, $b=618$, $p=$

$$\frac{b^2}{a} = 382; \ell = \frac{c}{a} = 0,786$$

Осымен байланысты тағы екі сызық бар. Соны шығарамыз - сызамыз. Олар мынау: $=1$ - тең кескін = قطع مكافئ . Сандық мәні: $179+151=330$. Бұл әл-Фарабидың ойыс - оттық айнасы - парабола.

Үшінші сызық >1 - артық кескін = قطع جزاء сандық мәні: $179+12=191$.

Үшеуінің жиыны болады: $419+330+191=940=470 \times 2$.

47 - Күміс - Ай, $47 \times 2 = 94$ - Қосай - зам зам. Суреттің ортасында шаршы сызықтары: $236 \times 2 = 472$. Онан шығады:

$$348 \pm 124 = \begin{cases} 472 \\ 224 = 14 \times 16 \end{cases}$$

Көңіл аударатын бір ірі мәселе. Көлеңке өлшеу, түстік меридиан айыру, күн сағатын жасау, Кибла айыру мәселесі ислам ішінде зор орын алған. Онымен шұғылданғандардың алдыңғы қатарында бабамыз әл-Фараби.

Мынау 48-суретте соның бір белдем түрі бар. Тігінен шаншылған сырықтың биіктігі (ұзындығы) $OA = 786$, оның шеңбер ішіндегі көлеңке биіктігі - 618. Жерге түскен шеңбер ішіндегі көлеңке ұзындығы сырықтың бойына тең; яғни: $OA = OT$.

Осыдан шығады: $\text{tga} = \text{cosa}$.

Осыдан теңдік тек қана бір белгі бұрышта - әулие бұрышта немесе Күн кескіндік бұрышта болады, яғни ол болады егер $a=38^{\circ}10'$ болса, оның өрнегін шығарамыз:

$$\operatorname{tga} = \frac{\operatorname{Sina}}{\operatorname{cosa}}, \operatorname{cosa} \cdot \operatorname{tga} = \operatorname{sina};$$

Мұнда $\operatorname{tga}=\operatorname{cosa}$; $\operatorname{cos}^2a=\operatorname{sina}=1-\operatorname{sin}^2a$ онан шығады: $\operatorname{sin}^2a+\operatorname{sina}=1$ немесе $x^2+x-1=0$, Онан шығады:

$$1 = \frac{-1 \pm \sqrt{1+4}}{2} = 1$$

Онан шығады:

$$\frac{\sqrt{5}-1}{2} = \frac{2,236-1}{2} = 0,618, \text{ яғни } \operatorname{Sina}=0,618 = \operatorname{sin}38^{\circ}10'.$$

Мұны былай да жазуға болады:

$$\frac{a}{a+b} = \frac{b}{c}$$

Онан шығады жоғарғы есеп. Басқаша айтқанда бір таяқты (сырықты) екі бөлсек, оның үлкен бөлігінің тұтас аяққа қатысы, екі бөлігінің қатысына тең. Осы қатынас Күн кескін қатынасы, әулие қатынасы барлық табиғат дүниесінде зор орын алады.

Сол себептен 48-суретті Құран аяттары мен табиғат заңдарына, ғылымға қатар қолдануға болады. Мысал келтіреміз. Бір орталықты нөкерлес- қотандас тектардың жолы тұнық- шенбер, қоскөз - элипс сызықтар болғанда, онан бөлініп кетуші заттардың жолы ойыс, айна - тең кескін парабола немесе артық кескін гипербола сызығы болмақ. Ондай бөлініп шығатын заттың өзіндік жылдамдығы болу керек. Ол жылдамдық жолы параболалық болса, оны параболалық жылдамдық дейді. Күннен бөлініп шығу үшін ол жылдамдық мынадай болу керек:

$$V_k = \sqrt{\frac{2GM}{R}} = 0,618 = \operatorname{Sin}38^{\circ}10'$$

Мұнда G - Күннің тарту қуаты, M - Күннің массасы, R – тарту радиусы.

Осы санда бүтін түрінде (48-сурет бойынша қарасак), ол көлеңке биіктігі, сонымен қатар ол Ал-рахман ал-рахим иман келтіру $329+289=618$ Жныб (синус). Оны көлеңке - сырық - жанама

сызық ретінде алсақ, ол 786, зіл - тангенс. Ол Алланың есімімен бастайтын ғалами құрылыстың бас батасы. Жеті қат көк және сондай Жер оны зікір етеді. Оның бір мысалы «Әл-Фараби және Абай» кітабында берілген: жеті көктің жеті металының электрон саны 393, оны Көк пен Жерге еселесек болады бас бата саны: $393 \times 2 = 786$. Осы санда тамаша өрнек толып жатыр. Осыған сүйеніп қарағанда айтылған кескін қатынасты алтын қатынас немесе әулие қатынас деген атауларды түсінуге болады. Алтын - Күннің металы. Онан шығатын заттың жылдамдық қатынасы болады алтын қатынас, алтын кескін, алтын қима... Он Күн кескіні деуге болады. Сонымен қатар ол кескіннің тағы бір аты бар. Ол Қоян есебі аталады. Ол Айдың мекені. Оның мағынасы қатарынан тізілген сандардың қатынасы. Ол тізудің шарты әрбір екі санның жиыны үшінші сан болу керек. Мысалы: $55+89=144$; $89+144=233$; $55+89+144+233$.

Олардың қатынасы:

$$\frac{55}{89} = 0,6179775 \quad \frac{89}{144} = 0,618056 \quad \frac{144}{233} = 0,61802575$$

Барған сайын 0,618 санға жақындай береді. Осы тәрізді тамаша мысалдан тағы бірнеше өрнек: $419+333+191=940=470 \times 2$, 94-зам-зам

$$333 \pm 236 = \begin{cases} 566 \\ 94 \end{cases}$$

Әл-Фарабидың ойыс оттық айна саны:

$$179 \pm 151 = \begin{cases} 330 \\ 28 \end{cases}$$

151 - өркеш (منام) $151 \times 2 = 302$ – Бақара сандары
28 - әріп сан, $7 \times 4 = 28 = 14 \times 2$ екі көз.

$$330 = 24 \times 11 \times \frac{5}{4} = 264 \times \frac{5}{4}$$

$\frac{5}{4}$ - Шолпан нотасы. Таң Шолпаны. Әл-Фараби саны деуге болады. Оны былай жазамыз: $66 \times 5 = 330 = 55 \times 6$. Осы тамаша сандан көп өрнек шығады. Соның бірі:

$$330 \pm 236 = \begin{cases} 566 \\ 94 \end{cases}$$

Мұнда: 236 - ортадағы шаршы; немесе: $688-382=236$. Оны: «бол деді болды» деген Тәңірі Әмірінің саны деп қарауға болады:

مكن فيكون=(50+20)+(80+10+20+6+50)=70+166=236; 70- сүре - Ал - Миғарж, 166 - Қаус (9-мүшел - Мерген - Мешін).

Осы екі саннан Әл-Фараби еңбегінде келтірілген бас хадис саны шығады: 566, айырмасы зам-зам, яғни:

$$236 \pm 94 = \begin{cases} 330 \\ 142 \end{cases} : 142 = 71 \times 2$$

- (ألم = А + Л + ÌМ...) (екі көз).

Ойлап қарасаңыз тамаша мұғжиза.

Онан шығады:

$$170 \pm 142 = \begin{cases} 312 = 78 \times 4, 78 - \text{сан, жыл} \\ 28 = 7 \times 4 = 14 \times 2 \text{ (екі көз)} \end{cases} \text{басы - хамал.}$$

Әл-Фарабидың екі санын қосамыз: Мухарақ=348, Қатғ тең=330

$$348 \pm 330 = \begin{cases} 678 = 113 \times 6 \\ 18 = 6 \times 3 - \text{Ғалам} \end{cases} \text{алты Алаш, қорған, Абай саны.}$$

Алаша хан молшылық ислам. Онан шығады: $113 \times 6 + 54 \times 2 = 6A + 2B = 678 + 108 = 786 = 393 \times 2$.

Барған сайын ғажайып мұғжизалар ашылуда. Оны былай жазамыз:

$$570 \pm 108 = \begin{cases} 678 = 113 \times 6 \\ 462 = 132 + 330 \end{cases}$$

570 - Мәулет, пайғамбарым туған жылы. 108 - оның жарылқаған хақ ісі.

Осы екеуі барлық ғаламға Қорған - Алты Алаш. Онан шығады: $678 + 66 = 744 = 62 \times 12$

Тұран Қақпа мүшел есе. Онан шығады:

$$62 \pm 12 = \begin{cases} 74 - \text{(устінде/онтоғыз, 30 аят)} \\ 50 - \text{(алтыншы/хат металы)} \end{cases}$$

Осыған жалғас: $786 + 94 = 880 = 620 \pm 260 = 360$. Тағы бір тамаша сан: $330 + 222 = 552 = 32 \times 6$, 222-инсаф(انصاف).

Ғадалат айнасы. Осы санның тағы екі мағынасы бар: екі деген сөз арабша=Аіна=552 (الآنا) (9-сүреден), екінші 53-сүренің 9-аятындағы бас садақ саны.

Мың деген санның өзін былай жазуға болады:
 $(330+170)2=500 \times 2=1000$. Арабша төрт арбағ бір тамаша сан:
 $273=91 \times 3=$ اربع

Күл үшкілі ($91 \times 3=273$), абсолют температура Ко. Осымен байланысты өрнектер: $273+179=452=$ тебен= $273+151=424=53 \times 8$;
 $273+57=330$;

$$281 \pm 283 = \begin{cases} 654 = 109 \times 6 \\ 108 \end{cases} = 286 = 26 \times 11;$$

$$273 \pm 108 = \begin{cases} 381 = 127 \times 3 \\ 165 = 15 \times 11 \end{cases}$$

Мұндағы 381 - Ар Қим саны=(ارقيم)

Бұл үңгірдегі таңба саны (18-сүре, 9-аят). Онан шығады:

$$381 \pm 151 = \begin{cases} 532 = 266 \times 2 \\ 230 \end{cases}$$

$$654 \pm 330 = \begin{cases} 984 = 246 \times 4 \\ 324 = 108 \times 3 \end{cases}$$

$984+222+78=1284=[]$. 266 - Зумруд – Ыдырыс тасы. $230=180+50$
 - Қиас тектер саны. 246 - Жебірейіл саны: 82×3 .

Басқасы белгілі.

Айтылған зат= 1101 (ذات) санына ойыс айна санын қосамыз:

$$1101 \pm 330 = \begin{cases} 1431 = 159 \times 9 \\ 771 = 257 \times 3 \end{cases}$$

Бұл арада $159=T=$ ноқат – төбе саны – (نقطة)

Сонымен келіп, торқалы тоғызға тоқтадық.

Енді бұрыштар жағынан мысалдар: көздің бұрышы:
 $103^{\circ}40' = 6220 = 23^{\circ}50' \times 2 + 56^{\circ}$ нижри санына еселес.

86-сүредегі Қайталаушы (аспан), жарықты (Жер) деген аят сөздің сандық мәндері: 304 және 195. Олар болады: $19 \times 16=304$,
 $13 \times 15=195$

19 – сүреде Қағба салу көрсетілген (Ибраһим пайғамбарға).

16-сүреде ұя салу көрсетілген бал араға=Ал Нахл

(النحل)= $31+88=119$.

$$\text{Онан шығады: } 62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36, \end{cases} \quad 88+31=119 \text{ -- (هندس)}$$

Һандас - Қиас قياس геометрия, өлшемдес - симметрия. Метр - темір=640

Демек, (الرجح) ал-ражиғ=304=19x16 аятта, яғни қайталаушы затта (аспанда - ғаламда) терең сыр жатыр. Қағба-текшемен алты қырлы екі ауызды ара ұясы арасында ғалами қиас өлшем байланыс жатыр. Текшенің орталық бұрышымен ара ұясының орталық бөлме бұрышы тең: $109^{\circ}28' + 70^{\circ}32'$. Онан шығады:

$$1101+304=1405;$$

$2605+1405= 4110= 1370 \times 3 = 75 \times 548 = 15 \times 274 = 31 + 517 = 548$ (55-сүре, 58 аят).

2605 - жұлдызды аспан құрылыс аяттары (56-сүре, 75-76 аяттар).

Жер жарығы да осы саннан шығып жатыр: ал-садғ $=195=13 \times 15 = \text{الصدق}$

Екеуінде де тас саны - ал-хажр (15); 13 - орталық - Найзағай (13-сүре). Сонымен қатар 19-сүреде (Қағба салу сүресінде) жеке кескінді=Мұқаттағат әріп белгі саны $195=(\text{كهيحع})20+5+10+70+90$ (Книғс).

Жермен көкті бірдей қамтыған бас баға 19, оның нажағай оты (13) төбенде (74-сүре, 30- аят).

Жер жарығы заты ғаламның шам шырағы, Ай Нұры, хақ жолы - қосай, есеп - ғылым басы, молшылық көзі, ғалами мүшел:

$1101+195=1296=54 \times 24 = 108 \times 12 = 432 \times 3$ - күміс (Ай) дәуірі. Тамаша терең ишараттың - мағлұмат жатыр! Тағы еске алайық: $542=2916$. Бұл сан пайғамбарымызға «Қайталаушы жеті және Ұлы Құран берілген» аят саны (15-сүре, 87- аят). Тағы сол тас (15) есте болсын.

Оның үстіне $87=29 \times 3$ - 29 - мң, Таң Шолпаны.

Айтылған екі сан қатынасы:

$$\frac{195}{304} = \frac{15 \cdot 13}{19 \cdot 16} = 0,641447, \text{Sin}39^{\circ}54' = \text{tg}32^{\circ}41'.$$

Осы бұрыштардан шығады:

$$\frac{109^{\circ}28'}{2} - 39^{\circ}54' + 23^{\circ}50' = 19^{\circ}$$

$$\text{Мұнда } \frac{109^{\circ}28'}{2} - 39^{\circ}54' + 23^{\circ}50' = 19^{\circ}$$

$109^{\circ}28'$ - текшенің орталық бұрышы. 19° - бас баға.

Екінші жағынан:

$$\operatorname{tg} \frac{63^{\circ}26'}{2} = \operatorname{tg} 31^{\circ}43' = 0,618.$$

Онан шығады:

$$32^{\circ}41' + 31^{\circ}43' = 64^{\circ}24' = 3864' = 161 \times 24$$

$$\text{Мұнда: } 161 = \frac{7(20 + 26)}{2}$$

Ара ұясымен текше арасының көрінбейтін жетісі (26-19=7).

Оның екінші тамашасы ара ұясының бөлмесі үш мұйаннан (ромбыдан) тұрады. Оның бұрыштары: $109^{\circ}28' + 70^{\circ}32'$. Яғни оның шеңбермен байланысы: $360 - 109^{\circ}28' \cdot 3 = 360^{\circ} - 328^{\circ}24'$. Жоғарыдағы бұрышпен қатысы:

$$328^{\circ}24' \pm 64^{\circ}24' = \begin{cases} 392^{\circ}48' \\ 264^{\circ} \end{cases}$$

Олардан шығады: $392^{\circ}48' - (360 + 25^{\circ}48') = 7^{\circ} = 420$ (қайталау)

$24 \times 11 = 264$ - бас нота (әл-Фараби)

(Ай нотасы: 11 - Ай, 24 - тәулік), $25^{\circ}48'$ - әулие үшкіл бұрышы.

«Мың бір түннің! Жалпы көпшілік халыққа арналған түрімен қатар, оның қосымша ғалымдарға арналған бөлімдері тағы бар- «Тотының тоғызы» деген сында. Соларды мынадай сөз жазылған. Бал арасы айтатын болса керек: «Егерде Евклид менің ұямның құрылысын көрсе, ол зор жаңалық тапқан болар еді», - деп. Евклид болса, ол осыдан екі мың жыл шамасы бұрын геометрия негізін жинақтап жазған грек ғалымы.

Демек, ара ұясының тамаша құрылысында геометрия ғылымына белгісіз қасиет болған ғой. Ол рас. Сол қасиетті қазіргі ғылым жаңадан қайталап ашып отыр. Ол қасиеттер: құрылыс зат - балауыз ең аз кететін және ең ішті - бал (көп сиятын), және ең берік әрі ең орынды аз алатын кеңістікті толықтыратын бейне. Тамаша ғимраттық құрылыс. Оның Құранға ерекше кіруі, оның Тәңірі Әмірінен жасалғаны есте болсын. Сол ғимраттың ғалами (Көк пен Жер) бейнесімен осылай көпжақты қабысуы, сонымен қатар оның Қағбамен - Кибламен қабысуы қандай тамаша ишарат! Енді Ғаламы құрылыстың белгілі алты түрлі бұрышын өзара теңестіріп

қаралық, ойланалық: $47^{\circ}56' + 6^{\circ}4' + 109^{\circ}28' = 90^{\circ} + 26^{\circ}34' + 23^{\circ}27' \times 2 = 163^{\circ}28'$ немесе: $109^{\circ}28' + 54^{\circ}$

$47^{\circ}56'$ - бас жауһар үшкілден, $6^{\circ}4'$ - сәуле арасы, $109^{\circ}28'$ - текше орталығы, 90° - текше бұрышы, $26^{\circ}34'$ - Нұх бұрышы, $23^{\circ}27'$ - Жер кіндігінің шалыс бұрышы. Осыған қосымша:

$$542 + 214 \times 6 + 52 \times 2 = 4304 = 2916 + 1284 + 104, 4304 - \text{халифалар саны.}$$

214 – жауһар саны.

Қорытындыда тағы бір өрнек:

$$\frac{(1001 + 195 + 4304)(304 - 195)}{2} = 55 \times 109 = 5995 = \text{АБЖД}$$

Абжад жинағы: $10 + 18 + 27 + 140 + 300 + 1000 + 1800 + 2700 = 5945$.

Абжд + һуз + хти + клмн + сғфі + қршт + схз + стғ

خظغ + ثقذ + وشت + سعصص + كلمن + ححلى + هوز + ابجد

Мың бір түн ғаламның бас балдақ басы, Жер мен Көк бірге, тұтас болғанын көрсетеді. Соны қарайық:

$$\frac{330 + 128}{2} = 701 = 1508 = 507 + 1001$$

$807 + 701 = 1508 = 507 + 1001$. $330 = 179 + 240$ - ойыс айна, $1284 = 214 \times 6 = [\Delta]$ = Жауһар үшкіл, 807 – Отрар, 507 -самауат (Көк), 1001 - Ай – Жер немесе 91×11 (Күн x Ай), 701 – ратқа бірге (21- сүре, 30 - аят).

Отырарда отыз бап; $807 + 21 = 828 = 36 \times 23$.

Оған екінші ат санын (Фараб = $284 = 71 \times 4$) қосқанда болады: $807 + 284 = 1091$ – рамазан - тоғызыншы ай, Қаус - Мерген - Мешін - пішін.

Демек, басқы мәселеге қайта оралдық. Отырар сөзінде сыр бар. Соның бірі оған пайғамбар санын қосамыз: $807 + 40 = 847$, Онан шығады:

$$\frac{847}{550} = \text{tg} 57^{\circ} \quad \text{немесе:} \quad \frac{8470}{55} = 154 - \quad (\text{تكديم})$$

Қадим - басқы зат – $77 \times 2 = 22 \times 7$

Ол барып темір текке соғады, яғни $\text{Fe}^2_{\text{A}} = \text{Fe}^{26}_{55,847}$

$$\frac{26}{55,847 - 26 \times 2} = \frac{26}{3,84} = 6,758$$

Онан шығады: $\ln 6,758 = 1,9105$; $1,9105 = 109^{\circ}28' .0,382 \times 5 - 191$
Аллаһға шүкірлік. Бүгін осымен бұл мәселені аяқтайық.

24/VII-1996.

ҚОЙ ЖЫЛЫ БАС ТОҒЫС

Кірісу. Халқымыздың данышпандық мәтелі еске түседі: «Күн ортақ, Ай ортақ, жақсы ортақ» деген Адамзаттың мекені аспан, бесігі Жер екенін Тәңірім өзінің Құранында білдірген. Осы шындыққа қазіргі ғылым кейінгі кезде ғана көз жеткізе бастады. Екінші жағынан адам баласы өзінің жүз мыңдаған жылдық өмірінде басынан ғажап дәуірлер кешірген. Соның ішінде жоғары дәрежелі ғылымға көзі жеткен, қолдары жеткен кездері де болды. Өртүрлі апаттарға ұшыраудан сол табыстан айырылып қалған кездері кездеседі. Мысалы топан суы апат секілді. Соның тікелей айғақтары біздердің халқымызда сақталған. Мысалы: «Қазықұрттың басында кеме қалған» деседі. Оның қасындағы арыстан Бап ескерткіші, Адам баласының тарихында, Жер қабатында, діни кітаптарда толып жатқан мысалдар, мирастар бар. Соларға көз жіберіп қарайтын болсақ, халқымыздың адам баласының даму тарихы алдында қалдырған мирастары зор екенін сеземіз. Бірақ та ғасырлар бойы ұмытылып, жоғалып, көміліп қалған мирастарды бүгінгі ұрпақтар әлі таба алмай отыр.

Біздің мақсатымыз солардың, аз да болса шет жағасын қарастырып, керекті мағлұматтарға көңіл аудару.

Бұл еңбекті: «Қой жылы бас тоғыс» деп атауға тікелей себеп болған данышпан Абай қазақ тарихына қатысты сөзін арнаған:

«Жылан жылы жылыс болды.

Жылқы жылы ұрыс болды.

Қой жылы зәңгір тоғыс болды»

Бұл мәселеге біз «Әл-Фараби және Абай» атты кітапта - тоқтағанбыз. Соған қосар, ойлап қарасақ мұның, астрономия тарихында зор мәселе бар екендігі көз жеткізгендігім. Тегінде бұл сөз Абайға және сол арқылы біздерге мирас болуы тамаша зор оқиға деп білеміз.

Бұл мирастың тарихи, табиғи, діни мазмұны өте тереңде жатыр. Бұл мәселе бүкіл Тұран елдерінің, барлық Азия елдерінің, барлық дүниежүзі елдердің тарихына тамаша қатынасын байқатады. Біздің мақсатымыз соған көз жіберу. Тәңірі нәсіп етсе енді соған кірісеміз.

АБАЙ ТОҚСАНЫ ҒАЛАМИ САНАТ

Абайдың атаған үш мүшел жылдары мынау: 6-Жылан, 7-Жылқы, 8-Қой. Есте болу үшін, ойласу үшін айта кетелік. Осы үш саннан аталған кітаптағы Абай саны шығады:

$$600+70+8=678=206+200+132+140=113 \times 6$$

яғни рада=206 (қайрат), ғақыл=200 (ақыл), Қалаб=132 (жүрек), ғылым=140. Осы төртеуі бір жерге бас қосса, дұрыс болмақ, дейді Абай. Оны біз екінші жағынан алты тірек ретінде келтірдік. Сонымен қатар оған қосай=хақ санын ($54 \times 2=108$) қосып Бас Батаға келтірдік: $678+108=786$.

Бұларда біз соған қосымша 78 санын алып отырмыз. Онан шығады: $678+78=756=108 \times 7$. Екінші жағынан Абай санын былай жазамыз: $600+78=678$. Мұндағы 600 - Жебірейіл періште қанаты, 78-арабша сан=عد= []. Екінші жағынан барлық есепке бас болған жыл басы арабша 1-хамал= қозы (тоқты) حمل = $8+40+30=78$.

46-суретте біз осы санды негізге алдық.

Бұл суретте Абай атаған үш мүшелді бір тоқсан ретінде ($30 \times 3=90$) оны сол жақта ерекше көрсеттік.

Осындағы ақырғы зәңгір тоғыс 8-жыл Қой. Жоғарыда айтылған жыл басы арабша Хамал (қозы) екеуі бір деңгейде, екеуінің де көктері Арай 5-Көк (ішкі сан). Арайдың тегі темір. Ортада Темірқазық. Сонымен темір үшкіл шығады: $15^\circ+150^\circ+15^\circ=180^\circ$. Абайдың Жер қазынасының «ең артығы темір» дегені сол зәңгір тоғыс жылына дәл келеді. Сонымен қатар астрономияда Мас-лас - Үшкіл атты жұлдыз тобы бар. Ол да сол Абай айтқан Қой мүшел жұлдыз қасында тұр. Ал енді арабша сол Қой мүшелге дәл келетін ай-жұлдыз аты Ғақраб (саны=عرب=372), Бүйі - Қарақұрт: Еске сала кетелік Қарақұрттың - бүйінің жендеті Қой емес пе? Бүйі шаққанда сол ғақраб жұлдызына көрсетін «шақырады». «Қойым келеді, Қозым келеді, керегінің өзі келеді» деп.

Абай тоқсанының ($30 \times 3=90$) басы Тұран Қақпасының босағасынан басталады. Ол - 6-мүшел - Жылан болғанда оның арабша ойлық сыңары Сүмбіле (Бикеш); Көк қожасы екінші - Ғұтарад - Айқыз. Осы арада жұлдыз шаршының бұрыштарында келетін екі сан қатар келіп тұр 2 -Ғұтарад=Айқыз=Фараба, саны $71 \times 4=284$, 6 -Жылан - Сүмбіле (Бикеш), саны $71 \times 2=142$. Жиыны: $(4+2)71=6 \times 71=426$.

Осы сандардың өзінде зор мағына жатыр. Осыған Хамал (жыл басы) санын қосалық:

$$426 + 78 = \begin{cases} 504 = 284 + 220 = 412 + 92 \\ 348 = 29 \times \end{cases}$$

Бірінші достық сан, екінші шұғыла - мухарақ =-محرَق Нұр= Мұхаммад саны. Ғаламға достық әкелген Нұрдың басы осы босағадан басталғандай десе болады.

Еске сала кетелік. Мүшел шенбер үш шаршыға бөлінген: $4 \times 3 = 12$. Суретте сызылған соның бірі жұлдыз шаршысы ғана. Құранда 53-сүре ал-Нужым (жұлдыз). Сол бойынша бұл шаршының бұрыштарында- сыртына 53 жазылған. Оның мүшелдері: $3+6+9+12=30$.

Сол секілді Ай шаршысының төбелері сыртында 54-сүре Ал-Қамар (Ай) белгісі жазылған. Оның мүшелері: $1+4+7+10=22$.

Сол секілді Күн шаршы бұрышында 91-сүре Ал-Шамси. Оның мүшелдері: $2+5+8+11=26$. Жиыны: $30+22+26=78=13 \times 6$. Осылайша жыл басы саны шығады.

Он екі мүшел шенбердің бөліну түрі Мысыр үшкіліне дәл келеді. Соны бір қарап көріңіз: Абай тоқсаны үш жыл (6, 7, 8). Басқа тоғыз жыл былай бөлінген. Абай тоқсанға дейін жыл басынан бес жыл (1, 2, 3, 4, 5). Онан кейін жыл аяғына дейін төрт жыл (9, 10, 11, 12). Сонымен болады 3 Абай тоқсан $[5]+[3]+[4]=12$.

Ең тамаша ғажайып нәрсе астрономия - космология ғылым тарихында Қой жылына арабша ғакраб айына ерекше орын берілгендігі. Ол ерекшелік табиғаттың өзінде бар, Құранда бар, көп елдердің тарихи аңыздарында кездеседі. Соның бәрі келіп Абайдың: «Қой жылы зәңгір тоғыс болды» - мағынасына әкеледі.

Ғакраб жұлдыздары туралы мағұлмат Үшкіл таңбаларымен тасқа-қышқа жазылған Шумер жазуында бар. Ол осында 6000 жыл шамасы бұрын жазылған. Онда шығар күннің алғашқы сәулесін дәл көрсететін, соның күзетінде екі бүйі (Ғакраб) болса керек. Оның біреуі еркек, біреуі ұрғашы. Оның біздің қой жылы мағынасында алғанда ол Қошқардың (Архардың) онды, солды екі мүйізі. Ол түсінік келіп Зұлқарнайын мағынасын тудырады.

Қазақтың, Тұран елдерінің осыған байланысты бірнеше аңыздарын алуға болады. Мысалы: «Өгізхан», «Алпамыс», «Ертөстік», «Қозы Көрпеш-Баян Сұлу» т.б.

Арабтарда Ғакрабтың екі аты бар. Оның бірі айтылған жұлдыз тобы болса, екіншісі уақыт есебінің тілі, аспанның айналыс тілі деген мағынада. Бұл, әрине, кездейсоқ нәрсе емес. Сонымен қатар оларды Ғакраб маусымы деген түсінік бар.

Грек-Рим аңыздары бойынша бұл мәселе Геракл-Геркулес батыр жорығына соғады.

Енді, қазіргі ғылымда алатын болсақ, ол Ғабраб бағыты бойынша Күннің ғалами, галактикалық қозғалыста болатындығы. Сол себептен оны анекс-арқалық бағыт атайды. Мұның өзі былайша айтқанда, Абайдың Зәңгір тоғысына дәл келетін сынды. Бәлкі Зәңгір-Жәңгір-Жаһанкер атаулары тоғыс мағынасына келер.

Мұның бәрі тегінде Тәңірімнің өзінің құлдарына білсін деп қалдырған тамаша ишарат мирастары деп білеміз. Осыған сүйеніп талай тамаша мәселені көтеруге болады. Енді соған келеміз. Алдымен ерекше мүшел қатарындағы Құрбандық Көк Қошқарды еске алайық. Ол ұжымақта $40 \times 2 = 80$ жыл болып семірген.

КӨК ҚОШҚАР

Ибраһим пайғамбар өзінің сүйікті ұлы Немағалиды, Аллаһтың әмірі бойынша Құрбанға шалмақ болады. Оған Құрбанға шалу үшін Көк Қошқар түседі. Ол қошқар ерте бір кезде Қабилдың құрбаны екен. Кейін 40 жыл, немесе 80 жыл ұжымақта болып семірген. Осы қошқар шалу (қойды Құрбандыққа шалу). Адам ата балаларына әріден тараған рәсім деген түсінік шығады. Құрбандық шалу сол жылдың аяғында, 12-Зуалхаж-Хажылар айы, жаңа жылдың басына келеді. Бұл ерте қалдырудың бір мирасы.

Тұран аңызы «Өгізханда», оның екі жақ босағасында екі байлаулы қой болған. Аққой-Қарақой руларының аты соған байланысты. Жұлдыз бакылауға арналған ертедегі Тұран расытханисы (обсерватория) «Қой қырылған қала» аталады. Тегінде сол да қой құрбан деген мағынада болуға лайық.

Ертөстік аңызын қарайық. Сойылған қойдың төстігін терісімен алып, үйтіп, тұздан, кентіріп, ырымды тамақ ретінде қолдану біздің халқымыздың бір дәстүрі. Сол төстік шаңырақта қалады. Соған жерік болған Анадан Ертөстік батыр тауады.

Малдың кара құладан қақ жарған мүйізі – малы – жотасы үстіңгі сызық болса, бауыры – күресі – төстігі – қарыны астындағы сызық. Осы мағынадан алып қарағанда, осы сызық тал түстік сызық. Ол көлеңкенің қысқарған немесе жоғалған кезі. Күн сағаты, уақыт белгісі ертеде осыған негізделген. Өйткені, осы тал түстік

бағыт сол жердің ендік шеңбері, жердің екі төбесін (Темірқазығын) қосатын шеңбер сол меридиан сол. Арабша оның аты екі түрлі. Бірі астрономиялық- һажира, немесе хат Ал-Зуал. Географияша – хат Тул. Осы кейінгі түсінік латынша меридиан мағынасына келеді. Тал түс деген қазақша сөз деген мағыналас. Еске сала кетелік, төстік шаңырақтың күлдіреуінде ілінген. Оның аты талтүсте күн тас төбеде болған деген сөз. Тегінде қазақтың күлдіреуіш деген сөзі осыдан алынған, яғни Күн тіреуіш болу керек. Сонымен келгенде Ғақраптың Қой мүшелдің Күн тіреуіш бағыты Күннің жұлдыздық қозғалыс бағытына дәл келеді деген сөз. Зуал хаты сол. Бұл сөз арабша – Тұранға ортақ. Тағы бір ескертетін нәрсе, тал түс сызығы-қолеңке мағынасында. Ол сызық, қыр=Қ=609 (خحا) екені естк болсын. Бұл түсінік Құранда бар: Ак жіп-Қара жіпті айыру мағынасында.

Ертөстік пен Қозы Көрпеш–Баян мағыналас. Тегі Қозы Көрпеш дегені Қозы-тоқты-хамал жыл басы мағынасында. Екеуінің де әрекеті тоғыс басы, аспан айналысы. Оны Еркөрпеш деп алса болғандай. Латынша Геркулес сонымен мағыналас. Осы айтылғандарға тамаша тиянақ, дәлелдер келтіруге тырысамыз.

Ғаламның ғажайып сыры Құранда жіберілген. Сол себепті алдымен сол Құран аяттарына көз жібереміз. Адам баласының шақты ақылы ол ғаламды тегіс қамти алмақ емес. Бірақ та ол өз қадырында ғалам сырын, оның иесінің барлығын, бірлігін толық білдіретіндей нишараттармен берген.

Біздің санамызда алдымен ғаламның тамаша қатты, тәртіпті құрылысы бар. Айтайық асыл тастар – кристалдар қалай өлшемдес –қиас тәртіп бойынша құрылған болса, ғалам да, жұлдыз да, көктер де, солай өлшемдес құрылыста. Бұл мәселе Құранда талай жерде аңғартылған. Осыған байланысты келесі тақырып: «Тоғыс үшкілдер».

ТОҒЫС ҮШКІЛДЕР

Қой жылы тоғыс атты 49-суретте екі түрлі бейне бар. Оның бірі–он екі мүшелдік бас шеңбер және оның ішіне сызылған үш шаршы. Ол шаршылар текшенің беттері – жақтары екені белгілі. Яғни текше –Қағба алты шаршы жақты. Суреттің ортасында алты қырлы жеті ұя. Ол бал араның ұясын белгілейді. Осы бейнеге бай-

$$1380 \pm 1284 = \begin{cases} 2664 = 666 \times 4 = 222 \times 2 \\ 96 = 48 \times 2 \end{cases}$$

Ғаламның ғадалат жолы, Темірқазық жолы (640+26=666). Енді осы үшкіл санына келеміз. Ол келесі 50-суретте талданған.

Бұл суретті түсіну үшін жалпы ғаламды құраушы бес текті заттарға және олардың өлшемдік – геометриялық-қандас-қиас бейнелеріне тоқтаймыз. Оларды ықшамды төмендегі кесте түрінде береміз.

Темір кестесі

№	Тектер	Бей мүшелері				Σ	Жак бейнесі
		Төбе (Т)	Жак (Ж)	Қыр (?)			
1	От	4	4	6	14	Үшкіл	
2	Жел	8	6	12	26	.-.	
3	Су	20	12	30	62	.-.	
4	Жел	6	8	12	26	Шаршы	
5	Жұлдыз	12	20	30	62	Бес бұрыш	
Σ		50	50	90	190		

Бас батаның әріп санына еселесек: 19x10. Бұл бейнелердің ежелден белгілі өрнектері бар. Олар мынадай: Т-Ж=К+2.

Басқаша айтқанда төбелер мен жақтар сандарын қоссақ, ол болады тең қырлар санына қосқан 2 (екі). Мысалы, белгілі Жер бейнесі текшені алайық: 6+8=12+2=14.

Басқалары да осы сынды. Оны біз мына түрге келтірдік:

Төбе бір Ноқат: Т=1

Жак үш Ноқат Ж=3, Қыр екі Ноқат К=2.

Оларды теңдеу үшін екі керек: Т+Ж=К+2. Мұндағы бейнелер мүшесін алып бір қарасак – ол болады: Т+Ж+К=1+3+2=6. Болғанда былай жазамыз:

$$6 \pm 2 = \begin{cases} 8 \\ 4 \end{cases}$$

Мұндағы екі жалпы жұптық саны, егіздік сан. Бас бейненің мүшелі алтау. Осы екеуіне екі мен алтының –егіз- сегіз аяқ мақамы туындайды. Халқымыздың: Алты Алаш, Алаша хан дегені осыған келеді. Осы суреттерді жеті, ұялы алты қырлы бейнелерде осыған жатады. Өйткені Отырарда бір сан хан, айнала алаш алты қорған.

2-суретте ол ұялар көрсетілген тектер кестесі бойынша жасалған. Онда тақ сан жиынын ортаға алдық Т=Ж=50. Оның ай-наласына жұп сан берілді: 90x2=180=30x6.

Ең тамаша бір нәрсе айтылған бейнелердің негіз үш мүшесін арабша алып, соның АБЖД есебін шығару, ол мынау: төбе=Т=159-ذقحله(ноқат), Жақ=مستويЖ=516-(жазық бет), Қыр=Қ=609 خط(сызық).

Жныны болады: $T+Ж+Қ=159+516+609=1284=214 \times 6$.

Мұнда ғаламның негізін құраған бесінші жұлдыз текті затты арабаш Жауһар атайды (جوهر-214). Айтылған бас үшкіл саны, тағы да алтылық арқылы, соған шығады. Бұл тамаша мұғжиза. Соған байланысты арабша үшкіл маслас=1070=(Ыдырыс ныспысы). Ол болады: $214 \times 5=1070$. Арабша қыз-таза жібек деген сөз. Оның сандық мәні болады: 107, яғни жауһарға байланысты: $107 \times 2=214$.

Біз жоғарыда Қой мүшелерінің – Ғақрабтың қасында үшкіл атты белгі, жұлдыз тобы бар деген едік. Енді соған бір көз жібереміз 2-суретте Жауһар үшкіл сыздық. Оның бұрыштары: $13^{\circ}12' + 47^{\circ}56' + 118^{\circ}52' = 180^{\circ}$.

Бір тамашасы бұрыштар бірнеше табиғи тамаша бұрыштармен қабысады. Мысалы, жарықтық (сәуленің) маржан қырында (Са СО3) екі сәулеге айрылуы қазіргі ғылымда белгілі және қолданылады. Оның бейне қаңқасы суреттің астында. Екі талданған (бөлінген) сәуленің аралық бұрышы $6^{\circ}4'$. Осы бұрышты Жауһар үшкілдің орта бұрышына қоссақ Ай (Ал-Қамар 54) бұрышы бес тармақ жұлдыз бұрышы, хақтық бұрыш, дәуірлік бұрыш шығады: $47^{\circ}56' + 6^{\circ}4' = 54^{\circ}$. Онан шығады: $54 \times 2 = 108$, $108 \times 4 = 432$.

Мұны қалай түсінеміз?! Ойласу керек. Тағы бір мысал. Қазіргі ғылымда өте айқын белгілі екі санның қатынасынан шығатын шама бар. Ол:

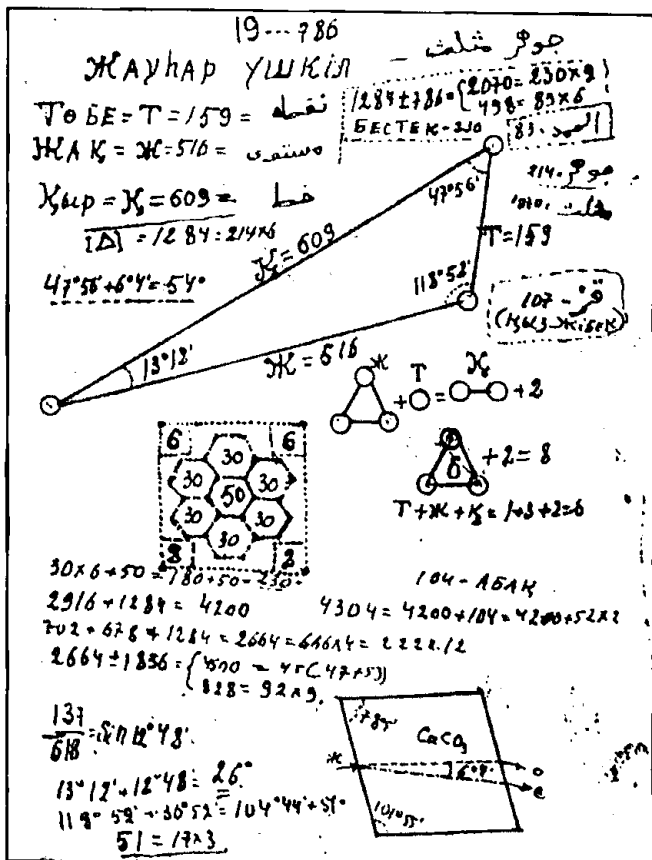
$$\frac{137}{618} = 0,22166 = \sin 12^{\circ}48'$$

Осы бұрышты Жауһар үшкілдің кіші бұрышын қосамыз: $13^{\circ}12' + 12^{\circ}48' = 26^{\circ}$, яғни темір бұрышы, Тұран Қақпа бұрышы шығады.

Енді Жауһар үшкіл мен әулие үшкілдердің доғал бұрыштарын салыстырамыз: $118^{\circ}52' - 104^{\circ}44' = 14^{\circ}8'$. Оған қосамыз Мысыр үшкіл бұрышын, болады: $14^{\circ}8' + 36^{\circ}52' = 51^{\circ} = 17 \times 3$.

Кейінгі сандарда ерекше сыр бар. Біздің ойымызша, ол Қазақ халқының анасы шыққан орын. Яғни ол 3-мүшел-Барыс, Тұран Қақпаның оң босағасы. Оның арабша жұлдыз-ай аты Жауза-Егіз, сана 17=جوزا. Онан шығады: $17 \times 3 = 51$.

Абай тоқсанының жасы 6-Жылан болғанда ол Тұран Қақпаның

50-сурет

сол босағасына айналады. Оның арабша жұлдыз-ай аты Сүмбіле (Бикеш-سنبله). Абай бойынша ол Бикеш – Қыз Жібек бұл араға жылысып – қоныс ауысып келіп отыр. Қайдан! Неге!?! Оның бұрынғы орыны 3 - мүшел, оң босаға болған. Ол сол оң жақта жүріп екікабат (егіз сол мағынада) болған. Әкесінен қорқып ол қашқан-жылысқан. Онан кейін бұл жорық талас – тартысқа ұшыраған Жылқы жылғы ұрыс сол. Онан кейін бәрі өзінің орнын тапқан. Бикештің таза ұсталмаған түрі Қыз Жібек екі, яғни баласы Нұр сәулесінен пайда болғаны анықталған. Соған, яғни Тәңірінің, мұғжизасы – Зәңгір Тоғыс соған тоқтаған. Сол анадан тараған әулет – Мешін – Қаус – Мерген. Тұран Қақпасының екінші мандайшасы 12-мүшел – Доңыз – Хут (Балық). Ол жыл аяғы, арабша жұлдыз айы Зуалхаж хажылық айы, Құрбан айы, ғаламға Нұр шашылған ай. 51-сүренің

мағынасы соған келеді ($3 \times 17 = 51$). Қыз Жібектің екіқабат болуы сол Нұрдан деп білу керек.

Біз бұл арада Қазақ халқының ата-тегі жөніндегі белгілі аңызды алып, соны Абай тоқсанына жалғастырдық. Екеуінің тамаша аспандық астары бар екенін көрсетуге тырыстық, қатесі болса кешірім етерсіз. Тәңірінің әмірі бойынша атасыз бала туғаны Құранда белгілі 19-сүре – Марнам; оның ұлы Гиси атасыз Нұрдан (рухтан) жаралған. Осы сүреде жеке әріптер белгісі бар: мұқаттағат-Қһығс=195.

Мұның тамашасы мынау:

$$\frac{195}{372} = 0,524 = \sin 31^{\circ}36'$$

Астындағы сан айтылған Қой жылдың, Зәңгір тоғыс жылының арабша атау саны=Ғақраб=372=. Ол уақыт кілті. Осы екі саннан шыққан бұрыш айтылған екі бас бейнені жалғастырады, басқаша айтсақ Қағба – текше мен бал араның алты қырлы ұясын жалғастырады. Ол мынау: $109^{\circ}28' \times 3 + 31^{\circ}36' = 360^{\circ}$, $109^{\circ}28' \times 3 = 328^{\circ}24'$ бал ара ұясының үш ромбалық бөлмесі. $109^{\circ}28'$ -текшенің орталық бұрышы.

Құрандағы 16-сүредегі бал арада, араға үй салуды Тәңірі Әмір еткен. Жаратушы Ием Қағбаны салуды Ибраһимге Әмір еткен (19-сүре). Ойлап қараңыз, осы ғажайып сырлардың тамаша иншараттар мен көрсетілуі қандай!

Бұған қосымша айта кетіміз Құранда: «...жаңбырлагатын аспан (11), жарылып өсімдік шығаратын Жерге серт (12)» деген (86-сүре). Осындағы Жер жарығы деген сөздің сандық мәні $195 = \text{الحَدَع} = \text{Ал-Садғ} = 31 + 90 + 4 + 70 = 195$. Сонымен қатар, осынау санды мәнді екі рет кездестіргенбіз. Оның бірі 50-, яғни ($K=100$) сүренің сандық мәні: $50 + 100 + 45 = 195$ ق (45-аят саны). Екінші әл-Фараби мақамы: $13 \times 15 = 195$.

Осы тамаша санның тағы бір қатысы, жұлдызды аспан құрылысына арналған 56-сүредегі екі аяттың сандық мәні мен 2605 (75-76-аят) астасады. Осыған Жер Жарық санын қосамыз: $2605 + 195 = 2800 = 70 \times 40$. Тамаша сан, әріп саны жүз есе $28(47+53)$.

Мүшел жұлдыздар қатарында тағы бір жұлдыз тобының сандық мәні арабша 17-(Жади, Серке). Тұранша бұл 10-Тауық жылы. Оның көгі Ай (54). Айды екінші орынын қоссақ Мысыр үшкілінің шеңберлік (сфералық) өрнегі шығады. Ол 7-Мүшел-

Жылқы жылы, жұлдызы Мизан (ميزان-108) Таразы. Бұл үшкіл 1-суретте көрсетілген.

Бұрыштары: $45^\circ + 60^\circ + 75^\circ = 15(3+4+5) = 15 \times 12 = 180^\circ$. Бұл үшкілдік мүшелік бұрыштары: 3,7,10, немесе $3+7=10$

Әуелі үш, кейін жеті, болып толық он сан деген қағидаға сай келеді. Бұл тамаша үшкілден шығады: $17 \times 108 = 1836$ -протон саны, $17 \times 17 = 289$ -ал-рахим Иман саны.

Осыған байланысты, Қыз Жібек санымен байланысты сан: $71 + 151 + 107 = 222 + 107 = 329$ -Ал-рахман = $289 + 40$.

Мұнда 71 АЛМ 2-басқы яғни өркеш сүренің мұқаттағат, (151 سنام -Оркеш).

Бұл екеуі қосылса ғаламат-инсаф болар еді. Оған Қыз Жібек саны қосылғанда ал-рахман-Иман шықты. Сонымен Тұран Қақпасының берік босағасы Иман Нұрынан қаланған болып шығады. Өмірдің тура жолы осында деген ишарат.

Біз жоғарыда грекше, латынша аңыздағы Геркулес батыр осы Ғакраб жұлдыз тобына байланысты болуға ықтимал, осымен аттас, сол арада жұлдыз тобы бар деген едік. Соған байланысты Тесей батыр жалмауыздың сарайынан адаспай шығу үшін патша қызы Арпанданың жібімен пайдаланады дейді.

Біздің ойымызша, Арпанда қыз жібінің түсінігін гректер Қыз Жібек түсінігінен алып, өздерінше бұлдыратып отыр деп білеміз. Ендеше, Зәңгір тоғыс мазмұны өте терең, табиғи, тарихи діни қағидаларды тегіс қамтыған.

2-суреттен тағы бір сан қарастырайық: $1284 + 786 = 2070 = 230 \times 9$. Жауһар үшкіл саны мен Бас бата санынан ғаламның барлық қиас санынан тоғыз есе көп болады. Есте болсын, бүкіл кристалдардың бейнесі 230 екені бүгінгі ғылымда дәлелденген қағида. Оны біз келтірген кесте бойынша былай жазамыз: $50 + 50 + 90 = 190$. Мұнда басқы екеуі бірдей тақ сандар ($T=1$, $J=3$). Бірін алса да болады: екі басты сызықты екі рет аламыз. Онан шығады: $50 + 90 \times 2 = 50 + 180 = 230$.

Осылайша Зәңгір тоғыс түсінігі Тәңірінің Ал-рахман ал-рахим жарылқау жолы екенін байқадық. Соған байланысты бір ой туындайды.

ЗӘҢГІР ТОҒЫС - ХИЖРА

Ислам дінінің ғалами қуат алғаны пайғамбарымыздың Меккеден Мадинаға көнер жолынан басталады. Ол 622 жылы болған. Сол есен кейін Исламның хижра жыл басы болып алынуға себеп болды. Осы зор оқиға Зәңгір мағынасына жалғасатын түрі бар. Ендігі соған келеміз.

Бірінші суретте мынадай есен бар: $78 \times 9 = 702 = 351 \times 2$. Демек жыл басы – сан басы Хамал саны 78 торқалы тоғыз еселенсе, пайғамбар даңғылының екі басы болғаны. Басқаша айтқанда, Қоян жылы-Ал-Саратан Ай жылы. Оның сандық мәні -351. Айтылған хижра сапарында пайғамбарымыз соны басып өткен (23°27'-ендік).

Осы санға Абай санын қоссақ, болады: $702 + 678 = 1380 = 92 \times 15$. Пайғамбарымыздың тас мирасы деп біліңіз.

Осы санды Жауһар үшкіл санына қоссақ болады:

$$1380 \pm 1284 = \begin{cases} 2664 = 666 \times 4 = 222 \times 12 \\ 96 = 48 \times 2 \end{cases}$$

Тамаша өрнек: $640 + 26 = 666$. Онан шығады инсаф, Тұран Қақпа саны; Қайталама 48.

Тағы бір тамаша нәрсе, Абай тоқсанындағы мүшел жылдардың арабша жұлдыз Ай аттарын алып қарайық.

6-мүшел Жылан-Сүмбіле = 142 = سذبله, 7-мүшел Жылқы-Ми-зан = 108 = ميزان, 8-мүшел-Қой-Ғақраб = 372 = عقرب. Жиыны: $(142 + 108) + 372 = 622$. Осылайша хижра басына келдік. Мұнда екеуі жақын ішкі шырақ (2-Айқыз, 3-Шолпан). Онан кейінгі 5-Көк Күннен арғы Арай. Екі бөліп көрсеткен себеп сол. Осы есептерден шығады: $661 \times 3 + 622 = 1983 + 622 = 2605$.

Мұнда тамаша терең мазмұн жатыр. 661-Кафи ал-хасанат-жақсылық жеткізуші (есми ағзамнан). Ол белгілі бет – Жақ (Ж=3) еселі. Оған хижра саны қосылғанда жұлдызды аспап құрылысының аят саны шығады (56-сүре, 75-76-аяттар).

Қандай тамаша ғибрат! Ойлап қараңыз.

Алғашқы қошу жылы – хижра жылы жылысу жылы. Онан ұрысты жылдар болды: Бадыр соғысы, Қандық соғысы т.б. Со-нан кейін Ислам жеңіске жетіп тоқтады, Зәңгір тоғыс болды. Меккеде Құрбан шалынды. Исламның жыл басы болып хижра тағайындалды. Анау дәл келу соның ишараты.

Ол санға қосамыз Жауһар санын: $622+214=836$. Онан шығады: $836=19 \times 44=38 \times 22$ немесе $618+382+836=1000+836=1836$ протон.

Осыдан тағы бір тамаша сан шығады:

$$622+1284+4304=6210=2070 \times 3=(1284+786)3.$$

622-һижра, 1284-Жауһар үшкіл, 4304-халифалар саны.

Оны екінші түрде жазамыз: $622+4304=2 \times 1284+786 \times 3=4926=2568+2358=4926$.

Онан шығады:

$$4926 \pm 4914 = \begin{cases} 9840 = 246 \times 40 \\ 12 \end{cases}$$

246-Жебірейіл саны, 40+пайғамбар саны, 12-мүшел. Есте болсын $4914=91 \times 54$ ғалами сан, періштелер саны.

Осымен байланысты 2-сүреде бір өрнек бар: $4304=4200+104=2916+1284+52 \times 2$.

Мұнда бәрі белгілі сан. 104-Абақ саны біздің халқымыздың «Ат байладым Абаққа» деген аңызынан. Бұл дәл сол тоғыс оттығы. Арабша оның аты Миғлаф= 220 (مغلف). Бұл Фарабтың – Ғұтарадтың достық саны: $284+220=504=412+92$.

Сонымен қатар ол Қағба үйі – Досхана Астрономия ғылымының тарихында зор орын алады. Арабшадан латын елі аударып, оттық, яғни мал бордақылайтын орын деп таниды.

Біздің халқымыздың өз арасынан хан сайлаған тоғысы болғанда оның халқы- қорғаны абақ Алты Алаш деп ұғыну қажет. Оның ортасындағы тақта отырған ханы Алаша хан. «Алаш болғалы, Алана хан болғалы» деген сол. Астрономияда ол Алты Алаш-Алты Үркер жұлдыздар шоғыры, Алаша хан онымен тоғысқан Жаңа Ай жыл басы – Тоғыс. Сол осы орын айтылған Ал-Саратан даңғылымен байланысты соның кеудесіндегі шоқ жұлдызы.

Осы достық санға 2-сүре Бақара санын өркешке қосамыз: $(\text{بقر})=15 \times 2=302$. $504+302=806=(\text{توت})$ тот ағашы осы. Аспанмен жалғастырған ғалами ағаш осы.

Зәңгір тоғыс мағынасы осы ағашқа келеді. Ол Қыз Жібек ағашы.

Тағы бір өрнек: $372 \times 2+313+548=744+313+548=1605=107 \times 15$

$$548\text{-Ал-Иакут(الياقوت) немесе } 2605 \pm 1605 = \begin{cases} 4210 \\ 1000 \end{cases}$$

Онан шығады: $4210+94=4304$.

Тамаша өрнек. Жұлдызды аспаннан бастап, Ғакраб арқылы,

асыл тастар арқылы (313-Қағбаның қара тасы), 548-накүт тасы, зам-зам нәрі арқылы келіп халифалар санына жеттік.

Қайталаушы жеті және ұлы Құран пайғамбарға сыйланған деген аят бар (15-сүре, 87-аят). Сол аяттың тамаша сандық мәні: $2916=54^2$, осы санға зам-зам санын қосамыз: $2916+64=3010=602 \times 5$.

Екінші жағынан осы сан арқылы періштелер саны мен халифалар саны қабысады. Пайғамбарлық келген жыл шығады (610):

$$2916+372 \times 2=2916+744=3660.$$

Осыны алтыға бөлеміз:

$$\frac{3660}{6} = 610 = 570 + 40$$

Онан шығады: $4304+610=4914=54 \times 91$.

Ойлап қараңыз!

*Аллаһға шүкір.
27/VII 1996.*

ТАС МҰНАРА (ТЕМІРТАС ҚОРҒАН)

1.Кірісу. Ғаламды құраушы бес тек бес бар екені белгілі. Олардың бес бейнесі бар екені де айтылады. Табиғаттану ғылымының қай саласын алсақ та бұл мәселе кездеспей қоймайды. Сол себептен, бұрын неше рет айтылса да, соған тағы қайталаймыз. Бұл жолы сол негіздің бұрын айтылмаған белгілері қосылады. Сол бес тектің басты тұлғасы біздің өміріміз үшін ең керектісі темір мен тас. Адам топырақтан жаралған деген де сол топырақ тегінің өзі осы темір мен тасқа әкеп соғады.

Осыған байланысты Құранда тасқа және темірге аналған сүрелер бар (15, 57). Сонымен қатар және соған байланысты жұлдыздардың құрылысы да осы темірмен тасқа негізделгені белгілі. Бұл жөнінде де Құранда жеткілікті мағлұмат бар. Соларды түсіну зор маңызды нәрсе. Бұл мақала негізінен соған арналған. Құраннан екі сүрені алып қарайық. 15-ал-Хажир (тас), 85-Ал-Бруж-Жұлдыз құрылысы. Мұнаралар бұлар. Осы екеуін салыстырудан көп мағлұмат шығады. Мысалы:

$$85 \pm 15 = \begin{cases} 100 = 47 + 53 \\ 70 = \text{Ал - мығарж} \end{cases} \quad \text{немесе}$$

$$\frac{15}{85} = 0,1765 = \text{Sin}10^{\circ}10'$$

$600+10=610=570+40$ пайғамбарлық келген жыл. Онан шығады: $4914=4304+610=54 \times 9$.

Демек, белгілі тамаша сандар шығады. Осыған байланысты тағы бір тамаша өрнек. 85-сүренің басқы «Жұлдызды аспанға серт» аятын (11) түпнұсқадан алсақ, оның сандық мәні: $6+132+1101+242=1481$. Ол мұнаралар сүренің жалпы бас санат жинақ саны: $85+242+22=349$.

$$\text{Екеуін қосамыз: } 1481 \pm 349 = \begin{cases} 1830 = 610 \times 3 \\ 1132 = 61 \times 30 \end{cases}$$

Айтылған 610. Оның өзі Тұранның алпыс жылдық мүшел жыл саны:

$$\frac{60(1+60)}{2} = 30 \times 61$$

немесе Күн шаршының саны сол мүшелдің ортасы: 540-Ай шаршыныкі (54); 630-Жұлдыз (53) шаршыныкі; 610-Күн шаршыныкі (91).

Ойлап қараңыз.

57-Ал-Хадид (темір) сүренің санат жиыны: $57+57+29=114+29=143=13 \times 11$.

Мұны мұнارانікіне қоссақ болады: $349+143=492=246 \times 2=82 \times 6$. мұнда 82-қорғасын. Жетінші қат көктің металлы. Онда Жебірейіл, оның саны да солай: $82 \times 3=246$. Ойлап қараңыз!

Осы секілді дәлді өрнектерден бірнеше мысалдар келтіреміз. Соның бірі – Жер мен Көктің басында бірге болғандығы.

ЖЕР МЕН КӨКТЕР ТҮТАС ДҮНИЕ

Бұл тамаша табиғи шындықты қазіргі ғылым жаңа ғана айқындап отыр. Ол Құранда ашық айтылған (21-сүре, 30-аят ратка $\text{ع} = 701$). Осы санды 15-сүре жинағына қосамыз:

$$701 \pm 587 = \begin{cases} 1288 = 161 \times 8 \\ 114 = 19 \times 6 \end{cases}$$

$$\frac{7(20+26)}{2} = 7 \times 43 = 161 \quad \text{көбейтілген жеті...}$$

19-бас бата, 114-Құран, сүрелер саны. Осында тұрған екі есеге қараңыз:

$$8 \pm 6 = \begin{cases} 14 \\ 2 \end{cases}$$

$2+6=8$. $8 \times 6=48$ – қайталаушы сан (айналық көрінісі):

$$\begin{cases} 84 = 64 - 36 = 48 \\ 48 \end{cases}$$

Осы екі санды екі сүре атынан (арабша) тауып қаралық:

$$85\text{-Ал-Бруж}=\text{البروج}=1+30+2+200+6+3=242$$

$$15\text{-Ал-Хажыр}=\text{الحجر}=1+30+8+3+200=242$$

Екеуі бірдей. Ортақ сандарын шығарып тастағанда қалады:
 $(85) = 2+6=8=(15) = 8=8 \quad x=6+y$.

Бірге болғанда 8, айырылған егіз+алты сегіз, яғни: егіз-сегіз қағидасы осы тас мұнара ишаратында көрініп тұр.

Бұл мәселенің басқы бес тек пен тығыз байланысты екенін еске алайық.

- 1) Оттекті заттар бейнесі төрт үшкіл жақ;
- 2) Желтекті заттар бейнесі сегіз үшкіл жақ;
- 3) Сутекті заттар бейнесі жиырма үшкіл жақ;
- 4) Жертекті заттар бейнесі алты шаршы төрткүл жақ; (текше)
- 5) Жұлдызтекті заттар бейнесі он екі бескүл жақ.

Сонымен жақтар заттар бейнесі үшкіл (3), төрткүл (4), бескүл (5) болып келеді. Осы үш сан барлық ғаламның басты тұлға саны болып табылады. Онан шығады: $3+4=7$;

$$7 \pm 5 = \begin{cases} 12 \\ 2 \end{cases}$$

Жеті қат көк саны және он екі мүшел саны. Белгілі Мысыр үшкілі (Бұдырыс үшкілі) осыдан: $32+42=52=25$, немесе $32+42+52=50$.

50-қалайы саны, алтыншы көк-Шоңай металы. Оның мүшелі 9-Мешін-Қаус-Мерген – жыл басы, Тұран Қақпасының мандайшасы.

Айтылған бес тектің үшеуі үшкіл жақты. Қалған екеуін былай алып қаралық: $3+1=4$ және $3+2=5$.

Қиас – Һандас-геометриялық жағынан алып қарасақ үшкіл үш нөқатты, сызық-қыр қабырға екі нөқатты. Бірлік төбе бір

ноқат. Сонда болады: Жақ=Ж=3; Қыр=Қ=2; Төбе=Т=1 жиыны: $3+2+1=Ж+Қ+Т=6$.

Алты күнде дүние жаралған дегенге осы ишарат. Бас Бата саны 19 болған да соны алтыға көбейтеміз, болады: $19 \times 6 = 114 = 57 \times 2$, Құранның сүрелер саны. Онда барлық ғалам сыры бар. $57 = 19 \times 3$ Ал-Хадид темір екені айтылды.

Айтылған белгілерді былай қарайық: $Ж+Т=Қ+2$; $3+1=2+2=4$ немесе: $Ж+Қ+Т+2=6+2=8$.

Демек бұл арада егіз-сегіз келіп шықты: $(\text{ب})+9(\text{م})=8(8)$ яғни $2+6=8$.

Тас мұнаның тамаша ишараты (15+85-сүрелер). Бұл арада бейнелер санына қосылған екілік-егіз саны жалпы табиғаттық – жұбайлық-жұп саны. Оның аспандық ишараты Тұран Қақпасының екі босағасы, екінші Көк Ғұтарад (Фараб), мұның сандық мәні $71 \times 4 = 284 = 142 \times 2$. Оның тағы егіз- қыз (Бикеш – сүмбілі саны, екілік алым=71, $71 \times 2 = 142$).

Бәрі келіп бір арадан табылады. Біздің әулие бабамыз ғұлама Хакім әл-Фараби ныспысы Фарабтан. Оның сандық мәні Ыдырыс жұлдызы=Ғұтарад санымен тең дедік: $\text{عشارد} = 284$. Бұл теңдіктің арғы жағында ғалами ғажап – мұғжизалық жұмбақ жатыр. Оны түсіну үшін сол Мысыр елінен – Ыдырыс елінен ертеден келе жатқан достық сан түсінігін еске алайық.

Ғұтарад-Фараб санының бөлшектер сандары жиынын табамыз: $1+2+4+71+142=220$, яғни өзіне – өзі бөлінеді (1), екіге, төртке 71, 142 сандарына бөлінеді. Жиыны болады: $=220$. Енді осы кейінгі санның бөлгіштерін табамыз: $1+2+4+5+10+20+11+22+44+55+110=284$. оның жиыны Ғұтарад=Фараб саны. Демек осы екі сан, бірінің бөлгіштер жиыны екіншісіне тең сандар, дос сандар болып табылады. Ол мынау: $284+220=504$. Осы достық санды зор мағына сыр жатыр деген екен ертедегі даналар. Соны Мысырда көргендігін Пифагор айтқан.

Сол ғажап сырдың бір шешуін осы арада, Аллаһ қаласа, сіздерге ұсынбақшымыз. Алдымен аспан ғылымының тарихында өте ерте заманнан келе жатқан бір белгі مغلف –Мығлаф, сандық мәні айтылған дос санын береді; $M=40$, $F=70$, $L=30$, $\Phi=80$, жиыны: $40+70+30+80=220$. Оны батыс елі аударып оттық яғни, жемдеу, бордақылау орны ясли деп алған. Оның түсінігі біздегі Абақ мағынасы. Бұл Халқымыздың «Ат байладым Абаққа» деген аңызына тура келеді. Абақтың сандық мәні: $A=1$, $B=2$, $a=1$, $Q=100$ $=1+2+1+100=104=26 \times 4=52 \times 2$.

«Хамды» саны, темір саны. Осы екеуін қосамыз:

$$220 \pm 104 = \begin{cases} 324 = 108 \times 3 = 54 \times 6 \\ 116 = 29 \times 4 \end{cases}$$

29-мыс металы (Шолпан). Ол шұғылаға жалғасады: $116 \times 3 = 348$. Айтылған Оттық пен біздің халқымыздың «Жел Майа», «Майа боз» деген түсініктерімен жалғасады.

Арабша күн (күндер) деген сөздің сандық мәні: (يوم)56=иум, айам=52=айам. Май, Майа. Қазақша Майа - үйілген шөл, жем мағынасында. Яғни миғлаф (оттық) мағынасына дәл келеді. Жел-майа қазақша түйе, яғни Ай мағынасында, майа боз – тұлпар ат мағынасында. Ал 7 – жылқы мүшел болғанда, оның жұлдызы Мизан – Таразы, Көгі 3 – Шолпан (Таң Шолпан) – Күннің хабаршысы. Ай мен Шолпан Түн мен Күн ишараты. Осы екеуі теңелетін сәт (сат-тас-алты) тоғыс – жыл басы, Ай басы, ғалам басы, ғылым басы. Мизан (ميزان) Таразы саны Қосай: $54 \times 2 = 108$. Жаңа жылды 108 қоңырау соғу әдеті Японияда (т.б. елдерде де) әлі күнге дейін бар.

Ал жаңа жыл – тоғыс наурыз мейрамы болғанда оның аспандағы белгісі не? Оған біздің халқымыз Ай мен Үркер тоғысуы деп жауап береді. Күн батысымен ақшамда – іңірде жаңа туған (1-2-3 жаңасында) Ай Үркер жұлдыз шоғына кен тоғысу керек, үстін басу керек немесе көбінесе қарсы алдында тоқтауы керек.

Үркер алты жұлдыз (Алты Қайың) болып саналады. Ол өзі 2-Сәуір (Сиыр) жұлдыз топ мүшелдің ортасында - жүрегі сынды. Сиырдың екі мүйізі Ай мен Шолпан мағынасында - немесе қосай мағынасында, тоғыс мағынасында. Оң қол ай болса, сол қол Шолпан мағынасында қарсы қойылған орақ – екі қолдың батасы дәлірек айтсақ: оны ертеде өгіздің басы түрінде бейнеленген.

Кейінде оны оңайлатып «А» әрпіне айналдырды: әліп=алиф - Алып сол өгіздің басы мағынасында - жыл басы болды. Біздің халқымыздың «Алты Алаш, Алаша хан» деген мәтелі сол тоғыс мағынасында деп білеміз. Алты алаша - алты Үркер, Алаша хан Қос Ай. Алтауы Қорған - Абақ, ортасында хан тағында хақ таразы: $54 \times 2 = 108$.

Мұнда аспан тарихында, аңызда сақталып қалған атауды еске алайық. Ол мынау: Үркердің бір бас жұлдызының аты Майа болған. Айтылған Аиам - майа - жел Майа, майа бөз соған жалғасады. Бұл Үркер - екінші мүшел Сиыр (сәуір) тобына жатады ғой. Оның Көгі - Ғұтарад - Айқыз емес пе. Соған байланысты Жел Майа мен осы көкті жалғастары: Жел Майа - Ай болғанда, екінші Көк Ғұтарад

Айқыз болып табылады. Осы байланысты латын-грек тілінде өздерінше аңызға айналдырған. Олар Айқыз - Ғұтарад, Меркурий - Гермес Майаның баласы деп аңыз етеді. Онан әрі қарай оны көп Құдайлық, Олимпиадалық жалған дініне әкетеді. Яғни, халқымыздың белгі аңызын бұзған, жалған дінге айналдырған.

Жоғарыда айтылған табиғи, тарихи шындық айғақтары Құранда көрсетілген екені белгілі. Енді сол мәселеге келеміз.

ҚҰРАНЫҢ ӨРКЕШІ – БАҚАРА СҮРЕСІ

Пайғамбарымыздың хадисында айтылған осы сөзде тамаша терең сыр жатыр. Оны біз бұрында сөз еткен едік. Енді соның осында қаралып отырған мәселеге байланыстарын көреміз. «Өр нәрсенің бір өркеші бар. Құранның өркеші (Шоқтығы) Бақара сүресі» деген (Халифа Алтай түсіндірмесінен) (Құран аудармасы, 2- бет).

Бұл екінші сүре. Мұнда Ғаламның Жұбай - жұптық заңы ең басты орталық өркеш – санам=арабша (шоқтық) болып табылады деген ишарат бар. Санамның сандық мәні: $151=60+50+1+40$.

Сол жалғыз өркеш - Нар болса - аруана, желмайа болса оның жұбайлық қоспағы болады, $151 \times 2 = 302$. Бұл айтылған 2-сүре аты бақара саны (بقر=2+100+200=302). Ол белгілі ай мүйізді Зеңгі баба сиыр болып белгіленген. Ол Құранда екінші сүре Бақара (сиыр) болса, ол мүшел есебінде тағы екінші жыл сәуір (ثور)= сиыр (Бұқа). Оның орталық шоқ жұлдызы Үркер болғанда, оның арабша аты сол сәуірге сәйкес Ал-Сәрба.

Осы Бақара (өркеш) сүренің басында $A+L+M=(الم)$ жеке-жеке оқылатын кескін әріптер бар (мұқаттағаттар). Оның сандық белгісі $1+30+40=71$. Осы санды өркеш санына қосамыз:

انحذاف

$$151 \pm 71 = \begin{cases} 222 - \text{инсаф} = \\ 80 - \text{сынап} - \end{cases}$$

мағаданы (Айқыз – Меркурий металы).

Ол Үркермен – Майамен байланысы айтылған еді ғой. Сол мәселе қазіргі ғылымға дәл келеді. Хақтық үшін жіберілген Құранның инсаф дәлелі - өркеш осындай. Ойлап қараңыз. Сонымен қатар бір тамаша мұғжиза осы екінші көк металы сынапта екі

жағындағы екі асыл метал бірдей ериді, яғни алтын мен күміс сынапта ериді. Оның арабтар малғам - амалғам аталған. Осы түсінікті бүгінгі күнгі ғылымда - техникада сақталған. Оның өзі тастан - құмнан алтын айырып алудың негізгі әдісі болған (эл-Берунидің минералогия еңбегіне қараңыз).

Айтылған екі асыл металл ғаламның екі шамшырағы-Ай мен Күн металдары екенін білеміз (Ай=47-күміс, Күн=79-алтын). Бұлардың сүрелері 54 - Ал-Қамар (Ай), 91 - Ал-Шамси (Күн). Оларға ораламыз. Осыларды ерітетін сынаптың солардың арасындағы Ғұтарад - Ал-Һермес-Айқыз (Меркурий) металы болып табылуы және оның өркеш сүре белгілерінің арасынан орын алуы мұғжиза (151=70+80).

Осымен байланысты достық сандарға оралайық. Миғлаф пен Фараб (Ғұтарад) сандары: $220+284=504$.

Бұларды былай жазамыз: $110 \times 2 = 55 \times 4$, $71 \times 4 = 284$ немесе: $(71+55)4 = 126 \times 4 = 504 = 63 \times 8 = 63(2+6)$, мұндағы 63-пайғамбар жасы.

Өркеш сүренің аяттар саны: $286 = 26 \times 11 = 13 \times 22$.

11-Ай, 22-Қосай(ك), 26-Хадид темір. Ойлап қараңыз, тас мұнара, теміртек қорған сандары. Онан жалпы «Алхимия» негізі шығады:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

(26-темір, 15-тас, 11-Ай, 4 - Жер).

Құран сүрелерінің ең көп аят саны осы – 286. Демек, бұл өркеш аяттары. Миғлаф саны екіні, яғни жұптық санды қоссақ болады инсаф саны: $220+2=222=151+71$. Миғлаф пайғамбарымның тоқтаған орыны екенін еске алайық. Ол Ал-Саратан-Шаян-Қоян жұлдызы үстінде. Ол Айдың тағы. Демек осыдан айтылған Абақ түсінігі шығады.

Өркеш аятын көрдік: $26 \times 11 = 13 \times 22$. Онан шығады дедік:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Сонымен қатар: 24-сүредегі көктерді еске алайық:

كوكب=Кү=26, К6=22 (35 аят). Екеуінен:
 $26 \pm 22 = \begin{cases} 48 \\ 4 \end{cases}$ Мұндағы: 48 - қайталау.

Ал $13 \times 15 = 195$ - Жер жарығы, әл-Фараби мақамы. 15-тас, 13-найзағай=Ал-рағыз, сүрелер. (١٢٥ سورة الرعد المر (٤٢٥).

$$13+305+231+43=632=79 \times 8=79(2+6)$$

79 - Алтын - Күн металы. Ойлап қараңыз найзағай отын. Бұл сүреде табиғат заңы берілген. Соның ішінде жыныстық көбею де бар.

Өмірдің әрекеті бейне бір кен тасын қорытқан сынды. Көпіршіген көбі кетіп жоғалады, адамға керекті асылы қалады деген мысал бар. Мұнда алғашқы А+Л+М үстінде «Р» қосылған, сандық мәні $P=200$. Мұны ғақыл немесе қан мағынасында алуға болады: $\text{عقل}=\text{عقل}$ ғақыл-ғалау=200. Қорытуда қалатын осы асыл мағынада ма деген ой туындайды. 15 – Ал-Хижыр (тас) сүресінде жеке әріптер: Алр. $31+200=231=77 \times 3$. Осы ретте де жоғарыдағыдай ой келеді. Тегінде, 13-сүредегі $p=200$ عقل (ғалақ-Қан) болса, 15-сүредегі $p=200$ عقل (ғақыл-ақыл) болуы ғажап емес, бұл да өмірдің даму жолына ишарат сынды. Мұнда тастар адамға қорған болады, тек ақыл билегенде ғана, әйтпесе мұнда тас өз бетімен қорған болмақ емес деген мысал көрсетілген.

Мұндағы тамаша аят: «Әлбетте біз саған қайталап оқылатын жеті аятты және ұлы Құранды бердік» деген (15. 87-аят). Мұның сандық мәні болады: $2116=542$. Бұл сүренің сыңары 85-сүрені алып салыстырамыз:

$$15+242+231+99=587$$

$$85+242+0+22=349$$

$$100+484+231+121=936=53 \times 18$$

$$\text{Онан шығады: } 4304+936=5240=786$$

85-мұнада сүренің бас аятын: $\text{وَالشَّمَا ذَاتُ الرُّوح}$ жұлдыздардың мұнаралық зат құрылысына ант (1) деп түсінеміз. Ал-Бруж он екі мүшелдік – айлық санат мағынасында бекеттер, қорғандар, қақпалар, мұнаралар. Осылардың саны 2-сурет бойынша 2476. Ондағы зат деген сөзді тағы еске аламыз. Оған тағы ораламыз. Құранның Лаухы Махфуза сақтаулы екені айтылған (22). Демек, ол да тас Мұнара Мағфүздасына келеді.

Бұл мәселе ғаламның бастапқы жаратылыс заты соғатын түн бар. Сол үшін пайғамбарымыздың бас хадисын еске алайық.

Әл-Фараби хақим өзінің космологиясында пайғамбарымыздың бір хадисын келтірген. Соны тағы қайталап, осы тас Мұнара мәселесімен қабыстырып қараймыз: Жабар деген сақаба

пайғамбарымыздан сұрайды: Аллаһның ең бірінші жаратқаны не болды екен? - деп. Соған пайғамбарымыз жауап береді: **ياحبار هو نورنيك** «Нұр набиқа на Жабар» деп (12-бет) яғни «ол Нұр пайғамбарыңдікі на Жабар».

Осы хадистың сандық мәні: $11+256+11+206=566$. Бұл өзі ғаламның ең басы болған себепті біз оны бас хадис деп атадық. Осы санды Лаухы махфуз санына қосамыз:

$$1078 \pm 566 = \begin{cases} 1644 = 548 \times 3 \\ 512 = 256 \times 2 \end{cases}$$

548 - Ал-Якут – “Ол жұбайлар ; накут , маржан сияқты.(55-сүре, 58-аят). 256 - Нұр.

Ойлап қаралық!

Оны былай жазып қаралық:

$$566+256 \times 2 = 566 \pm 512 = \begin{cases} 1078 \\ 54 \end{cases}$$

Екі дүние Нұры (екі Нұр) пайғамбар басты Нұры – Лаухы Махфузда сақтаулы. Ол ғалами қаршы тағында: арабша алсақ (استور العرش)= $601+477=1078$ Ғаламның айнасы 54-ал-Қамар (Ай) исламның бас белгісі, хақтық туы $54 \times 2=108$ Қосай. Оны былай жазамыз $(256+54) \times 2=2 \times 310=620$. Ол түрік, Тұран Қақпа саны:

$$620 \pm 260 = \begin{cases} 880 \\ 360 \end{cases}$$

$$\text{Онан шығады: } 566 \pm 54 = \begin{cases} 620 \\ 512 = 256 \times 2 \end{cases}$$

Бұлардан Темірқазыққа келеміз: $1078+620+382= 1078+1002= =2080=26 \times 80=52 \times 40=104 \times 20$; (104-Абақ), (52-Хамды), (26-хадид), 80-сынап - екінші көк – Ғұтарад металы. Осы арада Тұран Қақпасының бұрышындағы – екі босағасындағы металдар қатар кездескен (хадид- темір=26, сынап=80).

40-пайғамбар саны. 20-сүре $Th=(\text{саны})=9+5=14$, пайғамбардың бір есімі. Ғажайып шаршы 14 - от (9-маңдай, 5-жүрек).

Абақ пен миғлаф бір мағынада, пайғамбар тағы мағынада, достық мағынада: $220+104=324=108 \times 3$. Онан әрі қарай Ғұтарад-Фараби дос саны болғаны айтылды: $284+220=504$.

Енді осы санға бас хадис санын қосамыз:

$$504 \pm 62 = \begin{cases} 566 \\ 442 \end{cases}$$

Ойлап қараңыз! Мұғжиза!

Бас хадис пен достықтан туады Ыдырыс үшкілі маслас арабша(ملتک)=1070, ол өзі бес Жауһар. Ыдырыс пайғамбар - ғалами ғылымның атасы. Ол кісі Мұхаммед пайғамбарға келетін - оның Аллаһның досы(حبيب الله) екенін айтқан. Сол түсінік осы өрнекте елестеген сынды. Онан шығады тағы сол сан негізгі: $22+66=88=62+26$.

Осыған байланысты бас мұқаттағат сан мен қыз (Жібек) санын салыстырамыз:

$$\text{қыз}=107=71+36=\begin{cases} 107 \\ 35=7\times 5 \end{cases}$$

Басқаша айтқанда бас мұқаттағат санына шеңбер саны қосылса Қыз жібек саны шығады. Онан Ыдырыс үшкіл саны шығады: $(71+36) 10=710+360=1070=214\times 5$. Осыдан тағы бір өрнек:

$$710\pm 566=\begin{cases} 1276 \\ 144=122 \end{cases}$$

Жоғарыда он екі мүшел жұлдыздар айтылды. Сан жиыны - 2476.

Осыған қосамыз 1276:

$$2476\pm 1276=\begin{cases} 3752 \\ 1600 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$3752+348=4100=82\times 50=246\cdot\frac{50}{3}$$

$$1276\pm 1000=\begin{cases} 2476 \\ 276=92\times 3 \end{cases}; \text{ Тамаша өрнек.}$$

Инсафты қыз сандары болады: $222+107=329$ - ал рахман. Онан шығады: $566+151+329\cdot 3=1704=71\times 24=284\times 6$. 284 - Ғұтарад- Фараб - екінші көк. Ол алты еселенген. Ол көктің металы сынап (80) алтын мен күмісті ерітеді дедік. Яғни Күн мен Айды ерітеді. Оның алты еселенуі дүниенің алты күнде жарлағанның ишараты. Соның ішінде Күн мен Ай (Жер) екі күнде. Сонымен болады: $2+6=8$, немесе $2\times 6=12$ - мүшел. Ол барып Тұран Қақпаға соғады:

$$62\pm 26=\begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Бұл жерде еске алатын бір нәрсе, тектердің беттері - жақтары үшкілден құралатындығы. Сол себепті Ыдырыс үшкіл - Маслас тектердің тектік зат бейнесі деп қарастыру керек. Осы түсінікке оның Жауһар бес есесі дәл келеді: $1070=214 \times 5$

Бес саны жұлдыздық тек. Біз алты санын Қиасатық – хандастық (геометриялық - симметриялық) үш мүшеден алған едік:

$T=төбе$ бір ноқат= 1, $Қ=қыр$ - сызық екі ноқат=2 $Ж=Жақ$ - үш ноқат=3- жиыны – 6.

Осы негізде алып қарастырсақ үшкілдің өзін алты мүшелі деп білуге болады, яғни оның үш сызық - қыры бар: $Қ=3$ үш бұрыш=төбесі бар: $T=3$. Жиыны болады: $3+3=3 \times 2=6$.

Осыларды еске ала келіп, біз үшкіл мүшелерінің арабша аттарын алып, солардың сандық мәнін шығардық. Ол мынау:

төбе= $T=نقحله=159$ -ноқат

қыр= $Қ=خحا=609$ -хат=сызық

жақ= $Ж=مستوي=516$ - мустой - жазық

жиыны: $T+Қ+Ж=159+609+516=1284=214 \times 6$

Бұларды үшкіл етіп алғанда бұрыштары болады: $13^{\circ}12'+47^{\circ}56'+118^{\circ}52'=180^{\circ}$.

Жоғарыда айтылған қағида осыдан келіп шықты: Бас Жауһар (214) алты еселеніп (үшкілденіп) тұрақтады. Сонымен қатар Ыдырыс үшкіліне еселес шықты. Бұл үшкілдік есім санды біз бас үшкіл – Жауһар үшкіл атадық: $1284=214 \times 6=$

Ыдырыс үшкіл тік бұрышты ($32+42=52$)

Осы екі үшкілдің қатысы мүшелдік қатысқа дәл келеді:

$\frac{\Delta}{\Delta} = \frac{1284}{1070} = \frac{6}{5}$ немесе олар $6 \times 2=12$ – мүшел, $5 \times 2=10$ – он саусақ.

Екі білек 1 – Ай мен 4 – Күн болғанда, екі қолдың бес саусағы мол болады: $2+5 \times 2=2+10=12$. Ал саусақтар түндік және күндік бес нөкер: 2-Айқыз, 3-Шолпан, 5-Арай, 6-Шоңай, 7-Санжар. Бұл тамаша мұғжиза.

Енді мұны есте нығайту үшін айтылғандарды қайталап, ойды жаңғыртып көрейік: $(710+566) \pm (618+382)=$

$$1276 \pm 1000 = \begin{cases} 2476 = 619 \times 4 \\ 276 = 92 \times 6 \end{cases}$$

Он екі мүшел сандық жиын Жерде тасбық етеді – иман келтіреді (4-Жер саны). Иман басы басқы нұрдан, бас хадистен (566),

ол басқы иманнан (40) бас қадамнан 71)=(31+40) екендігін еске алайық.

Қырық арабшасы =329=273+56= Ал-рахман. Ол алты Күнде жаралған дүние, ол алты жақты (Ж =6) Қағба (92) текшесі.

Енді 71=31+40 санын кұраған, сөз басына келетін көсемше сөз. Ал оның сандық мәні 1+30=31-ге оралайық. Оны былай жазамыз: 1+3+5x2. Онан шығады:

$$\left| \begin{array}{l} 31 \\ 13 \end{array} \right| = 9 - 1 = 8, \quad \frac{1}{3} = \text{Sin}19^{\circ}28'$$

Осында зор мағына жатыр. Бірден Қағбаның (текшенің) орталық бұрышы, бал ара ұясының бөлме бұрышы шықты: $109^{\circ}28' = 90^{\circ} + 19^{\circ}28'$. Осы санды өркеш санына қосамыз:

$$151 \pm 31 = \begin{cases} 182 = 91 \times 2 \\ 120 = 60 \times 2 \end{cases}$$

Жеті қат Көктің өркеші Күн саны Кұран бойынша шықты (91-Ал-Шамси-Күн). Сонымен қатар шаршы саны шықты (60).

$$91 \pm 60 = \begin{cases} 151 \\ 31 \end{cases}$$

Ойлап қараңыз, тамаша өрнек. Кейінгі санда жұптық түрінде аламыз, ол болады Тұран Қақпа саны: $31 \times 2 = 62$.

$$\text{Онан шығады: } 62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

$$\text{немесе: } 620 \pm 260 = \begin{cases} 880 \\ 360 \end{cases}$$

Отырарда отыз бап деген бір айдың ішіндегі отыз тәулік еді ғой. Сол Айдың (Жердің) айналыс орталығы, жеті қат көктің өркеші Күн екені белгілі. Сол бойынша, Алты Алаш+Алаша хан қағидасы бойынша жазамыз: $5 \times 6 + 1 = 31$.

$$\text{Айтылған } \frac{6}{5} = \frac{12}{10} \quad \text{қатынас осында.}$$

$$\text{Онан шығады: } \frac{5}{6} = 0,833 \quad \text{Sin}56^{\circ}26' = \text{Tg}39^{\circ}48'.$$

Онан шығады: $56^{\circ}26' + 26^{\circ}34' = 83^{\circ}$ немесе: $63^{\circ}26' - 56^{\circ}26' = 7^{\circ} = 42^{\circ}$
Екіншіден: $39^{\circ}48' + 13^{\circ}12' = 53^{\circ}$.

13° 12' – бас Жауһар үшкіл бұрышы.

53-Ал-Нажум=жұлдыз, Тұран Қақпа бұрыштары Ахмад-Мұхамад.

Осы санға миглаф (Абақ-оттық) санын қосамыз: $220+53=273=91 \times 3$ -Арбағ-төрт. Екінші жағынан: $195+78=273$.

Мұнда бір тамаша жаңа түсінік бар. 78-сан, немесе жыл басы Хамал саны дедік. $195=13 \times 15$ екені айтылды. Ол Жер жарығы (арабшасы) саны екені, Книгс= $195=$ (كويحص) саны екені, 50-Қаф (100- ق) сүре жиын сан екені айтылды ($50+100+45=195$).

Солармен қатар және соларға байланысты бұл санның бір түсінігі арабша достық=садақа деген сөздің сандық мәні болатындығы: $195=90+4+1+100$.

Сонда достық сан арбағ=төрт= $78+195=273$ болып шығады. Демек, Ахмад орны сол достық Жер сыры сол (төрт=Арбағ) жер саны. Оның кәміл түрі қырық= $4 \times 10=40$. Оның сандық мәні: $273+56=329$. Осы санға айтылған 31 санын қосамыз: $329+31=360$ -шеңбер саны.

Демек 71- $\frac{1}{2}$ ғалами шеңбердің өркеші болып табылады.

Төрт санының тағы бір тамашасы өрнегі қазіргі ғылымның ең басты бір мәселесіне соғады. Соның негізін көрсете кетелік.

Бес бұрышты жұлдыз бейненің қыр сызықтары мен кергіштерінің арасының қатынасы Жер мен Көк қатынасы деген-біз. Өйткені Жер бейнесі текше. Оның қыр сызығы бес бұрыш кергішіне тең. Ол қатынас әулие кескін болады. Яғни

$$\frac{108}{3} = 36'' \quad \cos 36 = \frac{\sqrt{5} + 1}{4} = \frac{3,236}{4} = 0,809$$

Шаршыны (текше жағын) екі бөлсек, ол Нұх кемесінің бейнесін береді. Үшкілі: $1+2+\sqrt{5}$; яғни $1^2+2^2+(\sqrt{5})^2$. Бұрыштары: $26^\circ 34' + 63^\circ 26' + 90^\circ = 180^\circ$. Осыдан шығады:

$$\frac{36^\circ + 26^\circ 34'}{2} = \frac{62^\circ 34'}{2} = 31^\circ 17' = 0,546$$

Осы кейінгі сан мен арбағ саны байланысты. Яғни:

$$\frac{273}{500} = 0,546$$

Онан шығады:
$$\mu = \frac{1}{2} e^{0,546} = \frac{1}{2} \cdot 0,57956$$

$$\mu = 0,28978$$

Осы сан ғылымдағы Вин тұрақтысы аталатын санға құрылым-дас – еселес. Оның өрнегі: $\beta = d \max T = 0,2897$

Мұнда $T = 273K^\circ$ абсолют температура, $d \max$ жарықтың толқын ұзындығы. Оны біз бұлай жазамыз:

$$e^{-\frac{T}{500}} = 2d \max T$$

Бұл ғылыми жолмен тексерілу керек.

Осы сияқтанған көптеген мағұлыматтар кездеседі. Бірақ оның бәрін қамтуға мүмкін жоқ. Айтарымыз қазіргі ғылымның маңызды бас мәселелерін шешуде Құран аяттарын басшылыққа алу керек. Сонда ғана адам адаспай жетістік табады.

*Аллаһаға шүкір 28/VII. 1996.
Кемшілігіне кешірім сұраймын.
әл-Машани.*

Осы қойылып отырған көп мәселелердің ең алғашқы ғылыми басы қайдан шықты? Енді оған келеміз. Бірден айтайық, ол ғылым Тәңірінің өзі адамға үйретуден басталған.

ҒЫЛЫМ БАСЫ

Қай ғылым болса да басқы тегінен бастамаса оны толық түрде шындық жолымен тану қиын. Адам баласына берілген білім-ғылым оған берілген ақыл мен жанмен бірге Тәңірі тарапынан берілген сыйлық. Тәңірім періштелерге балшықтан жасалған адам бейнесіне рухизат ақыл мен жан беретінін білдірді. Ол айтты - сендер білмейтін затты ол адам біледі. Сендер оған сәжде етіп, бас иіп, сәлем беріңдер, - деді. Сөйтіп Адам атаға Тәңірі заттар жүйесінің есімдерін үйретті.

Сонан соң оны періштелерден сұрап еді, олар білмеді (2-сүре, 31-аят). Мұның санаты $(540)+(380)(56)+(133)+(45)+(140)+(6)$ ثم
وعلم آدم الأسماء كلها

$$540 \pm 380 = \begin{cases} 920 = 92 \times 10 \\ 160 = 16 \times 10 \end{cases}$$

Осында тұрған тамаша сандарды, олардың заттық-тектерін, қандастық-қиастық (геометриялық- симметриялық) бейнелерінің түрін карап көрелік.

6-алтылық ғалами сан, дүние алты күнде жаралған. Балшықтан (шүлмектен) адамның бейнесі жаралса, оның бетінің бас өлшеуіші - үшкіл. Үшкіл бейне атом мағынасында болған. Сол үшкілдің үш қыры - сызығы, үш бұрышы - төбесі болған, жныны: $3+3=3 \times 2=6$. Дүниедегі ең берік қиас өлшеудің Жазық Жақ беті алты шаршы болған. Ол текше ғажайып құрылысты ғаламның Қорғаны алты алашы осы болған. Оның ортасындағы Алаша ханы – жүгінетін әділ биі ғалым (140). Абайдың ғылымға жүгіну дегені осыған соғады. Абжд есебінде ол төртінші сөз КЛМН= $20+30+40+50=140$. Төрт айтылған алты жақтың (текшенің) шаршы бұрышы: $90 \times 4=40 \times 9=360$.

Бұл арада еске алатын бір керекті қағида, есім дегенде, ол есімді бір жақты ғана емес, кең түрде алу керек. Мысалы: Есім рухани, зат есім, сын есім, сан есім деген сынды. Біздер дыбыстық, әріптік, бейнелік қасиеттерін ғана емес, сонымен олардың АБЖД есебін, сан есімін қоса алуымыз керек. Біз бұл арада осыған көңілді көбірек аударамыз, өйткені қазіргі ғылымның басты әдісі есепте. Ол келіп АБЖД есебіне соғады. КЛМН соны көрсетеді ол ғылым. Ол есеп тілі мағынасында.

Бұл адамға берілген сыйлық. Адам=45; осыдағы екі сан Ай мен Күннің мүшелдері деуге болады. 4- Мүшел - Қоян-Ал-Саратан-Шаян Айдың орыны, 5 - Ұлу-Асад (Арыстан) – Күннің орыны. Олардың орындарын ауыстырсақ 54 - Ал-Қамар (Ай) саны шығады (Құран сүресі).

$$\left| \begin{array}{l} 54 \\ 45 \end{array} \right| = 25 - 16 = 9;$$

Мысыр үшкілі: $32+42=52$

$$54 \pm 45 = \begin{cases} 99 = 9 \times 11 - \text{көркем есімдер} \\ 9 = \text{торка} \end{cases}$$

(Ай); онан шығады:

$$54(11-1)=45(11+1)=54 \times 10=45 \times 12=540=108 \times 5$$

Ай төрт мағынада 54- Ал-Қамар, Құран, 340 - арабша, 11 - Ай - қазақша 47 - Күміс - Ай металы. Осының бәрі бірінші және ақырғы пайғамбардың орыны - бірінші көк. Жарық берген Күн мен нұрлы Ай және оның аялдамалары адамға ғылым үшін берілген (10-сүре, 5- аят).

Есімдер деген сөздің мағынасы терең. Ол бір жиыннан және заттар есімдері болса, екінші жағынан ол заттар топтарының есімдері болуға да керек. Айталық: тас, мағадан, ағаш, өсімдік, жануарлар деген секілді. Немесе ол аспандық жұлдыздық атаулар болуы да мүмкін. Айтайық, мүшел жұлдыздар, жеті қат көк, басқа да белгілі жұлдыздар, Ай, Күн т.б. Немесе Адам денесінің мүшелері, оның жаратылысы, дамуы, өркендеуі секілді... Кейінгі Құлһа 56 сөзі сол топтың сыры. Сол бойынша 56-сүрені алып қарасақ, ол жұлдыздар құрылысына арналған зор зат. Оған кейін ораламыз.

«Сон соң» сұма= ث =540 деген сөз Құранда көп кездеседі. Ол ғаламның даму дәуірлерінің мысалы. Алдымен адамға ғылым берілді. Онан кейін сол ғылым ғаламға таралды. $540=108 \times 5$ жұлдыз зат тек саны. Демек ғылым берілген бес сөз, бес хақиқат, жұлдыз құрылысынан тарады. Ол келіп Қағбаға (Текшеге), 92 - пайғамбарымызға келіп камалат алды $92 \times 10=920$. Алғашқы бес сөз бас батаның жұптық камалаты: $19 \times 2 \times 10=38 \times 10=380$.

47-сүресі Мұхамед, аят саны – 38. Олардан шығады: $47+19=66=6 \times 11$ (Алты Ай), немесе $94+38=66 \times 2=132=$ (سبح) Жүрек 12×11 (Калаб), немесе жеті қайталаушы сабғ=132 - Ойлап қараңыз. Бас бата толық түрде $19 \times 10=190=38 \times 5$. Осымен байланысты шығады: $(190+119)2=618=566+52$. Мұнда 119 - хандас=ал-Нахыл=Араса – геометр саны. $618=329+289$ – Ал рахман + ар-рахим. 566 – бас хадис, $52=26 \times 2$ - хамды, бас иман. Екінші жағынан: $190+286=476=119 \times 4$, мұнда $286=26 \times 11$ (өркеш аят саны). Оның негізінде:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases} \text{ «Алхимия»}.$$

Онан шығады: $2000+476=2476=619 \times 4$. Мұнда 2476 барлық он екі мүшел жұлдыздар сандарының жиынтықталған. Ойлап қараңыз – ғаламның тасбих айту ишараты!

Айтылған бас ғылымға арналған суретті қаралық (51-сурет).
 Айтылған есімдерді көрнекті етіп екі түрде беруге болады. Оның бірі:

Алты Алаш Алаша хан түрінде: $90 \times 6 + 380 = 540 + 380 = 920$.

Екінші бес бұрыш - жұлдыз жақ түрінде.

$6 + 140 + 45 + 133 + 56 = 380$.

Олардың көргіштері (диагональ):

$6 + 45 = 51 = 17 \times 3$

$45 + 56 = 101 = \text{аллаһ}$

$56 + 140 = 196 = 14^2$

$140 + 133 = 273 = \text{Арбағ } 91 \times 3$

$133 + 6 = 139 = 101 + 38$ (Адам $45 + 56$ - ғалам)

жиыны: $760 = 19 \times 40 = 190 \times 4 = 38 \times 20$

20-сүре $Th = 9 + 5 = 14$, пайғамбардың бір есімі. Бұл арада тағы бір еске алатын нәрсе заттардың көлеңкесі. Көлеңке болмаса адам үшін дүние бейнесі жоқ, демек ғылым жоқ. Құранда ол бірнеше жерде ескертілген. Соның ішінде шеберлік ұя салушы 16-сүре ал нахл - бал ара сүресінде, 48-аят.

Ислам ғалымдары, соның ішінде әл-Фараби көлеңке өлшеу әдісінің өзінің іліміне негіз еткен. Көлеңке өлшеудегі жерге тік қадаған сыры жанама сызықты, тангенсті арабтар зіл $\text{خلل} = \text{көлеңке атаған}$. Оның себебі, бұрыш өлшеу шеңбер өрісі бірлік немесе мыңдық болса сырық бойы тангенс - көлеңке болып шығады. Зіл саны 930.

$$\frac{930}{1000} = 0,93 = \text{tg} 42^\circ 55'$$

Бұны маржан қыр бұрышымен салыстырса, болады: $101^\circ 55' - 42^\circ 55' = 59^\circ$

Онан шығады: $59 + 31 = 90^\circ$

$\text{tg} 31^\circ = 0,6$; онан шығады: $190 \times 0,6 = 114 = 19 \times 6$

Құрандағы зілдерді алайық $966 = 161 \times 6$. Мұнда

$$\frac{7(20 + 26)}{2} = 7 \cdot 23 = 161$$

Яғни 26 санның көзге көрінбейтін жетеуі

Демек, мұнда бас бата санымен 26-хадид - темір саны байланысты:

$$19 \pm 7 = \begin{cases} 26 \\ 12 \end{cases}$$

$$3) 20+12=30+2=32$$

$$4) 6+8=12+2=14$$

$$5) 12+20=30+2=32$$

Бұларды мен мына түрде қарадым:

Ж= Жазық - Жақ- бет кемінде үш ноқат үшкіл, Т= Төбе - жалғыз ноқат. Екеуін, қоссақ - $3+1=4$. Қ= Қыр - қабырға сызық екі ноқат Қ=2. Олай болғанда $Ж+Т=Қ+2$ яғни $3+1=2+2=4$.

Бұл түзеу көп жақтардың ертедегі өрнегіне біз кіргізген жаңалық.

Осы реттегі екінші қадамы - заттық - есімдік мүшелерді бірге алып қарау. Онан шығады: $Ж+Т+Қ=3+1+2=6=3+3=3x2$.

Осы алты жоғарыда айтылған ғалами алты. Ол бас ғылым аяттың басында тұр ($=2=6$). Оны біз сол себепті 1-суретте бес бұрыштың маңдайына қойдық. Оның айналық сыңары бойынша қосылатын сан екі=2. Ол жалпы жұптық сан, яғни жазамыз:

$$6 \pm 2 = \begin{cases} 8 \\ 4 \end{cases}$$

Мұнда 6 бас үшкіл болғанда, Алты Алаш болғанда, орталығы Алаша хан аша таяқты (алаша) екі болмақ: $1x6+2=6+2=8$.

Текшенің жақ беті Ж=6, төбесі Т=8. Оның қыр қабырғасы Қ=12. Онан шығады $2Ж=Қ=12=6x2$. Бұл мүшелдік теңдік тек қана текше ғана бар, Қағбада бар басқасында жоқ.

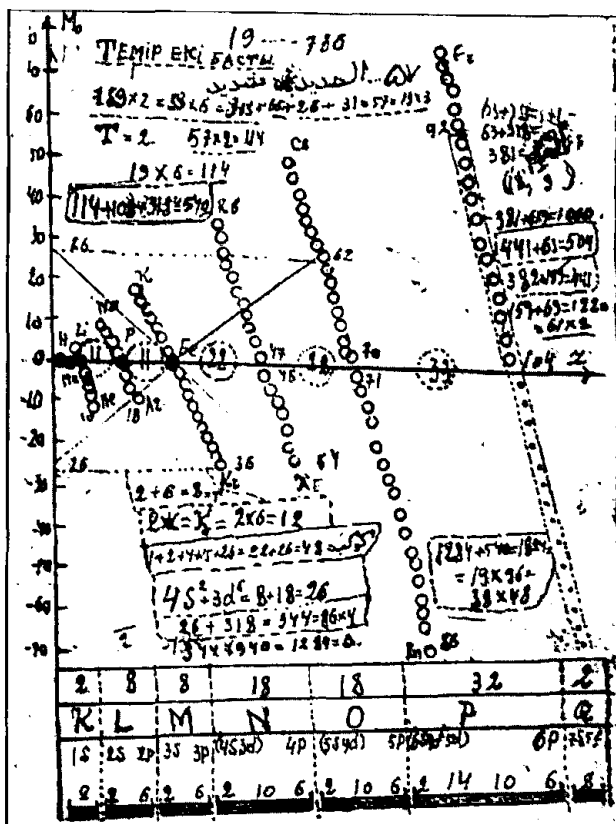
Текше саны 26 тең темір - Хадид 26 санымен. Ол Құранда ерекше түрде айқын айтылған: $57 - \text{сүре Ал Хадид} - 31+26=57=19x3$.

Сонымен қатар ол бас бата санының үшкілі $19x3$. - Екі жаттық түрі: $19x6=114=38x3$. Құранның барлық сүре саны. Енді ойлап қараңыз, осылайша бес есімнен ғалами санға келдік. Есте болсын

$$19 \pm 7 = \begin{cases} 26 \\ 12 \end{cases}$$

Осыған арнап 52-сурет жасалды. Бұл екі сурет тығыз байланысты. Екінші суретті Темір екі басты деп атадық. Оның есебін бірден айта кетелік. 57-сүре ал-Хадид 29-аят. (Хадид - темір деген сөз).

Оның сандық мәні $=8+4+10+4=26$, яғни темір элементінің химиялық атомындағы электрон санымен тең 26. Сол бойынша оның кестеде рет саны $z=26$ (Fe). Екінші жағынан ал-Хадид $=31+26=57=19x3$. Бұл арада Бас бата әріп саны 19 үш (үшкіл) есе. Құранның сүре саны $19x6=114$. Демек, ғалам алты

52-сурет

күнде жаралғанға ишарат бұл. Соның ортасында 57 ал-Хадид тұр. Осының өзі бір тамаша мұғжиза. Пәкістан ғалымы Ахмад Дидат 1980 жылдары: «Құран биік мұғжиза» атты кітап шығарған. Оның түрікше аудармасына біз 1994 жылы таныс болдық. Ғұлама Халифа Алтай арқылы, ол кітаптың тамаша дәлелдері Құрандағы белгі ретінде қойылған жеке әріптер (мұқатағаттар) сандарын есептегенде жиыны он тоғыз еселес келеді екен. Ол өзі бүкіл Құран бойынша алғанда күрделі есеп. Оны тек есептегіш машина бойынша шығарған. Осыны негізге алып, Құран адамның қолынан емес, Тәңірінің хикматынан шыққан деген дәлелді берген.

Айтылған 57-ал-Хадид сүресі мені осыдан 30 жыл шама-сы бұрын тандандырған еді. Онда мен 19 санын астрономиялық жағынан және астрофизикалық – химиялық жағынан қараған едім.

Басқа бейнелерде бұл жок. Жиырма алтының осы сыры хадидке - темірге ерекше қасиет тудырған. Оны түсіну үшін темір атомының құрылыстық өрнегін алайық $4S^23d^6$. Яғни электрондық төртінші қабаттық (N - қабаттың), бірінші қабатшасы S өзгереді және үшінші қабаттың (M - қабаттың) d -қабатшасы (үшінші қабатшасы) өзгереді. Осы екі қабатқа қанатын (3+4) бірдей жайған темір атомның өзгешелігі сол өрнектен шығады. Ол мынау: $4x2+3x6=8+18=26=Z$

Темірдің өзгерісті (валенттік) электрондарының айналыс қуат жиыны темірдің барлық электрондық санына тең. Оны былай жазамыз: $M\theta=Z$. Бұл темір үшін $26=26$ немесе $M\theta+Z=26+26=26x2=52$ - Хамды саны Хадид шадид қатар келеді. Шадид қуаты осы мағынада деп білеміз. Ол мынау: (арабша мағынада): $=318=159x2$. Мұнда $159=T$ төбе ноқаты, $159x2=318$ темір екі басты. Магнит қасиеті. Хамды сол. Магнит бағыт қыры (Қ) - сызығы екі жақты (2Ж) жалғастырады. Текшенің алты шаршы жағында үш білік бар (төрт дәрежелі). Төбесін алсақ онда төрт білік (үш дәрежелі). Сол бойынша жазамыз: $53x6=159x2=318=Шадид$.

53 - Ахмад $=1+52=53$ бірінші хамды - бас иман: Исмаһу Ахмад. Бұл келесі 3-суретте. Оны былай жазалық: $53(T-2)+159(T-6)=0$

Онан шығады $T=5$ яғни. Бес төбелі төрт қырлы қос (пирамида). Ол текшеге байланысты. Демек, оның табаны-текшенің жағы шаршы болады, төбесі текшенің орталығы. Оның үшкіл жақтарының бұрыштары: $70^{\circ}32'+54^{\circ}44'x2=70^{\circ}32'+109^{\circ}28'=180^{\circ}$. Осындай үшкілдің екіден қосақталған үш шұғайы. Қоскөзінен (ромбыдан) бал араның ұясының бейнесі айтылған он тоғыз орынды текшенің көрінетін мүшелері ретінде көрсетілген (суреттерді қараңыз).

Ал-хадид бас шадид болғанда $س=63$ ол-күш-қуат мағынасында. Екеуінен шығады: $318+63=381$. Осы кейінгі сан ал-рахим $الرقيم=381$ санына дәл келеді. Бұл сөз үңгірдегі әулиелердің аттары жазылған тақта деседі (18-сүре, 9-аят). Осы санға Иман санын қосамыз: $381+619=1000$ белдегі сан: $618+382=1000$. Осындағы әулие санына (Құран санына) бас (қуат) санын қосамыз: $382+63=445=89x5$. Онан шығады:

$$89 \pm 11 = \begin{cases} 100 = 47 + 53 \\ 78 = 13 \times 6 \end{cases}$$

Екіншіден сол санға қосамыз төбе=ноқат ($T=159$) санын; $382+159=441=212$. Оған қосамыз «бас» (қуат) санын:

$$441+63=504=284+220.$$

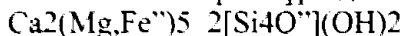
Достық сан - Ғұтрад=Фараб саны: $71 \times 4 = 284$. Осыған қосымша:
 $159+63=122=61 \times 2$

$$622 \pm 122 = \begin{cases} 744 = 186 \times 4 = 62 \times 2 \\ 500 = 50 \times 10 = 5(47 + 53) \end{cases}$$

Көрсетілген 441 санда зор жұмбақ жатыр. Оның мынадай мағынасы - арабша қос мүйіз, қазақша - Қошқар - Архар мағыналас. Ал-Қарнайын=441= الفردين . Сонымен қатар «кар» деп қазақша екі қолдың қары - білегі деген мағынада. Сонымен қатар: «кар», «қарға» - аспаннан жауатын алты қырлы қар қиыршығы немесе қар жұлдызы, құс қанаты (Қарға). Құрбандыққа қошқар шалған екі қолын көтеріп бата жасаған адам бейнесі көз алдына келеді. Өзі өте көне, ортақ мағынада. Ол Құранда бар Зұлқарнайын. Ол халықтардың тарихында бар. Олардың негізгі табиғатта бар, Күн мен түн тенелген тоғыс, жыл басы - жаңа жыл - наурыз мағынасында. Екінші бір тамаша нәрсе Түркістандағы Ахмат Иасаун басындағы бет тасы - иашла, сәулесі тас - жеңіс тас - бүйрек тас (нефрит) саны дәл – 441. Оны тотықтар түрінде жазайық:

$$\frac{2CaO}{56} + \frac{5(Mg Fe^*)}{135} + \frac{8SiO_2}{240} + \frac{H_2O}{10} = 441$$

Асылтас - минерал түрінде былай жазады:

Бұл тамаша, әрі күрделі мәселе. Тұран Қақпасына байланысты. Оны қалдыра тұрып, 2-суретке ораламыз.

2-суреттегі ең басты мәселе химиялық-атомдарды - заттарды (элементтерді) байланысты кесте түрінде келтіру. Атомдардың салмақтары бойынша реттеп жасаған Д.Менделеев кестесі белгілі. Ол бойынша барлық элементтер қайталаматы жеті топқа бөлінеді: олардың электрон сандары бойынша алғандағы бас аяқтары: 1) 1-2; 2) 3-10; 3) 11-18; 4) 19-36; 5) 37-54; 6) 55-86; 7) 87-92

Н.Борда химиялық элементтер кестесін осы кейінгі айтылған электрон сандары бойынша құрған. Оның кестесі жалпы алғанда біздің 2-суреттегі кестеге ұқсас болып шыққан. Айырмасы қалай екенін түсіну үшін біздің кестені жасау әдісіналайық. Біз жоғарыда темірдің өзгермелі (валенттік) электрондарының айналыс - қуатын тауып, оның темірдің жалпы электрон санына келетінін көрдік. Сол өрнекті енді барлық химиялық затқа қолдандық. Яғни ол мы-

нау түрде: $M\alpha-z=MA$; осы өрнек бойынша $MA=0$ аіәаіу екен бес элементте . Олар $H=1, Ne=2, B4=46, P=15, Fe=26$. Олардың жатқан сызығы - бас сызық, темір білік сызығы суретте, қаламсаппен белгіленген. Бас элементтер сонан жоғары $MA>1$ және төмен $MA<1$ болып екіге бөлінген. Химиялық топтар арасы темірге дейін мынау өрнек бойынша (басқы екеуін қоспағанда):

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Онан әрі қарай $11 \times 2 = 22$, және $11 \times 3 = 33$.

Демек, Н.Бор кестесінен біздің кестенің айырмасы темір білік - бас сызық болып шығуы. екіншіден, бұл топтардың аралықтары он бірге еселес келуі. Осы арада он бір мен он тоғыз арасын еске алайық:

$$19 \pm 11 = \begin{cases} 30 = 360 : 12 \\ 8 = 2 + 6 \end{cases}$$

Осылайша бұл Тұран Қақпасында, Отырардағы отыз бапқа әкеп соғады. Біздің кестеде электрондардың айналыс қуаты - бөлінген (тараған) алаң мағынасында. Мұнда кез – келген заттарды дәлді есеппен салыстыруға болады. Мысалы темір санына байланысты екі сызық көрсеттік:

$$62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}; 36 \pm 26 = \begin{cases} 62 \\ 10 \end{cases}$$

Айтайық, осы сызықты ортадағы біліктегі темірге қоссақ қандай бейне шығады: ойлап қараңыз!

Көрнекі, әрі түсінікті болу үшін біз кестенің астына химиялық элементтердің топтарға, электрондардың қабаттарға, (K,L,M,N,O,Q) қабатшаларға (Spdf) бөліну кестесін келтірдік. Оның астына американи ғылымы Д.Томсонның 1969 жылы жариялаған кестесін келтірдік. («Physics So Lips», p.89). Мұнда өзгермелі және тұрақты электрондардың бейнесі көрсетілген. Салыстырып қарасаңыз, осы үш бейне біріне – бірі дәл қабысады деуге болады.

Мұндағы ең басты мәселе электрон қабаттарындағы қабатшаларды 2 және 6 болып тұрақтануы: $(S+P)_i = (2+6) = 8i$

$i=1=K, i=2=L, i=3=M, i=4=N, i=5=O, i=6=P=i=7=Q$. Олардың аралық сандары 10 және 14. Олардың темірмен байланысы: $36-26=10, 14+12=26$. Бұл кесте негізінде арнайы кітап жазылған («Ал-

химия» немесе «Ай арысы»). Бұл Жерде бірнеше жаңа өрнектер келтіреміз.

Алдымен айтарымыз «Алхимия» мен «Астрология» ертеден байланыстылығы. Ол нағыз табиғи байланыс. Олардың жетіспеген жерлері табиғат ғылымын кешеуілдеп қалуына байланысты. Соның салдарынан дәлді өлшеулер болмаған соң оларға жалғандық араласқан. Біздің заманымызда, табиғат ғылымы зор жетістікке жеткен заманда химия мен астрономия қайта кездесті, астрофизика дүниеге келді. Соның арқасында ертедегі қағидаларға қайта оралудан зор жеміс күту керек. Оның негізі Құран және қазіргі ғылым деген тақырыпқа келеді.

Мысалы, Тұран Қақпасының екілік босағасы – табалдырығы Ғұтрад-(Айқыз) - Ыдырыс жұлдызды деудің орнына «Алхимияда» ол табалдырық $S=2$, қабатшасы деуге болар еді. Оның маңдайшасын алтыншы көк Шоңай жұлдызы – Муштари деудің орнына Тұран Қақпасының маңдайшасы $P=6$ қабатша деуге болады. Басқа қабатшалар солардың арасында деп білу керек. Тегінде Күн нөкерлерінің орталығы Шоңай=Муштари=70 питер=Зевс=Мардук екені белгілі. Оның айналасында он екі айы бар басқа нөкерлер санынан бөлініп тараған деген пікір бар. Осы жағынан алып қарағанда оған ертедегі аңыздар да зор мән бергені де түсінікті. Айқыз болса ол Күн мен Шоңай арасын жалғастырды деуге болады. Мысалы, мына түрде:

$$6+2=8=4 \times 2, \text{ немесе } \frac{2+6}{2} = 4$$

2-суреттің тағы бірнеше өрнегіне көз жібереміз:

$$114+108+318=540=108 \times 5. 1+2+4+15+26=48=Ku+K= \text{كوكب}$$

Темір білік бойында жатқан бес тектің жныны қайталама $48=Ku+K6$ - жеті қат көк. Ойлап қараңыз, жеті топ элемент - жеті қат көк бұған мысал:

$$\text{Онан кейін: } 26+318=344=86 \times 4.$$

86-сүре сол жұлдыз жүрісі ғой. Осы санға кәміл зам-змды қоссақ болады: $344+940=26+318+940=1284=214 \times 6 = \Delta 214$ - Жауһар. Оған жұлдыз тек бұрышын қосамыз: $1284+540=1284=19 \times 96=38 \times 48$.

Енді 3-суретке ораламыз. Оның аты: Есімі Ахмад ҒАЛАМИ ноқат. Құранда 61-сүре аты «Саф», (سورة الصاف) (14) санаты $61+201+14=276=92 \times 3$. Сонда Ахмад атты пайғамбар келетіні хабар етілген: $(61, 6) = 106+53=159=53 \times 3$

159=Т=Ноқат=53x3 - пайғамбар үшкілі. Мұны жоғарыда айтылған бас Жауһар үшкілімен салыстырып қарасақ, болады:

$$\text{Жақ}=\text{Ж}=159+119\times 3=159+357=516.$$

$$\text{Қыр}=\text{Қ}=159+450=609.$$

$$\text{Онан шығады: } 3(159+150+119)=1284=\Delta.$$

$$119+40=159.$$

$$\text{Екінші жағынан: } (159+150)2=618, 640+26+618=666+618=1284.$$

Жоғарыда айтылған екі санды еске алайық. 542=2916 - пайғамбар саны (15 - сүре, 75-76-аят). Оларға қосымша: 2605+195=2800; 195=13x15

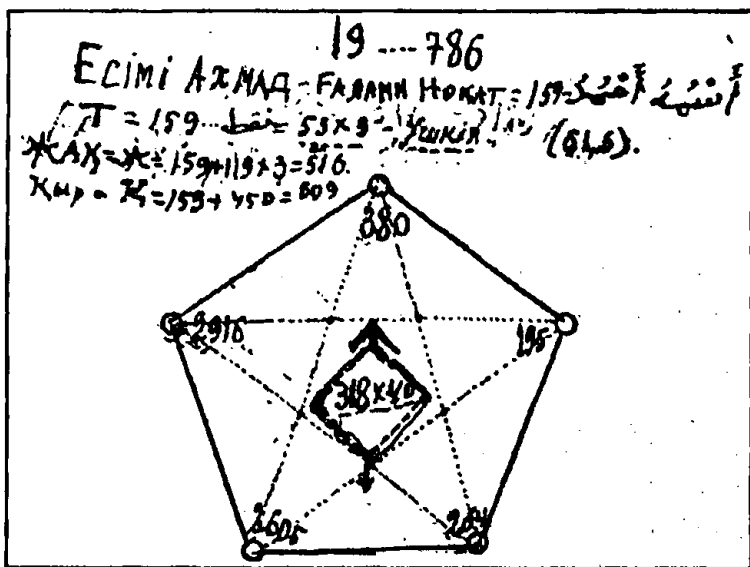
(86-сүре, 12-ал Садиг). 24x11=264 - бас Нота (әл-Фараби). 318 - Шадид (57-сүре).

Осы бес санды бес бұрышқа қоямыз. Олардың кергіш сандарын шығарамыз:

$$380+2605=2985; \quad 2605+195=2800; \quad 195+2916=3111;$$

$$2916+264=3180 \quad 264+380=644 \text{ жиыны: } 12720=318\times 40$$

Осы арада бір ойлап қаралық. «Темірдің екі басы істік» деген ғой қазақ. Сол екі бас - екі ноқат: 159x2=318 - шадид бас қуат. Сол сан пайғамбар санына еселенген. Ол сенген ноқат: 159x80. Ол 80 – сынап саны ол екінші көк Ғұтарад =Айқыз саны; ол ғылым атасы Ыдырыс жұлдызы - Ал-һарміс. Немесе: 53x240 (53-Ахмад жұлдыз).

53- сурет

$$\text{Оларға қосымша сандар: } 380 \pm 318 = \begin{cases} 698 \\ 62 \end{cases}$$

$$698 + 382 = 1080 = 540 \times 2,$$

$$171 + 113 = 71 \times 4 = 284 = \text{Ғұтарад} = \text{Фараб},$$

171 = 19 \times 9 = \text{Қиас} = \text{صفا} сафа, 113 = \text{буниан} = \text{дуал} = \text{بذيان} (61-сүре, 3-6-аят).

650 + 634 = 1284 = \Delta. 65 - Асад (Арыстанбаб), 634 - Ал - Сақиб
 الثاقب (86-сүре, 3-аят). Онан шығады: 26 + 318 + 634 + 78 \times 11 = 1836 = 11
 3 \times 12 + 480 - протон саны. 650 + 230 = 880 = 620 + 260

$$444 \pm 276 = \begin{cases} 720 = 360 \times 2 = (620 - 260)2 \\ 168 = 21 \times 8 \end{cases}$$

Онан шығады: 618 + 168 = 786 бас бата.

Екінші жағынан 486 \times 6 + 318 = 2916 + 318 = 2600 + 634.

Темірқазық: 640 + 208 = 848 = 634 + 214

Мұнда 214 - \Delta = \text{Жауһар}: 1070 - \text{مئلف} = 214 \times 5 = 214 \times 6 = 1284 = \text{не-месе } 2916 + 1836 = 4752 = 54 \times 88 = 54(62 + 26). \text{Тұран Қақпасы.}

266 = 214 + 52 = \text{Зумруд тасы} - \text{Ыдырыс тасы}; 3\text{ВеО} + \text{Al}_2\text{O}_3 + 6\text{SiO}_2 = 36 + 50 + 180 = 266. \text{Немесе: } 266 + 214 = 480 = (214 + 26)^2

Енді бір ойлап қаралық. Ғалами Жауһар жарқыраған жұлдыз (Ал-Сақиб) = тең Темірқазыққа. Ол Тұран атаған Ғалами Қазық. Арыстан баб соның күзетінде. Бір бұрыш шығарамыз:

$$\frac{62 - 26}{48.6} = \frac{36}{288} = \frac{3}{8} = \text{tg } 20^\circ 33'$$

Онан шығады:

$$23^\circ 27' \pm 20^\circ 33' = \begin{cases} 44^\circ \\ 2^\circ 54' \end{cases}$$

Бұл ғажайып өрнек. Онан шығады: 2^\circ 54' + 7^\circ 6' = 10^\circ 26' 34' + 2^\circ 54' = 29^\circ 28' = 19^\circ 28' + 10' бұған келіп ораламыз.

Қазіргі айтарымыз, Жердің өзінің айналу білігімен оның Күн айналу жолының жазығы арасының қиғаштық бұрышы 23^\circ 27'. Жыл маусымдары, пайғамбар даңғылы тағы толып жатқан мәселелер осыған байланысты. Оның өзі темірдің магниттік қасиетіне соғады. Қазіргі ғылымда темірдің алатын орыны өзгеше екені анықталып отыр. Оның бәрі жоғарыда айтылған Құран шындығын нығайтады. Бұл мәселені «Темірқазық» тақырыбында

көреміз. Ал тараудың қортындысында айтарымыз інжу – маржан жайында.

24-Нұр сүресінде жеті қат көк жұлдыздары Ку Кб (كوكب=26+22=48) бейне бір інжу-маржан (меруерт) сынды деген дури (دری=214). Бұл зат және сан Жауһар мағынасында (جوهر 0214; 35-аят). Осымен байланысты бірер мысал. Осы санды Бас бата санына қоғсамыз:

$$786 \pm 214 = \begin{cases} 1000 \\ 572 = 289 \times 2 = 26 \times 2 \end{cases}$$

Ойлап қараңыз. Айтылған үш сан (214, 26, 22) оның үстіне басқы екі сан (618+382=1000, 786), бір жерден шықты. Оған қосымша: 786+622=1408=88x16.

Онан шығады: 1408+214x2=1836 – протон саны. Оны былай алуға болады: 304x9=1836. Мұнда 304 - Ал-ражиг (الرجم) айналмалы (аспан), (86-сурет, 11- аят). Бір бұрыш: 0,897=cos32°6'/7, онан шығады 32°6'+6°4'=38°10'. Sin38°10'=0,618. 622 – һижра санының бұрыштық мәні:

$$\frac{622}{1000} = 0,622 = \text{Sin}38^{\circ}28'$$

Онан шығады 38°28' - 19°28'=19°. Немесе: 38°28'+23°27'+40°=101°55'; Мұндағы 101°55'-6°4' - інжу (маржан) бұрыштары, 123°27' - Жер кіндік бұрышы, 40° – пайғамбар саны. Қандай мұғжиза?!

ТЕМІРҚАЗЫҚ

Жұлдызды аспанның - Құс жолының (Галактиканың) айналыс кіндік жұлдызын біздің халқымыз Темірқазық атаған. Сол атаудың дұрыс екендігін қазіргі ғылым толық дәлелдеп отыр. Айтылған Ал-хадид түсінігі де соны дәлелдейді. Әңгіме атын да Темірдің ерекше қасиетін көрсетуге байланысты қойдық. Осы тұста Абайдың жұмбағын тағы бір рет еске алайық.

*«Қара жер адамзатқа болған екен
Қазына іші толған әртүрлі кен.
Ішінде жүз мың түрлі асылы бар.
Солардың ең артығы қайсы екен? (Шешуі - темір)*

Ауыр металдардың ішінде балқыған – плазма жұлдыз затынан бөлініп шығып, өзінің атомдық құрылысын сақтаушы бірінші металл осы темір. Сол қасиеті арқасында ол бүкіл ғаламға жайылған жұлдыздарда, олардың нөкерлерінде көп тараған, басты орын алған. Салқындап кішірейіп, өшкен жұлдыздардың шатыры темірден болатыны белгілі болып отыр. Біздің жеті хат көкті алатын болсақ, ол да соны көрсетеді. Мысалы, Жердің ішкі өзегі темірден. Басқа қабаттарында да темір басты орын алады. Темір кендері де белгілі. Тастардың көпшілігінде темір қоспасы бар. Жердің магниттік қасиетінің өзі сол темірмен байланысты.

4-суретте «А» әрпі мен белгіленген бейне - сызық қазіргі ғалами ғылымнан, астрофизикадан - космологиядан алынған. Оның тік бағытында атомдардың беріктігі (B), жатық бағытта (M) атомдардың салмағы. Онда бірінші орында сутегі (H=1), артқы орында Уран (U=92). Біріктік шыңында темір (Fe=26) орналасқан. Суреттің оң жағында қызыл қанның бөлшегі – молекуласы гем (гемоглобин) көрсетілген (B). Оның ортасында темір (Fe=26). Оның төрт жағында төрт азот (N=7). Оның әрқайсысы екіден көмір тегіне жалғасқан (C=6). Онан әрі қарай ол көміртектер кезектесіп сутегімен қосылып отырған (CH=6+1=7). Айта кетерлік тағы бір нәрсе – осы айтылған үлгі бойынша қызыл қан тектес тағы екі зат бар. Оның бірі жасыл жапырақтың сәуле жұтатын бөлшегі - хлорофил. Мұның өзегінде темір орынында магний бар (Mg=12). Екіншісі жылан-шаянның салқын - көк жасыл қаны гемоцианин. Мұнда темір орынында мыс бар (Si=29). Енді осы үш затты салыстырып қаралық

$$12+14=26=16+10, 26+3=29, 38+17=55$$

Екінші жағынан $12+26+29=57=19 \times 3$. Жиыны ал-Хадид (темір=31+26=57). Бұлардың арасын жалғастырып тұрған сандар (10,14) 2-суретте көрсетілген 2 және 6 арасында.

Мұнда бір тамаша нәрсе айтылған, ал-Хадид (57) санына өркеш (санаты - 151), санын қосамыз:

$$151 \pm 57 = \begin{cases} 208 = 104 \times 2 \\ 94 = 47 \times 2 \end{cases}$$

Абак: $52 \times 2 = 104$; зам зам: $47 \times 2 = 94$.

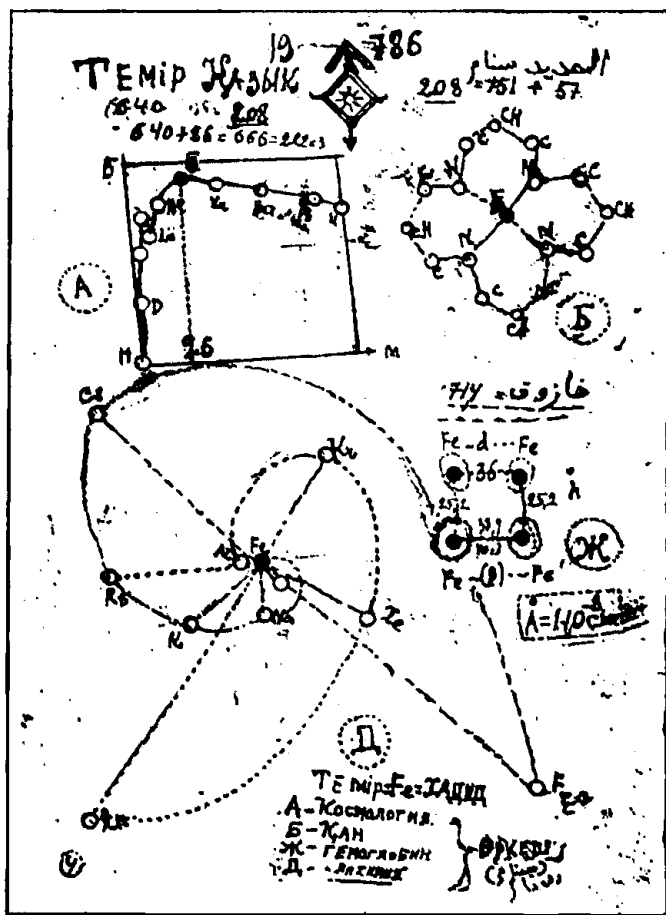
Осындағы 208 сан қазық санына дәл $قازاق = 208$. Енді ойлап қаралық. Пайғамбарымыздың тамаша хадисы осы арада тамаша көрініс береді (*Халифа Алтай түсіндірмесінен*). Әр нәрсенің бір

өркеші болғанда химиялық заттардың өркеші ал-Хадид - темір, ол бас батамен байланысты: $57=31+26=19 \times 3$. Осы қағиданың ертедегі Қазық сандығына дәл келуі, оның Тұран тілінен келіп - Космологиядан шығуы тамаша мұғжиза деп білеміз. Осымен байланысты, темірдің екі тілдегі сандық мәндегі ғажайып ғадалат басы ғой: 640 - темір, 26 - хадид, жиыны: $640+26=666=222 \times 3$ (222 - инсаф=انصاف). Осылардың басын қосқан Темір Қазық белгісін Орхон таңбасымен бердік:

- т (темір)

- қ (қазық), оның сандық мәні $640+208=848$.

Тағы бір еске алатын нәрсе, қазық деген сөздің арабша бір түрі қазақшаға үндес: Хадук=فازوق. Сандық мәні - 714. (Бұған кейін ораламыз).

54-сурет

4-сурет (Ж) гемоглобин, яғни қызыл қанның өзегі. Бұл өте нәзік нәрсе кейінгі кезде табылған. Онда темірдің төрт атомы болатыны ашылған. Оның екеуі бір қабатта (а-қабатта), екеуі екінші қабатта (б-қабатта) болады екен. Олардың ара қашықтығы а қабатта 36 , а- қабаттар арасында 25,2 . Å - қабатты қашықтан (40,3 Å), жақындап (33,4 Å) отырады екен. Қанның жүрісі, тыныс алу, тамырдың соғуы осыған байланысты.

Мұның өлшемінде заңдылық бар:

$$36 + \frac{36 \cdot 7}{10} \cdot 2 = 36 + \frac{36 \cdot 7}{5} = 36(1 + \frac{7}{5}) = 36 \frac{12}{5}.$$

$$40,3 - 33,4 = 6,9 = 2,3 \times 3.$$

Бұған ерекше түрде оралу керек.

54-суреттің кейінгі бөлігі (Д) «Алхимия» атадық. Оның себебі ол 54-суретте көрсетілген өрнектің басқа түрі. Яғни мұнда темір біліктілігінен қарағанда осы бейне шығады. Мұнда басқы және аяқты элементтер имек сыздықтармен қосылған. Бұрандалық бейне шығады. Ортада сол темір хадид, қысқасынан айтқанда суреттің бәрінде темір өркеш. Ойлап қараңыз! Адамның ақылы жетпес өлшемдер...

Аллаһға шүкірлік. Бүгін жұма күні, тәуекел етіп жаздым. Жаңсақ жеріме кешірім сұраймын оқушымынан. 9/VIII-1999—жс.

Темірді Тәңірім Дәуіт пайғамбарға мұғжиза етіп берді. Тегінде темір түсінігі ғаламның өлшеуіші мағынасында болуға лайық. Темір деген сөздің тек дауыссыз негізгі әріптерін аламыз: Т+М+Р. Осылардың орындарын ауыстырып қоямыз, болады: М+Т+Р=метр, яғни өлшеуіш.

Темір - метр - тұмар-тамыр - тамур - бәрі бір мағынада басты қозғалыс зат.

Бір тамаша нәрсе қазақтың: «Темірдің екі басы істік (ыстық)» деген мағынасы арабшада бар, өйткені онда хадид бірінші темір болса, екінші мағынасы өткір - үшкір істік болып табылады. Тегінде темірді екі басты магнит қасиеті ежелден белгілі болу керек. Соған тағы бір тамаша дәлел бар.

Арабша біліктің (полюстің) негізінде екі аты бар: михур -

محور =білік, дөңгелек білігі, немесе магнит білігі. Екіншісі

Кутаб= قحطب электр полюсі, аспан полюсі, жер полюсі, қос полюс затты نقیحنان накисан деп атайды. Кәне арабша Солтүстік полюс= القصلب الشمالی, Оңтүстік полюс القصلب الجنوبی =деп олардың сандық мәнін шығарайық:

$$\text{Оң полюс} \text{ قصلب مرجب} = 111 + 51 = 162 = 54 \times 3 = \frac{108 \cdot 3}{2}$$

$$\text{Сол полюс} \text{ قصلب سالب} = 111 + 93 = 204 = 51 \times 4 = 17 \times 12.$$

Кейінгі сандарда зор мағына жатыр. Соның ішінде 51 екеуінде де бар. Олардан шығады:

$$204 \pm 162 = \begin{cases} 366 = 61 \times 6 \\ 42 = 7 \times 6 \end{cases} \text{ немесе:}$$

$$\frac{162 \times 204}{18} = \frac{33048}{18} = 1836 \text{ протон саны.}$$

Бұдан электр магнит толқынынан атомдардың өзегі пайда болады деген түсінік туады.

Тағы бір тамаша өрнек:

Ал хаидид муажиб=Оңқай темір= الحديد مرجب деген келісім, үндестік мағынасында болса, оның саны болады:

$$57 \pm 51 = \begin{cases} 108 = 54 \times 2 \\ 6 \end{cases} \quad 108 - \text{Хақтық сан, } 6 - \text{ғалами сан.}$$

Темірдің жұмсаруы тау мен құстардың үндесуі деген түсінікке келеді. Тау Жер заты, Құс аспан заты мағынасында. Ибраһимның құстары мен тауы - осының ишараты: حیل حلیر = 219 + 35 = 254. Осы сан бір тамаша минерал - тас санына дәл келеді. (Оған кейін ораламыз). Білік махур саны да сол (محور = 254).

Енді бір тамаша нәрсе айтылған қазық, арабша хазуқ (714 = فازوق) сөзімен байланысты. Өйткені ол 714 = 51 × 14. Ойлап қараңыз, бұл тамаша келісім. Есте болсын 51 = 17 × 3; 172 = 289 ал рахим, ол ғаламның бірік байланыс тегі (47-сүре, 22 - аят).

Темірқазық екеу, үшеу, төртеу болса: 51 × 28, 51 × 32, 51 × 56. Ойлап қараңыз 28- Құрандағы әріп саны, ол Қан өзегінің қорған саны: 7 × 4 = 28 (4-сүре).

Қызжібек, Маслас, Ал харміс, Ғұтарад-Фараб. Осы сөздердің бәрі де ғылымдар атасы Ыдырыс пайғамбар есімімен байланысты екенін айттық. Олардың сандық мәндері: 107, 26, 1070, 336, 284 = 71 × 4.

Осылардың үстіне, осыларға байланысты ол кісінің тағы бір ныспасын еске алайық! Ол Тот= توت (Тут)806. Бұл жібек ағашы. Оның дәні - жемісі бипыл немесе бабл. Осы тамаша ағаш санына хазук санын қосамыз:

$$806 \pm 714 = \begin{cases} 1520 = 19 \times 80 = 38 \times 40 \\ 92 \end{cases}$$

Нұх немесе 190(2+6).

Ойлап қараңыз. Жер мен көкті жалғастырған **سدره المنتهى** ағашы деп білерліктей (264+536=800).

Тағы бір тамаша нәрсе пайғамбарымыздың туған жылына Хазук санын қосамыз:

$$714 \pm 570 = \begin{cases} 1284 = 214 \times 6 = \Delta = \frac{1070 \cdot 6}{5} \\ 144 = 12^2 \end{cases}$$

Қандай тамаша сырлы сан?!

Онан шығады: $1284 + 714 = 1998 = 222 \times 9$.

Немесе: $1998 + 622 = 2620 = 786$

Тағы бір өрнек:

$714 + 504 = 1218 = 603 \times 2 = 2^2$

Алты Алаш, Алаша хан сандық бейнесін жазамыз: $214 \times 6 + 714 = 1284 + 714 = 1998 = 222 \times 9$

Тағы бір өрнек:

$$714 \pm 286 = \begin{cases} 1000 = 618 + 382 \\ 428 = 214 \times 2 = 107 \times 4 \end{cases}$$

Мұнда $286 = 26 \times 11$ өркеш сүренің өркеш аяттар саны - Алхимия негізгі:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Темірдің екі басы істік болғанда мынандай өрнек ұсынамыз:

$714 + 62 = 776 = 194 \times 4 = 97 \times 8$. $714 + 26 = 740 = 195 \times 4 = 714 + 88 = 802$.

Онан шығады: $1998 + 802 = 2800 = 2605 + 195$. $195 + 47 = 242$ – ал-Хадыр=ал-бруж.

$$714 \pm 92 = \begin{cases} 806 = \text{توت} \\ 622 = \text{هجری} \end{cases}$$

Осы арада сәл кідіріп, төрт тамаша тасты бір шолып өтелік.

- 1) Кағбаның қара тасы الحجر اسود = $242+71=313$
- 2) Ыдырыстың бет тасы زمرد = $Be_3Al_2[Si_6O_{18}] = 266$
- 3) Тұран тасы يشمى = $Ca_2(Mg, Fe^{2+})_5[Si_8O_{22}](OH)_2 = 441$
- 4) Жанартас جاناناتاس = $Ca_2[F, Cl][PO_4]_3 = 254$

жиыны: 1274

Бұл тамаша жәдігер тастардың құрамында айтылған ғалами темір білік элементтері бар: (H, Be, P, Fe).

Бұлардың арасынан шығады:

$$266 \pm 284 = \begin{cases} 520 = 260 \times 2 \\ 12 = 6 \times 2 \end{cases}$$

немесе: $714+40=441+313=754$

Төрт тас санын бас Жауһар үшкіл санына қосамыз:

$$1284 \pm 1274 = \begin{cases} 2558 \\ 10 \end{cases}$$

Онан шығады: $714+88+2558=2558+802=3360=48 \times 70=56 \times 60$.

Тұран тас, яғни Ахмат Иассауи тасы сәулелі тас аталады, бақыт жеңіс тасы аталады. Соған байланысты оны өрнектейміз: $382+159=441=382+53 \times 3=382+T$, мұндағы 53 - Ахмад, 159 - ноқат, 382 - әулие сан.

Тағы бір мысал: $714+108+622=144=382$. Онан шығады:

$$54 \pm 38 = \begin{cases} 92 \\ 16 \end{cases} \quad \frac{38}{54} = 0,7037 = \text{tg} 35^\circ 8'$$

Онан шығады: $\text{tg} 36^\circ 52' = \frac{3}{4}$;

$36^\circ 52' + 35^\circ 8' = 72^\circ$ Немесе: $35^\circ \times 60' + 8' = 2100 + 8 = 2108 = 1054 \times 2 = (622 + 432) \times 2$. - Исламның жыл басы.

Құранда 38-сүре әріппен белгіленген:

ع = ل = 90. Жиыны: $38+90+88=216=54 \times 4=108 \times 4=432$.

Екінші жағынан ол $19 \times 2=38$, пайғамбар сүресі (47) аят саны.

Екінші жағынан: $88-38=50$.

Кейінгі сан қалайы - Алтыншы қат металы. Ол да Құран да әріппен берілген: 50-ق (=100)+45. Жиыны: $50+100+45=195=13 \times 15$ =Жер жарығы (كهيمس =195).

Бұл екеуі де «Алхимия» өрнегінде орын алған:

$$2(6K1+1)=C$$

$K1=0, C=2, K1=C=14; K2=2, C=26; K3=3, C=38; K4=4, C=50;$
 $K5=5, C=62, K6=66 C=74; K7=7, C=86.$

Химиялық элементтердің инерт газдары басында және аяғында ($2=He$), ($86=Rn$). Онан басқа үшеуі бас тек сандары ($14=от$), ($26=Жел+Жер$), ($62=Су+жұлдыз$). Басқа үшеуі Құранда орын алған: $38=c, 50=2, 74$ - сүреде үстінде он тоғыз айтылған (30-аят).

Бұл өрнекті 5-суретте бердік. Енді оның сырына келейік.

Өрнекте жақша сыртында екілік (2) - ол ғаламның парлық-жұбайлық - егіздік - жұп заңы. Жақша ішінде 6 - ғалами зат - тектер бейнесі. Ол қабаптасып өсіп отырады, оның өсу шегі - егіз - сегіз $K_i (0+7), i=0+1+2+3+4+5+6+7=8$. Ол Алты Алаштың орталық өркеші - Алаша ханы бар. Сол себептен жақша ішіне оған бірлік (1) қостық сонымен көрсетілген өрнек шықты, сол бойынша сандар (с) шықты. Бір тамашасы ол сандар басқы бес тектің бес түзу көп жақ бейнесін береді, яғни $2(7+26+62)=2 \times 95=190 T=50, Ж=50, Қ=90;$ жиыны: $50+50+90=190$. Өрнек бойынша шыққан сандарды суретте келтірдік. Сегіз санды екіден парладық $2+86=14+74=26+62=38+50=88$.

$$\text{Онан шығады: } 92 \pm 88 = \begin{cases} 180 \\ 4 \end{cases}$$

Оларды былай бір жазамыз:

$$62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases} \quad 50 \pm 38 = \begin{cases} 88 \\ 12 \end{cases} \quad 74 \pm 14 = \begin{cases} 88 \\ 60 \end{cases}$$

$$86 \pm 2 = \begin{cases} 88 \\ 84 \end{cases}$$

Басқаша айтқанда бәрінің жиын бірдей болғанда (88), айырмасы мүшелге еселес. $12, 36, 60, 84=12(1,3,5,7)$. Осында ең басы $50=38+12$; сол бойынша көрсетілген екі сүре белгісі: $38 \text{ с} =90; 50-2=с=100$, жиыны - 190. Тамаша өрнек сыры!

Салыстырып көру үшін сурет астына жеті қат көк металдарын келтірдік (олардың аспан орындары бойынша).

Ерте заманда жасалған Зұлқарнайын атында тамаша сарай болса керек. Сол жеті қатты сарайға кіріп шығу үшін жеті қатты тегіс айналып шығу керек. Біз соның ретін келтірдік. Ол басталады айтылған ортадан (38). Оған сәйкес үшінші аспан - Таң Шолпаны, оның металы мыс. Ойда болсын ол әл-Фараби зерттеген шұғ

ыла=мухарақ=348 محرق=фокус. Яғни $29 \times 12 = 348$, ($12 = 50 - 38$). Оған ортадағы хак санын=қосай санын ($54 \times 2 = 108$) қосамыз:

$$348 \pm 108 = \begin{cases} 456 = 114 \times 4 = 19 \times 24 = 38 \times 12 \\ 240 = 12 \times 20 \end{cases}$$

немесе: $\frac{348+108}{348-108} = \frac{456}{240} = 19$

Бұл арада $38 \times 12 = 348 + 108$ ғажап сыр жасырған. Өйткені ($50 - 38$) $38 = 50x - x^2$ Онан шығады: $x^2 - 50x + 456 = 0$. Онан шығады:

$$x = \frac{50 \pm 26}{2} = 25 \pm 13;$$

$$x_1 = 38, x_2 = 12$$

Мұндағы 108 саны екінші тамаша түрмен беріліп отырған есте болсын. Ол екі сүренің санатынан тұрады: Ал хадид=57 пен Зәрат=51

$$\text{жиыны: } 57 \pm 51 = \begin{cases} 108 \\ 6 \end{cases}$$

Кейінгі сан $17 \times 3 = 51$ немесе оны білік оңқай полжос деп қараймыз: муажіб=51=موجب санаты.

Басқаша айтқанда қасиетті тербелетін темірдің оңтайлы басы ғаламды бастайды - молшылық хақиқат соған деген ишарат. 51-сүредегі Тәнірі әмірін Нұр әрекетін осылай түсінеміз.

Зұалқарнайын сарайды аралау Шолпаннан басталып Айқызға (2-көк, сынап=80) келеді. Оның үстінде $c=26$. Онан әрі бірінші аспан Айға келеді, металы Күміс=47, оның үстінде $c=14$. Мұнан кейін Күнге, 4 -Көкке көтеріледі, оның металы алтын - 79, үстіне $c=50$. Демек 38 ден бастап, Күннен берді (ішкі) үш көкті аралап, орталық шеңберге қайта оралдық. Онан кейін ең шеткі жетінші қатқа көтеріліп, сонан кейін қайтадан Күнге қарай - ортаға оралады. Сарай аралау сонымен $6+Қ= ق ح$ 190 болып аяқталады. Барлық жағынан сол өрнекке сәйкес келуін қараңыз! Сарайды аралау жүрістері бойынша металдарды жинақтайық.

$$29+80=109;$$

$$80+47=127;$$

$$47+79=126;$$

$$79+26=105;$$

$$26+50=76;$$

$$50+82=132;$$

$$82+29=111.$$

Жиынтығы: 393+393=786

Жеті қатты екі еселеп бас бата санына келдік. Мұнда аспан құрылысын еске алып, Құран сүресіне сүйеніп, өрнек бойынша сызып көрсетіп отырмыз. «Әл-Фараби және Абай» кітабында айтылған мағлұматтар мұның қосымша дәлелі деп білерсіз.

Суретте айтылған тамаша өрнектерді кішкене шеңберлер, сызық арқылы қоршап көрсеттік.

Олардың арасында қосымша мағлұматтар бар: $786+79=865=714+151$, 151 - өркеш, 714 - хазук.

$$\text{Немесе: } 242 \pm 151 = \begin{cases} 393 \\ 91 \end{cases}$$

Мұнда $242=112 \times 2 = \text{Ал-Хажир} - \text{Ал-Бруж}$ (15, 85- сүрелер) тас мұнаралар. Олар ғаламның өркеші, жеті қаттың тірегі, айналыстың (шеңбердің алмасуы: $36 \times 2 = 72$). Ойлап қараңыз. Оның орталығы Күн (91 - Ал-Шамси). Тағы бір өрнек: $714+230=944=236 \times 4$. Мұнда 230 барлық кристал заттардың - тастардың бейне сандары: $T=50$, $J=50$, $K=90$ болғанда дақтарды бір ғана рет аламыз: $T=J=50=50$ жұптар екі басты $K=2$ оны екі рет аламыз, болады: $50+90 \times 2 = 50+180=230$ немесе $50(K)+92+88=50+180=230$. 50 ортақ - Күн.

Күннің екі саны болады: $91+79=170$ - қалам, немесе: $108+62=170$.

$$108 \times 2 \pm 62 = \begin{cases} 170 \\ 44 = 108 \times 2 = 88 + 62 \times 2 \end{cases}$$

Тұран Қақпасы.

Жоғарыда алынған бір сан: 236... Онан шығады: $382+236=618$ немесе: $618+382=1000$

Тағы бір қорытынды сандар:

$$190 \pm 108 = \begin{cases} 298 = 214 + 84 \\ 82 \end{cases}$$

Онан шығады: $82 \times 3 = 246$ (Жебірейіл) $214 - 84 = 130 = 80 + 50$ -
Тұран Қақпасы $84 = 86 - 2 = 12 \times 7$.

Тұран тас - Ал- Қарнайын 441, оған қосамыз Құран сүре са-
нын:

$$441 \pm 114 = \begin{cases} 555 = 111 \times 5 \\ 327 = 109 \times 3 \end{cases} \text{ немесе:}$$

$$555 \times 11 = \begin{cases} 566 - \text{бас} - \text{хадис} \\ 544 = 17 \times 32 \end{cases}$$

сонымен қатар: $348 + 108 = 456 = 114 \times 4 = 39 \times 3$

Қорытындыда тағы бір сан пайғамбар хадисы бойынша
(М.Қашқаридан).

Жанында түрік - (арабша) - جندائرك $620 + 58 = 678 = 113 \times 6$ - Абай
саны («Әл-Фараби және Абай»)

Ойлап қараңыз Тұран инсафы: $678 + 108 = 786$ Бас бата.

Сонымен ойымызды:

Темірқазық тектері, Ғаламның ғажап кептері - деп аяқтаймыз.

Аллаһа шүкір.

Кемшілігін кешір.

II/VIII - 1996.

Осыған байланысты бір мәселені «Үш Арыс» атадық.

ҮШ АРЫС

Ананың ақ сүтімен бірге дүниеге көз ашқан ана тілінің қазынасы біздерді барған сайын ғылымның жоғарғы шыңына жетелеуде. Жоғарыдағы мақалада осының ізі бар. Әсіресе «Темірқазық», «Тұран Қақпасы», «Бес тек», «Алхимия», «Үшкіл» деген түсініктер талай тұғырлы тұлға соғады.

Солардың қатарында тағы бір тарихи түсінік бар. Ол «Үш Арыс» деген сөз. Оның ең бірінші, халқымызға кең тараған түрі қазақ халқының үш жүзін - «Үш Арыс» деп қарау: Ақарыс-Ұлы жүз, Бекарыс - орта жүз, Жанарыс - кіші жүз.

Табиғи құрылыстық есеп басы үшкілден басталатындығы. Бас Жауһар үшкіл мәселесінде айтылды. Мұндағы жүз деген сөзді де сол мағынада аламыз. Басқаша айтқанда ошақтың үш бұты мағынасында немесе Ыдырыстың ныспысы (аты) Масласы (арабша) مثالث - үшкіл мағынасында. Соның сандық мәні 1070.

Ол болады: $1070 \text{ مئلت} = 107 \times 10 = 214 \times 5$. Мұнда 107 - қыз=қз арабша жібек. Оның екі тілі болады $107 \times 2 = 214 = \text{Жауһар} = \text{جوهر}$ басқы тектер тегі деген мағынада.

Бір тамаша нәрсе осы сан Тұран Қақпасы мен Арыстанбаб пен тікелей байланысты. Сол арқылы келгенде қазақтың үш Арысы да сонда, есеп-ғылым басы да сонда болып шығады.

Олай болғанда біз тағы бір мәселе көтереміз. Ғылымның негізгі тілі болған есеп, АБЖД есебі де осы Қақпадан орын алуға лайықты ғой! Осыны бір шолып шығайық.

АБЖД есебіндегі сегіз сөзді екі үлкен топқа бөлеміз: алдыңғы алты сөз, кейінгі екі сөз. Оның өзі де солай, өйткені бұрын әріп саны тек 2 болған, оған 6 әріп кейін қосылған. Солардан 22 әріп алты сөз:

$$10 + 18 + 27 + 140 + 300 + 1000 = 1495$$

$$\text{Кейінгі 6 әріп екі сөз: } 1800 + 2700 = 4500.$$

$$\text{Жиыны: } 1495 + 4500 = 5995 = \text{АБЖД.}$$

Кейінгі алты әріпте арнайы таңба жоқ. Олар алдыңғы жиырма екідегі таңбаларға серік ретінде алынып, үстеріне нөқаттар қойылған.

Байқап қараңыз:

55	{	$10 = 1 + 2 + 3 + 4 =$	ابد	1
		$18 = 5 + 6 + 7 =$	هور	2
		$27 = 8 + 9 + 10 =$	حطى	3
			كلمن	4
440	{	$140 = 20 + 30 + 40 + 50 =$	سغنص	5
		$300 = 60 + 70 + 80 + 90 =$		
		$300 + 700 = 1000 = 1000 = 100 + 200 + 300 + 400 =$	ثخذ	6

$$1495 \quad 4500 \quad \left\{ \begin{array}{l} 1800 = 500 + 600 + 700 = \\ 2700 = 800 + 900 + 1000 = \end{array} \right.$$

яғни	ب=2,	ث=500
	ح=8,	خ=600
	د=4,	ذ=700
	ص=90,	ض=800
	ط=9,	ظ=900
	ع=70,	غ=1000

$$61 \times 3 = 183, \quad 1500 \times 3 = 4500$$

Алғашқы алты сөзді талдап қаралық:

- 1)10 жүрек, басқы он саусақ (Қалаб=132)
- 2) 18 қайрат, ғалам саны (рада=206)
- 3) 27 ақыл, ғақыл, торқалы (ғақыл=200)
- 4) 140 ғылым - Қалам (ғылым=140)

Жиыны Абай саны: $132+206+200+140=678=113 \times 6$

Онан кейінгі ғадалат=инсаф саны: $222+78=300$.

Онан кейін жарылқаған Алып - сан мың.

Оның өзі былай шығады. Екіден парлаймыз:

$$\text{Қар}=100+200=300$$

$$\text{Шат}=300+400=700$$

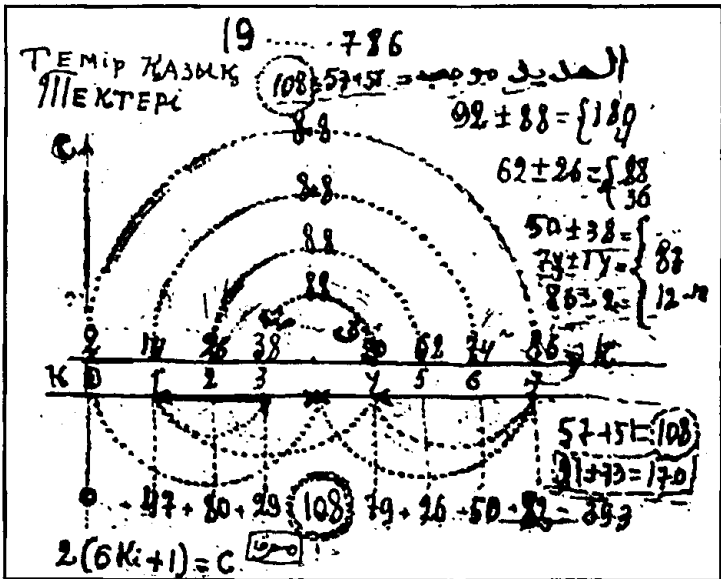
1000

Әулиелі үш, кейін жеті, болады толық он =103

Енді үш Арысқа оралайық. Арыстан баб аспаны жұлдыз Асад
اسد =65 қақпасы екенін білеміз. Ол 13×5 .

Оның тұрақты ошақ орыны - үш Арысы болу керек
 $65 \times 3 = 195 = 13 \times 15$.

13 - найзағай және 15- тас сүрелері - ғалами сан. Осы санды
ғалами үш Арыс деп білеміз. (Арыс - Арыстан немесе Барыс).

55- сурет

Жоғарыда Зұлқарнайын сарайын аралаудан үшінші көк - ошак сан Шолпаннан бастау керек екені айтылды. Оның металы мыс (29). Онан екінші көкке түсеміз - Айқыз, оның металы сынап (80). Екеуін қосқанда болады: $29+80=109=180-71$. Онан кейін Айға келіп бұрыламыз. Айдың металы Күміс (47). Жеті қаттың бұрылатын басы. Сол себепті оны мына түрде аламыз: $47+7=54$. Мұның өзі Айдың Құрандағы сүре санаты (54-Ал-Камар-Ай).

Күнге дейінгі осы Арыс санынан бір өрнек жазамыз: $(29+80)$ $(29+80-54)$. Онан шығады: $x(x-54)=N=5995=АБЖД$.

Онан шығады: $x^2-54x-5995=0$

$$x = \frac{54 \pm \sqrt{2916 + 5995 \cdot 4}}{2} =$$

$$x = \frac{54 \pm 164}{2} = 27 \pm 82;$$

$x_1=109$; $x_2=-55$.

Міне, сізге аспан есебі - АБЖД есебі. Енді бұларды онан әрі дәлелдейтін тамаша өрнектерге келеміз. Оның басы мынау:

$$195 \pm 19 = \begin{cases} 214 = 107 \times 2 = \text{Жауһар} \\ 176 = 88 \times 2 = (62 + 26)2 \end{cases}$$

Бас бата, Арыстан баб, Жауһар, Тұран Қақпасы - бәрі осында. Ол ғана емес айтылған 38-сат (ص=90) және 50-қаф (ق=100) сүрелерінің кілті осында. Өйткені 50-қаф астында 4-Көк - Күң, оның металы $(79=50+29)$. Екінші жағынан оның сүре саны: $50+100+45=195$.

Екінші жағынан $38=19 \times 2$:

Демек, $195+19=2147$

Оның үстіне 19-сүресінің жеке әріптер белгісі - мұқаттағат (арабша) كحيمص - Кһис=195. Біріне -бірі тамаша дәл келуін қараныз. Сонымен қатар есте болсын: حذق -садақа - достық, حذغ=Жер Жарығы деген аят сөздерінің сандық мәндеріне 195.

Онан шығарамыз: $2605+195=2800=28(53+47)=7 \times 4(100)$.

Мұндағы

2605 - жұлдыз құрылыс саны. Әріп саны - 28 т.б. немесе: $5995=5800+195$, мұнда $5800=29 \times 200=290 \times 20=3480 \frac{5}{3}$ 348-шұғыла

$\frac{5}{3}$ Шоңай нотасы. 290 - Мариам

(19-сүре.) مریم

Айтылған Асад пен оның үш арысынан шығады:

$$\frac{65}{195} = \frac{1}{3} = \sin 19^\circ 28', \quad 109^\circ 28' = 90^\circ + 19^\circ 28'.$$

Қағбаның - текшенің орталық бұрышы.

Бұған қосымша тағы бір ғажап өрнек: $195+19+108=214+108=322=161 \times 2$. 5-суретте $57+51=108...$

Кейінгі сан Мұсаның аса таяғы (عصا=161) немесе اص (7-сүре) немесе ол көрінбейтін жеті:

$$\frac{7(20+26)}{2} = 7 \times 23 = 161$$

Тағы бір тамаша өрнек: $195 \times 4 = 780 = 78 \times 10$ (кәміл сан).
 $284+220=504$ (достық сан).

Екеуінен шығады:

$$780 \pm 504 = \begin{cases} 1284 = \Delta \\ 276 = 92 \times 3 \end{cases}$$

немесе: $276+195+619=1090$

Осылайша жоғарғы санға оралдық.

Тағы бірнеше өрнек.

$195+57=252=36 \times 7$. Онан шығады: $252 \times 2 = 504 = 284+220$.

$$195 \pm 71 = \begin{cases} 266 - \text{زمرد} = \text{زمرد} \\ 124 = 62 \times 2 \end{cases}$$

$195+231=426=71 \times 6$.

$$231 \pm 71 = \begin{cases} 302 = 151 \times 2 \\ 160 = 80 \times 2 \end{cases}$$

мұнда $71-A+J+M-$ ألم 231- $A+J+b=$ الر

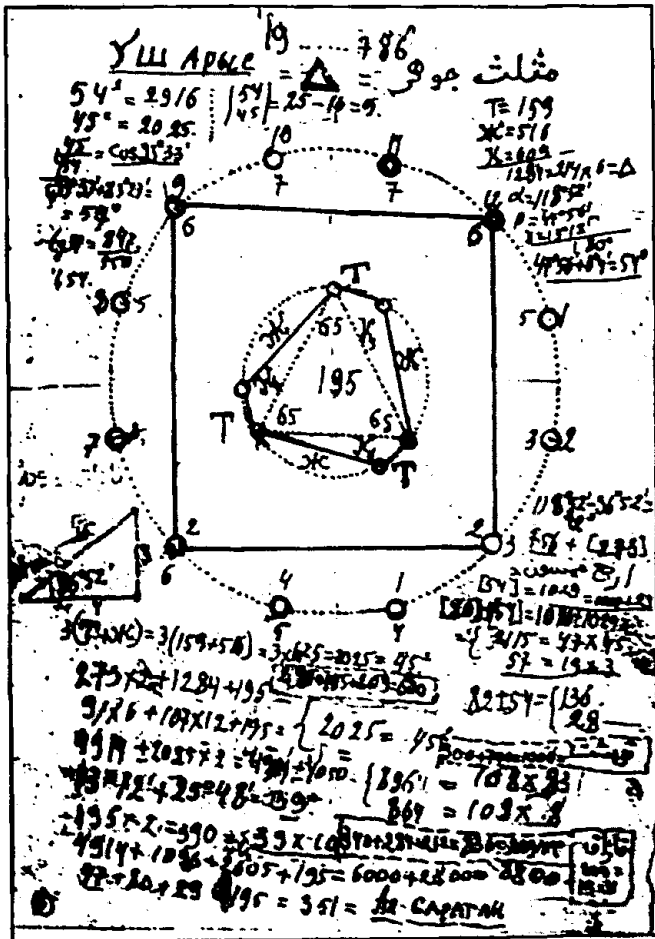
Тағы бір тамаша жұмбақ өрнек: $640=195+161+284$

Бұл арада Темір, қазақша (640), 195 – жарық сан (86-сүре, 12-аят), аса таяқ және Ғұтарад=Айқыз=Фараб сандары ($71 \times 4=284$) бірімен бірі дәл қабысқан. Олар барып бас Жауһар үшкіл санына жалғасатынын көрдік. Осыларды жеке алып қарау үшін 6-сурет жасалды.

6-сурет аты «Үш Арыс». Оның бірнеше себептері бір. Солардың ішінде ең басты себеп Арыстан баб қақпасы - Асад қақпасы. Оның сандық мәні – $65=$ اسد. Осыны үш еселесек болады тамаша орталық

сан. $65 \times 3 = 195$. Осы үшкілдің айналасына тағы үш бас Жауһар үшкілдерін салдық. Оның төбелері $T=159$, жақтары $Ж=516$, қырлары $Қ=609$. Оның бұрыштары: $a=118^\circ 52'$, $b=47^\circ 56'$, $n=13^\circ 12'$. Осыдан шығатын бір тамаша бұрышты бірден айта кетелік: $47^\circ 56' + 6^\circ 4' = 54^\circ$. Мұнда $6^\circ 4'$ Маржан қырдың жарықты екі сәулеге жіктеу бұрышы. Ол өзі қазіргі ғылымда зор орын алады.

Бас жауһар үшкілдің үш мүшесінен шығады: $T+Ж+Қ=159+516+609=1284=214 \times 6=107 \times 2=214$, 107 - Қыз (Жібек), 214 - Жауһар. Онан шығады: $3(T+Ж)=3(159+516)=3 \times 675=2025=452$ немесе: $273 \times 2 + 1284 + 195 = 91 \times 6 + 107 \times 12 + 65 \times 3 = 2025 = 452$.

56-сурет

Осы сан 45 – Адам саны (ادم), шеңбер саны $45(2+6)=45 \times 8=360$.
 Оның айналық сыңары 54 (Ал-Қамар-Ай).
 Сонымен адамның айнасы болады:

$$\left| \begin{array}{l} 54 \\ 45 \end{array} \right| = 25 - 16 = 9 ; \quad 52 - 42 = 10$$

(Мысыр үшкілі). Мұндағы 4-Айдың мүшел орыны Қоян - Шаян - Ал-Саратан, 5-Күннің мүшел орыны- Ұлу - Арыстан (Асад). Сонымен қатар Күннің өзі жеті қат көк ортасында, яғни 4-Көк (Тұран Қақпасын қараңыз). Қайталаушы жеті мен ұлы Құранды Тәңірім пайғамбар берген (15-сүре, 87-аят). Сол аяттың сандық мәні $2916=54^2$. Осы арада жауһар бұрыш, үш Арыс, Тұран Қақпа - бәрі қабысуда. Мынау екі сан қалай қиысқан: 542, 452 ойлап қараңыз!

Олардан шыққан бұрыш:

$$\frac{45}{54} = 0,83(3) = \cos 33^\circ 33'$$

Онан шығады: $33^\circ 33' + 23^\circ 27' = 57^\circ = 31 + 26$ Ал-Хадид.

Оны темір атомының байланысты шығарамыз:

$$\operatorname{tg} 57 = 1,54 = \frac{847}{550},$$

Мұнда темір атом салмағы: $A_{Fe} = 55,847$

Осы санды екі бөліп таптық. Мұнда бір тамашасы $23^\circ 27'$ Жердің айналыс білігінің жолына қиғаш бұрышы, Ал-Саратан - Шаян - Қоян - Ай жолының бұрышы. Ол ғалами өлшеуіш бұрыш.

Онан хисаб бұрышы шығады.:

$$23^\circ 27' + 2 + 47^\circ 56' = 71^\circ + 23^\circ 50' = 46^\circ 54' + 47^\circ 56' = 94^\circ 50'$$

$$\text{немесе } 47^\circ 56' + 46^\circ 54' = 1^\circ 2' = 62'$$

Тағы бір тамаша бұрыш - $118^\circ 52' - 36^\circ 52' = 82^\circ = 4920 / 246 / \times 20$

Жауһар үшкіл мен мысыр үшкілдер қатысы, 246 - Жебірейіл саны:

Онан шығады Асад кәміл түрде:

$246 + 195 + 209 = 650 = 65 \times 10$. Мұнда $209 = 19 \times 11 = \text{Қазақ}$. Оны былай жазамыз: $340 + 284 + 212 = 836 = 209 \times 4$. Мұнда Күнге дейінгі үш нөкердің сандық мәні қазақтың арбағы: 340-Қамар=Ай, 284 - Ғұтарад=Айқыз, 212 - Зухра - Шолпан.

Осыған АБЖД есебінің алтыншы сөзін қосамыз (дүние алты Күнде жаралған): $=\text{ҚРШТ} = 100 + 200 + 300 + 400 = 1000$

Екі бөліп жазамыз: $قَرشْت$ Қр=100+200=300=222+78

ҚРШТ=300+400=700=خمص

әуелі үш, кейін жеті, болады толық он:
 $100(3+7)=1000=100 \times 10$.

Үш Арыс (Ай-Ақарыс, Айқыз=Бек арыс, Шолпан-Жан арыс) Күнге немесе ортадағы қазыққа Қарташка байланды. Ғалами тұрақты атом өзегі протон пайда болды: $1000+836=1836=m$.

Ойлап қараңыз! Қандай тамаша ишарат мұғжиза.

Елу төрт санының сөздік мәні $اربع$ خمسون Арбағ+хамсун. Оның сандық мәні $273+756=1029=1000+29$ (мыс-Шолпан). Оны жиырма алты санына қосамыз:

$$[26] \pm [54] = 1086 \pm 1029 = \begin{cases} 2115 = 47 \times 45 \\ 57 = 19 \times 3 \end{cases}$$

Қараңыз, қандай тамаша сандар. Үш Арыстың электрондық сандарына орталық санды қосамыз: $47+80+29+195=351=$ Ал-Саратан= $ال سار تان$

=351 - Шаян-Қоян-Айдың үйі, пайғамбар даңғылы. Ол жоғарыда апйтылған Жердің осінің қыңырлық бұрышына байланысты ($23^{\circ}27'$). Жер белдеуінен (экватордан) осында кеңістік шеңбері Ал-Саратан даңғылы болып табылады. Бұл ежелгі ғылыми табиғи түсінік. Ол өзі Меке мен Медине арасынан өтеді. Оның нижрада басып өткен даңғылы десе болады.

Осы даңғыл саны АБЖД бойынша қалай шыққанын. (Тағы бір тамаша есеп): $4914+[26]+452. 91 \times 54+[26]+2605+195=4914+1086+2605+195=6000+2800=8800$.

$$10(620 \pm 260) = \begin{cases} 8800 \\ 3600 \end{cases}$$

Осымен бұл суретті тоқтата тұрып, осымен жалғас 57-суретке көшеміз. Оның аты: АБЖД есебі:

Араб әліппесіндегі 28 әріптің таңбасымен қатар, айтылу (оқылу) ләпізімен қатар сандық мәндері бар. Олар, сол сандары бойынша сегіз топқа (сөзге) бөлінген. Біз сол сегіз сөзді сегіз ұяға орналастырып, ортасында жиын санын қойдық. Бұл тоғыз ұя белгілі Тұран Қақпасының ішінде. Сол арқылы АБЖД есебін = $ا ب ج د$ حسب $ا ب ج د$ аспан құрылысымен салыстырып қараймыз. Алдымен айта кетеріміз, айтылған үш Арысты оң жақтан, мүшел шеңбер сыртынан белгілерімен көрсеттік, 1-Ай, 2-Айқыз, 3-Шолпан Таң Шолпанынан (Зұлқарнайын Сарайын қараңыз) Бастау. Онан Айқызға. Онан Айға келеді, онан Күнді айналады (4-Көк). Бұл төртеуі АБЖД,

басқы арбағ=273=اربع=91x3=273 (үш Арыс, Күнге жалғасқан (91-Ал-Шамси -Күн).

Бұл арада еске ала кетерлік бір мағлұмат 86-сүреде, 11-12 аяттарда айналмалы затты аспан, жарық затты Жер деген.

Оның жазылуы: Аржиғ=(санаты) الرجع=304

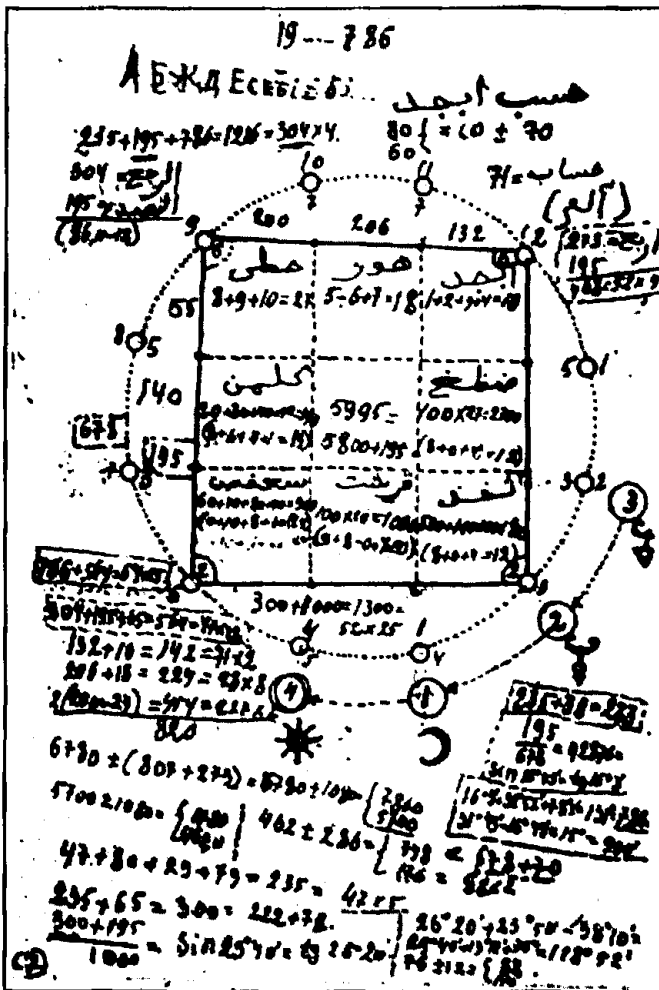
Арсадғ=(санаты)الصدع=195

Осы екі түсінік былай қабысады:

$(47+80+29+79)+195+786=1216=304 \times 4$

Оны әрі қарай $273+195=468=52 \times 9$ немесе - $235+38=273$.

Екінші жағынан АБЖД сөздерінің басындағы төрт сөзін Абай

57-сурет

санындағы төрт сөз ретінде алып қарадық. 1) Жүрек=132, 2) қайрат = 206, 3) ақыл=200, 4) ғылым=140. Онан шығады: $132+206+200+140=678=113 \times 6$.

Басқаша айтқанда, ол өзі төрт сөз сандарының жиыны болады орталық Жер жарық саны: $10+18+27+140=55+140=195$. Осы екеуінің қатынасынан шығады:

$$\frac{195}{978} = 0,2876 = \text{Sin}16^{\circ}43' = \text{tg}16^{\circ}3'$$

Онан бас бата саны кәміл түрде шығады:

$$16^{\circ}3' + 36^{\circ}52' + 78^{\circ}5' = 131^{\circ} = 786^{\circ} = 786 \times 10.$$

Екінші жағынан:

$$\frac{63^{\circ}26'}{2} - 16^{\circ}43' = 15^{\circ}$$

немесе: $63^{\circ}26' - 16^{\circ}43' \times 2 = (63^{\circ}26' - 33^{\circ}26') \times 2 = 360^{\circ}$

Мұнда $36^{\circ}52'$ - Ыдырыс бұрышы, $63^{\circ}26'$ - Нұх бұрышы. Айтылған екі аятқа Асад (Арыстан) санын қосамыз, болады: $304+195+65=564=47 \times 12=94 \times 6$. Осыған бас бата санын қосамыз: $786+564=1350=54 \times 25$. Енді АБЖД сандары мен Абай сандары салыстырамыз:

$$10+132=142=71 \times 2$$

$$18+206=224=28 \times 8$$

$$27+200=227=454/2$$

$$140+140=280=28 \times 10$$

Мұнда: $454+165=619$ иман саны. $(47+53+65)=33 \times 5=15 \times 11$,

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Тағы да бір- екі тамаша өрнек:

$$6780 \pm (807 + 273) = 6780 \pm 1080 = \begin{cases} 7860 \\ 5700 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$5700 \pm 1080 = \begin{cases} 6780 \\ 4620 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$462 \pm 286 = \begin{cases} 748 = 678 + 70 \\ 176 = 88 \times 2 \end{cases}$$

Ойлап қараңыз, тамаша ғажап сандар.

Тағы бір бұрыш:

$$\frac{300 + 195}{1000} = \frac{495}{1000} = 0,495 = \sin 29^\circ 40' = \operatorname{tg} 26^\circ 20'$$

Онан шығады:

$$26^\circ 20' + 23^\circ 50' - 38^\circ 10' = 12^\circ; 29^\circ 40' + 13^\circ 12' + 76^\circ = 118^\circ 52'$$

Ғалами белгілі бұрыштар. Онан шығады:

$$76 \pm 12 = \begin{cases} 88 = 62 + 26 \\ 64 = 8^2 \end{cases}$$

АБЖД санының жиыны:

$$5995 = 5800 + 195 = 29 \times 200 + 195 = 290 \times 20 + 195$$

Мұнда 29-мыс, 290 - Мариам (19-сүре), 195-Кһиғс=195=كهيصص (сол сүреде). Ойлап қараңыз. Ол өзі: $13 \times 15 = 195$. Нажағай, тас сүрелері.

АБЖД есебінің бесінші және алтыншы сөздерін алайық: $300 + 1000 = 1300 = 26 \times 50 = 52 \times 25$ хамды сана өрнектің өрнегі.

Аллаһға шүкір. Шындық іздеген ойларымды ортаға салдым. Жаңсақ жеріне кешірім сұраймын. Исламға қуат бер Тәңірім. Әмин.

17/VIII – 1996.

Қорыта келе айтарым, Аспанның күшті айналысы Исламға нижра жолын ашты:

304 - Ал-ражиг (الرجح)

318 – Шаид (شديد)

622 - һижри (هجری)

Оған Қағбаның (текшенің) алты жағы қорған болды: $113 \times 6 + 622 = 678 + 622 = 1300 = 26 \times 50$.

Мұнда 26-темір-хадид (5-Көк Арай), 50-қалайы - 6-көк-Шоңай.

Екінші жағынан оны былай жазамыз: $(80 + 50)10 = 1300$. Мұнда екінші (80-сынап) және алтыншы (50-қалайы) қосылды. Демек, Тұран Қақпасына оралдық.

Ендігі бір қорытынды Жеті қат көк жайында және қайталаушы 48 (хм) жайында: $542+48=2916+48=2964=247 \times 12$

247-Маруа тауына жетінші рет барғанда Жебірейілден зам-зам хабар етілген. Сонымен осы өрнекте пайғамбарымызға қайталаушы жеті мен Ұлы Құран да бар ($542=2916$, 15-сүре, 87- аят), қайлаушы 48 бар. нажар аспанның айналуы да бар, оның 18-мүшелі де бар.

Ұлы Құран (Ал-Құран=382 القرآن) санына Ал-Рахман+Ал-Рахим санын қосамыз:

$$618 \pm 382 = \begin{cases} 1000 \\ 236 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$236 \pm 214 = \begin{cases} 450 \\ 22 \end{cases}$$

немесе:

$$786 \pm 450 = \begin{cases} 1236 = 618 \times 2 \\ 336 = 48 \times 7 \end{cases}$$

Әулие үшкіл сандары.

Құранда айтылған аяттарда Нұр (256), Жауһар (214) түсініктері байланысты екенін байқау қиын емес:

$$256 \pm 214 = \begin{cases} 470 = 47 \times 10 = 94 \times 5 \\ 42 = 6 \times 7 = 21 \times 2 \end{cases}$$

Онан шығады: $212=441$ - Ал қарнайын = Тұран тасы.

Бас бата санына Жауһар санын қоссақ, айтылған әулие сан, АБЖД есебінің ақырғы саны шығады:

$$786 \pm 214 = \begin{cases} 1000 = 618 + 382 \\ 572 = 26 \times 22 = 286 \times 2 \end{cases}$$

Кейінгі сан 26×22 , Құрандағы жеті қат көк шырақтарын көрсетеді:

26 - كو (арабша), 22 - كب (арабша). Сонан шығады жеті қайталаған - 48.

$$\text{яғни: } 26 \pm 22 = \begin{cases} 48 \\ 4 \end{cases}$$

Оны жоғарыда көрдік: $786-450=336=48 \times 7$ - Ал-һарміс.

Ыдырыс жұлдызы - Ғұтарад - Айқыз.

Ойлап қарасаңыз бір тамашадан бір тамаша туа береді. Жауһарды бұрыш, түрінде бір қарайық:

$$\frac{214}{786 + 214} = 0,214 = \operatorname{tg} 12^{\circ} 5'$$

Оны Маржан қыр бұрышына қосамыз: $101^{\circ} 55' + 12^{\circ} 5' = 114^{\circ} = 19 \times 6 = 38 \times 3$.

Сүре санына келдік. Соған байланысты:

$$640 \pm 38 = \begin{cases} 678 \\ 602 \end{cases}$$

Онан шығады:

$$602 \pm 38 = \begin{cases} 640 \\ 564 = 47 \times 12 = 94 \times 6 \end{cases}$$

[19]=602

Тамаша жұмбақ үш Арысқа келеді. Осымен бір тоқталып ойласалық.

Аллаһның бергеніне шүкір. Исламға қуат бер! Әмин.

18/VIII-1996.

ҒАЛАМИ НҰР ШЫРАҒЫ

Пайғамбарымыздың бір хадисын бабамыз Әл-Фараби еңбегінен алып жоғарыда талдаған едік. Сол мәселеге қайта оралып, соны әрі қарай дамытамыз, өйткені ол мәселе ғаламның барлық сыр-ын ішіне алған басқы мәселе. Біз оны бас хадис деп атаймыз. Оның себебі мынау. Бір күні Ғабдолла ұлы Жабр деген сақабә пайғамбарымыздан сұраған: – Аллаһның бірінші жаратқаны не нәрсе болды екен? – деп соған пайғамбар жауап берген: «Ол Нұр нибиінді, нә Жабр» - деген. *هو نور نبيك يا جابر (Табиғат ғылымының жоғарғы асылы жайында, Космология, Стамбул, 1950 ж).*

Осы хадистың сандық мәнін де береміз:

$$11 + 256 + 82 + 11 + 206 = 566.$$

Табиғат ғылымының барлық сырлы сипатын ішіне алған Құранның бастауы осы хадистан деуге болады. Оны бас хадис деуіміз содан.

Сол Нұрдың көріністерінен мысалдар келтіреміз. 24-Нұр сүресінен аяттар: «Аллаһ Көктер мен Жердің Нұры. Оның Нұрының

мысалы: Ішінде жарық бар қуыс сияқты. Жарық әйнектің ішінде. Ал әйнек бейне інжудай бір жұлдыз. Шығыста, батыста болмаған берекетті зәйтүн майымен тамызылады....» (35). Онан әрі қарай былай деген: «...Барлығы өзіне тән намазын, тасбығын біледі (41) Осы аяттардан бірнеше атаулар алайық:

مثال ذوره كمتكوا مضتباخ ز جاجه كوكب ذرى

Нұрға мысал қуыстағы шыны шырақ інжудай көк.

Аяттың сандық мәні болады: $560+256+387+141+14=1368=19 \times 72=38 \times 36=114 \times 12$

$26+22+214=262=2 \times 2=26 \times 62$; $262 \times 3=786$.

Барлығы жеке-жеке тамаша сандар. 570 - Маулуд жылы.

Қорытындыда бас бата сандары: 19.....786, сүре сандары 114, Жауһар сандары (214, Күміс - Ай) сандары ($141=47 \times 3$), от саны (14). Қайталанмыш (аспан) الرجح =304 санын Нұр ағашына қосамыз (شجرة =503): $503+304=807$ =Отырар саны шықты.

86- Ал-Тарик сүресінде жарқыраған жұлдыз ал-Сақиб аталған (الثاقب)=634). Осы санға Ку Кб (كوكب =26+22=48) санын қосамыз болады: $634+48=682$ =Ал-Мисақ(الميثاق) бас иман.

Осы сандарға негізделген көп тамаша өрнек 1-суретте көрсетілді. Ондағы келтірілген мағлұматтар өте терең. Оларды талдап көрсету қиын. Алайда, қолдан келгенінше, Аллаһ қаласа жазып қарайын.

Алдымен Ғаламның Темірқазық тірегінің сандық мәні Жауһар ал-Сақиб жарқыраған Жауһар жұлдыз санына дәл келеді: $640+208=214+634=848$.

Бұл терең мағыналы нәрсе. Басқаша айтқанда ғаламның шамшырақ тура жолының мұнарасы пайғамбардың жұлдызы деп білеміз. Ал-Сақиб 86-ал Тарық сүресінде айтылады. Ол сүренің ал-тарық сөзі=الحارق =341, оны екіге көбейтеміз, болады: $341 \times 2=682$ - яғни ал-Мисақ саны. Ол жоғарыда айтылды. Екінші жағынан сол 86-сүренің жалпы бас жиыны болады: $86+341+17=444=222 \times 2$. Белгілі инсаф саны, тахул саны تجول - жылжу.

Темірқазық санына әулие санын қосамыз: $848+382=1230=41 \times 30=246 \times 5$.

Тамаша өрнек. Бес фарыз, 246-Жебірейіл саны. Осы санға айналмасы (зат аспан) санын қосамыз: Ал-ражиг(الرجع)=304.

$304+246=550$. Бұл бір белделі сан: бес Ай (5×11) $10=50 \times 11$, немесе Қола Ай=Қалайы алтыншы аспан: Шоң+Ай=Үлкен+Ай.

Айтылған Жауһар саны جوهر التاقاب = қыз Ай саны = 107 -- Қыз (Жібек);
 $107 \times 2 = 214$. Немесе оны былай жазамыз: $19 \times 6 + 53 + 47 = 114 + 100 = 214$.
 53 - жұлдыз, 47 - Күміс - Ай пайғамбар сүресі. Онын шығады:
 $444 + 114 = 558 = 62 \times 9$. Тұран Қақпа саны, торқалы тоғыз немесе
 $444 + 104 = 548 = \text{Ал-иакутасыл тас. } 104 - \text{Абак} = 52 \times 2 = 26 \times 4$ (хамды,
 хадид).

Ғажайып бір тамаша нишарат санға келеміз.

Жердің өзін-өзі айналу кіндігі мен оның Күнді айналу жолының арасындағы қыңыр бұрышы $23^{\circ}27'$ екені белгілі. Жыл маусымы соған байланысты. Оны мына түрде жазамыз: $23^{\circ} \times 60' + 27' = 1380 + 27 = 1407'$. Осыған жеті қат көктің жеті метал санын қосамыз ($47 + 80 + 29 + 79 + 26 + 50 + 82 = 393$).

$1407 + 393 = 1800'' = 30^{\circ}$. Отырарда отыз бап, дәл шеңбер саны шығады:

$$\frac{393}{60} + 23^{\circ}27' = 6^{\circ}33' + 23^{\circ}27' = 30^{\circ}$$

Ойлап қарасаңыз, терең мазмұнды зат бұл. Ғаламның айналыс - теңгермелі қозғалыс заңы осында жатыр. Оның талдауын ортаға саламыз. Ол санды он екі мүшел санына еселейміз: $30 \times 12 = 360$, немесе: $180^{\circ} \times 12 = 108 \times 200$. Ойлап қараңыз: $54 \times 2 = 108$ – Хақ саны немесе Ал Хадид + мужыб = الحديد موجب = Темірқазық мағынасында. Адамның басын солтүстікке - Темірқазыққа қаратуға тырысады. Тіріде де, өлгенде де, өйткені ол ең тұрақты жайлы жатыс:

*«Темір Қазық жастанбай,
 Қу толағай бастанбай,
 Ерлердің ісі бітеме»*

– деген Махамбет ақын.

8-суреттің негізінде бірнеше сандар жатыр. Алдымен шеңбер өрісі шекті сан: $618 + 382 = 1000$. Онан шығады $0,618 = \text{Sin}38^{\circ}10'$. Осыған байланысты тағы екі үшкіл сызық:

$$0,847 = \text{cos}32^{\circ}6', 0,214 = \text{Sin}12^{\circ}21'$$

Мұның кейінгісі $\frac{214}{1000}$ - Жауһар саны. Екіншісі теміратомының

салмағындағы бөлшек саны, яғни: $Afe = 55,847 = 55 + 0,847$. Осы кейінгі санды бұрыш ретінде біз бұрында қарастырып көргенбіз. (отыз жыл шамасы бұрын). Ол мынау:

$$\frac{847}{550} = 1,54 = \text{tg}57^{\circ}$$

Бір тамаша өрнек мынау: $32^{\circ} \times 60' + 6' = 1926 = 214 \times 9$. Торқалы тоғыз Жауһар шығады.

1-суреттің оң жағында көрсетілген бас Жауһар үшкіл болса ол алты жауһар еді: $214 \times 6 = 1284 =$

Демек, екеуінің арасы: $\frac{3}{2} \Delta = 1926, \frac{3}{2} -$ темір нота.

Мұнда бір тамаша заңдылық жатыр. Бірақ оны бірден табу қиын. Онан шығады көп өрнектер: $847 + 153 = 1000$; $153 \times 12 = 1836$; $487 + 153 = 640$; $0,487 = \text{tg} 25^{\circ} 58'$.

Онан шығады: $118^{\circ} 52' + 25^{\circ} 58' = 90^{\circ} + 54^{\circ} 50'$;

$54^{\circ} 50' + 38^{\circ} 10' = 93^{\circ} = 5580 = (444 + 114) 10, \dots$

Онан шығады: $109^{\circ} 28' + 23^{\circ} 27' = 101^{\circ} 55' + 31^{\circ} = 132^{\circ} 55'$

$38^{\circ} 10' + 23^{\circ} 50' = 62^{\circ} = 31 \times 2$;

$$62 \pm 57 = \begin{cases} 119 \\ 5 \end{cases}; 119 + 40 = 159 = \text{қадим (ескі)}$$

$$92 \pm 62 = \begin{cases} 159 \\ 30 \end{cases} \quad 62 \pm 26 = \begin{cases} 88 \\ 36 \end{cases}$$

Тағы бір топ өрнекті еске алайық:

$$1836 \pm 1284 = \begin{cases} 3120 = 78 \times 40 \\ 552 = 92 \times 6 \end{cases}$$

$$552 \pm 304 = \begin{cases} 214 \times 4 \\ 62 \times 4; 1836 + 304 = 2140 \end{cases}$$

Мұндағы ең басты қорытынды өрнек:

$(A_{\text{Fe}} - 55) 10m = 36^{\circ}$. $12 = 15552 = 722 \cdot 3 = 5184 \cdot 3$. $A_{\text{Fe}} = 55,847$ -темір атомның салмағы, $m = 1836$ -протон салмағы.

Темір атом салмағының бөлшегін (0,847 ...) протон салмағына көбейтсе, *шеңбер шаршылық – мүшелдік* сан шығады. Оны мына түрде жазамыз:

$$m = \frac{432 \times 360}{847.05882} = 1836$$

Үстінде ғалами дәуір саны: $108 \times 4 = 432$, көбейтілген шеңбер санына. Астында темір бөлшек саны мың есе. Осы үш белгілі табиғи сандардың қатынасынан протон салмағы дәл шығуы кездейсоқ нәрсе емес. Мұнда терең ғалами қозғалыс негізінің сыры жатыр.

Оны әрі қарай талдау қажет. Темір тек туралы келтірілген барлық мағлұматтар осыған соғатын болуы керек.

Бұл санды бас Жауһар бұрыш санымен байланысын көрейік:
 $5184=3900+1284=26 \times 50+1284=260 \times 15+1284$.

Бұл арада «Алхимия» өрнегі бар:

$$15 \pm 11 = \begin{cases} 26 \\ 4 \end{cases}$$

Осымен байланысты жазамыз:

$$1836 \pm 1284 = \begin{cases} 3120 = 78 \times 40 \\ 552 = 92 \times 6 \end{cases} \quad 552 \pm 304 = \begin{cases} 214 \times 4 \\ 62 \times 4 \end{cases} \quad 1836 \pm 304 = \begin{cases} 2140 \\ 1532 \end{cases}$$

Бұл арада айтылған протон санымен аспанның қайталау зат саны қосылып, Жауһар саны, інжу саны шығады: (86-сүре, 11-аят=304). Онан шығады Бас Бата саны, мыңдық ақырғы сан: $786+214=1000=618+382$.

Басқа мәселелерді 1-суреттен оқушы өзі көре жатыр. Бір ескерту. Біз жоғарыда 1-суреттің оң жақ басында бір өрнек жазған едік. Соны еске алайық: $304+246=550=55 \times 10$. Мұнда 55- темір атом салмағының бүтін бөлшегі. Оның өзі белделі бес Ай саны: 5×11 . АБЖД бойынша ол басқы үш сөз: $10+18+27=55$. Онан бүкіл АБЖД шығады: $(180-71)55=109 \times 55=5995$.

59-суретке көшер алдына мынаны еске алайық: $0,847=\cos 32^\circ 6'$. Онан шығады: $32^\circ \times 60' + 6' = 1926 = 214 \times 9$

Бас жауһар бұрыш саны екеуі темір нотасы (Арай нотасы-эл-Фараби бойынша) арқылы байланысады:

$$\frac{3}{2} \cdot 1284 = 1926$$

Тағы бір өрнек: $304 \pm 266 = \begin{cases} 570 = 19 \times 30 \\ 38 = 19 \times 2 \end{cases}$

266-Зумруд-Ыдырыс тасы. Онан шығады:

$$\frac{570}{38} = \frac{304+266}{304-266} = \frac{30}{2} = 15$$

15-тас (Ал-Хажыр) саны шықты.

Онан шығады: $(15 \pm 1) = 16 + 14$; $14 \times 304 = 16 \times 266 = 4256$.

Онан шығады:

$$4304 \pm 4256 = 8560 = 214 \times 40$$

4304-Халифалар саны.

Айтылған 214×9 өрнек бойынша 2-суретте ортаға торқалы тоғыз жаздық. Оның айналасында алты сөз аят сөзі: «Барлығы өз намазын және тасбихын біледі» (24-сүре, 41-аят): علم ضلالتہ و تسبیحہ کل قد

$$3 \times 437 = 1311 = 485 + 6 + 526 + 140 + 104 + 50.$$

Оған ортадағы тоғызды қосамыз, болады: $1311 + 9 = 1320 = 120 \times 11 = 12 \times 110 = 132 \times 10$.

Жүрек саны, жетілік сан; Қалаб=132-قلب. Сабиғ=132-سبع.

Тәңіріне хақ жүрекпен тасбих ету, ғалами айналыс мақсатқа жету-деген мағынаға келеді. Оған бас бата санын қосамыз, он еселейміз: $(1320 + 786)10 = 21060 = 195 \times 108$

Бұл арада кейінгі үш өлшеуіш санның еселенуі өз алдына бір ерекше мағыналы нәрсе. Басқаша айтқанда Жер жарығы мен Ай жарығы тоғысқан. Онан шығады:

$$\frac{108}{195} = \text{Sin}33^{\circ}38'$$

Оған бас Жауһар бұрышын қосамыз:

$$33^{\circ}38' + 13^{\circ}12' = 46^{\circ}50'.$$

Онан шығады: $46^{\circ}50' + 33^{\circ}10' = 85^{\circ} = 47 + 38 = 15 + 70$.

Олар сүрелер: 47-сүре, 38-аят, немес сүре C=сат(ص=90). 15-70 сүрелер,

$$15 \pm 85 = \begin{cases} 100 \\ 70 \end{cases} \text{ тас мұнара. Онан шығады: } \frac{15}{85} = \text{Sin}10^{\circ}10'$$

Онан шығады: $33^{\circ}38' + 10^{\circ}10' + 13^{\circ}12' = 57^{\circ} = 19^{\circ} \times 3$. Немесе: $33^{\circ}38' - 19^{\circ}28' + 23^{\circ}50' = 38 = 19 \times 2$.

$$38^{\circ}10' - (33^{\circ}38' - 19^{\circ}28') = 24^{\circ}.$$

Онан шығады: $85 + 24 = 109 = 180 - 71$. $109 \times 55 = 5995$ - АБЖД.

Екінші жағынана:

$13^{\circ}12' + 10^{\circ}10' = 23^{\circ}22' = 1402' = 701 \times 2$. 701 -ратқа(راتقا), яғни Жер мен Көк бірге еді (21-сүре, 30-аят). $33^{\circ}38' - 23^{\circ}22' = 10^{\circ}16' = 616 = 154 \times 4$ алғашқы=қадым=154 قدم

Алғашқыда Жер мен Көк бірге болған.... Айтылған 24-сүренің 35-аятын алайық. Жер мен Көк Нұрының мысалы қуыстағы шыны

Екінші сан 29-мыс, 3-Шолпан металы. Ойлап қарасаңыз ғаламның тамаша сырынан көп мағлұмат алуға болады.

Таң Шолпаны пайғамбар жұлдызы. Оның орындары (үйлері екінші – Сиыр мүшелі және жетінші – Жылқы мүшелі). Арабша ай аттары 2-Сәуір, 7-Мизан (Таразы). Осымен байланысты мына санға көз жіберелік: $1320+290=1610=161 \times 10$. Мұнда 161-төбесінен шаншылған текшенің көрінбейтін жеті мүше саны:

$$56 \pm 1 = \begin{cases} 57 \\ 55 \end{cases}$$

Таң Шолпаны пайғамбар жұлдызы. Оның орындары (үйлері екінші – Сиыр мүшелі және жетінші – Жылқы мүшелі). Арабша ай аттары 2-Сәуір, 7-Мизан (Таразы). Осымен байланысты мына санға көз жіберелік: $1320+290=1610=161 \times 10$. Мұнда 161-төбесінен шаншылған текшенің көрінбейтін жеті мүше саны:

$$56 \pm 1 = \begin{cases} 57 \\ 55 \end{cases}$$

Екінші жағынан есте болсын, ол Құрандағы аси-عصا=161 саны, немесе الص=71+90=161 (7-сүре әріптері).

Оны мына түрде жазамыз:

$$161 \pm 53 = \begin{cases} 214 \\ 108 \end{cases}$$

53 - Ал-Нужым – жұлдыз - Ахмад. Осымен байланысты: $161 \times 9 + 351 = 1449 + 351 = 1800$. Мұнда терең мағына жатыр. 351-Ал-Саратан, Шаян-Қоян, төртінші мүшел Айдың тахты.

Осы санға Тұран Қақпа санын қосамыз: $(62+26)12=88 \times 12=1056$.

Онан шығады: $1056+351=1407$.

Осыған жеті қат көк металдар жиынын қосамыз: $1407+393=1800=360 \times 5$. Осы мәселенің жалғасы ретінде бір өрнек келтіреміз.

Темірқазықтың орнаған жері – тахты тасы бас иман шарты алмисақ болса: $640+208+516= +Ж=848+516=1364=682 \times 2$ - Ал-мисақ (الميثاق=682).

Ойлап қарасаңыз. Орын – Жақ (Ж=516=مستوي). Нұрдың тоқтаған аспандағы тахты الحرش=477+601=1078. Басқы сөзде айырма $40-1=39$, екінші сөз: $4304+504=4808=601 \times 8=601(2+6)$ -достық халифаты.

Енді бір тамаша өрнек, осыған байланысты бас батадан шығады: $19+786=805=161 \times 5$. Өз кезегінде осыдан шығады:

$$\frac{4}{3}(805 + 26 \times 22) = \frac{4}{3}(805 + 572) = 1377 \cdot \frac{4}{3} = 1836$$

- протон саны. Мұнда $26+22=48$, Жұлдыз.

$\frac{4}{3}$ - Күн нотасы.

Айтылған Темірқазық тахты мен Бас хадисты бір салыстырамыз: 566 -Бас хадис; 516 =Ж=тахты. $516+50=566$.

Екінші жағынан: $566+6=572=516+56$. Онан шығады:

$$50 \times 6 = \begin{cases} 56 \\ 44 \end{cases}$$

Бұл арада осы екі сан Тұран Қақпасының маңдайша сандары: 50 -қалайы, 6 -қат Шоңай металы. Екінші жағынан $(62+26)=88=44 \times 2=(50-6)2$. Бір тамаша өрнек осы санмен, яғни 56 -сүре мен байланысты. Ол өзі жұлдызды аспан құрылысы жайында болғанда, аяттары $75-76$. Осы аяттардың сандық мәні айтылған – 2605 . Енді осы санға бас батаның екі санын қосамыз:

$$2605 \pm 805 = \begin{cases} 3410 = 682 \times 5 \\ 1800 \end{cases}$$

Осылайша жоғарыда айтылған ал-Мисақ сандары мен шеңбер сандары бас қосты. Өте терең, ғалами мағына. Аллаһның есімімен басталған ғалам ғажайып безенген шеберлікпен төбеңде төнген. «Қара көр, оқы, ойлап бақыла», тағлым ал «табиғат матбұғат»,– деген әл-Фараби бабамыз..

*Аллаһға шүкір.
30/VIII-1996.*

Ғаламның Нұрлы шырағына қорытынды ретінде тағы мәселені қосуға ұйғардым. Ол өзі Аллаһның рахматы бас батада айтылады: $19+786=805=161 \times 5$. Ол өзі көзге көрінбейтін жеті бөлшек белгілі:

$$\frac{7(20+23)}{2} = 7 \times 23 = 161$$

161 -Осы санға жұлдыздар құрылыс санын қосамыз: (56 -сүре, $75-76$ - аят):

$$805+2605=3510=54 \times 65.$$

Басқаша айтқанда мұнда Күннің тахты Асад=65 (Арыстан баб) Ұлу және 54-Ал-Қамар (Ай) тоғысқан. Екінші жағынан Айдың тахты Ал-Саратан -351 Шаян-Қоян.

Құрандағы күн мен Айдың сүрелер санатынан шығады: $91 \times 54 = 4914$. Осы сан періштелер санына тең болады: $2(246+111)+6(318+382) = 357 \times 2 + 700 \times 6 = 714 + 4200 = 4914$.

Мұның өзі Тәңірінің ғаламды қалай жаратып, басқарғанын сездіреді... Ойлап қарасаңыз, бұл тамаша нишаратпен берілген мұғжиза. Оны мына түрде жазамыз: $4914 = 3510 + 1404 = 13 \times 108 + 3510$. 13-орталық сан $13 \times 6 = 78$; $108 = 54 \times 2$ Қосай, хақиқат саны, дәуір есебі: $108 \times 4 = 432$. Ол пайғамбардың һижра сапарына байланысты: $622 + 432 = 1054$.

Сол сапарда Ай тахты ал-Саратанды басып өткені есте болсын. Оған темір (хадид) санын қосамыз: $1054 + 26 = 1080 = 108 \times 10$. Екінші бір тамаша мұғжиза сан $2916 = 542$, яғни – 54- Ал-Қамардың (Айдың) шаршы саны. Осы сан пайғамбарымызға берілген қайталаушы жеті мен Ұлы Құран аяттың сандық мәніне дәл келеді (15-сүре, 87-аят). Енді осы айтылған екі санды қосамыз: $3510 + 2916 = 6426 = 3213 \times 2 = 1071 \times 6 = 119 \times 54$. Тамаша өрнек 54-Ал-Қамар (Ай) ғаламның өлшеуші мағынасында. Ол өлшеуіш Қиас-һандас-ал-нахл, яғни Бал ара-геометр мағынасында. Оны екі еселесек болады: $6426 \times 2 = 12852 = 119 \times 108$.

$$\begin{aligned} \text{Салыстырамыз: } 3510 + 13 \times 13 \times 108 &= 4914 \\ 6426 \times 2 &= 119 \times 108 \end{aligned}$$

$$119 \pm 13 = \begin{cases} 132 = 12 \times 11 - \text{жүрек, жеті} \\ 106 = 53 \times 2 - \text{Ахмад, жұлдыз} \end{cases}$$

Ғаламның алты күнде жаралғаны (13-жеті қаттың орталығы Күн мағынасында), (әл-Фараби мақамын қараңыз).

Онан шығатын бұрыш:

$$\frac{54}{65} = 0,83077 = \sin 56^{\circ}11' = \operatorname{tg} 39^{\circ}43'$$

немесе:

$$56^{\circ}11' + 6^{\circ}4' = \frac{62^{\circ}15' \times 4}{3} = \frac{4}{3} \cdot 62^{\circ}15' = 83 \times 3$$

Жарылқаған бас үшкіл (3) Ал-замды $83 = \text{المدد}$. Басқасын оқушы өзі жалғастырар.

Қорытынды да, Бас батадан басталған ғалам Тұран Қақпасына аялдаған: $786+566+848+516=2716=1836+880$

$$620 \pm 260 = \begin{cases} 880 \\ 360 \end{cases}$$

Мұнда 786-бас бата, 566-бас хадис, 848-Темірқазық, 516-Жазық Жак (Ж=516-مستوی).

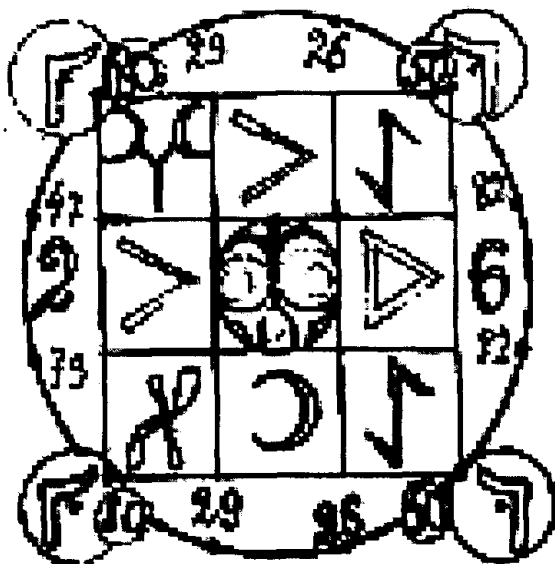
Ойлап қараңыз! Тәңірінің бергеніне зор шүкіршілік етеміз.

1/IX-1996.

Бір тамаша өрнек еске түсті. Оның мағынасын былай деп білеміз. Ғаламның Шамшырағы Аллаһның есімімен басталады. Ол мынау. Күннің металы алтын (79). Оның (алтынның) арабша аты: zahb=ذ; оның сандық мәні: ذ=700, ^ =5, ب=2, жиыны: $700+5+2=707$. Осыған алтынның электрон санын қосамыз, шығады Бас бата саны: $707+79=786$

Екінші жағынан алтын санын былай жазуға болады: $13 \times 6 = 78$, бұл арабша сан (78=غدد) (гадид). Мұнда 13 Күннің жеті қаттағы Орталық нота саны $=4+9=13$. (әл-Фараби нотасын қараңыз). Ол 13-Найзағай (13-сүре). Оны Алты Алаш Қорған ретінде алсақ, басқы Нұр орта да болса, шығады: $13 \times 6 + 1 = 78 + 1 = 79$. Оны бас бата хадис санына қосамыз: $566 + 79 = 645 = 15 \times 43 = 15(13+30)$.

Аллаһға шүкір. 2/IX-1996.

Ғалами мөр

Мазмұны

«Ғалами мөр» — ғылыми-ислам негіздеріне кіріспе.....	5
Даналар тағылымы.....	17
Тұран қақпасы.....	24
Тұран мирастары.....	34
Ғылым мен дін - тән мен жан.....	37
Жұлдызды аспан құрылысы.....	53
Нұхтан гибрат.....	60
Тәңірі жаратқан барлық зат өз өрісінде қозғалыста.....	65
Жер қозғалысы жөніндегі талас.....	72
Ғылыми шындық тегі исламда.....	75
Аспан кітабынан.....	77
Айналысты аспан жарықты жер.....	113
Жауһар үшкіл.....	114
Бас хадистен.....	131
Құран ұлы қорған.....	141
Дос хана.....	141
Әулие үшкіл - Досхана.....	152
Ай басы.....	159
Мүшел бұрыш жұлдыздар.....	164
Ғалами тасбих.....	169
Тұран қақпасы ғалами байланыс.....	176
Тұран қақпасы және алтын кима.....	183
Әл-Фараби тасы.....	197
Торқалы тоғыз.....	204
Қырық сегіз қайталаушы сан.....	205
Басқы жеті.....	210
Торқалы тоғыздың жинағы.....	212
Бас садақ және мүлік сүресі.....	213
Торқалы тоғыз-жыл басы.....	229
«Мың бір түн» ғалами жұмбақ.....	231
Қой жылы бас тоғыс.....	241
Абай тоқсаны ғалами санат.....	242
Көк қошқар.....	244
Тоғыс үшкілдер.....	245
Зәңгір тоғыс - хижра.....	252
Тас мұнара.....	254
Жер мен көктер тұтас дүние.....	255
Құранның өркеші – бақара сүресі.....	259
Ғылым басы.....	267
Темірқазық.....	284
Үш Арыс.....	294
Ғалами нұр шырағы.....	306

**“ӘЛ-МАШАНИ” ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҚОҒАМДЫҚ ҚОРЫ**

**Жуанты шығарушы –
“Алтыу”
баспа-полиграфиялық корпорациясы**

Президенті *Кененбай Ы.С.*

Редакторы *Бәкір Қ.*

Корректоры *Садықова Г.*

Техникалық редакторы *Ниязова Р.О.*

Араб текстерін терген *Тұрсынбек Ұ.*

Алматы қаласы, Төле би көшесі, 130“а”,
тел: 7(727) 242-32-88 e-mail: corp_alatau@ Rambler.ru

Ақжан Жақсыбекұлы әл-Машани

ҒАЛАМИ МӨР

Теруге 05.09.10 берілді. Басуға қол 30.11.10 қойылды.
Пішімі 60x90/16. Қаріп түрі "Times New Roman".
Есептік баспа табағы 20,0. Шартты баспа табағы 20,0.
Таралымы 2000 дана. Тапсырыс №1371

ISBN 9965-807-54-X

9 789965 807541

«Алматы-Болашак» баспаханасында басылды
Алматы қаласы, Мұқанов көшесі 223 "Б"
тел: 7(727) 242-32-88 e-mail: almaty_bolashak@mail.ru

